





Sisällys

Vuosiraportti

Vuosiraportti – Kasvatamme huomista.....3
 Pääjohtajan katsaus 4
 Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio 5
 Avainluvut 2025..... 6
 Maa- ja vesialueet..... 9
 Johto ja palkitseminen 140

Kestävyysraportti

ESRS 2 – Yleiset tiedot10
 Yleiset tiedot..... 11
E – Ympäristö.....25
 Yleistä 26
 E1 Ilmastonmuutos 29
 E2 Veden ja maaperän pilaantuminen..... 46
 E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit 50
S – Sosiaalinen vastuu75
 S1 Oma työvoima 76
 S2 Arvoketjun työntekijät 89
 S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt 95
 S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät 121
G – Hyvä hallintotapa.....131
 G1 Liiketoiminnan harjoittaminen..... 132

Vuosiraportti – Kasvatamme huomista

Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka tuottaa luonnonvara-alan palveluja monipuoliselle asiakaskunnalle kansalaisista suuryrityksiin. Käytämme, hoidamme ja suojelemme valtion maa- ja vesialueita kestävästi ja sovitamme yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden odotuksia. Tavoitteenamme on, että kaikilla, myös tulevilla sukupolvilla, on mahdollisuus nauttia luonnosta ja sen luomasta arvosta.



PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Hyviä tuloksia strategian viitoittamalla tiellä

Vuosi 2025 oli Metsähallitukselle taloudellisesti erittäin hyvä, ja saavutimme ennätystuloksen 208,1 miljoonaa euroa. Puun hyvä hinta vahvisti erityisesti Metsätalous Oy:n tulosta. Tehtävämme ei kuitenkaan ole maksimoida taloudellista tulosta, vaan tuottaa yhteiskunnalle kokonaisyhdyä. Huomioimme liiketoiminnassamme luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön, porotalouden ja saamelaiskulttuurin edellytykset – näiden yhteiskunnallisten hyötyjen arvo kasvoi 127 miljoonaan euroon, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin.

Vuosi oli monella tapaa uudistusten aikaa. Huhtikuussa aloittanut uusi hallitus vie eteenpäin Metsähallituksen strategiaa. Tytäryhtiöillemme Metsätalous Oy:lle ja Siemen Forelialle nimitettiin uudet toimitusjohtajat, ja uusi johto tuo mukanaan tuoreita näkökulmia.

Ilmasto-ohjelmamme 2025–2030 valmistui ja sen toimeenpano on käynnissä. Valtion metsät ovat edelleen hiilinielu, ja tavoitteenamme on kasvattaa monikäyttömetsien hiilinielua 10 prosentilla vuoteen 2035 mennessä. Olemme kiristäneet myös hiilivarastotavoitetta niin, että varasto kasvaa 10 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Uuden strategian ensimmäinen täysi toteutusvuosi eteni hyvin kaikissa pääteemoissa. Vihreä kasvu on

keskeinen painopisteemme ja se näkyy niin metsätaloudessa kuin uusiutuvan energian hankekehityksessä. Kiinteistökehityksessä tuulivoimahankkeiden kysyntä on ollut maltillista, mutta hankekehitys jatkuu maalla ja merellä. Kiinteistökauppa on sujunut kohtuullisesti, ja energiaintensiivisen teollisuuden tonttikyselyt ovat lisääntyneet. Kehitämme kiinteistörakennetta ostamalla ja myymällä maa-alueita, ja vuoden aikana teimme yhden laajemman metsämaan ostokaupan Kainuussa.

Valtion retkeilyalueilla kehittäminen jatkui. Ruunaalla paransimme retkeilyrakenteita ja matkailua tukeva kaava on valmistunut. Evon yleiskaavoitusta edistämme yhdessä Hämeenlinnan kaupungin kanssa. Evo on eteläisin valtion retkeilyalue, ja kaavamuutos on alueen kehittämisen kannalta tärkeä askel eteenpäin.

Luontopalvelujen toiminnalliset tulokset olivat hyviä, ja digitaalista asiakaspalvelua parannettiin monin kehityshankkein. Budjettirahoituksen väheneminen edellyttää säästöjä, joita on haettu muun muassa kiinteistöjen myynneillä. Retkeilyrakenteiden ylläpitoon panostetaan erityisesti suosituilla käyntikohteilla.

Eräpalvelujen kalastonhoitomaksujen kertymä nousi lähelle ennätystulosta yli 10 miljoonaan euroon. Metsäkanalintukannat olivat edelleen laskusuunnassa, pie-

mentäen vastaavasti lupakiintiöitä. Lupien käyttöaste kuitenkin nousi edellisvuodesta. Lakimuutos vahvisti erävalvonnan toimivaltuuksia.

Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma valmistui ja Lapin suunnitelma on työn alla. Suunnitelmissa linjataan valtion maiden käyttöä viideksi vuodeksi kerrallaan ja ne laaditaan yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa.

Jatkoimme työtä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, mikä on yksi strategiamme pääteemoista. Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimia tehtiin sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä yhteensä 10 430 hehtaarin alueella.

Tuemme myös kansainvälisten sitoumusten toteuttamista, kuten Euroopan unionin tavoitetta suojella vuoteen 2030 mennessä 30 prosenttia EU:n maa- ja merialueista. Esitimme 1,3 miljoonaa hehtaaria valtion maita monimuotoisuutta tukeviksi OECM-alueiksi ja 49 000 hehtaaria uusia merellisiä suojelualueita. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnit valtion mailla jatkuivat, ja kriteerit täyttävät kohteet tullaan siirtämään suojeluun.

Vuosi 2026 näyttää edellisvuotta haastavammalta sekä markkinatilanteen että valtiontalouden säästöpainneiden vuoksi. Yleisen markkinatilanteen odotetaan paranevan syksyllä. Vihreän kasvun näkökulmasta odotamme Suomeen uusia suuria energiaintensiivisiä investointeja, jotka lisäävät tuulivoiman kysyntää.

Jatkamme työtä luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi ja aloitamme oman monimuotoisuusohjelman



Kuva: Mikael Ahlfors

valmistelun. Seuraamme kansallisen ennallistamis-suunnitelman vaikutuksia valtion maille sekä luonnonarvokaupan kehitystä, johon osallistumme omalla pilottihankkeella.

Luontopalveluissa jatkamme kiinteistökannan läpikäyntiä ja luontokeskusten tilanteen arviointia.

Metsähallitukselta odotetaan myös tuloutuksen kasvattamista. Tämä on toteutettavissa hyödyntämällä kestävätkä hakkuumahdollisuudet, jotka on määritelty alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa yhdessä sidosryhmien kanssa.

Juha S. Niemelä
Pääjohtaja

Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio

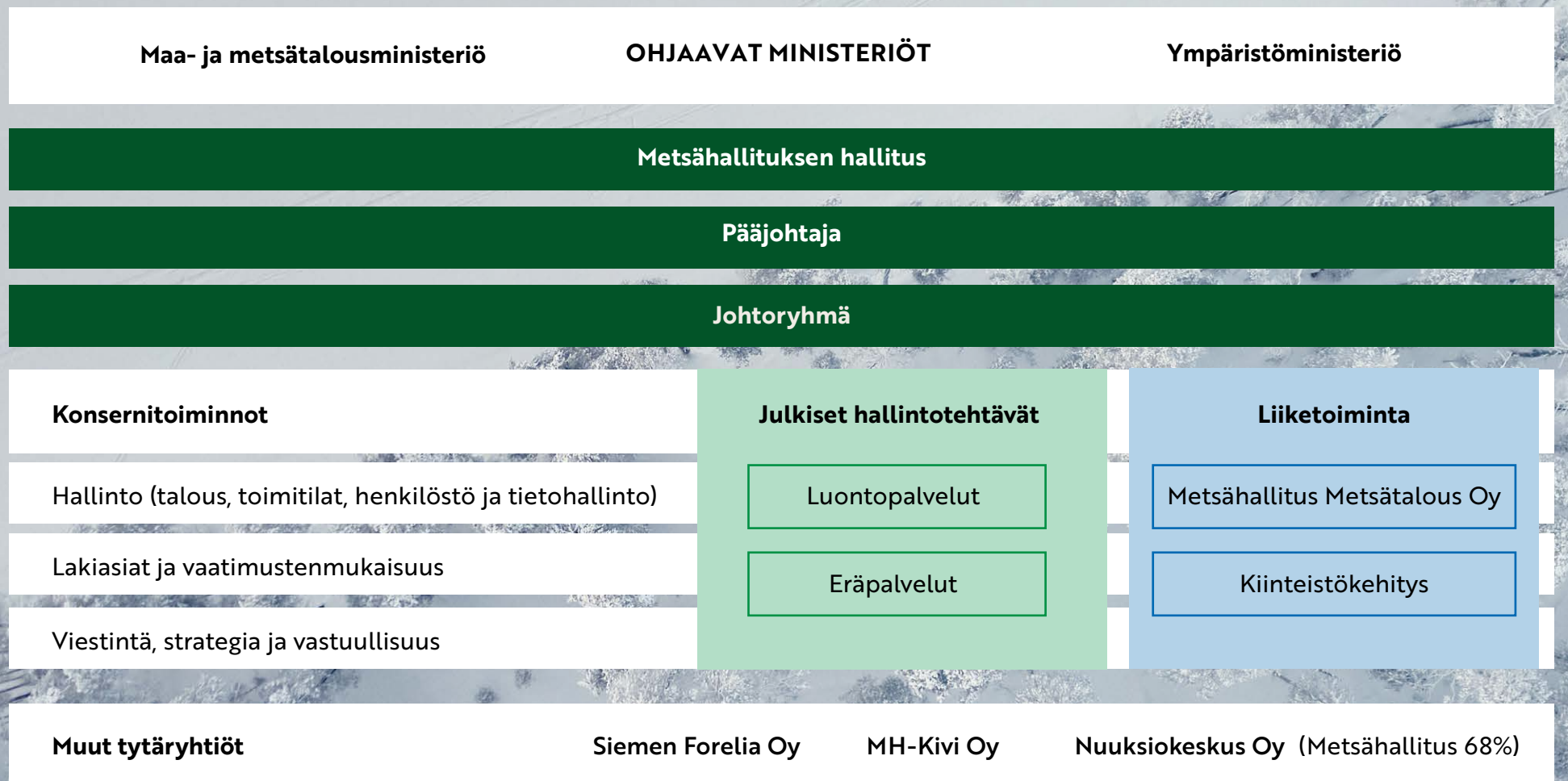
Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka käyttää, hoitaa ja suojelee valtion maa- ja vesialueita vastuullisesti ja kestävästi. Metsähallitus-konserniin kuuluu sekä liiketoimintaa että julkisia hallintotehtäviä. Sovitamme työssämme yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden tavoitteita ja odotuksia.

Edistämme vihreää kasvua ja Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Toimimme pitkäjänteisesti luontokadon ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Edistämme vastuullista luonnossa liikkumista ja tuemme kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Toiminnallamme on myös merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia.

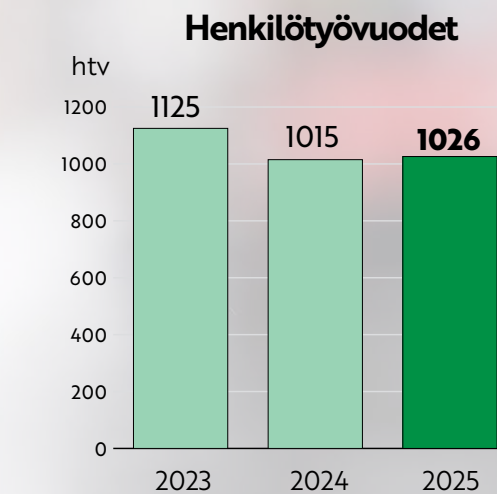
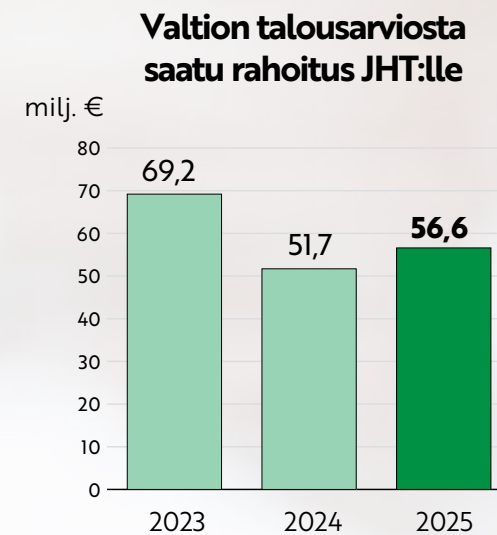
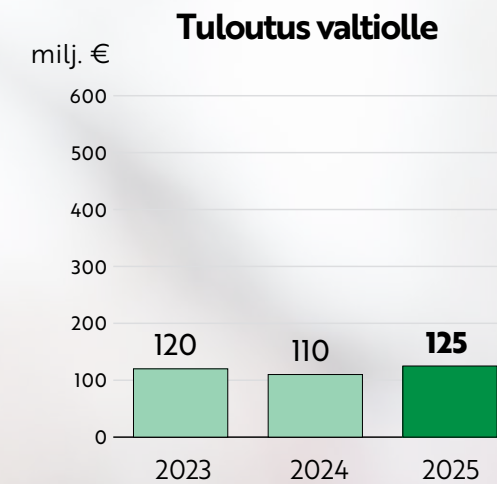
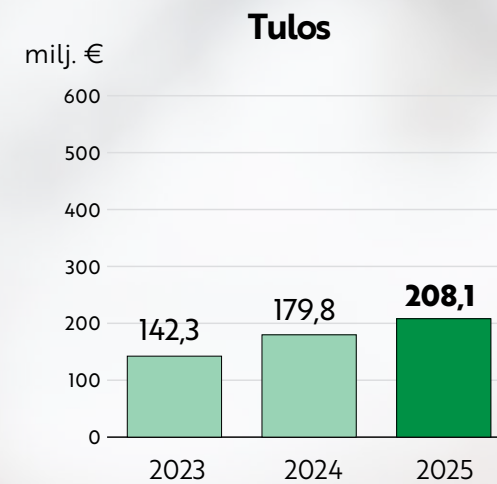
Hoidamme tehtäviämme neljän vastualueen muodostamana toiminnallisena kokonaisuutena. Vastuualueista Luontopalvelut ja Eräpalvelut muodostavat yhdessä julkisten hallintotehtävien yksikön. Liiketoiminnan vastuualueita ovat Kiinteistökehitys ja Metsähallitus Metsätalous Oy, joka on Metsähallituksen kokonaan omistama tytäryhtiö. Metsätalous Oy:llä on pysyvä käyttöoikeus valtion monikäyttömetsiin.

Metsähallituksen konserniyksiköillä, joita ovat hallinto, lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus sekä viestintä-, strategia- ja vastuullisuus, on vastuualueiden toimintaa tukeva ja yhteisiä prosesseja ohjaava rooli.

Metsähallituksen organisaatio



Avainluvut 2025



Luonnonhoito- ja
ennallistamistoimet
10 430 ha
(10 355) ↑

Lahopuun määrä
valtion mailla
80 milj. m³
(78) ↑



Metsähallituksen
asiakaskokemus (1-5)
3,59
(3,63) ↓

Valtion metsien
(puusto ja maaperä)
hiilinielu MtCO₂e
-9,174
(-6,798) ↑



Valtion metsien
puuston hiilivarasto
(milj. tonnia hiiltä)
206
(201) ↑

AVAINLUVUT 2025

Vastuullinen liiketoiminta

Harjoitamme liiketoimintaa tytäryhtiössämme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä ja Siemen Forelia Oy:ssä sekä liikelaitokseen kuuluvassa Kiinteistökehityksessä. Liiketoimintaamme kuuluvat valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, valtion maa- ja vesialueiden hankekehitys ja myynti- ja vuokraustoiminta sekä metsäpuiden siementuotanto.

Olemme osa metsä- ja energiateollisuuden arvoketjuja tarjoamalla kestävästi tuotettua puuraaka-ainetta. Asiakkaina ovat puuta ostavat metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt.

Valtion maa- ja vesialueiden haltijana luomme monipuolisia liiketoimintamahdollisuuksia muille yrityksille. Olemme tuulivoiman hankekehityksen sekä maan vuokraus- ja myyntitoiminnan kautta osa energiateollisuuden, matkailun, infra- ja maanrakennuksen sekä kaivannaisteollisuuden arvoketjuja. Asiakkainamme on sekä isoja kansainvälisiä yrityksiä että yksityisasiakkaita.

Otamme liiketoiminnassamme huomioon meille asetetut yhteiskunnalliset velvoitteet, joita ovat luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, luonnon virkistyskäyttö sekä työllisyyden edistäminen. Sovitamme yhteen luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun saamelaisten kotiseutualueella siten, että turvaamme saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset. Poronhoitoalueella täytämme poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet.

Metsähallitus Metsätalous Oy

Liikevaihto, milj. €
479
(439)

Tulos, milj. €
75
(64,9)



Valtion metsien käytöstä maksettu käyttökorvaus, milj. €
110
(95)

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, milj. €
124,9
(114,5)

Metsätaloustoiminnan ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä, ha
826 875
(830 000)



Korjatun puun määrä (aines- ja energiapuu), milj. m³
6,7
(6,5)



Monikäyttömetsien hiilinielu (puusto ja maaperä), MtCO₂e
-5,87
(-3,98)



Luonnonhoito- ja ennallistamistoimet monikäyttömetsissä, ha
2 071
(2 351)



Puuston kasvu (VMI13), milj. m³/v
12,6
(12,6)



Puunkorjuun piirissä olevan monikäyttömetsän osuus, %
2,6
(2,6)



Henkilöstömäärä 31.12.2025, htv
412
(399)

Metsähallitus Kiinteistökehitys

Kokonaistuotot, milj. €
45,5
(42,9)

Liikevoitto, milj. €
26,9
(26)

Henkilöstömäärä 31.12.2025, htv
81
(79)

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, panostus, milj. €
2,5
(2,6)

Vuokrattuja kiviainespaikkoja, kpl
175



Valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvät sopimukset, kpl
12 119
(12 134)



Valtion alueilla olevat tuulivoimalat, kpl
184
(179)



Vuokratut mökkitontit, kpl
52
(44)



Tuulivoimalla tuotetun energian määrä valtion alueilla, GWh
2 111
(2 036)

Myydyt uudet mökkitontit, kpl
55
(47)

Myydyt vuokralla olleet mökkitontit, kpl
42
(37)

AVAINLUVUT 2025

Julkiset hallintotehtävät

Hoidamme julkisia hallintotehtäviä Luontopalvelut ja Eräpalvelut vastuualueilla. Julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta ja ne rahoitetaan valtion talousarviossa osoitetuilla varoilla ja lupatuloilla.

Luontopalvelujen tehtäviin kuuluvat maamme luonnonsuojelualueverkoston ja kymmenien kulttuuriperintökohteiden hoitaminen sekä maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen. Luonnon monimuotoisuutta edistetään muun muassa ennallistamistoimilla sekä hoitamalla perinnebiotooppeja. Luontopalvelut on vastuussa myös useiden merkittävien uhanalaisien lajien kuten saimaannorpan ja maakotkan suojelusta.

Eräpalvelut hoitaa kalastus- ja metsästysasioita sekä tarjoaa metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia myöntämällä erä lupia valtion alueille. Lupatuloja käytetään kestävä eränkävynnin edistämiseen sekä kala- ja riistalajien elinympäristöjen kunnostamiseen. Eräpalvelut vastaa myös erävalvonnasta valtion alueilla. Tehtäviin kuuluu lisäksi valtion kalastonhoitomaksun kerääminen. Maksut tilitetään maa- ja metsätalousministeriölle.

Metsähallituksen Luontopalvelut



Käyntimäärät yhteensä, käyntiä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet), milj.

8,4
(8,6)

Syntyneitä saimaannorppia, kpl

114
(95)



Perinnebiotooppien jatkuva hoito, ha

6 527
(6 699)



Kävijöiden rahankäytön vaikutukset kohteiden lähiseuduilla, milj. €

412
(412)



Elinympäristöjen ennallistaminen ja hoito suojelualueilla, ha

1 832
(1 305)



Henkilöstömäärä 31.12.2025, htv

350
(352)



Metsähallituksen Eräpalvelut



Kalastonhoitomaksut, kpl
304 308
(287 759)



Erätarkastajien ja -valvojien asiakaskontaktit, kpl
9 158
(6 794)



Henkilöstömäärä 31.12.2025, htv
65
(69)



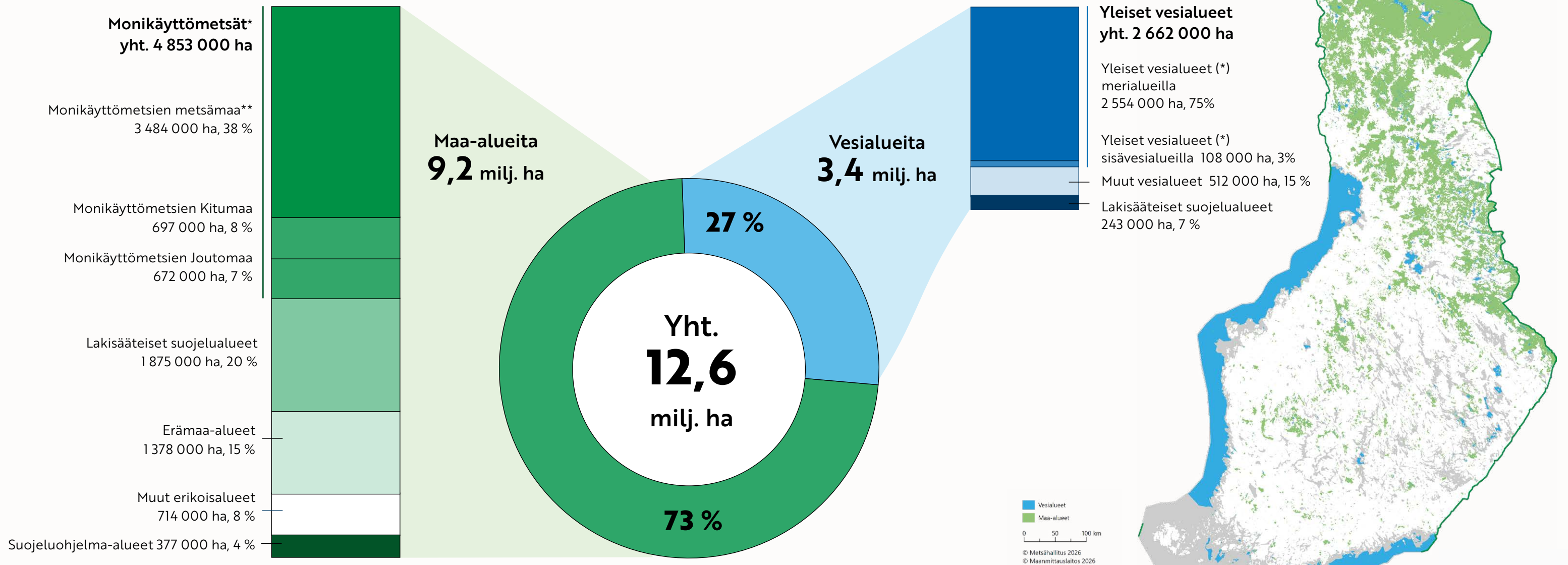
Kalastusluvut, kpl
80 959
(82 490)



Myydyt metsästysluvut, kpl
83 193
(79 401)

Maa- ja vesialueet

Hoidossa kolmannes Suomea



* Kaikki monikäyttömetsät ovat PEFC-sertifioituja, poisluettuna Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsät, 24 300 hehtaaria.

** Metsätalousmaat on jaettu pohjoismaisen metsätaloustuokittelun mukaan puuntuottokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha, kitumaalla 0,1–1 m³/ha ja joutomaalla alle 0,1 m³/ha.

(*) lakisääteisten suojelualueiden ulkopuolella

ESRS 2 – Yleiset tiedot

Metsähallituksen kestävyysraportti on laadittu hyödyntäen soveltuvin osin EU:n kestävyysraportointidirektiivin mukaista ESRS-standardia. Raportoidut kestävyysaiheet perustuvat Metsähallituksen kaksoisolennaisuusanalyysiin, joka alun perin tehtiin vuonna 2023 ja päivitettiin vuonna 2025.



Yleiset tiedot

Yleiset laatimisperusteet

Kestävyys selvitys on laadittu EU:n kestävyysraportointidirektiiviä (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) mukaillen. Alkuperäisen direktiivin mukaisesti Metsähallituksen osakeyhtiömuotoinen tytäryhtiö ylitti toisen aallon yritysten soveltamisrajan, ja Metsähallitus valmistautui raportoimaan direktiivin mukaisesti vuodelta 2025. EU:n omnibus-sääntelyn myötä raportointivelvoitetta kuitenkin ensin lykättiin toisen aallon yrityksille (ns. stop-the clock -direktiivi), ja myöhemmin sovittiin soveltamisrajojen nostosta. Muuttuneen sääntelyn myötä Metsähallitus ei ole velvollinen raportoimaan CSRD-direktiivin mukaisesti. Direktiivin mukaista European Sustainability Reporting Standards eli ESRS-standardia hyödynnetään raportoinnissa soveltuvien osien.

Vuoden 2025 raportti ei täytä ESRS-standardien kaikkia vaatimuksia. Raportointia tullaan tulevana vuosina kehittämään tarkoituksenmukaiseen suuntaan – ottaen huomioon kestävyysraportointidirektiivin ja ESRS-standardien muutokset, sekä muut mahdollisesti soveltuvat vastuullisuusraportointistandardit. Yritysten näkökulmasta laaditut ESRS-standardit eivät kaikilta osin sovellu Metsähallitukseen, jonka tehtäviin valtion liikelaitoksena kuuluu sekä liiketoiminnan harjoittaminen että julkisten hallintotehtävien hoitaminen. Lisäksi Metsähallituksen omistus ja hallintomalli poikkeavat yksityisistä yrityksistä.

Raportoidut kestävyysaiheet perustuvat Metsähallituksen kaksoisolennaisuusanalyysiin, joka on tehty vuoden 2023 loppupuolella ja päivitetty vuoden 2025 aikana. Päivityksessä kaksoisolennaisuusanalyysissä on paremmin tunnistettu vaikutuksia myös arvoketjussa. Kaksoisolennaisuusanalyysistä kerrotaan tarkemmin kohdassa Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinta (linkki). Tästä vuoden 2025 raportista on jätetty pois sekä kokonaisia tiedonantovaatimuksia, että yksittäisiä tietopisteitä, joiden raportointivalmius on puutteellinen. Tiedonantovaatimusten tasolla nämä liittyvät esimerkiksi merkittäviin toiminta- ja pääomamenoihin ja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien ennakoituihin taloudellisiin vaikutuksiin.

Kestävyys selvitys on laadittu Metsähallitus-konsernin tasolla ja kattaa Metsähallitus-liikelaitoksen sekä sen sataprosenttisesti omistaman tytäryhtiön Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnan vuodelta 2025. Pienempien tytäryhtiöiden, Siemen Forelia Oy, MH-Kivi Oy ja Nuuksiokeskus Oy, osalta mukana ovat vain päästölaskentatiedot ja HR-luvut. Muuten konsolidoinnin laajuus on sama kuin Metsähallituksen tilinpäätöksessä. Arvoketjutietoja raportoidaan vain osion E1 hiilidioksidipäästöjen osalta sekä näkökulmana osiossa S2 Arvoketjun työntekijät.

Tiettyjä olosuhteita koskevat tiedot

Metsähallitus ei ole poikennut standardin mukaisesti pitkän aikavälin määritelmästä, mutta on kak-

soisolennaisuusanalyysissään käyttänyt pitkän aikavälin tarkasteluna 5-25 vuotta taloudellisten vaikutusten arvioinnissa, jotta voidaan paremmin huomioida Metsähallituksen toiminnan pitkäjänteinen luonne.

Mittareiden laatimisperiaatteet esitetään kunkin standardin lopuksi. Mittareiden osalta arvoketjutietoja raportoidaan ainoastaan osion E1 Ilmastonmuutos yhteydessä. Päästöjen laskennassa on käytetty arvioita ja epäsuoria lähteitä, kuten toimialakohtaisia päätökertoimia. Nämä epäsuorien lähteiden avulla estimoidut kestävyystiedot on käsitelty kyseisten tietojen yhteydessä mittareiden laatimisperiaatteissa.

Hiilinelulaskentaan liittyvistä epävarmuuksista kerrotaan lisää osion E1 Ilmastonmuutos kohdassa Mittareiden laatimisperiaatteet.

Merkittäviä epävarmuuksia liittyy myös oman henkilöstön koulutustuntien ilmoittamiseen. Tarkemat tiedot epävarmuuden lähteistä ja päätöksistä on kuvattu osion S1 Oma työvoima kohdassa Mittareiden laatimisperiaatteet.

Metsähallitus on raportoinut vuosittain myös yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta. Näistä velvoitteista säädetään Metsähallituksesta annetun lain 6 §:ssä (234/2016). Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet mittareineen on tuotu osaksi vastuullisuusraportointia ja tiedot raportoidaan nyt vuonna 2025 osana tätä kokonaisuutta.

Lisäksi Metsähallitus ilmoittaa osana tätä raporttia vuosittain arvoliittolaisuuksiin ja sponsorointiin käyttämänsä varat. Nämä kerrotaan osiossa G1 Liiketoiminnan harjoittaminen.

Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli

Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo Metsähallituksen toimintaa. Hallitus huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Metsähallituksen hallitus vastaa koko liikelaitoskonsernin vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa, sekä vastaa kestävyysraportoinnista työjärjestyksen mukaisesti.

Osana Metsähallituksen strategista johtamista hallitus vahvistaa Metsähallituksen toimintaa ohjaavat strategisen ja vastuullisen johtamisen konsernitason poliitiikat sekä näihin liittyvät vuosittaiset tavoitteet. Hallituksen toimintaa tukevat tarkastus- ja henkilöstövaliokunnat, jotka avustavat hallitusta valmistelemalla hallitukselle kuuluvia tehtäviä ja päätöksiä. Tarkastusvaliokunta ohjaa ja arvioi Metsähallituksen kestävyysraportointia ja sen prosesseja sekä käsittelee kaksoisolennaisuusanalyysin ja kestävyysraportin hallituksen hyväksyntää varten. Henkilöstövaliokunta seuraa olennaisten kestävyysaiheiden ja -raportoinnin edistymistä sekä hallituksen hyväksymien kestävyteen liittyvien tavoitteiden saavuttamista, erityisesti sosiaalisten teki-

YLEISET TIEDOT

jöiden (S) ja hallinnon teemojen (G) osalta. Hallitus on laatinut toimintaansa varten työjärjestyksen, joka ohjaa hallituksen työskentelyä määritellen tarkemmin hallituksen tehtävistä ja päätöksenteosta. Valiokuntien työjärjestykset ovat osa Metsähallituksen hallituksen työjärjestyksiä. Hallituksen tehtävistä on säädetty myös metsähallituslaissa ja -asetuksessa.

Metsähallituksen hallitukseen kuuluu enintään kahdeksan jäsentä. Valtioneuvosto nimittää jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Hallituksen jäsenen tulee olla kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton ja vähintään yhden jäsenen tulee edustaa koko Metsähallitus-konsernin henkilöstöä. Metsähallituksen hallituksella on merkittäviä ja laajakantoisia tehtäviä, jotka koskevat koko Metsähallituksen toimialaa. Hallitus johtaa sekä liiketoimintaa että Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteiden toimeenpanoa. Tämä asettaa vaatimuksia hallituksen jäsenten osaamispohjalle, joka on otettava huomioon hallituksen jäseniä valittaessa. Hallituksen ja sen valiokuntien tehtävien menestyksessä hoitaminen edellyttää monimuotoista kokoonpanoa, osaamista ja kokemusta sekä hallituksen jäsenten henkilökohtaisten ominaisuuksien huomioimista.

Valtioneuvosto nimitti 27.3.2025 Metsähallitukselle hallituksen kolmivuotiskaudelle ajalle 1.4.2025–31.3.2028. Edellisen hallituksen kolmivuotinen toimikausi päättyi 31.3.2025. Metsähallituksen hallituksen jäsenet on esitelty tarkemmin vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitseminen](#).

Vuonna 2025 Metsähallituksen hallituksessa oli 8 jäsentä (pl. 17.4.-4.6.2025 välinen ajanjakso), jotka kaikki olivat johtoon kuulumattomia. Hallituksen sukupuolijakauma oli keskimäärin 49 prosenttia naisia ja 51* prosenttia miehiä. Naispuolisten ja miespuolisten jäsenten keskimääräinen suhde oli 0,96:1* ja ikäjakauma jäsenten välillä oli 47–66 vuotta. Riippumattomiksi hallituksen jäseniksi luetaan muut paitsi Metsähallituksen henkilöstöä edustava hallituksen jäsen. Yksi hallituksen jäsenistä edustaa koko Metsähallitus-konsernin henkilöstöä, joten riippumattomien jäsenten osuus vuonna 2025 oli 87,3* %

Metsähallituksen hallituksella on kokonaisuutena laaja-alainen kokemus hyvästä hallintotavasta ja johtamisesta edustamiltaan eri toimialoilta. Hallituksessa on osaamista ja kokemusta niin ympäristöasioiden kuin sosiaaliseen vastuuseen liittyvien asioiden johtamisesta sekä niihin liittyvien riskien ja mahdollisuuksien arvioinnista. Hallituksen kokoonpanossa on edustettuna monipuolista toimialatuntemusta sekä liiketoiminnan että julkisen hallinnon ja tutkimuksen tehtävistä ja myös alueellista ja kansainvälistä näkökulmaa. Valiokunnat voivat tarvittaessa käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita ja neuvonantajia tehtäviensä hoitamisen apuna, varmistaen kuitenkin, etteivät ulkopuoliset asiantuntijat samalla toimi toimivan johdon neuvonantajina tai ettei siitä muutoin aiheudu eturistiriitoja.

Metsähallituksen koko liikelaitoskonsernia koskeva vastuullisuuspolitiikka määrittää periaatteet ja toimin-

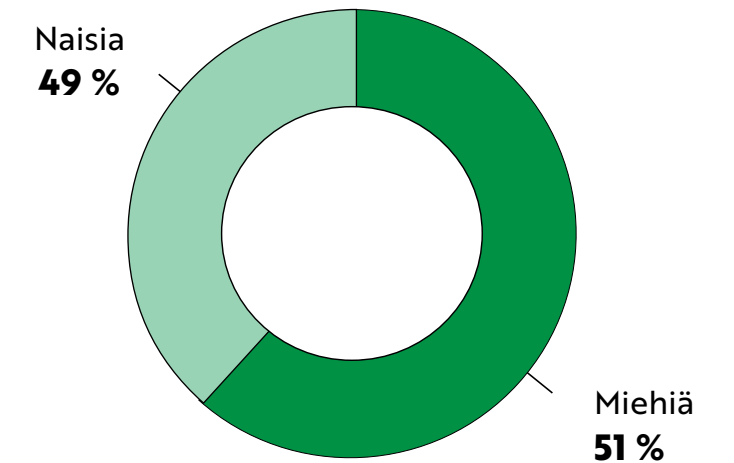
*Tilikauden aikaisilla hallituksen kokoonpanomuutoksilla on pieni vaikutus sukupuolijakaumaan, nais- ja miesjäsenten keskimääräiseen suhteeseen ja riippumattomien jäsenten osuuteen.

tatavat, joilla huolehditaan toiminnan vastuullisuudesta. Vastuullisuuspolitiikassa linjataan myös ympäristöasioihin ja ihmisoikeuksiin liittyvistä periaatteista. Metsähallituksen hallitus hyväksyy Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan sekä kaksinkertaisen olennaisuusanalyysin, jossa määritellään Metsähallituksen olennaiset kestävyysaiheet, sekä päättää ympäristöjärjestelmän sertifiointin periaatteista. Omistajapolitiikan päivityksen ja strategiauudistuksen myötä konsernin ohjausasiakirjojen päivitystarpeita on tarkasteltu. Vuonna 2025 vastuullisuuden näkökulmasta tärkeät ohjausasiakirjat vastuullisuuspolitiikka sekä toimintatapaohje päivitettiin.

Metsähallituksen vastuullista liiketoimintaa ohjaavat periaatteet koostuvat hallituksen hyväksymien politiikkojen lisäksi eettisistä toimintatapaohjeista ja politiikkoja tarkentavista, koko konsernia koskevista ohjeista, jotka koskevat muun muassa taloutta, henkilöstöasioita, tietohallintoa, tiedonhallintaa, viestintää, maa- ja vesialueiden hallintaa, toimivaltuuksia sekä esteellisyttä ja sopimustoimintaa. Keskeisten vastuullisuusteemojen osalta tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan kattavilla toimintaohjelmilla, kuten ilmasto-ohjelmalla. Metsähallituksen ilmasto-ohjelma päivitettiin vuonna 2025. Ilmasto-ohjelmasta on kerrottu tarkemmin osiossa [E1 Ilmastonmuutos](#).

Metsähallituksen riskienhallintajärjestelmään liittyvä riskienarviointi sisältää myös vastuullisuuteen, vaatimustenmukaisuuteen ja kestävyteen liittyvät riskit. Hallitus valvoo riskienhallinnan toimivuutta ja kattavuutta ja sen tilannetta käsitellään hallituksessa vähintään vuosittain ja aina, jos riskienhallinnan tilanteesta tapahtuu oleellisia muutoksia. Lisäksi kuhunkin pää-

Hallituksen sukupuolijakauma



tökseen liittyviä riskejä tarkastellaan päätöksenteon yhteydessä.

Metsähallituksen toimitusjohtajan nimittää valtioneuvosto. Valtioneuvosto nimitti 5.12.2024 Metsähallituksen toimitusjohtajaksi Juha S. Niemelän toiselle viisivuotiskaudelle 1.1.2025–31.12.2029. Niemelä on toiminut Metsähallituksen toimitusjohtajana vuodesta 2020 lähtien. Metsähallituksen toimitusjohtajalla on pääjohtajan arvonimi. Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisesta ja toteutumisesta Metsähallituksessa. Pääjohtaja vastaa hallituksen vahvistamien vastuullisuustavoitteiden toimeenpanosta ja raportoi hallitukselle olennaisista kestävyteen liittyvistä vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista tarpeen mukaan.

Tulosityksiköiden ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat yksikkönsä/yhtiönsä osalta strategiaan integroitui-

YLEISET TIEDOT

jen vastuullisuustavoitteiden, ympäristötavoitteiden ja teemakohtaisten toimintaohjelmien toimeenpanosta ja toteutumisesta omilla vastuualueillaan.

Metsähallituksella on johtoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii pääjohtaja. Metsähallituksen johtoryhmän jäsenet raportoivat edustamiensa vastuualueiden ja yksiköiden olennaisista vastuullisuuteen liittyvistä vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista pääjohtajalle sekä valvovat osaltaan hyväksytyjen vastuullisuuteen liittyvien tavoitteiden toteutumista ja toimenpiteiden täytäntöönpanoa. Johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy Metsähallituksen ympäristökatselmuksen ja asettaa vuosittain konsernin yhteiset ympäristötavoitteet sekä varmistaa ympäristöjärjestelmän soveltavuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja vaikuttavuuden. Johtoryhmä kokoontuu puheenjohtajan kutsusta pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa sekä lisäksi tarvittaessa. Vuonna 2025 johtoryhmään on kuulunut 8 jäsentä, joista 62,5 % (5) miehiä ja 37,5% (3) naisia.

Viestintä-, strategia- ja vastuullisuusyksikön johtajana toimiva viestintäjohtaja vastaa vastuullisuusprosessista sekä ympäristöprosessien koordinoinnista konsernitasolla. Lakiasianjohtaja vastaa vaatimustenmukaisuuden johtamisesta, prosessien kehittämisestä sekä oikein toimimisen käytännöistä. Lakiasianjohtajan vastuulla on kestävyteen liittyvä lainsäädäntökehitys sekä toimintatapaohjeen ja ilmoituskanavan ylläpito, seuranta ja kehittäminen.

Metsähallituksessa toimii koko konsernin vastuullisuusryhmä, joka toimii viestintäjohtajan asiantuntijatukena vastuullisuustyössä. Ryhmä vastaa vastuullisuuden koordinoinnista, kehittämisestä ja viestinnästä

Metsähallituksessa, mukaan lukien ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Ryhmä muodostuu kaikkien vastuualueiden ja konserniyksiköiden nimeämistä asiantuntijoista ja se kokoontuu kuukausittain. Vastuullisuusryhmä valmistelee kestävyteen liittyviä esityksiä Metsähallituksen johtoryhmän käsiteltäväksi ja päätettäväksi.

Kestävyysasioita on vastuutettu Metsähallituksen eri toiminnoissa asiantuntijoille ja tiimeille. Näin varmistetaan Metsähallituksen eri toiminnoissa, että työ kohti kestävyystavoitteita etenee suunnitellusti ja kokonaistavoitteiden kanssa yhdenmukaisesti koko liikelaitoskonsernissa.

Hallinto-, johto- ja valvontaelinten käsittelemät kestävyysseikat

Hallitukselle raportoidaan vastuullisuusvelvoitteiden toteutumisesta osana strategian seuranta sekä muista vastuullisuusasioista, kuten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinnasta, tarpeen mukaan. Metsähallituksen johtoryhmän jäsenet raportoivat edustamiensa vastuualueiden ja yksiköiden olennaisista vastuullisuusvaikutuksista ja vastuullisuuteen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista pääjohtajalle.

Konsernin riskienhallinnan tilanne, mukaan lukien vastuullisuuteen liittyvät riskit esitellään hallitukselle vähintään kerran vuodessa, ja aina tarvittaessa. Hallituksen ja sen valiokuntien kokouksissa käsitellään säännöllisesti kestävyden eri osa-alueisiin liittyviä teemoja. Hallituksella muodostuu siten kattava

ja ajantasainen käsitys liikelaitoskonsernin kestävyteen liittyvistä olennaisimmista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista sekä vastuullisuustavoitteiden etenemisestä. Metsähallitukselle asetetaan omistajapoliittisissa linjauksissa ja ministeriöiden vuosittaisissa tulossopimuksissa myös vastuullisuuteen liittyviä tavoitteita, joiden saavuttamista Metsähallituksen hal-

litus ja tarkastusvaliokunta seuraavat neljä kertaa vuodessa.

Lakiasianjohtaja raportoi hallitukselle säännönmukaisesti vaatimustenmukaisuus- eli compliance-asioista kaksi kertaa vuodessa ja pääjohtajalle ja johtoryhmälle kuukausittain.

Hallituksen ja sen valiokuntien kokouksissa on tilikauden 2025 aikana käsitelty kestävyteen liittyviä aiheita muun muassa seuraavissa asiayhteyksissä:

- Metsähallituksen liiketoiminnan palvelu- ja toimintatavoitteet sekä tulos- ja tuloutustavoitteet vuodelle 2025
- Julkisten hallintotehtävien tulosohtausopimus 2025
- Metsähallituskonsernin tilinpäätös: tulosohtausavoitteiden ja toimintasuunnitelmien toteutuminen 2024 ml. yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuma
- Metsähallituksen strategia ja strategiatyön tilannekatsaukset, strategian mittarit
- 2024 kestävyysraportin läpikäynti
- Tulospalkkio 2024 ja yhteisten mittareiden hyväksyminen vuodelle 2025, johdon tulospalkkiojärjestelmä
- Metsähallituksen uuden riskienhallintapolitiikan käsittely ja hyväksyminen
- Päivitetyn kaksoisolennaisuusanalyysin hyväksyminen tarkastusvaliokunnan käsittelyn myötä
- Luonnonvarasuunnitelmien toteutumatilanne
- Etelä-Suomen luonnonvarasuunnittelun projektin eteneminen ja suunnitelman hyväksyminen kesäkuussa 2025
- Lapin luonnonvarasuunnittelun projektin aloituksen eteneminen
- Valtion maa- ja vesialueilta OECM-aluerajausehdotus maa- ja metsätalousministeriölle
- Ehdotus merellisten suojelualueiden laajentamisesta ympäristöministeriölle
- Virtavesikunnostustyöhön sekä kestävään metsänhoitoon tutustuminen matkakokouksen aikana
- Luonnonarvomarkkinaselvitys
- Tuulivoimahankkeen myynnin hyväksyminen ja sen ympäristö- ja vastuullisuusasioiden tarkastelu
- Henkilöstötutkimuksen tulokset
- Asiakaskokemustutkimuksen tulokset
- Riskienhallinnan ja compliancen tilannekatsaus
- Päivitetyn vastuullisuuspolitiikan hyväksyminen
- Uudistetun Corporate Governance -ohjeistuksen hyväksyminen

YLEISET TIEDOT

Kestävyyden sisällyttäminen kannustinjärjestelmiin

Johdon tulospalkkiokriteerit perustuvat Metsähallituksen strategiaan painopisteisiin. Kaikille yhteisistä kriteereistä liiketoimintakokonaisuuden tulos mittaa taloudellista suoriutumista. Muut yhteiset tulospalkkiokriteerit liittyvät kestävyiden eri ulottuvuuksiin. Sosiaalisen kestävyiden mittareita ovat asiakaskokemus ja henkilöstökokemus. Ympäristömittari liittyy luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Tässä suorituskykyä peilataan omistajaohjauksen asettamiin luonnonhoito- ja ennallistamistavoitteisiin, sekä elinympäristöjen kunnostustoimien määrään. Kestävyyteen liittyvät suorituskyvyn mittarit sisältyvät palkitsemisjärjestelmään niin, että niillä on oma prosentuaalinen painoarvo kokonaistoteumassa. Vuonna 2025 kestävyiden liittyvien tulospalkkiokriteerien painoarvo johdon tulospalkkiokokonaisuudessa on 50 prosenttia.

Luonnon monimuotoisuutta turvaavat kriteerit tukevat työtä myös ilmastomuutokseen sopeutumisessa, mutta tuloksellisuutta ei arvioida suhteessa kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteisiin.

Johdon tulospalkkiojärjestelmän noudattamisesta päättää Metsähallituksen hallitus erikseen vuosittain. Järjestelmän piiriin kuuluvat Metsähallitus-konsernin toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet sekä Metsähallituksen tytäryhtiöiden toimitusjohtajat. Järjestelmää sovelletaan muuhun johto-/avainhenkilöstöön toimitusjohtajan päätöksen mukaisesti. Johdon tulospalkkion enimmäismäärä vaihtelee 20-30 prosentin välillä (vuosiansiosta laskettuna). Hallitus päättää myös

yhteisistä palkitsemiskriteereistä koko talon, eli myös henkilöstön osalta. Luonnon monimuotoisuus ja asiakaskokemus ovat yhteisiä palkitsemismittareita myös henkilöstön tulospalkkiojärjestelmässä.

Metsähallituksen palkitsemispolitiikasta ja -järjestelmästä sekä toteutuneista palkkioista kerrotaan tarkemmin vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitsemisen](#).

Strategia, liiketoimintamalli ja arvoketju

Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka tehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella valtion maa- ja vesialueita kestävästi. Metsähallituksen tulee toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen toimintamallista, tehtävistä ja organisaatiosta on säädetty laissa Metsähallituksesta 234/2016. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa metsähallituslaissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Kestävä toiminta on erottamaton ja lähtökohtainen osa Metsähallituksen toimintamallia, johtamisjärjestelmää, strategiaa, tavoitteita ja seurantajärjestelmiä. Metsähallituksen liiketoiminnassa pyritään yhteiskunnallisilla velvoitteilla saatujen hyötyjen lisäämiseen.

Metsähallitus harjoittaa liiketoimintaa tytäryhtiöissään Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä ja Siemen Forelia Oy:ssä sekä liikelaitokseen kuuluvassa Kiinteistökehityksessä. Liiketoimintaan kuuluvat valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, eli aines- ja energiapuun

myynti, valtion maa- ja vesialueiden hankekehitys ja myynti- ja vuokraustoiminta sekä metsäpuiden siementuotanto.

Julkisten hallintotehtävien osalta Luontopalvelujen tehtäviin kuuluvat maamme luonnonsuojelualueverkoston ja kymmenien kulttuuriperintökohteiden hoitaminen sekä maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen. Luonnon monimuotoisuutta edistetään muun muassa ennallistamistoimilla sekä hoitamalla perinnebiotooppeja. Luontopalvelut on vastuussa myös useiden merkittävien uhanalaisten lajien suojelusta.

Eräpalvelut hoitaa kalastus- ja metsästysasioita, tarjoaa metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia myöntämällä erälupia valtion alueille, sekä kerää valtion kalastonhoitomaksut. Eräpalvelut vastaa myös erävalvonnasta valtion alueilla.

Metsätalous Oy:n merkittävimpiä asiakkaita ovat puuta ostavat metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt. Kiinteistökehityksen suurimmat asiakkaat ovat energiateollisuuden, matkailun ja infra- ja maanrakennuksen toimijoita. Julkiset hallintotehtävät tuottavat luonto- ja eräelämyksiä kaikille kansalaisille, mutta arvoketjuun kuuluu myös muun muassa matkailualan toimijoita. Lupa- ja käyttöoikeusasioiden osalta Metsähallitus palvelee laajasti niin yksityisiä kansalaisia, yhdistyksiä, yrityksiä kuin valtionhallinnon organisaatiotakin – kaikkia, joilla on tarve valtion mailla toimimiseen.

Tarkemmin vastualueiden toimintaa, tuotteita ja palveluita kuvataan Vuosiraportti-osuudessa.

Metsähallituksen toiminnan tarkoitus on luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden vastuullinen kehittäminen yli sukupolvien. Metsähallituksen visio on kasvattaa huomista. Visioon liittyy neljä yhteiskunnallista vaikuttavuustavoitetta. Vision mukaan huomisen hyvinvointi rakentuu kestävästi vihreälle kasvulle. Huomisen yhteiskunnassa Suomi saavuttaa kunnianhimoiset ilmastotavoitteensa ja on hiilineutraali vuonna 2035. Luonto voi hyvin ja sen monimuotoisuus vahvistuu. Suomessa asuvat jatkossakin maailman onnellisimmat ihmiset luonnosta ja sen tuomasta hyvinvoinnista nauttien.

Kasvatamme huomista -strategiassa kestävä ja vastuullinen toiminta on integroitu strategian ytimeen. Strategiassa on huomioitu Petteri Orpon hallituksen antamat omistajapoliittiset linjaukset ja muuttuva toimintaympäristö. Strategiset tavoitteet teemoittain on kuvattu strategiakuvasessa alla (kuva 1). Strategian tavoitteet edistävät myös kansainvälisten sopimusten, kuten YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista. Strategian pääteemoihin kytkeytyvät YK:n Kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteet on kuvattu Metsähallituksen arvonluontimallissa (kuva 2).

Vihreän kasvun tavoitteista uusiutuvan energian mahdollisuuksien lisääminen liittyy ilmasto-ohjelmaan ja Suomen hiilineutraaliustavoitteiden tukemiseen. Ilmatoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet ovat keskeisiä strategia kestävyystavoitteita, joita tarkennetaan raportissa standardikohtaisesti. Sidosryhmäsuhteisiin ja vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyvä keskeinen strateginen tavoite on sidosryhmien luottamuksen lunastaminen onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Vir-

YLEISET TIEDOT

kistyskäytön ja eränkävynnin edellytysten varmistaminen liittyy erityisesti kuluttajille ja loppukäyttäjille tarjottaviin virkistyspalveluihin ja erälupiin.

Valtion liikelaitoksena Metsähallitus vaikuttaa strategiansa, säädettyjen tehtäviensä ja omistajapoliittisten linjausten kautta moniin kestävyysseikkoihin. Metsähallitukselle säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaan luonnonvarojen kestävä hoidon ja käytön olennaisena osana Metsähallituksen on riittävästi otettava huomioon biologisen monimuotoisuuden suojele ja tarkoituksenmukainen lisääminen metsien, meren ja muiden luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle asetettujen muiden tavoitteiden kanssa. Tämä tarkoittaa muun muassa monimuotoisuuden ylläpitämistä ja parantamista Metsähallituksen hallinnassa olevilla maa- ja vesialueilla, mutta myös metsäbiotalouden raaka-ainehuollon mahdollistamista alueellisten luonnonvarasuunnitelmien puitteissa.

Metsähallituksen on lisäksi otettava huomioon luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Luonnon virkistys- ja matkailukäytön, sekä eränkävynnin tulee lähtökohtaisesti olla kestävää, eettistä ja vastuullista ja palveluiden lisätä hyvinvointia ja luoda elinvoimaa. Liiketoimintojen on oltava alueellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestäviä, tuotettava tuloutusta omistajalle ja niillä tavoitellaan myös myönteisiä aluetaloudellisia ja työllisyysvaikutuksia.

Yleisissä yhteiskunnallisissa velvoitteissa säädetään myös, että Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele on sovitettava yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995)



Kuva 1. Metsähallituksen strategia

tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädettyt velvoitteet täytetään.

Metsähallitukseen vaikuttavia keskeisiä vastuullisuuden liittyviä ympäristöteemoja ovat niin ikään ilmastomuutos ja biologisen monimuotoisuuden heikentyminen ja näiden vaikutukset yhdessä ja erikseen luonnon tilaan ja luonnonvaroihin. Sosiaalisen vastuun

teemojen osalta keskeisiä ovat henkilöstön hyvinvointi sekä arvoketjun työntekijöiden oikeudet ja vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen ja alkuperäiskansojen osallistumismahdollisuudet ja oikeudet.

YLEISET TIEDOT

Arvonluontimallissa on kuvattu Metsähallituksen tärkeimmät pääomat ja miten niistä luodaan arvoa luonnolle, ihmisille ja yhteiskunnalle. Arvonluontimalli on rakennettu strategisten teemojen pohjalta ja siihen sisältyy taloudellisia, ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia näkökulmia. Keskeisiä tuotantopanoksia ovat valtion maiden ja vesien luonnonvarat sekä henkilöstö ja sen osaaminen. Vuonna 2025 Metsähallituksella oli 986 työsuhteista työntekijää (31.12.2025) vain Suomessa. Valtio-omistajalle maksettavan tuloutuksen lisäksi toiminta tuottaa taloudellista arvoa palkkojen ja palkkioiden, verojen sekä materiaali- ja palveluhankintojen muodossa yhteiskunnan eri tahoille ja aluetalouksiin.

Metsähallitus on toimintansa kautta osa metsä- ja energiategollisuuden arvoketjuja tarjoamalla kestävästi tuotettua puuraaka-ainetta. Asiakkaina ovat puuta ostavat, pääasiassa suomalaiset metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt. Tuulivoiman hankekehityksen sekä maan vuokraus- ja myyntitoiminnan kautta Metsähallitus on osa energiategollisuuden, matkailun, infra- ja maanrakennuksen sekä kaivannaisteollisuuden arvoketjuja. Asiakkaina on sekä isoja kansainvälisiä yrityksiä että yksityisasiakkaita. Lisäksi Metsähallitus on osa luonnonsuojelutyön, matkailun, metsästyksen ja kalastuksen arvoketjuja. Metsähallituksen moninaisten arvoketjujen keskeisiä arvoketjun alkupään toimijoita ovat metsän- ja luonnonhoitotöitä, sekä elinympäristöjen ennallistamis- ja kunnostustöitä tekevät urakoitsijat. Metsätalouden arvoketjun alkupäässä tärkeitä ovat myös puunkorjuun- ja kuljetuspalveluiden toimijat, sekä tienrakennus- ja kunnossapitotöiden urakoitsijat. Myös luontopalveluiden toiminta retkeilyreittien ja -rakenteiden



Kuva 2. Arvonluontimalli

YLEISET TIEDOT

kunnossapidon ja huollon osalta nojaa entistä enemmän ostopalveluihin. Metsähallitus-konsernin kaikille yhteisiä toimia tukevat toimitila- ja kiinteistöpalvelut, ICT-palvelut ja viestintä- ja markkinointipalvelut, sekä erilaiset hallinto- ja konsultointipalvelut.

Sidosryhmien edut ja näkemykset

Metsähallituksen toimintaan kohdistuu erilaisia odotuksia, joiden vastuullinen yhteensovittaminen edellyttää kumppanuutta ja yhdessä toimimista laajan kumppani- ja sidosryhmäjoukon kanssa. Sidosryhmien etujen ja näkemysten huomioiminen on keskeinen osa Metsähallituksen yhteensovittamiseen perustuvaa toimintamallia. Strategiassa tavoitteenamme on lunastaa sidosryhmien luottamus onnistuneella yhteensovittamiselle ja yhteistyöllä.

Oheisessa taulukossa (taulukko 1.) on kuvaus Metsähallituksen keskeisiin sidosryhmiin liittyvästä vuorovaikutuksesta. Monenlaisten käyttötarpeiden ja toiveiden onnistunut yhteensovittaminen yhdessä sidosryhmiemme kanssa muodostaa toimintamme perustan. Vastuullisuuspolitiikassa linjataan, että Metsähallitus toimii oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti niin henkilöstön, asiakkaiden, kumppaneiden kuin sidosryhmiemme suuntaan, ja että kunnioitamme perus- ja ihmis-oikeuksia. Sidosryhmävuorovaikutuksen vaikutuksia toimintaan, liiketoimintamallin tai strategiaan kuvataan tarkemmin taulukossa.

Tarkempia kuvauksia yhteydenpidon prosesseista on kuvattu osioissa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt sekä S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät. Luonnonva-

rasuunnittelu, asiakas- ja sidosryhmätutkimus sekä palautekanavat ja ilmoituskanava ovat kaikki keskeisiä sidosryhmiä koskevia vuorovaikutustapoja. Niitä ei ole eritelty jokaiseen kohtaan taulukossa. Kaksoisolennaisuusanalysissä ei tunnistettu tarvetta muuttaa strategiaa tai liiketoimintamallia sidosryhmien etujen ja näkemysten huomioimiseksi eri tavalla tai enemmän.

Luonnonvarasuunnittelu toteuttaa Metsähallituksen tehtäviä ja strategiaa aluetasolla ja on keskeinen työkalu sidosryhmien etujen ja näkemysten huomioimiseen toiminnassa. Suunnittelualue kattaa valtion maat ja vedet useiden kuntien ja maakuntien alueella. Alueiden käyttö suunnitellaan luonnonvarasuunnitelmien avulla tavoitteena mahdollisimman laaja ja monipuolinen yhteiskunnallinen kokonaisuus ja kustannustehokkuus. Luonnonvarasuunnittelussa haetaan myös uusia valtion maiden ja vesien ja niillä olevien luonnonvarojen tarjoamia mahdollisuuksia tulevaisuusteella yhdessä sidosryhmien kanssa.

Luonnonvarasuunnittelu on yhteissuunnittelua. Keskeinen yhteissuunnittelun työkalu projektissa on sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvonluontiin ja Metsähallituksen alueelliseen toimintaohjelmaan sekä käsittelee toimintaympäristön muutoksia, riskejä ja mahdollisuuksia alueellisesta näkökulmasta. Suunnittelun kuluessa voidaan järjestää myös teemaryhmien työpajoja suunnittelualueen tarpeista lähtien. Metsähallitus pyrkii tekemään vaikuttamisen suunnitteluun mahdollisimman helpoksi. Luonnonvarasuunnittelusta kerrotaan sidosryhmien tilaisuuksissa ja suunnitteluun voi antaa näkemyksiä myös kyselyjen kautta. Alueellisten luon-

nonvarasuunnitelmien hyväksyminen kuuluu Metsähallituksen hallitukselle Metsähallituksesta annetun lain mukaan. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee osaltaan luonnonvarasuunnitteluun liittyvät asiat. Luonnonvarasuunnittelua kuvataan lisää osioissa E4 Biologinen monimuotoisuus sekä S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt.

Metsähallituslaissa määritettyjen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden velvoittamana huomioidaan aina erityisesti tietyt sidosryhmät sekä strategian että toimintamallien ja luonnonvarasuunnittelun tasoilla. Metsähallituksen on otettava huomioon luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojeleminen on myös sovitettava yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitetulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään. Muiden yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaisesti toiminnassa otetaan huomioon tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Alkuperäiskansojen näkemysten ja oikeuksien huomioimisen lähtökohtina toimivat saamelaiskäräjälaki ja metsähallituslaki, sekä yllä kuvatut velvoitteet. Käymme saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset neuvottelut saamelaiskäräjien kanssa kaikista merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella: val-

tion maa- ja vesialueiden, luonnonsuojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta tai saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvan elinkeinon lainsäädännöllistä tai hallinnollista muutosta tai muuta vastaavaa saamelaisten kielen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana vaikuttavaa asiaa. Neuvotteluissa noudatamme oikeusministeriön muistiota saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesta neuvotteluvollisuudesta. Neuvottelumenettelyn tarkoituksena on aito, oikea-aikainen ja yhteisymmärrykseen pyrkivä keskustelu. Lisää saamelaisen kulttuurin turvaamisen tavoista ja yhteydenpidon prosesseista saamelaisten kanssa kerrotaan osiossa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt.

Sidosryhmien eduista ja näkemyksistä informoidaan Metsähallituksen johtoryhmää ja hallitusta säännöllisesti muun muassa vuosittaisen asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen tulosten, henkilöstötutkimuksen tulosten ja luonnonvarasuunnitteluprojektien yhteydessä. Johdon ympäristökatselmus, missä sidosryhmien näkemyksiä myös tuodaan esiin, käsitellään Metsähallituksen johtoryhmässä.

YLEISET TIEDOT

Taulukko 1. Metsähallituksen keskeisten sidosryhmien edut ja näkemykset ja niiden huomioiminen sekä vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Omistaja (Suomen valtio, omistajaohjauksesta vastaajat maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö)	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maa- ja vesiomaisuuden käyttö, hoito ja suojele kestävästi ja tuloksellisesti toimien Liiketoiminnan harjoittaminen laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa Julkisten hallintotehtävien hoitaminen Liiketaloudellisten periaatteiden sekä eduskunnan hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaan toimiminen Metsähallituksen odotetaan valtion liikelaitoksena ja asiantuntijaorganisaationa osallistuvan toimialojensa asioiden valmisteluun sekä toteuttavan hallitusohjelmien strategisia tavoitteita 	<ul style="list-style-type: none"> Omistajapoliittiset linjaukset Vuosittainen tulosohtauskirje ja tulosohtauskokoukset, sekä julkisten hallintotehtävien osalta tulossopimus Tavoitteiden seuranta ja raportointi Yhteiset seminaarit ja ennakoitityö Ministeriöiden strategisten tavoitteiden osalta osallistuminen hankkeiden ja ohjelmien työryhmiin, ohjausryhmiin, verkostoihin, strategioiden valmisteluun ja esimerkiksi lainsäädäntötyöhön 	<ul style="list-style-type: none"> Omistajaohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallitus toteuttaa kunkin hallitusohjelman strategisia tavoitteita Metsähallitukselle asetettavat tavoitteet toteuttavat toimialakohtaisia strategioita, kuten esimerkiksi Kansallista metsästrategiaa 2035, Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja Kansallista luonnon virkistyskäytön strategiaa 2030 Toiminta suunnitellaan siten, että omistajapoliittiset tavoitteet ja tulossopimuksen tavoitteet saavutetaan
Oma työvoima	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointi ja työolot Työn merkityksellisyys Terveys ja turvallisuus Osaamisen kehittäminen Hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos- ja kehityskeskustelut Henkilöstökysely Koulutukset Yhteistoiminta ja -toimikunnat Työturvallisuushavainnot ja työsuojelu Ilmoituskanava Työyhteisötilaisuudet ja sisäinen viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen Työvoiman saatavuuden turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteiset strategiset osaamiset Henkilöstökyselyn tuloksista tehdään vuosittaiset kehittämissuunnitelmat Kyvykäs ja yhdenvertainen henkilöstö yksi uuden strategian pääteemoista
Kuluttajat ja loppukäyttäjät				
Suuri yleisö	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutoksen torjuminen Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen Aktiivinen ja avoin viestintä Paikallinen läsnäolo ja vuorovaikutus Positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakas- ja sidosryhmätutkimus Luonnonvarasuunnittelu Palautte- ja ilmoituskanavat Viestintäkanavat, erityisesti sosiaalinen ja journalistinen media 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan hyväksyttävyys Luottamus ja maine 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja hyvinvointi strategisina teemoina Toiminnan kehittäminen asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen tulosten ja palautteiden pohjalta Näkemyksen huomioiminen alueiden luonnonvarasuunnittelussa
Retkeilijät	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisesti monipuolinen ja laadukas retkeilyinfra Tieto kohteista ja palveluista Vastuullisen retkeilyn edistäminen Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa Suojelualueista huolehtiminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Luontoon -palvelukokonaisuus Palauttekanavat Digitaalisesti osallistavat erä- ja luontoyhteisöt ja muu palvelumuotoiluprojektien osallistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Virkistyskäytön ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen Asiakaslähtöisyys 	<ul style="list-style-type: none"> Vaalitaan kestäviä luontosuhteita ja kannustetaan vastuulliseen luonnossa liikkumiseen sekä varmistetaan virkistyskäytön edellytykset niin, että asiakkaat saavat niistä mahdollisimman suuren arvon Luonnossa liikkujien digitaalisen asiakaspalvelun sekä maastopalvelujen kehittäminen palautteen ja resurssien mukaan
Kalastajat ja metsästäjät	<ul style="list-style-type: none"> Kalastus- ja metsästysmahdollisuuksien turvaaminen Lupien saatavuus ja palvelujärjestelmien toimivuus Huolina Metsähallituksen muun maankäytön ja toiminnan vaikutukset kalastus- ja metsästysmahdollisuuksiin ja maisemiin 	<ul style="list-style-type: none"> Eräluvut-palvelukokonaisuus Vuosittainen asiakastytyväisyyskysely kalastus- ja metsästysasiakkaille Palauttekanava ja palautteeseen vastaamisen tyytyväisyyden mittaus Saalispalautekyselyt eräluva-asiakkaille Asiakaslehti 	<ul style="list-style-type: none"> Kalastuksen ja metsästyksen mitoittaminen ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväälle tasolle Eräluvut -palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Vaalitaan kestäviä luontosuhteita ja kannustetaan vastuulliseen luonnossa liikkumiseen sekä varmistetaan eränkävynnin edellytykset niin, että asiakkaat saavat niistä mahdollisimman suuren arvon Saalispalautteiden avulla kalastus ja metsästys mitoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväälle tasolle Asiakaspalautteen ja -kyselyiden avulla kehitetään toimintaa
Tonttien ostajat ja vuokraajat	<ul style="list-style-type: none"> Edulliset, väljästi sijoitetut tontit, oma ranta Matkailukeskustontit lähellä palveluita ja harrastuksia, mutta rauhallisella paikalla Valmis infra 	<ul style="list-style-type: none"> Laatunmaa.fi-sivusto Asiakaspalvelu Viestintä ja markkinointi Asiakastytyväisyyskyselyt ja palautekanava Kaavoitusprosessien lausuntomenettelyt 	<ul style="list-style-type: none"> Myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisuille Kaavoitus pyritään tekemään sellaisille alueille, joilla on kysyntää, huomioiden yhteensovittamisen, toimintaperiaatteet ja maa- ja metsätalousministeriön ohjeet

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Keskeiset yrittäjä- ja yhteisöasiakkaat				
Matkailutoimijat	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina liiketoiminnan mahdollistaminen ja sujuvat sopimus- ja maksukäytännöt Paikallisten elinkeinojen tarpeiden huomiointi ja tasavertainen kohtelu Metsien käsittely matkailutoiminta ja maisemat huomioiden Retkeilyinfran ja -rakenteiden kunnossapito ja käyttömahdollisuudet yrityksille Kestävän matkailun kehittäminen Kumppaneiden parempi näkyvyys Metsähallituksen digitaalisissa kanavissa 	<ul style="list-style-type: none"> Matkailualueiden yhteistyöryhmät Lapissa Kestävän matkailun kansallispuistokohtaiset yhteistyöryhmät LVS ja HKS yhteistyöryhmät ja/tai teemaryhmät Yhteistyösopimukset luontomatkailejien kanssa Vuokrayrittäjät Metsähallituksen kohteilla ja kiinteistöissä Yhteistyö matkailuverkostoissa Yrityspalaute ja -tutkimukset 	<ul style="list-style-type: none"> Alueen elinkeinojen tarpeiden yhteensovittaminen Alueen elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Matkailun painopistealueet luonnonvarasuunnitelmissa ja matkailutoiminnan huomioiminen kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmissa sekä retkeilyalueiden kehittämisessä Toiminnan mahdollistaminen kansallispuistossa kumppanisopimuksilla ja luvilla Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisuilla
Metsäteollisuus	<ul style="list-style-type: none"> Korkealaatuinen asiakkaan laatuvaatimusten ja laatuodotusten mukainen tuote Toimitusvarmuus ja sovitun mukainen toimitusrytmi Luotettavuus yhteistyökumppanina ja laadukas yhteydenpito ja asioiden hoito Alkuperäketjun hallinta ja ympäristöasioiden hyvä huomioiminen Metsien hyvä hoito ja käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastapaamiset Puukauppaneuvottelut Asiakastytyväisyyden mittaaminen Operatiivinen yhteydenpito 	<ul style="list-style-type: none"> Aines- ja energiapuun myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisuilla Tarjotaan markkinoille kestävästi tuotettua puuta luonnonvarasuunnitelmien tavoitteiden asettamisessa puiteissa Metsien hoito- ja käyttö, sekä puun alkuperäketju on PEFC-sertifioitu Sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä sekä vähäpäästöisen puunhankinnan kehittäminen
Energia-ala	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoiminnan mahdollistaminen Yritysten tasapuolinen kohtelu Selkeät ehdot ja toimintamallit vuokraustoiminnassa ja hankekehityksessä Avoin dialogi ja eri sidosryhmien tasapuolinen huomioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkuuksiin liittyen alue- ja hanketiedustelut ja esiselvitykset Sopimusneuvottelut ja kilpailutusten aikainen vuorovaikutus Sopimusvelvoitteiden, rakentamisen, tuotannonajan ja purkamisajan edunvalvonta Maakuntaliittojen vetämä merialuesuunnittelu ja kaavoitus Jäsenyydet toimialayhdistyksissä 	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian tuotannon mahdollistaminen ja lisääminen valtion maa- ja vesialueilla 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnetään mahdollisuudet uusiutuvan energian kapasiteetin kasvuun valtion maa- ja vesialueilla Merituulivoiman kilpailutusmalli Tuulivoiman hankekehitys
Kaivannaisteollisuus	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoiminnan mahdollistaminen Pitkäjänteinen yhteistyö, mikä mahdollistaa liiketoiminnan kehittämisen Malmintäydä- ja kaivosyhtiöille Metsähallitus on ennen kaikkea maanomistaja, jolta odotetaan tasapuolista ja ennakoitavaa toimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteydenpito ja sopimusneuvottelu Kiviainesalueiden katselmukselut ja ottomäärien kyselyt Koulutukset ja vuosittaiset asiakastytyväisyyskyselyt Kaivos- ja malmintäydäyhtiöiden osalta sidosryhmätyö ja maanomistajan lausunnot lupahakemuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> Maanomistajan edunvalvonta Kiviaineksen osalta raaka-aineen myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Maa- ja kiviainesasiakkaiden osalta uusien kiviainesalueiden kartoittaminen, sekä toiminnan ja sopimuksien kehittäminen palautteen pohjalta Kaivos- ja malmintäydäyhtiöiden osalta kaivoslain mukainen toiminta ja maanomistajan edunvalvonta; pyritään toimimaan ennakoiden ja tiedottamaan toimialaa koskevista muutoksista
Arvoketju				
Toimittajat, erityisesti urakoitsijat	<ul style="list-style-type: none"> Sopimuksissa pysyminen ja tasapuolinen kohtelu Urakointiolosuhteiden pysyvyys ja tasainen työmäärä Urakoitsijoiden parempi kuuleminen ja tiiviimpi yhteistyö Monimuotoisuuden turvaaminen metsän- ja luonnonhoidossa 	<ul style="list-style-type: none"> Hankintaprosessin vuorovaikutus Palvelukuvausten mukainen toiminta sopimuskaudella Yhteistyöpalaverit ja/tai kehityskeskustelut palvelutuottajien kanssa sopimuskaudella Koulutukset tai muu kehittämissyhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Hankintojen onnistuminen ja palveluiden turvaaminen Osaamisen yhteinen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden ja arvoketjujen tunteminen paikallisesti ja globaalisti Toiminnan kehittäminen palautteen ja kyselyiden pohjalta Koulutusten, yrittäjäpäivien ym. järjestäminen
Arvoketjun työntekijät	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuus ja terveys Työolot ja muut työhön liittyvät oikeudet Tasainen työmäärä 	<ul style="list-style-type: none"> Auditoinnit Koulutukset Valituskanavat 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuullisuuden ja osaamisen varmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Arvoketjujen tunteminen paikallisesti ja globaalisti Auditointiohjelmat

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Metsähallituslain pykälissä 6 ja 7 osoitetut tahot (Yleiset yhteiskunnalliset ja muut yhteiskunnalliset velvoitteet)				
Saamelaisyhteisö saamelaisten kotiseutualueella	<ul style="list-style-type: none"> Saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Neuvottelukunnat Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma Akwé:Kon -toimintamalli Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen väliseen sopimukseen liittyen vuosittaiset neuvottelut ja muu sopimuksessa sovittu vuorovaikutus (kts. tarkemmin S3 Yhteydenpidon prosessit) 	<ul style="list-style-type: none"> Saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu sovitetaan yhteen saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan Neuvottelut saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesti Akwé:Kon -toimintamallin käyttäminen kaikissa merkittävissä hankkeissa (esim. luonnonvarasuunnittelu- ja hoidon ja käytön suunnitteluprojektit)
Poroelinkeino poronhoito-alueella	<ul style="list-style-type: none"> Poronhoidon edellytysten huomiointi maankäytössä ja metsien käsittelyssä Tietoa suunnitelmista ja mahdollisuus vaikuttaa Huolina eri maankäytön muotojen kumuloituvat vaikutukset poronhoitoon 	<ul style="list-style-type: none"> Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisen sopimuksen mukaiset neuvottelut ja muu sopimuksessa sovittu vuorovaikutus (kts. tarkemmin S3 Yhteydenpidon prosessit) Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset Poropaikka-sovellus toimenpiteiden kommentointiin 	<ul style="list-style-type: none"> Poronhoitolaissa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallituslain 6 § mukaisesti porotalouden näkökulmat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Poronhoidon huomioiminen myös poronhoitolain mukaisesti Paliskuntasopimuksen mukaisista maankäyttöasioista toimitetaan paliskunnalle tietoa etukäteen ja tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin
Tutkimus ja opetus	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maiden ja vesialueiden käyttö oman toiminnan mahdollistamiseksi - opetusmetsien hyödyntäminen opetuksessa ja tutkimusmetsien hyödyntäminen tutkimuksessa Sujuva yhteistyö, molemminpuolinen tiedottaminen suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä toimintaedellytysten kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Johdon tapaamiset ja neuvottelut Vuokralaisen kuuleminen ennen maanomistajan puhevallan käyttämistä Maankäytön menettelyt sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen periaatteet ja käytännöt määritellään sopimuksissa organisaatiokohtaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön tarpeiden huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisen ja sopimuksellisen toiminnan huomioiminen organisaatioiden johdon tapaamisten ja neuvottelujen kautta Operatiiviset tarpeet huomioidaan vastuualueilla ja alueellisesti.
Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maiden ja vesialueiden käyttö oman toiminnan mahdollistamiseksi Maan hankinta Sujuva yhteistyö, molemminpuolinen tiedottaminen suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä toimintaedellytysten kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Johdon tapaamiset ja neuvottelut Vuokralaisen kuuleminen ennen maanomistajan puhevallan käyttämistä Maankäytön menettelyt sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen periaatteet ja käytännöt määritellään sopimuksissa organisaatiokohtaisesti LVS-prosessissa erilliset keskustelut 	<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön tarpeiden huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta Puolustusvoimien ja Rajan lakisääteisten tehtävien toteuttaminen rajoittaa joillakin alueilla muuta käyttöä Tuulivoimakehityksessä pyydetään aina PV:n lausunto.
Muut vaikutusten kohteena olevat yhteisöt				
Paikallisyhteisöt	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina paikallisten asukkaiden, tahojen ja elinkeinojen kuuleminen ja huomiointi päätöksenteossa ja toiminnassa Alueen luonnon käyttämisen mahdollisuudet virkistytymisessä, harrastamisessa ja luonnonvarojen hyödyntämisessä Metsästys- ja kalastusmahdollisuuksien säilyminen 	<ul style="list-style-type: none"> LSV- ja HKS-projekteissa usein työ- tai teemaryhmissä edustus Yhteistyö ja -tahot vaihtelevat alueittain ja tapauskohtaisesti: tyypillisiä osallistamisia ovat esim. reittien läheisyydessä tapahtuvat metsien käsittelyt, uusien palvelurakenteiden tarve, kaavoitus sekä tuulivoimahankkeet Kanavina asukastilaisuudet, paikallislehdet, kokoukset, sähköpostit ja muut viestinnän keinot Kaavoitus- ja YVA-prosesseihin liittyvät yleisötilaisuudet, asukaskyselyt, kuulemiset ja lausuntoprosessit 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteensovittaminen Toiminnan hyväksyttävyyden varmistaminen Luvituksen sujuvuus 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuuksien mukaan eri tarpeet yhteensovittaen, Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja ohjeet huomioiden Eri osapuolten näkemykset näkyvät valmiissa suunnitelmissa
Kansalais- ja ympäristöjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutoksen torjuminen, luonnonsuojelu Retkeily-, liikunta- ja virkistysmahdollisuudet valtion mailla Kestävä kalastus-, metsästys- ja eränkäyntimahdollisuuksien turvaaminen valtion mailla Yhteisenä huolenaiheena muut maankäyttömuodot ja niiden mahdollisesti aiheuttama luontokato, vaikutukset kala- ja riistakantoihin ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> LVS- ja HKS-projektien työ- ja/tai teemaryhmät Tapaamiset ja yhteistyö erilaisissa verkostoissa, hankkeissa ja työryhmissä Alueellinen yhteistyö usein tapahtumissa (esim. Vapapäivä, Suomen Luonnon päivä) Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen kanssa yhteistyö suojelutyössä ja luonnonhoitotyössä Keskeisten ympäristöjärjestöjen kanssa vuorovaikutusprosessi monikäyttömetsiin liittyvien ristiriitojen osalta 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteensovittaminen Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen Tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakaminen ja yhteisen ymmärryksen hakeminen Konfliktien ennaltaehkäisy ja monikäyttömetsiin liittyvien ristiriitojen ratkaiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuuksien mukaan eri tarpeet ja käyttömuodot yhteensovittaen, maiden ja vesien tarjoamat mahdollisuudet, Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja valtio-omistajan asettamat kehykset huomioiden.

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Muut keskeiset sidosryhmät / Hallinto ja viranomaisyhteistyö				
Ympäristöhallinto (esim. ELY:t, Aluehallintoviranomaisen ympäristölupavastuualue, kuntien ympäristöviranomaiset)	<ul style="list-style-type: none"> Luonto- ja lajitiedon jakaminen ja saatavuus Ympäristö-, vesitalous- ja maa-ainelupien mukainen toiminta Metsähallitukselta ja sen käyttö- ja vuokrasopimusasiakkailta Sujuvasti ja ajallaan toimitetut lausunnot lupahakemuksiin Osallistuminen alueelliseen kehittämiseen, sekä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviin alueittain (esim. luonnonsuojelun ja -hoidon yhteistyöryhmät) Yhteinen luonnonhoitotoimien vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden tavoittelu 	<ul style="list-style-type: none"> Lupien osalta hakemukset ja lausunnot käytäntöjen mukaisesti Maastokatselukset tai muut tapaamiset lupiin liittyen Ympäristöhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävät pääsääntöisesti määräaikaista, toimintaohjelmiin tai monivuotisiin, valtakunnallisiin hankkeisiin liittyviä eri toimijoiden yhteistyö- tai ohjausryhmiä luonnonsuojelun ja -hoidon ja sen kehittämisen yhteissuunnitteluun (esim. HELMI-yhteistyöryhmät, alueelliset perinnebiotooppiiryhmät) Tiedonjako työryhmien palavereissa, ohjeistuksen jakaminen, seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoimintojen ympäristölupien hakeminen Lausuntojen antaminen erilaisiin lupahakemuksiin Ministeriöiden ja ympäristöhallinnon valtakunnallisten tavoitteiden saavuttaminen ja ohjelmien toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallitus toteuttaa mm. Helmi-elinympäristöohjelmaa ja muita kansallisia toimialoihinsa liittyviä strategioita ja ohjelmia maa- ja metsätalous- ja ympäristöministeriön ohjauksessa Valtakunnallisten tavoitteiden ja ohjelmien vieminen käytäntöön Yhteistyöryhmissä sovitut menettelyt huomioidaan ja viedään käytäntöön LajiGIS -tietojärjestelmän aineistojen jakaminen ja käyttörajoitetun aineiston aineistopyyntöihin vastaaminen
Riistahallinto ja -konserni ja erävalvonnan viranomaisyhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsästyksen järjestäminen sekä riistan elinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla Riistakantojen elinvoimaisuudesta huolehtiminen ja riistatalouden ja sen hyvinvointivaikutusten yleinen edistäminen Metsähallituksen erävalvonnan odotetaan olevan mukana PTR -rakenteissa (poliisi, tulli ja rajaviranomaiset) koordinoitussa erävalvonnan viranomaisyhteistyössä ja tuovan mukaa valtion maihin liittyvän luvituksen erityisasiantuntemuksen 	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuudet ja yhteistyökokoukset Suomen riistakeskuksen alueiden ja paikallisten riistanhoitoyhdistysten kanssa Riistakonsernin strategiapäivät ja valtakunnalliset riistapäivät Hankeyhteistyö Alueelliset PTR-alatyöryhmät 	<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnallisen riistapolitiikan toteuttaminen Riistakonsernin strategisten hankkeiden toteuttaminen (esim. laji- ja elinympäristökohtaiset hoitosuunnitelmat) 	<ul style="list-style-type: none"> Metsästyksen ekologisen ja sosiaalisen kestävyden varmistaminen Riistakonsernin strategisten hankkeiden toteuttaminen osana toimintaa Riistanhoidon ja riistan elinympäristöjen hoidon edistäminen metsästyslupatuloilla ja yhteistyössä muiden vastuualueiden kanssa Erävalvonnan osalta yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen vaikuttaa valvonnan suuntaamiseen
Kalataloushallinto ja kalastusjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastuksen järjestäminen ja kalaelinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla Sujuva yhteistyö kalaviranomaisten ja kalajärjestöjen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Kalatalousalueyhteistyö ml. hallitustyöskentely Kalatalousalueiden sekä vesienhoidon yhteistyöryhmiin osallistuminen Hallinnon toimijoiden muut vuosittaiset yhteistyötapaamiset 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaavien ministeriöiden kalastukseen liittyvien strategioiden ja ohjelmien toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen kalaviranomaistyöhön ja kalatalousalan kehittämiseen mm. kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnittelun ja toimeenpanon kautta
Paikallis- ja aluehallinto	<ul style="list-style-type: none"> Alueiden kehittäminen ja elinvoiman edistäminen, yhteistyö matkailun ja retkeilyalueiden kehittämisessä, kaavoituksessa, tuulivoiman sijoittamisessa ja hankekehittämisessä Kunnallisen ympäristöviranomaisen näkökulmasta odotukset liittyvät maa-aines- ja ympäristölupien mukaiseen toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoituksen liittyvät vuorovaikutusprosessit, joista vastaa kaavan laatija Kunnille voidaan esittää myös kaavoituksen käynnistämistä Yhteistyö maakuntaliittojen koordinoimassa merialue-suunnittelussa ja maakuntakaavoissa Valtion alueiden hallinnoijana annamme lausuntoja eri kaavaprosesseissa ja ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä Maa-aines- ja ympäristölupahakemukset Kuntien edustajia yleensä mukana alueen LVS- ja HKS-projekteissa, sekä matkailualueiden yhteistyö- ja kehittämisryhmissä 	<ul style="list-style-type: none"> Maanomistajan edunvalvonta Viranomaisroolin toteuttaminen Kaavoituksen käynnistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Alueita kehitetään yhteistyössä ja yhteensovittaen Metsähallitus toimii kaavoituksessa sekä maanomistajan että viranomaisen roolissa ja osallistuu prosesseihin näistä näkökulmista Strategian teemoista vihreä kasvu, ilmasto ja luonnon monimuotoisuus ja hyvinvointi ja turvallisuus kaikki kiinnostavia myös kunta- ja aluetasolla
Muu hallinto ja viranomaiset (esim. Tukes, Maanmittauslaitos, Museovirasto, Metsäkeskus)	<ul style="list-style-type: none"> Odotukset liittyvät kunkin tahon lakisääteiseen tehtävään, jonka hoitaminen tai kehittäminen edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteisen vuorovaikutuksen (esim. luvat, ilmoitukset ja lausunnot) lisäksi vapaampi sidosryhmävuorovaikutus vuosittaisten yhteistyöpalaverien, kehittämistyöryhmien tai toimialaseminaarien muodossa 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteisten tehtävien toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteiset velvollisuudet huomioidaan normaalisti osana toimintaa Tuetaan kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta

YLEISET TIEDOT

Kestävyyden olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet ja vuorovaikutus strategian ja toimintamallin kanssa

Metsähallituksen tehtävä valtion liikelaitoksena on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallituksella on hoidossaan 9 197 000 hehtaaria valtion maa-alueita ja 3 417 000 hehtaaria vesialueita, yhteensä 12 614 000 hehtaaria. Tarkemmin maankäyttöä on kuvattu vuosiraportin kohdassa [Metsähallituksen maat ja vedet](#).

Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen. Metsähallitus hoitaa myös sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä, joita ovat muun muassa luonnonsuojelualueverkoston ja kulttuuriperintökohteiden hoitaminen, useiden uhanalaisten lajien suojelu, maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen, sekä metsästys- ja kalastusmahdollisuuksien tarjoaminen erälupia myöntämällä. Tarkemmin Metsähallituksen tehtäviä ja toimintamallia kuvataan vuosiraportin kohdassa [Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio](#).

Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet etenkin ympäristöasioiden osalta nousevat luonnonhoidosta ja -suojelusta omassa toiminnassa, sekä maankäytön ja luonnonvarojen hyödyntämisen eri muodoista, niin omassa toiminnassa kuin arvoketjussakin. Sosiaalisia vaikutuksia kohdistuu niin omaan ja arvoketjun työvoimaan, laajojen valtion maiden ja vesien osalta vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin, kuin luonto- ja eräpalvelujen kuluttajiinkin.

Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet kuvataan ylätasolla kaksoisolennaisuusanalyysin [prosessin kuvauksen yhteydessä](#), sekä yksityiskohtaisemmin olennaisten standardien yhteydessä. Tässä niitä kuvataan tiivistetysti suhteessa Metsähallituksen strategiaan ja liiketoimintamalliin. Metsähallituksen strategiassa huomioidaan aina valtio-omistajalta tulevat omistajapoliittiset linjaukset ja liiketoimintamalli pohjautuu metsähallituslaissa säädettyihin tehtäviin.

Olennaisia kestävyysseikkoja huomioitiin uuden Kasvatamme huomista -strategian päivityksessä vuonna 2024. Olennaisuusanalyysin päivityksessä vuonna 2025 ei tunnistettu suuria ennakoituja vaikutuksia toimintamalliin tai strategiaan, tai tarvetta merkittäviin muutoksiin. Jatkuvan parantamisen hengessä vaikutusten tunnistamiseen ja riskien hallintaan kiinnitetään kuitenkin entistä enemmän huomiota myös osana strategian toimeenpanoa. Metsähallituksen vuonna 2025 julkaistu ilmasto-ohjelma on esimerkki ohjelmasta, mikä sekä jalkauttaa strategian tavoitteita, että vastaa tavoitteellisemmin vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallintaan.

Metsähallitus ei ole tehnyt analyysiä strategian ja liiketoimintamallin resilienssistä. Vuoden 2025 aikana Metsähallitus päivitti vuonna 2023 tehdyn kaksoisolennaisuusanalyysinsä kestävyysraportointidirektiivin mukaisesti. Tavoitteena oli tarkentaa kaksoisolennaisuusanalyysin prosessia, jotta olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet tunnistettaisiin entistä paremmin. Päivityksen seurauksena tapahtui joitakin muutoksia olennaisuuksiin, mistä kerrotaan tarkemmin kaksoisolennaisuusanalyysin kuvauksen yhteydessä.

Vaikutukset ympäristöön

Metsähallitus vaikuttaa ilmastonmuutokseen hillintään positiivisesti kasvattamalla aktiivisesti valtion metsien hiilinieluja sekä luomalla mahdollisuuksia uusiutuvan energian kasvuille valtion alueilla. Negatiiviset vaikutukset syntyvät omien ja arvoketjun päästöjen sekä hakkuiden, maankäytön ja ennallistamisen hiilinieluvaiikutusten kautta. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen Metsähallitus vaikuttaa positiivisesti luonnon monimuotoisuutta turvaavalla ja vahvistavalla toiminnalla. Monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen, hiilinielujen ja -varastojen kasvattaminen sekä uusiutuvan energian kasvun mahdollistaminen ovat strategisia tavoitteita.

Mahdollisuuksiksi on tunnistettu muun muassa metsien kasvun lisääntyminen ilmaston lämpenemisen myötä ja vihreän siirtymän tuomat liiketoimintamahdollisuudet. Riskeinä nousevat vihreän siirtymän investointien epävarmuus, lisääntyvät äärisääilmiöt ja ilmastonmuutoksen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Ilmastonmuutoksen teemat näkyvät niin tulosoajauksessa kuin strategiassakin ja ovat näin keskeinen osa jokapäiväistä operatiivista toimintaa. Metsähallituksen ilmasto-ohjelma 2025–2030 on rakennettu vastaamaan olennaisiin vaikutuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin. Ohjelmalla pienennetään kielteisiä vaikutuksia, vahvistetaan myönteisiä vaikutuksia, hallitaan riskejä ja hyödynnetään mahdollisuuksia.

Pilaantumisen osalta olennaisia kielteisiä vaikutuksia ovat metsätalouden vesistökuormitus sekä valtion maille sijoittuvien toimintojen mahdolliset vesistövaikutukset. Eri kaupallisilla ja teollisilla toiminnoilla valtion mailla eli arvoketjun loppupäässä voi olla myös

kielteisiä maaperävaikutuksia. Virtavesien kunnostamisella ja soiden ennallistamisella parannetaan vesistöjen tilaa.

Luonnonvaroja hoitavan, käyttävän ja suojelevan organisaation vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ovat erittäin moninaiset. Metsähallitus vaikuttaa suoraan niin lajien tilaan, ekosysteemien laajuuteen ja tilaan kuin ekosysteemipalveluihinkin. Metsähallituksen toiminta on suoraan riippuvaista ekosysteemipalveluiden toiminnasta. Suojelutoimilla, ennallistamisella ja luonnonhoidolla sekä luontotiedon tuottamisella on myönteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Metsätaloudella ja muulla luonnonvarojen hyödyntämisellä, maankäytön muutoksilla ja arvoketjussa tapahtuvalla toiminnalla kuten rakentamisella ja matkailulla on pääasiassa kielteisiä vaikutuksia, joita ehkäistään ja lievennetään monin eri toimenpitein. Luonnonarvomarkkinat on tunnistettu mahdollisuudeksi, kun taas lisääntyvä sääntely, velvoitteet ja suojeluvateet riskiksi. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on yksi Metsähallituksen perustehävistä ja myös strategiseksi tavoitteeksi on määritelty luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion mailla ja vesillä.

Vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan

Noiin tuhannen työntekijän valtakunnallisena organisaationa Metsähallituksella on merkittäviä vaikutuksia omaan työvoimaan. Yhdenvertainen ja kyvykäs henkilöstö on yksi Metsähallituksen strategian teemoista ja painopisteistä ja tämän tavoitteen toteuttamisen myötä tuotetaan monia positiivisia vaikutuksia henkilöstölle esimerkiksi työhyvinvointiin, koulutukseen ja taitojen kehittämiseen ja työ- ja yksityiselämän

YLEISET TIEDOT

tasapainoon liittyen. Työhön liittyviä kuormitustekijöitä ja työtapaturmia kielteisinä vaikutuksina pyritään ehkäisemään ja lieventämään.

Työllistäminen harvaan asutuilla seuduilla on tunnistettu olennaiseksi positiiviseksi vaikutukseksi niin oman työvoiman kuin arvoketjun työntekijöidenkin osalta. Tämä juontuu erityisesti valtion maiden sijainnista esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomessa. Metsähallitus on riippuvainen osaavasta omasta työvoimasta ja osaavista urakoitsijoista ja näiden saatavuus tunnustetaan riskiksi sekä omassa toiminnassa että arvoketjun alkupään osalta.

Vaikutukset arvoketjun työntekijöihin liittyvät erityisesti Metsähallituksen toimintamalliin, jossa yhteistyö urakoitsijoiden kanssa on keskeisessä osassa. Urakoitsijat suorittavat esimerkiksi kaikki metsän- ja luonnonhoitotyöt ja ennallistamisurakat sekä toimittavat muun muassa aines- ja energiapuun asiakkaille. Strategisina tavoitteina on arvoketjujen tunteminen, sekä vastuullinen ja parhaita käytäntöjä noudattava toiminta. Olennaisia kielteisiä vaikutuksia terveyteen ja turvallisuuteen liittyen ei voida poissulkea. Työperäisen hyväksikäytön riski esimerkiksi metsä- ja luonnonhoitotöissä on arvoketjussa valitettavasti yleistynyt ilmiö, johon Metsähallituskin reagoi toimissaan.

Strategian teemoista hyvinvointi ja turvallisuus nostavat keskiöön yhteensovittamisen, joka on keskeinen lähestymistapa suhteessa vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin. Valtion maa- ja vesialueiden hoito, käyttö ja suojelu vaikuttavat kaikkiin alueisiin jollain tavalla kytköksissä oleviin yhteisöihin. Maa- ja vesialueiden käytöllä ja käyttöä muuttavilla toiminnoilla

on monia erilaisia tosiasiallisia ja mahdollisia kielteisiä vaikutuksia paikallisyhteisöihin sekä alkuperäiskansoihin ja heidän oikeuksiinsa. Näitä vaikutuksia tunnustetaan, ehkäistään ja lievennetään osallistavalla ja monipuolisella alueiden käytön suunnittelujärjestelmällä, jonka ansiosta paikallisyhteisöjen ja saamelaisten vaikutusmahdollisuudet alueiden käytön suunnitteluun tunnustetaan Metsähallituksen myönteiseksi vaikutukseksi. Strategiassaan Metsähallitus on asettanut tavoitteeksi lunastaa sidosryhmien luottamuksen onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Valtion alueisiin liittyvien hyvinvointivaikutusten edistäminen myönteisenä vaikutuksena kumpuaa sekä Metsähallituksen tehtävästä että strategiasta, jossa luvataan vaalia kestäviä luontosuhteita ja varmistaa virkistyskäytön ja eränkävynnin edellytykset. Mahdolliset kielteiset vaikutukset luovat maineriskejä ja vaikuttavat myös sosiaaliseen hyväksyttävyyteen alueilla.

Vaikutusten kohteena olevista yhteisöistä yksi merkittävä on Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa saamelaiset. Saamelaisten kotiseutualueesta 90 prosenttia on Metsähallituksen hallinnassa olevia valtion maita. Metsähallituslain mukaisesti Metsähallitus hoitaa, käyttää ja suojelee hallinnassaan olevia luonnonvaroja siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan saamelaisten kotiseutualueella. Mahdolliset kielteiset vaikutukset ovat sekä laajamittaisia että systeemisiä, koska kaikella maankäytöllä alueella voi olla vaikutuksia saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.

Kuluttajiin ja loppukäyttäjiin kohdistuvista vaikutuksista olennaisiksi nousivat tietoihin liittyvät vaikutukset, sosiaalinen inkluusio sekä terveys ja turvallisuus

erityisesti virkistys- ja eräpalveluiden käyttäjien osalta. Metsähallituslaissa on annettu yhteiskunnallinen velvoite virkistyskäytön edistämisestä, ja se on myös strateginen tavoite. Virkistyskäyttö- ja eränkävintiedon saatavuuteen ja laadun parantamiseen panostetaan ja se onkin tunnistettu myönteiseksi vaikutukseksi. Maksuttomat virkistyspalvelut ovat myönteinen vaikutus kaikille luonnossa liikkujille ja retkeilypalveluiden esteettömyys ja saavutettavuus palvelevat myös erityisryhmiä. Mahdolliset turvallisuuspuutteet retkeilyreiteillä tai -rakenteissa voivat luoda käyttäjien terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä kielteisiä vaikutuksia ja taloudellisia sekä maineriskejä Metsähallitukselle.

Sosiaalisen vastuun standardien osalta tarkemmat tiedot on esitetty aihekohtaisten tietojen yhteydessä.

Hyvän hallinnon osalta Metsähallituksen yhteensovittamiseen ja yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuttamiseen perustuva toiminta nähdään mahdollisena myönteisenä vaikutuksena yhteiskuntaan, kuten myös eettisen ja vastuullisen yrityskulttuurin vahvistuminen läpi arvoketjun. Ilmoituskanavaan ja väärinkäytösten paljastajien suojeluun liittyvien hyvien käytäntöjen nähdään lisäävän avoimuutta. Strategisena tavoitteena on toimia vastuullisesti ja noudattaa parhaita käytäntöjä. Korruption ja lahjonnan ehkäisyyn liittyvistä monista käytännöistä huolimatta tunnustetaan tapausten riski, koska arvoketjuissa esiintyy riskialttiita toimialoja.

Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinta

Metsähallituksen vastuullisuustyön painopisteet määrittävät kaksoisolennaisuusanalyysin kautta. Sen lisäksi Metsähallituksen vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia tunnustetaan useissa eri prosesseissa. Hankekohtaisesti, silloin kun tarvittavat raja-arvot täyttyvät, käytetään ympäristövaikutusten arvioinnin prosessia (YVA). Ympäristövaikutuksia tunnustetaan ja arvioidaan myös erilaisissa lupaprosesseissa ja esiselvityksissä sekä ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään liittyvässä ympäristönäkökohtatarkastelussa, missä huomioidaan myös riskejä. Näitä on hyödynnetty kaksoisolennaisuusanalyysin lähteinä.

Riskienhallinnan prosessissa keskitytään erityisesti toiminnan riskeihin ja mahdollisuuksiin. Riskejä tunnustetaan, arvioidaan ja hallitaan osana kaikkea päätöksentekoa sekä kohdennetuilla riskianalyysillä. Kaksoisolennaisuusanalyysin prosessia ei ole vielä sisällytetty yrityksen yleiseen riskienhallintaprosessiin.

Kaksoisolennaisuusanalyysi

Kaksinkertaisen olennaisuuden analyysi ohjaa Metsähallituksen vastuullisuustyön ja toiminnan kehittämistä, toimii pohjana kestävyysraportoinnille sekä tukee riskienhallintaa. Vuonna 2023 toteutettu analyysi päivitettiin vuonna 2025. Prosessissa tunnustettiin ja arvioitiin Metsähallituksen eri toimintojen kestävyysvaikutuksia, -riskejä ja -mahdollisuuksia ottaen huomioon myös arvoketjun alku- ja loppupäät. Tarkastelu ulotettiin kestävyysraportointidirektiivissä lueteltuihin kestävyysaiheisiin. Analyysin tekemisessä hyödynnettiin Metsähallituksen omia asiantuntijoita, sisäisiä materiaaleja sekä tarpeen mukaan ulkoisia lähteitä.

YLEISET TIEDOT

Analyysiprosessissa tunnistettiin Metsähallituksen oman toiminnan ja arvoketjujen todellisia ja mahdollisia myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan. Vaikka vaikutukset pyrittiin tunnistamaan mahdollisimman kattavasti, tarkasteltiin oman toiminnan ja suorassa sopimussuhteessa olevien arvoketju toimijoiden vaikutuksia yksityiskohtaisemmin kuin esimerkiksi Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvia vaikutuksia. Tunnistetut vaikutukset pisteytettiin vakavuuden (mittakaava, laaja-alaisuus ja korjattavuus) ja todennäköisyyden suhteen. Metsähallitukseen kohdistuvat kestävyteen liittyvät lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin riskit ja mahdollisuudet tunnistettiin sekä pisteytettiin suuruuden ja todennäköisyyden perusteella. Riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa hyödynnettiin tunnistettuja todellisia ja mahdollisia kestävyysvaikutuksia. Riskeissä otettiin huomioon taloudellisen vaikutuksen lisäksi esimerkiksi merkittävät maineriskit.

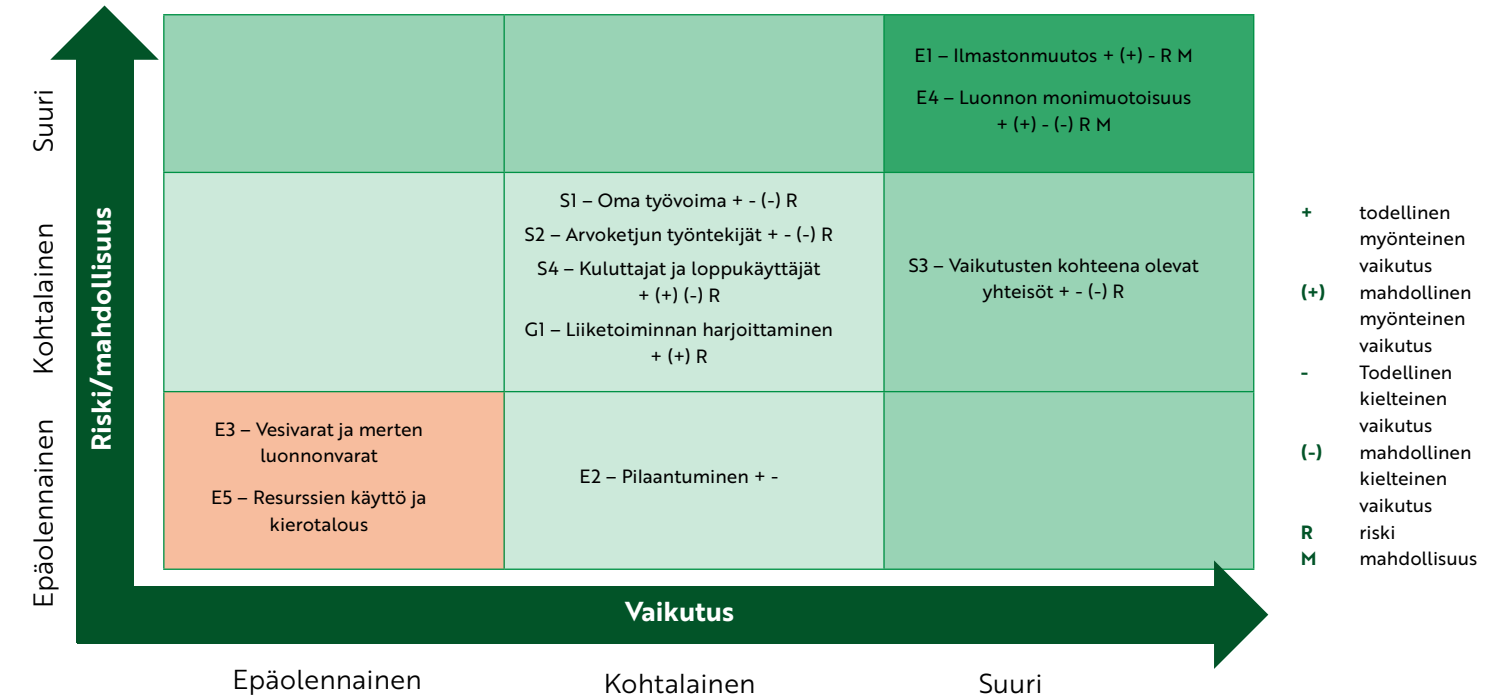
Suurin mahdollinen pistemäärä analyysissa oli sekä vaikutusten että riskien ja mahdollisuuksien osalta 25. Pisteytyksen perusteella olennaisiksi vaikutuksiksi, riskeiksi ja mahdollisuuksiksi nousivat prosessissa määritellyn kynnyksarvon (12) täyttäneet kestävyysseikat, joihin Metsähallituksella arvioitiin olevan todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Lisäksi olennaisiksi nostettiin vakavuudeltaan erittäin merkittävät vaikutukset, vaikka niiden toteutumisen todennäköisyys olisi arvioitu alhaiseksi. Metsähallitukselle olennaisiksi kestävyysaiheiksi määriteltiin ne, joissa oli tunnistettu useampi kuin yksi olennainen kestävyysvaikutus, -riski tai -mahdollisuus.

Kestävyysvaikutusten ymmärtämiseksi päivitysprosessissa hyödynnettiin sidosryhmäkuulemisia kaksoisolenn-

naisuusanalyysiprosessista vuodelta 2023. Sidosryhmiä kuultiin silloin prosessin aikana kahdella tavalla: keskeisten sidosryhmien edustajia haastateltiin Metsähallituksen vaikutuksista ja lisäksi laajemmalle joukolle lähetettiin sidosryhmäkysely. Haastateltavia sidosryhmiä olivat muun muassa asiakkaat, kansalais- ja ympäristöjärjestöt, ohjaavat ministeriöt, etujärjestöt, tutkimuslaitokset ja Saamelaiskäräjät. Anonyymi kysely lähetettiin nimetyille sidosryhmäjoukkoille sekä julkaistiin kansalaisille avoimena kyselynä, jota jaettiin sekä verkkosivustolla että Metsähallituksen somekanavissa. Metsähallituksen henkilöstö vastasi myös kyselyn kautta. Analyysin tukena hyödynnettiin vastauksia myös vuosittain toteuttavasta asiakas-, kumppani- ja sidosryhmäkyselystä. Sidosryhmien näkemyksiä koskevien materiaalien lisäksi analyysissa hyödynnettyjä lähteitä olivat muun muassa vuosittainen henkilöstökysely, ISO14001-ympäristöjärjestelmän mukaiset ympäristönäkökohtataulukot, Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arviointi, erilaisten hankkeiden ja suunnitelmien vaikutustenarviot ja Metsähallituksen hiilijalanjälkilaskelma.

Kaksoisolennaisuusanalyysin päivitykseen osallistui laaja joukko asiantuntijoita Metsähallituksen eri toimintoista. Metsähallituksen vastuullisuusryhmä seurasi ja kommentoi työn etenemistä. Metsähallituksen johtoryhmä osallistui analyysiprosessiin kahteen otteeseen: kommentoimalla prosessissa tunnistettuja kestävyysvaikutuksia, -riskejä ja -mahdollisuuksia sekä hyväksymällä esityksen olennaisuusanalyysiksi. Metsähallituksen hallitus vahvisti kaksoisolennaisuusanalyysin lopputuloksen. Metsähallitukselle olennaiset aiheet on esitetty kuvassa 3.

Kaksoisolennaisuusanalyysin lopputulos



Kuva 3. Metsähallitukselle olennaiset kestävyysaiheet kaksoisolennaisuusanalyysin päivityksen 2025 mukaisesti

Kaksoisolennaisuusanalyysin päivityksessä prosessia kehitettiin aiemmasta muun muassa ulottamalla tarkastelu kattavammin arvoketjuihin, tarkentamalla vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien pisteyttämistä ja olennaisuuden määrittämistä sekä parantamalla prosessin dokumentointia. Päivityksessä myös olennaisissa kestävyysaiheissa tapahtui jonkin verran muutoksia. Ympäristöön liittyvistä aiheista Vesivarat ja merten luonnonvarat (E3) sekä Resurssien käyttö ja kierto-talous (E5) arvioitiin Metsähallitukselle kokonaisuutena epäolennaisiksi. Lisäksi Pilaantumisen (E2) osalta ilman pilaantuminen arvioitiin epäolennaiseksi. Yhteiskuntaan ja ihmisiin liittyvissä aiheissa muutoksia tuli päivityksessä enemmän, mutta muutokset koskevat

pääosin ainoastaan osaosa-aihetasoa. Osa-aiheista olennaisiksi nostettiin Vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin (S3) liittyen Ilmastonmuutos ja Luonnon monimuotoisuus. Hyvän hallinnon kokonaisuudessa (G1) Eläinten hyvinvointi arvioitiin päivityksessä epäolennaiseksi.

Metsähallitus on aiemmin tunnistanut ja arvioinut olennaisia kestävyysseikkojaan vuonna 2020 vastuullisuusohjelman tueksi. Vuonna 2023 analyysi tehtiin ensimmäisen kerran kaksoisolennaisuutta tarkastellen ja pyrkien vastaamaan EU:n kestävyysraportointidirektiivin vaatimuksiin. Kaksoisolennaisuusanalyysiä tul-laan tarkastelemaan säännöllisesti myös jatkossa.

E – Ympäristö

Metsähallituksen hallinnassa on lähes kolmasosa Suomen pinta-alasta. Valtion maa- ja vesialueiden hoitoon ja käyttöön liittyvien ilmasto- ja ympäristövaikutusten tunnistaminen ja negatiivisten vaikutusten ehkäiseminen ja minimointi kuuluvat Metsähallituksen ydintoimintaan.



Yleistä

Yleiset ympäristöasioihin liittyvät toimintaperiaatteet

Valtion liikelaitoksena Metsähallituksen toimintaa ohjaavat metsähallituslaki, omistajapoliittiset linjaukset ja tulosohjaus, Metsähallituksen strategia, työjärjestykset ja politiikat. Ympäristöasioiden hallinta- ja johtamisjärjestelmänä on ISO 14001-standardi. Metsähallituksella on useita ympäristöasioihin liittyviä politiikkoja ja periaatteita. Taulukossa 2 on kuvattu yleisempiä, useisiin kestävyysseikkoihin liittyviä periaatteita. Standardeihin erityisesti liittyviä periaatteita on koottu standardien toimintaperiaatetaulukoihin.

Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikan päätavoitteena on metsähallituslaissakin organisaatiolle määrätty tehtävä: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Poliitiikka linjaa vastuullista ja kestävää toimintaa valtion kokonaisedun mukaisesti. Se tarkoittaa taloudellisten vaikutusten lisäksi myös sosiaalisia, ympäristöllisiä ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä seikkoja sekä muita yhteiskunnallisia näkökohtia, kestävää kehitystä sekä toimivia kiinteistömarkkinoita. Metsähallituslaissa määrätyt yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet tulee huomioida.

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** on koko konsernia koskeva strateginen linjaus, jonka Metsähallituksen hallitus vahvistaa. Vastuullisuuspolitiikan linjausten mukaisesti ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen huomioidaan kaikessa toi-

minnassa. Metsähallitus toimii jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön edistämiseksi. Vastuullisuuspolitiikassa sitoudutaan YK:n kestäväen kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030) ja hoitamaan ympäristöasioita sertifioidun ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän mukaisesti.

Toimintatapaohjeessa on kuvattu keskeisiä ympäristövastuun periaatteita. Perusperiaatteena ja tavoitteena on suojella ja käyttää ympäristöä kestävästi. Metsähallitus turvaa valtion maiden ja vesien luontoarvoja, riista- ja kalakantojen elinvoimaisuutta sekä kulttuuriperinnön säilymistä. Kaikessa toiminnassa huomioidaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Metsähallituksen tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion alueilla, sekä ehkäistä, lieventää ja korjata toiminnan kielteisiä ympäristövaikutuksia sekä vahvistaa myönteisiä vaikutuksia.

Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeilla sitoutetaan Metsähallituksen kumppanit vastuulliseen ja eettiseen toimintaan ja varmistetaan Metsähallituksen koko sopimusketjun vastuullisuus. Ohjeet sisältävät vastuullisen ja eettisen toiminnan vähimmäisvaatimukset, joita toimittajien ja kumppaneiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa. Ympäristöasioiden osalta veloitetaan, että toimittajan tai kumppanin on toimittava ilmastomuutokseen sopeutumista edistävällä ja ilmaston-

muutosta hillitsevällä tavalla sekä arvioitava toimintansa ilmasto- ja ympäristövaikutuksia säännöllisesti.

Alueiden käytön suunnittelu tehdään laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa. Metsähallituksen on liiketoimintoja harjoitettaessa otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet, joista yksi on biologisen monimuotoisuuden suojelu ja tarkoituksenmukainen lisääminen. Yhteiskunnalliset velvoitteet muodostavat perustan Metsähallituksen liiketoiminnan ja muiden valtion maihin kohdistuvien tavoitteiden yhteensovittamiselle. Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelun ohjeen mukaan tarkoituksena on yhteensovittaa erilaisia tavoitteita ja mahdollisuuksia. Tavoitteena on saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaishyöty taloudelliselta, ekologiselta ja sosiaaliselta kannalta tasapainoisella tavalla.

Ympäristöjärjestelmä ja sertifikaatit

Metsähallituksessa ympäristöasioiden hallinta perustuu sertifioituun ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään. Ulkopuolinen taho arvioi järjestelmän toimivuuden, tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vuosittain. Voimassa olevan sertifikaatin on myöntänyt Kiwa Sertifiointi. Sertifikaatti on voimassa 31.5.2027 asti.

Toimintaan liittyvät merkittävät ympäristönäkökohdat ja niiden ympäristövaikutukset tunnistetaan standardin mukaisesti. Ympäristönäkökohtia ovat esimerkiksi päästöt ilmaan, vesiin ja maaperään tai vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Ympäristönäkökohdasta voi seurata useampia hyödyllisiä tai haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten esimerkiksi vesistöjen rehevöityminen tai eroosio tai lajin elinympäristön heikentyminen tai parantuminen. Ympäristövaikutus voi olla paikallinen, alueellinen tai maailmanlaajuinen ja luonteeltaan suora, epäsuora tai kumulatiivinen. Metsähallituksen vastuualueet päivittävät omaan toimintaansa liittyvän ympäristönäkökohtataulukon vuosittain. Tarkastelussa arvioidaan ympäristövaikutusten merkittävyyttä ja riskiä. Merkittävät hyödylliset tai haitalliset ympäristövaikutukset huomioidaan toiminnassa esimerkiksi ohjeistuksella tai vaikutusten seurannalla.

Ympäristöasioiden osalta myös toimintaperiaatteiden toteutumista seurataan ensisijaisesti ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ja siihen liittyvien auditointien kautta. Metsätalous Oy:llä on lisäksi käytössään ympäristö- ja laatuseurannat sekä kestäväen metsänhoitoon liittyvät sertifikaatit, joiden mukaista toimintaa auditoidaan säännöllisesti. Ympäristöjärjestelmän vaatimusten mukaisesti ympäristöasioiden hallinnan tasoa tarkastellaan myös vuosittain toteutettavilla sisäisillä auditoinneilla. Auditoinnit voivat koskea mitä tahansa ympäristönäkökohtaa, joten ne voivat liittyä moneen eri Metsähallitukselle olennaiseen kestävyysseikkaan.

E – YMPÄRISTÖ

Taulukko 2. Metsähallituksen yleisesti ympäristöasioihin liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka	Linjaa yleisellä tasolla valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnan periaatteista. Pää tavoitteet: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Valtion maa- ja vesialueiden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena.	Linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta Metsähallituksen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta.	Kiinteistökehityksen maankäyttöyksikkö vastaa maankäyttötiedon sekä kiinteistö- ja tasetiedon ylläpidosta ja hallinnasta. Maa- ja vesiomaisuuden hallinnan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa alueiden käytön johtoryhmä.	Periaate kattaa Metsähallituksen maa- ja vesialueet.	Pääjohtaja johtaa ja kehittää maa- ja vesialueiden hallintaa. Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat.
Vastuullisuuspolitiikka*	Vastuullisuuspolitiikka määrittää periaatteet ja toimintatavat, sekä vastuut toiminnan vastuullisuudesta huolehtimiseen Metsähallituksessa. Poliitikassa linjaamme myös ympäristöasioihin liittyvistä periaatteista. Toiminnan tavoitteena on luoda arvoa luonnolle, ihmisille ja yhteiskunnalle yli sukupolvien.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Ilmastonmuutos Pilaantuminen Yleisesti luonnonvarojen kestävä käyttö	Ympäristöasioiden osalta ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä määrittelee seurantaprosessin. Ympäristönsuojelun tasoa ja ympäristöjärjestelmän toimivuutta arvioidaan vuosittain myös sisäisin ja ulkoisin auditoinnein.	Vastuullisuuspolitiikka on koko konsernia koskeva strateginen linjaus.	Metsähallituksen hallitus vahvistaa vastuullisuuspolitiikan. Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisesta ja toteuttamisesta. Tulosyksiköiden ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat yksikkönsä/yhtiönsä osalta vastuullisuus- ja ympäristötavoitteiden ja teemakohtaisten toimintaohjelmien toteuttamisesta omilla vastuualueillaan.
Toimintatapaohje* (CoC)	Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen on koottu periaatteet, jotka ohjaavat vastuullista ja eettistä toimintaa kaikilla organisaation tasoilla. Ohje täydentää lakien, määräysten ja sitoumusten noudattamista. Perusperiaatteena ja tavoitteena on suojella ja käyttää ympäristöä kestävästi.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Ilmastonmuutos Yleisesti luonnonvarojen kestävä käyttö	Mahdolliset toimintatapaohjeen vastaiset toimet raportoidaan ensisijaisesti esimiehelle tai tämän esimiehelle. Vaihtoehtoisesti ilmoituksen voi tehdä Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen voi tehdä myös nimettömästi. Vuosittain tehdään myös riskiarviointi, jolla seurataan toimintatapaohjeen vaikuttavuutta.	Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta. Tällä tarkoitetaan kaikkia Metsähallitus-konsernin työntekijöitä, viranhaltijoita, harjoittelijoita ja muita palvelussuhteisia sekä tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia.	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeesta (Code of Conduct). Johtajilla on vastuu tiedottaa periaatteista, niihin liittyvästä ohjaamisesta ja periaatteiden noudattamisesta omilla vastuualueillaan.
Toimittajien toimintatapaohje* (SCoC) ja Kumppaneiden toimintatapaohje (PCoC)	SCoCin ja PCoCin sisältö perustuvat Metsähallituksen omaan toimintatapaohjeeseen. Ohjeissa kerrotaan Metsähallituksen keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joihin toimittajien ja kumppaneiden odotetaan myös sitoutuvan. Se kattaa lakien ja sitoumusten sekä Metsähallituksen arvojen ja ohjeiden mukaisen toiminnan.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Ilmastonmuutos	Toteutumista seurataan toimittaja-auditoinnein ja SCoCin viemistä sopimusten liitteeksi seurataan hankintojen kilpailutuskalenterin avulla.	Toimittajien toimintatapaohje on erottamaton osa kaikkia hankintasopimuksia ja siten toimittajia sopimussuhteessa sitova. PCoC:ia sovelletaan kiinteistösopimuksissa ja kumppanisopimus- tai muussa kumppanisuhhteessa (pl. hankintasopimukset).	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista sekä huolehtii eettisten ja vastuullisten toimintatapojen edistämisestä.
Alueiden käytön suunnittelun periaatteet	Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Alueiden käytön suunnittelu tehdään laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa, tavoitteena saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaishyöty. Metsähallituksen liiketoimintoja harjoitettaessa on otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet.	Linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta Metsähallituksen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta.	Luonnonvarasuunnitelmien toteuttamisesta raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle ja hallitukselle sekä Metsähallituksen neuvottelukunnille. Alueelliset johtoryhmät vastaavat luonnonvarasuunnitelmien seurannan järjestämisestä aluetasolla. Yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta raportoidaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle. Muilla suunnittelujärjestelmän prosesseilla on omat seurantaprosessit.	Luonnonvarasuunnitelmat ovat strategisia suunnitelmia ja koskevat kaikkia valtion maa- ja vesialueita useiden kuntien ja maakuntien alueilla.	Metsähallituksen johtoryhmä päättää luonnonvarasuunnitelman laadimisesta asettamalla alueelliset luonnonvarasuunnitelmaprojektit. Pääjohtaja omistaa projektit. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee luonnonvarasuunnitelmaprojektien tulokset ja päättää niiden esittämisestä hallitukselle hyväksyttäväksi.

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

E – YMPÄRISTÖ

Metsähallituksen ympäristöjärjestelmän ulkoiset auditoinnit vuonna 2025 toteutti Kiwa Sertifiointi. Yleisten ympäristöjohtamiseen ja ympäristöjärjestelmään liittyvien asioiden lisäksi tarkasteltiin lähemmin vastualueiden toimintaa valitusta näkökulmasta. Kiinteistökehityksen osalta auditoinnissa tarkasteltiin ympäristöasioita ja yhteistoimintaa kaivoasioissa. Luontopalvelujen osalta auditointiin Sallan kansallispuiston toimintaa ja Eräpalvelujen osalta keskityttiin kalastusasioihin ja kalastuksen valvontaan virtavesikohteilla. Metsätalous Oy:n osalta vuorossa oli tarkastella Länsi-Suomen tiimin toimintaa. Auditoinneissa ei todettu poikkeamia.

Vuonna 2025 ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään liittyviä sisäisiä auditointeja Metsähallituksessa tehtiin yhteensä 26 kappaletta joista 20 oli Metsätalous Oy:n. Metsätalouden auditoinneissa havaittiin yhteensä 11 poikkeamaa, mikä on vähemmän, kuin aiempina vuosina (2024: 15 kpl, 2023: 13 kpl). Pääosa poikkeamista koski työmaiden ohjeistuksia niin suunnittelun kuin toteutuksenkin osalta, lisäksi koulutuksissa ilmeni puutteita. Eräpalveluissa auditointiin sisäisesti metsästyksen ja kalastuksen paikkatiedon (lupa-alueet, vuokraukset) hallinta ja poikkeamia ei havaittu. Luontopalveluissa auditointiin sisäisesti hankintaprosessin toimivuus sekä maastoliikennelupien prosessi, käsittäen lupien ohjauksen ja suunnittelun, toteutuksen ja dokumenttien hallinnan sekä koko prosessin seurannan ja riskienarvioinnin. Poikkeamia ei havaittu. Kiinteistökehityksessä toteutettiin vuoden aikana kolme sisäistä auditointia. Tuulivoimahankkeen yhteydessä tarkasteltiin tehtyjen luontoselvitysten paikkatietojen dokumentointi ja saattaminen laajempaan käyttöön

Metsähallituksessa. Lisäksi auditointiin Siikajoen tuulipuiston katselmointi, sekä Hossan leirintäalue. Poikkeamia ei havaittu.

Metsätalouden toimintaa arvioidaan vuosittain myös PEFC-metsäsertifiointin ulkoisissa auditoinneissa, puun alkuperän vaatimusten mukaisuutta arvioivassa auditoinnissa (PEFC CoC), ISO 14001 -sertifiointijärjestelmän mukaisten ympäristö- ja lauseurantojen kautta, sekä ETJ+ -energiatehokkuusjärjestelmän auditoinnissa. PEFC-metsäsertifiointin, alkuperäketjun (CoC) tai ETJ+ -järjestelmän auditoinneissa ei havaittu poikkeamia vuonna 2025. Kiwa Sertifiointin toteuttamassa PEFC-auditointimenettelyssä kaikki Metsätalous Oy:n metsätiimit sekä tiimien alueilla toimivat metsänhoidon ja tienrakennuksen sekä asiakaslogistiikan tiimit tulevat arvioiduiksi kolmen vuoden välein.

Auditointien lisäksi Metsätalous Oy:n puunkorjuuseen ja vesiensuojeluun liittyvät ympäristöseurannat varmistavat, että työt on toteutettu sovittujen ohjeiden mukaisesti. Vuonna 2025 tehtiin sisäisesti uudistushakuiden, maanmuokkauksen ja tienrakennuksen ympäristöseurannat sekä energiapuun korjuun ympäristöseurannat, jotka koskivat hakkuutähteiden korjuuta. Soiden ennallistamisen ympäristöseuranta toteutettiin ensimmäistä kertaa ja hankinnan kautta toteuttajaksi valikoitui Sweco Finland Oy. Lisäksi Tapio Palvelut Oy teki erillisen selvityksen ensiharvennustyömaista. Vuoden 2025 seurantojen tulokset osoittavat, että ympäristöhoidon laatu on kokonaisuutena pysynyt edellisvuosien tapaan erinomaisella tasolla. Toiminnan taso täyttää hyvin lainsäädännön, metsäsertifiointin ja Metsähallituksen ympäristöoppaan vaatimukset.



Kuva: Katri Lehtola

E1 Ilmastonmuutos

Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Taulukko 3. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä energiaan liittyvät olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Osa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Vaikutusten sijainti arvoketjussa
Ilmastonmuutoksen hillintä	(+) Valtion metsien hiilinielun kasvattaminen	Metsähallituksen hallinnoimia metsiä hoidetaan ja käytetään siten, että ne toimivat hiilinieluinä. Metsien kasvua ja elinvoimaisuutta kehitetään monipuolisin toimin niiden positiivisen ilmastovaikutuksen vahvistamiseksi.	Oma toiminta
	– Metsätaloustoimenpiteiden vaikutus maaperäpäästöihin ja puuston hiilinieluun	Metsätaloustoimenpiteillä on väliaikainen vaikutus metsän hiilinieluun biomassan pienenemisen ja maaperän päästövaikutusten vuoksi.	Oma toiminta
	– Puun korjuun ja kuljetuksen, metsänhoidon ja tienpidon ilmastokuormitus	Puun korjuun ja kuljetuksen, metsänhoidon ja tienpidon ilmastokuormitus on Metsähallituksen hiilijalanjäljestä n. 80 %.	Oma toiminta
	– Suorat päästöt polttoaineiden käytöstä	Polttoaineita käytetään esim. rakennusten lämmitykseen, siemenkaristamoilla, ajoneuvoissa sekä koneissa ja laitteissa. Polttoaineiden käytöstä aiheutuvien päästöjen (scope 1) osuus Metsähallituksen hiilijalanjäljestä on arviolta 2 %.	Oma toiminta
	– Muu oman toiminnan ilmastokuormitus	Suoran polttoaineiden käytön lisäksi ilmastokuormitusta syntyy omassa toiminnassa esim. rakenteiden ja rakennusten ylläpidossa ja matkustamisessa. Lisäksi kuormitusta syntyy esim. soiden ennallistamisessa, ennallistamispoltoissa ja kulotuksissa.	Oma toiminta
	– Maankäytön muutoksen ilmastovaikutus	Maankäytön muutoksen ilmastovaikutuksia syntyy esim. tienrakennuksessa sekä arvoketjun loppupään hanketoteutuksessa.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	– Arvoketjun alkupään ilmastokuormitus	Ilmastokuormitusta aiheuttaa esim. ostoenergian käyttö ja hankinnat. Omien kiinteistöjen ja vuokratilojen ostoenergian ilmastokuormitus (scope 2) on Metsähallituksen hiilijalanjäljestä arviolta 1 %. Ilmastokuormitusta syntyy myös mm. hankinnoissa (esim. erilaiset materiaalit, koneet, laitteet, välineet, työvaatteet, ICT-laitteet) sekä kodin ja työpaikan välisessä matkustamisessa.	Arvoketjun alkupää
	– Arvoketjun loppupään ilmastokuormitus	Ilmastokuormitusta syntyy mm. puun jalostusketjussa, valtion maille sijoituksissa hankkeissa ja muussa toiminnassa sekä virkistyskäytössä ja matkailussa.	Arvoketjun loppupää
	+ Arvoketjun loppupään myönteiset vaikutukset	Valtion mailta korjatusta puusta valmistetut tuotteet korvaavat uusiutumattomista raaka-aineista valmistettuja tuotteita, joiden tuotantoprosessin päästöt ovat tyypillisesti puuta suurempia. Etenkin pitkäikäiset tuotteet toimivat myös hiilivarastoina.	Arvoketjun loppupää
	M – Metsän kasvun lisääntyminen kestävällä metsänhoidolla	Kestävä ja oikea-aikainen metsänhoito lisää metsän kasvua ja parantaa sopeutumista ilmastonmuutokseen, mikä vahvistaa metsänarvoa.	Oma toiminta
M – Hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen kehittyminen	Hiilidioksidin talteenoton, varastoinnin ja hyödyntämisen kehittyminen lisää puun energiakäytön ja jalostusketjun hyväksyttävyyttä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää	
R – Kiristyvät ilmastopoliittiset ohjaukeinat (siirtymäriski)	Ilmastopoliittikaan liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Jos ilmastotavoitteita ei saavuteta kansallisesti, lisääntyy paine uusille ilmastotoimenpiteille esim. liikenteessä ja metsien käytössä. Tästä voi aiheutua lisääntyviä kustannuksia tai tulonmenetyksiä.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää	

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

E1 ILMASTONMUUTOS

Osa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Vaikutusten sijainti arvoketjussa
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	+ Luonnon sopeutumisen edistäminen	Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ennallistamisella ja luonnonhoidolla, ekologisen verkoston kehittämisellä, lajisuojelutoimilla sekä haitallisten vieraslajien hallinnalla edistää luonnon sopeutumista muuttuvaan ilmastoon.	Oma toiminta
	+ Metsien sopeutumiskyvyn parantaminen	Metsien sopeutumiskykyä muuttuvaan ilmastoon parannetaan aktiivisin toimenpitein kuten puulajivalinnat, jalostettu metsänviljelyaineisto, vaihteleva metsikkörakenne, oikea-aikaiset metsänhoidon toimenpiteet.	Oma toiminta
	– Metsien talouskäytön metsiä yksipuolistanut vaikutus heikentää sopeutumista	Metsissä on näkyvissä vielä pitkään metsiä yksipuolistaneet metsänhoidon käytännöt, mikä heikentää metsien sopeutumista muuttuvaan ilmastoon.	Oma toiminta
	R – Ilmastonmuutoksen aiheuttamien lisääntyvien ääri-ilmiöiden riskit (fyysinen riski)	Ilmastonmuutokseen liittyvien vaarailmiöiden (mm. rajuilmat, lisääntyvät kuivuuskaudet, lämpötilan vaihtelut, roudattomuus, rankkasateet ja tulvat, lumituhot ja lumettomuus, jääolojen vaikeutuminen) ja niihin liittyvien seurannaisvaikutusten (hyönteistuhot, taudit) yleistymisen lisää monikäyttömetsiin liittyviä taloudellisia tappioita (kasvu hidastuu, laatu heikkenee, korjuulogiikka ja varastointi vaikeutuvat, taimituhot), kasvattaa vesistöjen suojele- ja kunnostustarpeita sekä vaikeuttaa tuulivoimaloiden olosuhteita.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	M – Puuston kasvun kiihtyminen	Puuston kasvun kiihtyminen ilmastonmuutoksen myötä kasvattaa taloudellisia mahdollisuuksia.	Oma toiminta
	M – Suomeen suuntautuvan matkailun lisääntyminen ilmastoyistä	Kysyntä matkailuun liittyviin palveluihin kasvaa, mikä lisää tonttimyntejä ja vuokratuloja.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	R – Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen vaikeutuminen (fyysinen riski)	Soiden kuivuminen ja karuuntuminen, tunturiluontotyyppien muutos, avotunturien metsittyminen, vesistöjen tilan heikentyminen, arktisten lajien häviäminen, lumesta hyötyvien lajien elinolosuhteiden heikkeneminen, muutokset kalalajien runsaussuhteissa sekä eteläisten ja vieraslajien leviäminen lisäävät luonnonsuojelun resurssitarvetta.	Oma toiminta
Energia	(+) Uusiutuvan energian kasvun mahdollistaminen	Mahdollistetaan uusiutuvan energian tuotannon kasvua valtion alueilla.	Oma toiminta
	+ Uusiutuvan energian tuotanto arvoketjun loppupäässä	Valtiolta vuokratuilla alueilla tapahtuva uusiutuvan energian tuotanto edistää yhteiskunnan sähköistymistä ja energiasiirtymää. Myös puunjalostusketjussa syntyy merkittäviä määriä uusiutuvaa energiaa.	Arvoketjun loppupää
	– Energian kulutus arvoketjun loppupäässä	Valtion maille sijoittuvat toiminnot sekä muut toiminnot Metsähallituksen arvoketjussa kuluttavat energiaa.	Arvoketjun loppupää
	M – Vihreän siirtymän tuomat kasvumahdollisuudet	Vihreä siirtymä tuo Metsähallitukselle kasvumahdollisuuksia esim. uusiutuvan energian kysynnän kasvun myötä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	R – Vihreän siirtymän investointien epävarmuus (siirtymäriski)	(Poliittinen) epävarmuus voi heijastua isoihin investointipäätöksiin, mikä voi vähentää uusiutuvan energian hankkeita.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

E1 ILMASTONMUUTOS

Ilmaston liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi

Ilmaston liittyvät olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu vuonna 2024 ilmastoto-ohjelman valmistelun yhteydessä. Toteutettu laajempi analyysi tiivistettiin ja yhdenmukaistettiin vuonna 2025 toteutetussa kaksoisolennaisuusanalyysin päivityksessä vastaamaan muita kestävyysteemoja esimerkiksi vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien pisteyttämisessä. Kaksoisolennaisuusanalyysi on kuvattu raportin osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviä vaikutuksia ja riskejä tunnistetaan myös osana ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ympäristönäkökohtatarkastelua.

Kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan kohdassa [Mittarit](#), jossa kerrotaan tarkemmin myös päästölaskennan toteutuksesta. Kasvihuonekaasupäästöjen raportointi pohjautuu pääosin Hanselin toteuttamaan hankintojen kasvihuonekaasupäästöjen arviointiin. Siinä päästölaskenta perustuu ostolaskudataan ja Suomen ympäristökeskuksen määrittämiin tuoteryhmittäisiin päästökertoimiin. Metsähallituksen suurimpien päästölajien eli ainespuun korjuun ja kuljetuksen kasvihuonekaasupäästötietojen raportointi perustuu Metsäteho Oy:n laskentamalliin, jossa käytetään korjuun ja kuljetuksen suoritettietoja. Matkatoimiston kautta varattujen lentojen päästötiedot perustuvat matkatoimiston kasvihuonekaasupäästöraporttiin ja junamatkat VR:n kasvihuonekaasupäästötietoihin. Kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnissa ovat mukana myös

Siemen Forelia Oy:n, MH-Kivi Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n päästötiedot.

Ilmaston liittyvien riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa ja arvioinnissa hyödynnettiin skenaariotarkastelua. Ilmaston liittyvät fyysiset vaaratekijät kartoitettiin perustuen suurten päästöjen ilmastoskenaarioon SSP5-8.5 pohjautuvaan, Ilmatieteen laitoksen Suomen oloihin päivittämään ilmastoskenaarioon (julkaistu 28.3.2022). Samaa skenaariota on Suomessa hyödynnetty yleisesti myös kansallisen tason ilmastotoimien suunnittelussa. Skenaarion arvioitiin kattavan Metsähallituksen kannalta olennaiset fyysiset vaaratekijät ja sen tarkastelujakso on riittävän pitkä. Laaja-alaisen kansallisen tason lisäksi skenaariossa on myös alueellista tarkastelua, mitä pystyttiin hyödyntämään riskien ja mahdollisuuksien arvioinnissa.

Ilmaston liittyvien siirtymätapahtumien kartoituksessa hyödynnettiin 1,5 °C ilmastoskenaariota. Sen taustalla käytettiin Suomen ilmastopaneelin julkaisua *Suuntaviivoja Suomen ilmastotoimien kehittämiseen* (Suomen ilmastopaneelin julkaisu 1/2023). Julkaisuun on koottu ilmastonmuutoksen hillintään liittyvä, tieteeseen perustuva toimenpidekokonaisuus, jota toteuttamalla Suomen on mahdollista päästä vuodelle 2035 asetettuun hiilineutraaliustavoitteeseen. Lähestymistapa on perusteltu, sillä Metsähallitus on sitoutunut edistämään Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Skenaarioon on julkaisusta poimittu kehityspolkuja, jotka liittyvät Metsähallituksen ja sen arvoketjujen toimintaympäristöön. Lisäksi tarkastelua on täydennetty yleisemmällä siirtymätapahtumilla E1 -standardin mukaisesti, jotta saadaan katettua eri-

laisten ohjauskeinojen lisäksi myös muunlaiset esimerkiksi markkinoihin tai maineeseen liittyvät siirtymätapahtumat.

Suurten päästöjen ilmastoskenaarioon pohjautuen vaarat tunnistettiin lyhyellä (alle yksi vuotta), keskipitkällä (1–5 vuotta) ja pitkällä aikavälillä (5–25 vuotta). Ilmaston liittyvien fyysisten vaarojen perusteella arviointiin Metsähallitukseen ja sen arvoketjuihin kohdistuvia ilmastoriskejä ja -mahdollisuuksia. Riskien ja mahdollisuuksien olennaisuuden arvioinnissa käytettiin arviota niiden mittakaavasta ja todennäköisyydestä. Olennaisiksi määriteltiin riskit ja mahdollisuudet, joiden saama pistemäärä ylitti kaksoisolennaisuusanalyysiprosessissa asetetun kynnyksen arvon. Siirtymäriskien ja -mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi suoritettiin samaan tapaan kuin fyysisten riskien ja mahdollisuuksien arviointi hyödyntäen 1,5 °C ilmastoskenaariota.

Metsähallituksen strategian ja liiketoiminnan ilmastokestävyyttä (resilienssianalyysi) ei ole toistaiseksi arvioitu perustuen vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa käytettyihin skenaarioanalyysiin.

Toimintaperiaatteet

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ovat osa Metsähallituksen strategiaa, ja ne huomioidaan monissa koko organisaation toimintaa ohjaavissa, Metsähallituksen ylimmän johdon vastuulla olevissa periaatteissa. Metsähallituksen **vastuullisuus-**

politiikassa (kuvattu tarkemmin osion [E Ympäristö alussa taulukossa 2](#)) linjataan, että ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen huomioidaan kaikessa toiminnassa. Ilmastonmuutos on yksi Metsähallituksen strategisista pääteemoista, ja Metsähallitus edistää omassa toiminnassaan omista- jaohjauksen mukaisesti ilmastonmuutokseen liittyviä tavoitteita, joihin Suomi on valtiona sitoutunut. Metsähallituksen **toimintatapaohjeessa** (kuvattu tarkemmin taulukossa 2) tarkennetaan lisäksi, että toiminnan olennaisia vaikutuksia ilmaston arvioidaan säännöllisesti. Tavoitteena on ehkäistä, lieventää ja korjata toiminnan kielteisiä vaikutuksia, sekä vahvistaa myönteisiä vaikutuksia. Myös toimintaan liittyviä ilmastoriskejä tunnistetaan ja hallitaan. Metsähallitus edellyttää, että myös sopimuskumppanit edistävät näitä toimintatapoja omassa toiminnassaan. Tarkempien ilmastotavoitteiden ja -toimien osalta viitataan Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan.

E1 ILMASTONMUUTOS

Taulukko 4. Metsähallituksen ilmastonmuutoksen hillintään, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja energiaan liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisessa
Metsähallituksen ilmasto-ohjelma 2025–2030*	Ilmasto-ohjelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa sekä energiaan liittyvissä kysymyksissä. Ohjelmassa määritetään konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet, joilla vahvistetaan toiminnan myönteisiä ilmastovaikutuksia, pienennetään kielteisiä vaikutuksia sekä hallitaan ilmastoon liittyviä riskejä ja hyödynnetään mahdollisuuksia.	Ilmastonmuutokse hillintä (myönteiset ja kielteiset vaikutukset) Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Energiatehokkuus Uusiutuvan energian käyttöönotto	Ilmasto-ohjelman edistymistä seurataan vuosittain omassa seurantaprosessissaan. Seuranta on kytketty myös Metsähallituksen strategian seurantaan.	Ilmasto-ohjelma kattaa koko Metsähallituksen toiminnan kattaen osin myös arvoketjun alku- ja loppupään. Osa tavoitteista koskee laajemmin Metsähallituksen toimintaa, osa kattaa jonkin tietyn vastuualueen.	Metsähallituksen johtoryhmä
Metsätalous Oy:n energiapolitiikka*	Metsätalous Oy sitoutuu energialainsäädännön ja muiden sitovien velvoitteiden ja vaatimusten noudattamiseen sekä energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen. Pidemmällä aikavälillä ohjataan energiaintensiivisiä toimintoja energiatehokkaampaan suuntaan. Lisäksi pyritään edistämään ilmasto-ohjelman mukaisesti uusiutuvien polttoaineiden käyttöä ja vähentämään matkustuksesta syntyviä päästöjä.	Energia Ilmastonmuutoksen hillintä	Metsätalous seuraa toimintaansa liittyvää energiankäyttöä säännöllisesti energiakatselmuksessa, jossa kartoitetaan merkittävät energiankäyttökohteet ja tunnistetaan toimintaan liittyvä energiankulutus. Urakointina teetetävän työn energiankulutusta arvioidaan hiilijalanjälkilaskelman avulla. Energiapolitiikka on osa ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmää, joka on varmennettu kolmannen osapuolen toimesta.	Energiapolitiikka kattaa kaikki Metsätalous Oy:n prosessit ja toiminnot ja koskee sen koko toimintaa.	Energiapolitiikan määrittää Metsätalous Oy:n johto. Metsätalous Oy:n toimitusjohtaja vastaa energiapolitiikan johtamisesta ja toteutumisesta.
Metsänhoito-ohje* ja Metsätalous Oy:n ympäristöopas*	Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä ohjaa Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohje ja Metsätalous Oy:n ympäristöopas ja niitä tarkentavat työlajikohtaiset palvelukuvaukset, jotka ohjaavat ilmastonmuutosta hillitseviin ja sopeutumiseen edistäviin käytäntöihin. Ohjeistuksessa on huomioitu PEFC-metsäsertifiointin ja lainsäädännön vaatimukset.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä	Metsänuudistamisen onnistumisen seuranta, ympäristöseurannat, Tapion metsätarkastukset, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC)	Metsähallituksen monikäyttömetsät, metsänhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan Suomen suojelualueet ja niiden hoidon ja käytön kokonaisuus sekä siihen liittyviä käytäntöjä ja periaatteita, joista merkittävä osa tulee suoraan säädöksistä. Valtion suojelualueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi. Ilmastonmuutoksen lajiensuojelulle asettamiin haasteisiin varaudutaan.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä	Laadittujen suunnitelmien toteuttamista toimenpiteinä ja aluetasolla tapahtuvaa kehitystä seurataan erityisesti toistuvien Natura-alueiden tilan arviointien ja HKS-välitarkastelujen avulla. Nämä prosessit viedään läpi asiantuntijayhteistyönä ja dokumentoidaan SASS-järjestelmässä.	Koskee Luontopalvelujen hallinnoimia alueita ja kulttuuriperintökohteita sekä niillä sijaitsevia palvelurakenteita, alueiden käyttäjiä ja yhteistyökumppaneita.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kestävän matkailun periaatteet*	Toimivat matkailuyhteistyön perustana suojelualueilla. Tavoitteena on mahdollistaa kestävä matkailutoiminta Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla siten, että luonto- ja kulttuuriperintöarvot eivät vaarannu.	Ilmastonmuutoksen hillintä	Vastuullista matkailua on seurattu yrityspalautteen kautta vuosittain. Käytön kestävyuden seuranta- ja analyysityökalua kehitetään parhaillaan.	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestävä matkailun periaatteisiin, ja heidän asiakkaitaan.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet *	Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteiden, toiminnan tuloksellisuuden ja muiden tavoitteiden yhteensovittaminen edellyttää kaavoituksen kautta tehtävää maankäytön suunnittelua. Kaavoitusperiaatteissa esitetään millaisia alueita ja millä reunaehdoilla Metsähallitus kaavoittaa.	Ilmastonmuutoksen hillintä	Kaavoitusperiaatteiden toteutumista seurataan alueen käytön suunnittelun ja kaavoituksen eri vaiheissa. Lisäksi seuranta tapahtuu yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuman seurannan kautta Kiinteistökehityksen osalta.	Metsähallituksen hallinnoimat liiketoiminnan taseessa olevat alueet. Kaavoitusperiaatteet koskevat erityisesti Metsähallituksen hallinnoimia ranta-alueita. Muita kuin ranta-alueita kaavoitetaan markkinalähtöisesti ottaen kaavoitusperiaatteet huomioon soveltuvin osin.	Kiinteistökehityksen johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

E1 ILMASTONMUUTOS

Ilmasto-ohjelma ohjaa laaja-alaisesti Metsähallituksen toimintaa ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa sekä energiaan liittyvissä kysymyksissä. Uudistettu Metsähallituksen ilmasto-ohjelma vuosille 2025–2030 julkaistiin keväällä 2025. Ilmasto-ohjelmassa linjataan sekä kielteisten ilmastovaikutusten pienentämisestä että myönteisten vaikutusten vahvistamisesta. Lisäksi tunnistetaan Metsähallitukseen kohdistuvia ilmastoriskejä ja niiden hallintakeinoja.

Metsähallitus tukee ilmastonmuutoksen hillinnässä tavoitetta, jonka mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen. Tavoitteena on vahvistaa valtion maiden myönteisiä ilmastovaikutuksia. Valtion maita hoidetaan ja käytetään niin, että ne toimivat lisääntyvinä hiilinieluinä ja hiilivarastoinä. Lisäksi edistetään uusiutuvan energian käyttöönottoa valtion alueilla. Toimintaan liittyviä kielteisiä ilmastovaikutuksia vähennetään sekä omassa toiminnassa että edistämällä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista arvoketjuissa. Tavoitteena on pienentää Metsähallituksen hiilijalanjälkeä 20 % vuoteen 2030 mennessä (vertailuvuosi 2024). Hiilijalanjäljen pienentämiseen liittyy myös energiatehokkuuden parantaminen.

Ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi ilmasto-ohjelma kattaa myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Muuttuvaan ilmastoon varaudutaan omassa toiminnassa hyödyntämällä tutkimus- ja seurantatietoa, hyviä käytäntöjä ja digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan kehittämisessä. Lisäksi Metsähallitus edistää luonnon sopeutumista muuttuvaan ilmastoon monin luonnon monimuotoisuutta ylläpitävin ja vahvistavin toimenpitein. Niistä raportoidaan tarkemmin osiossa

E4 Biologinen monimuotoisuus. Ilmasto-ohjelman linjaukset jalkautuvat alueelliselle tasolle luonnonvarasuunnittelussa (kts. Alueiden käytön suunnittelun periaatteet [taulukossa 2](#)). **Alueellisiin luonnonvarasuunnitelmiin** kirjattujen ilmastotavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain osana luonnonvarasuunnitelmien seurantaa.

Metsätalous Oy:n Ympäristöopas ja Metsänhoito-ohje ohjaavat Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien hoitoa ja käyttöä toimenpiteiden suunnittelusta niiden toteutukseen. Metsänhoito-ohjeessa on tunnistettu keinoja, joilla voidaan vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Olennaista ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta on uudistaa metsät nopeasti uudistushakkuun jälkeen, valita kasvupaikalle sopiva puulaji ja viljelymenetelmä sekä hyödyntää jalostettua siemen- ja taimimateriaalia. Hiilensidontaa edistävät myös oikein ajoitettu taimikonhoito ja harvennukset, kivennäis- ja turvemaiden lannoitukset sekä vajaatuottoisten metsien uudistaminen ja kehittäminen hiilinieluinä. Turvemaidella hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan luontaista uudistamista ja peitteisen metsänkasvatuksen menetelmiä. Lisäksi heikkotuottoisia soita voidaan ennallistaa ja turvetuotannosta vapautuvia alueita metsittää tai muuttaa kosteikoiksi. Järeän puutavaran tuottamisessa hyödynnetään jatkettua kiertoaikaä. Metsien monimuotoisuutta tukevilla toimenpiteillä ja ennallistamisella voidaan parantaa metsien sopeutumista ilmaston lämpenemiseen ja sen myötä lisääntyviin metsätuhoriskeihin.

Metsätalous Oy:n energiapolitiikka ohjaa metsätaloutta energiatehokkaampaan ja vähäpäästöisempään

suuntaan. Energiapolitiikka asetetaan ja päivitetään vuosittain osana sertifioitua ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmää. Poliitikassa määritellään energiatehokkuuden päämäärät Metsätalous Oy:n toiminnalle. Metsätalous Oy:n toimintaan liittyviä suurimpia energiankäyttökohteita ovat urakointina teetettävät puunkorjuu, puunkuljetus ja metsänhoito- ja tienpidontyöt sekä rakennusten energiankäyttö ja työntekijöiden matkustus. Metsätalous Oy pyrkii pidemmällä aikavälillä ohjaamaan energiaintensiivisiä työläjejä energiatehokkaampaan suuntaan. **ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmä** on kolmannen osapuolen varmentama ja se auditoidaan vuosittain sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla.

Suojelualueilla ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista ohjaavat **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet**. Periaatteissa ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisuksi nostetaan hyvin kytkeytynyt ekologinen verkosto, soiden ennallistaminen ja uusiutuvan energian ratkaisut suojelualueille sijoittuvissa rakennuksissa. Ekologinen verkosto lisää ilmastonmuutokseen sopeutumisen mahdollisuuksia, ja ojitettujen soiden ennallistaminen palauttaa suon luontaisen vesitalouden ja kasvillisuuden, mikä tekee niistä tehokkaita hiilinielujä. Rakennuksissa suositaan uusiutuvan energian käyttöratkaisuja.

Valtion suojelualueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin lajisuojelun haasteisiin varaudutaan. Suojelualueiden suunnittelussa ja hoidossa kiinnitetään huomiota vaikutusten ennakointiin, hillintään ja seurantaan. Toimintaa ohjaavat myös Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunni-

telma KISS2030 (VNS 2022) ja Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kiinteistöstrategiaksi 2030 (VNP 2021).

Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelua sekä rakennetun kulttuuriympäristön säilymistä vahvistetaan kehittämällä kohteiden kestävää hoitoa ja ilmastonmuutoksen vaikutusten seurantaa. Ilmastoviisas matkailu ja virkistyskäyttö tarkoittavat muun muassa sellaisia virkistyskäytön ohjauksen, reittien sijoittamisen sekä palveluvarustuksen rakentamisen ja huollon ratkaisuja, joilla voidaan sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Ennallistaminen ja luonnonhoitotoimet hillitsevät ilmastonmuutosten vaikutuksia ja auttavat myös siihen sopeutumista.

Kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti ympäristön kuormitusta minimoidaan sekä toimitaan energia- ja materiaalitehokkaasti ja hyvänä esimerkkinä ympäristöasioissa. Metsähallitus pyrkii kasvattamaan viipymää matkailualueilla ja edistää mahdollisuuksia matkustaa kohteille julkisilla kulkuvälineillä ja vähäpäästöisesti. Kävijöille mahdollistetaan ympäristön huomioon ottaminen ja siihen myös kannustetaan.

Maankäytön suunnittelulla voidaan vaikuttaa hiilinielujen ylläpitoon, säilymiseen ja lisäämiseen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Tärkeintä on tukea eheää yhdyskuntarakennetta, estää haja-asutuksen leviäminen, säilyttää suuret yhtenäiset metsäalueet, varjella ekologisä yhteyksiä sekä kehittää viherverkostoja ja virkistysalueita luonnonarvoja uhkaamatta. Metsähallituksessa näitä toimia ohjataan **kaavoitusperiaatteilla**. Kaavoituksella pyritään tehokkaaseen maankäyttöön, mikä pienentää rakentamisen aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Kaavoituksessa arvioidaan vaikutukset ilmastonmuutokseen.

E1 ILMASTONMUUTOS

Tavoitteet

Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan (2025–2030) on koostettu tavoitteet ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen ja energiaan liittyen. Tavoitteet esitetään taulukossa 5. Osa tavoitteista, kuten monikäyttömetsien hiilinielutavoite ja tuulivoimahankkeita koskeva tavoite, on asetettu Metsähallituksen omistajapoliittisissa linjauksissa vuosille 2024–2027. Puuston hiilivarastolle asetettu tavoite on yksi Metsähallituksen strategisista tavoitteista. Vuonna 2025 julkaistussa ilmasto-ohjelmassa ilmastoon liittyviä tavoitteita täydennettiin siten, että niillä vastataan mahdollisimman kattavasti kaksoisolennaisuusanalyysissä tunnistettuihin ilmastovaikutuksiin, -riskeihin ja -mahdollisuuksiin. Metsähallitus on tavoitteillaan sitoutunut edistämään Suomen hiilineutraaliutta, mutta varsinaista ilmastonmuutoksen hillintää koskevaa siirtymäsuunnitelmaa ei ole toistaiseksi toteutettu.

Taulukko 5. Ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen ja energiaan liittyvät tavoitteet

Osa-alue	Toimintaperiaate	Tavoite
Ilmastonmuutoksen hillintä	Vahvistamme valtion maiden myönteisiä ilmastovaikutuksia. Valtion maita hoidetaan ja käytetään niin, että ne toimivat lisääntyvinä hiilinieluinä ja hiilivarastoinä.	<ul style="list-style-type: none"> Monikäyttömetsien hiilinielu kasvaa vähintään 10 %:lla vuoteen 2035 mennessä. (vertailuvuosi 2018, VMI12) Valtion maiden puuston hiilivarasto kasvaa 10 % vuoteen 2030 mennessä. (vertailuvuosi 2018, VMI12)
	Vähennämme toimintaamme liittyviä kielteisiä ilmastovaikutuksia sekä omassa toiminnassamme että edistämällä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista arvoketjuissamme. Tavoitteenamme on pienentää hiilijalanjälkeämme 20 % vuoteen 2030 mennessä (vertailuvuosi 2024).	<ul style="list-style-type: none"> Toimittajiltamme ja kumppaneiltamme edellytetään ilmastonmuutosta hillitsevää ja siihen sopeutumista edistävää toimintaa. Metsähallituksen hankintojen ilmastokestävyys paranee. Metsätalouden korjuu- ja kuljetusketjun, metsänhoitotöiden ja tienpidon suhteelliset päästöt vähenevät 20 % vuoteen 2030 mennessä. (perusvuosi 2024) Suojelu- ja retkeilyalueiden hoitoon ja käyttöön liittyvät kielteiset ilmastovaikutukset pienenevät. Matkustamisemme hiilijalanjälki pienenee 20 % vuoteen 2030 mennessä. (perusvuosi 2024) Toimitilojen ja kiinteistöjen käytön hiilijalanjälki pienenee 20 % vuoteen 2030 mennessä. (perusvuosi 2024) Ilmastonmuutoksen hillintä huomioidaan aikaisempaa tiiviimmin osana työarkeamme. Toimintamme perustetaan tutkimustietoon ja henkilöstön osaamista sekä vaikutusmahdollisuuksia ilmastonmuutosta hillitsevään ja siihen sopeutumista edistävään toimintaan parannetaan.
Ilmastonmuutoksen sopeutuminen	Edistämme luonnon sopeutumista muuttuvaan ilmastoon ennallistamalla ja hoitamalla elinympäristöjä, turvaamalla ja kehittämällä ekologista verkostoa, toteuttamalla lajisuojelun toimenpiteitä sekä torjumalla haitallisia vieraslajeja.	<ul style="list-style-type: none"> Ilmaston kannalta perustellusti kohdennetut ja toteutetut ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä edistävät luonnon sopeutumista ilmastonmuutokseen. Aktiiviset toimet tukevat lajiston sopeutumista muuttuvaan ilmastoon. Kaavakohteiden suunnittelu huomioi alueen luonnon sopeutumisen muuttuviin olosuhteisiin. Uusia rahoituslähteitä ja liiketoimintamahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa hyödynnetään.
	Varaudumme muuttuvaan ilmastoon omassa toiminnassamme hyödyntämällä tutkimus- ja seurantatietoa, hyviä käytäntöjä ja digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan kehittämisessä.	<ul style="list-style-type: none"> Muuttuvan ilmaston aiheuttamat alueelliset vaikutukset ja toimenpidetarpeet tunnistetaan ja huomioidaan luonnonvarasuunnittelussa yhdessä sidosryhmien kanssa. Suojelualueiden hoidon ja käytön sopeutuminen muuttuviin olosuhteisiin ja vaatimuksiin vahvistuu. Metsätalouden toimintaedellytykset ja toiminnan kestävyys muuttuvassa toimintaympäristössä varmistetaan. Kaavoituskohteilla on huomioitu sään ääri-ilmiöiden riskit.
Energia	Edistämme uusiutuvan energian käyttöönottoa valtion alueilla.	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnämme valtion alueiden uusiutuvan energian potentiaalia. Kehitämme merituulivoimahankkeita aktiivisesti vuodesta 2024 vuoteen 2028 yhteensä 6500 MW:n edestä markkinatilanteen mukaisesti sekä käynnistämällä maa-alueilla uusiutuvan energian hankkeita vuodesta 2024 noin 1200 MW:n edestä vuoteen 2028 mennessä.

E1 ILMASTONMUUTOS

Ilmastonmuutoksen hillinnän toimet

Hiilinielun ja hiilivaraston vahvistaminen

Metsät sitovat kasvaessaan hiilidioksidia ilmakehästä ja toimivat siten ilmastonmuutoksen hillinnässä luontopohjaisena ratkaisuna, jota voidaan aktiivisilla toimenpiteillä tukea. Ilmastonmuutoksen hillintä huomioidaan kaikissa metsänhoidon vaiheissa. Varmistamme kasvupaikalle soveltuvalla metsänhoidolla, oikealla puulajivalinnalla, nopealla uudistamisketjulla ja kasvupaikalle soveltuvalla maanmuokkausmenetelmällä, että metsät uudistuvat ja kasvavat hyvin ja sitovat yhä tehokkaammin hiilidioksidia.

Monikäyttömetsien puuston kasvua ja hiilensidontaa pystytään lisäämään myös **metsälannoituksella**. Metsähallitus panostaa tuhkalannoituksen käyttöön monikäyttömetsien turvemaidella lisäkasvun tuottamiseksi ja ravinnetasapainon parantamiseksi, ja kivennäismailla kokonaiskasvun lisäämiseksi. Monikäyttömetsien lannoitukset pidetään vähintään tasolla 30 000 ha/vuosi, josta ojitettujen turvemaiden tuhkalannoitusten osuutta kasvatetaan. Vuonna 2025 mineraalilannoitusta tehtiin yhteensä 32 900 hehtaarilla (tavoite 33 500 ha) ja tuhkalannoitusta 6 779 hehtaarilla (tavoite 9 600). Tuhkalannoitustavoitteeseen ulottumista rajoitti tuhkalannoitteen saatavuus.

Metsänuudistamisessa pyritään Metsähallituksen metsänhoito-ohjeen mukaisesti mahdollisimman **nopeaan uudistamiseen ja jalostetun siemen- ja taimimateriaalin käyttöön**, jolloin uudistushakkuun jälkeinen hiilipäästöjakso lyhentyy. Jalostetun viljelymateriaalin

hiilensidontakyky on jalostamattomaan ainekseen verrattuna tutkitusti parempi. Tavoitteenamme on, että jalostettua taimiainesta käytetään yli 95 %:lla vuosittaisesta istutusosalasta. Vuonna 2025 jalostetun taimiaineksen osuus oli 98 %.

Taimikonhoidolla huolehditaan nuorten metsien hiilensidonnasta ja puuston järeytymisestä. Taimikonhoitotarve ja -kohteiden priorisointi määritellään paikakatietoaineiston ja maastokäyntien avulla. Vuonna 2025 Metsätalous Oy otti käyttöön Tapion metsänhoitosuosituksen uudet harvennusmallit kaikissa ensiharvennuskohteissa. Uusissa malleissa on huomioitu ilmastonmuutoksen vaikutukset metsien kasvuun ja suositusten mukaan jäävän puuston määrä on ensiharvennuskohteilla aiempaa suurempi. Muutoksella on positiivinen vaikutus myös metsien hiilinieluun.

Metsien hiilivarasto-ominaisuuksia painotetaan hyödyntämällä **peitteellistä metsänkäsittelyä** sellaisissa kohteissa, joihin se ekologisesti sekä metsänhoidollisesti soveltuu tai sen käytölle on muusta maankäytöstä johtuva peruste, kuten virkistyskäyttö, matkailualueet, alueet, joissa ei muulla tavalla voida toimia ja porotalouden tärkeät alueet. Kaikista uudistusluonteisista hakkuista peitteisen metsänkäsittelyn osuus oli 26,5 % vuonna 2025. Turvemaiden uudistamisessa pyritään ensi sijassa peitteiseen metsänkäsittelyyn ja hyödyntämään aina luontaisen uudistamisen mahdollisuudet. Vuonna 2025 turvemaiden uudistusluonteisista hakkuista 36,1 % oli peitteellisen metsänkäsittelyn hakkuita. Peitteisen metsänkasvatuksen ilmastovaikutuksia tutkitaan valtion mailla sijaitsevilla jatkuvan kasvatuksen havaintoalueilla ja sovituilla ennallistamiskohteilla.

Kunnostusojitusta käytetään vain tarkkaan harkitusti ja huolellisesti valituilla kohteilla. Turvemaiden vesiolosuhteita ja maaperäpäästöjä pyritään hallitsemaan veden ohjauksen avulla ja säätämällä pohjaveden pin-

nan korkeutta. Vuonna 2025 kunnostettiin noin 47 kilometriä vanhaa ojalinjaa. Kunnostusojitusten määrä on viime vuosina vähentynyt verrattuna vuoteen 2020 (taulukko 6).

Taulukko 6. Kunnostusojituskilometrit 2020-2025

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kunnostusojituskilometrit	279	63	93	88	16	47

Monikäyttömetsien 10 % hiilinielutavoite otetaan huomioon myös, kun **hakkuusuunnitteita** määritellään osana alueellista luonnonvarasuunnittelua. Tavoite on huomioitu vuonna 2023 päivitetystä Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmassa vuosille 2023–2028 ja vuonna 2025 päivitetystä Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelmassa vuosille 2025–2030. Tavoite tullaan huomioimaan myös päivityksen alla olevassa Lapin luonnonvarasuunnitelmassa, joka tehdään vuosille 2026–2031. Luonnonvarasuunnittelusta ja hakkuusuunnitteen määrittelystä kerrotaan lisää osiossa [S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt yhteydessä \(tähän linkki\)](#).

Luonnonvarasuunnitelmien päivitysten yhteydessä tarkastellaan monikäyttömetsien ikäluokkajakaumaa ja pyritään suunnittelussa siihen, että monikäyttömetsien ikäluokkajakauma on mahdollisimman laaja ja tasoittuu merkittävästi 30 vuoden kuluessa. Tavoitteena on **puuston suotuisan järeykehityksen turvaa-**

minen. Hakkuumenetelmistä esimerkiksi yläharvennus ja kiertoaikojen pidentäminen tukee myös pitkäikäisten puutuotteiden valmistusta, varmistamalla teollisuuden tukkipuun saantia.

Metsähallitus edistää metsien hiilinielun vahvistamista myös **perustamalla uusia siemenviljelyksiä**. Uusilta viljelyksiltä saatavasta siemenmateriaalista syntyy entistä kasvuisampia metsiä, joiden hiilensidontakyky on jopa 10–30 % nykytasoa korkeampi. Metsähallituksen tytäryhtiön Siemen Forelian tuottamaa uudistamismateriaalia ei tarjota pelkästään Metsähallituksen vaan kaikkien metsänomistaryhmien käyttöön. Vuonna 2025 käynnissä oli yhteensä 16 siemenviljelyksen perustamishanketta, joista valmistui yhteensä neljä siemenviljelystä. Näiden 16 hankkeen kokonaispinta-ala kattaa 308 hehtaaria. Siemenviljelykset perustetaan aina peltomaille, jolloin se muuttuu puustoa kasvavaksi metsämaaksi. Vaikka siemenviljely ei ole täystiheä metsä, sitoo se silti peltopohjaa enemmän hiiltä.

EI ILMASTONMUUTOS

EU:n biodiversiteettistrategia velvoittaa jäsenmaita suojelemaan **vanhat ja luonnontilaiset metsät**, mikä edellyttää Suomessa valtion mailla laajoja inventointeja asetettujen kriteereiden mukaisten suojelualueiden määrittämiseksi. Metsähallitus on aloittanut inventoinnit valtion metsissä kesällä 2024. Vuonna 2025 inventoinnit valmistuivat saamelaiden kotiseutalueen eteläpuolisella alueella. Inventointien perusteella tehtävä suojeluesitys valmistuu vuonna 2026. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelulla voi olla positiivinen vaikutus valtion maiden puuston hiilivarastoon. Vaikutusta arvioidaan seuraavassa valtakunnan metsien inventointiin perustuvassa hiilinielu- ja hiilivarastolaskelmassa ja sen perusteella tehdyssä valtion metsien hiilivarastolaskelmassa.

Hiilivaraston lisäämiseen liittyvä toimenpide monikäyttömetsissä on myös **säästöpuiden ja tekopölköiden säästäminen hakkuissa**. Kuollutta puuta ei ole korjattu valtion monikäyttömetsien hakkuissa vuodesta 2018 lähtien. Pitkän aikavälin tavoite lahopuulle talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä on 10 m³/ha, tukialueilla 20 m³/ha ja suojelukohteilla 30 m³/ha. Suojelualueilla ja monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteilla lahopuumäärät ovat nousseet vuodesta 2020 ja on suojelualueilla jo hyvin lähellä tavoitetta, mutta talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä määrä on hieman laskenut. Lahopuumäärien kehitys kuvataan tarkemmin osiossa E4 Biologinen monimuotoisuus.

Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan on kirjattu, että valtion maiden maankäytön muutoksen pinta-alaa seurataan ja arvioidaan muutoksen vaikutuksia hiilivarastoon. Maankäytön muutoksen mittarin kehittämi-

nen aloitettiin vuonna 2025. Valtion maiden hiilivarastoa kasvatetaan myös edistämällä turvetuotannosta vapautuvien alueiden hiilivarastoa vahvistavaa jatkokäyttöä. Koontiseuranta turvealueiden eri jatkokäyttömuodoista on kehityksessä. Vuonna 2025 valmistui Metsähallituksen tuulivoiman rakentamishoje, joka täydentää Metsätalouden ympäristöopasta uusiutuvan energian rakentamisessa valtion mailla. Ohjeessa kiinnitetään huomiota muun muassa rakentamislevyksiin sekä rakentamistoimenpiteisiin, joilla ohjataan maankäytön muutoksen minimoimiseen rakentamisen yhteydessä.

Hiilijalanjäljen pienentäminen

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen metsätaloudessa

Metsätaloudessa kielteisten ilmastovaikutusten pienentämiseen liittyvät toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa puunkorjuu- ja kuljetusketjun sekä metsänhoidon- ja tienpidon päästöihin. Energiatehokkuuteen liittyviä toimia johdetaan sertifioidun ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmän kautta. Energiatehokkuusjärjestelmässä asetetaan vuosittain energiategokkuutta parantavat ja päästöt vähentävät tavoitteet, jotka ovat linjassa Metsähallituksen strategian kanssa ja joita edistetään myös Metsähallituksen ilmasto-ohjelman kautta. Järjestelmä varmennetaan vuosittain ulkopuolisella arvioijalla.

Korjuu- ja kuljetusketjun päästöjä pyritään vähentämään keinoilla, jotka liittyvät sekä työn tehokkuuteen että käyttövoiman valintaan. Puun kuljetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan energiategokkaita ja vähäpäästöisempiä kuljetusmuotoja kuten

junakuljetusta, aluskuljetusta ja uittoja pitkillä kuljetusmatkoilla. Vuosina 2024 ja 2025 ainespuunkuljetuksessa junakuljetusten, uittojen, aluskuljetusten ja biokaasuautojen osuus oli noin 15 % puun kaukokuljetusmääristä. Kuljetukset asemille (rautatie, uitto ja alus) tehdään dieselkäyttöisillä puutavara-autoilla. Korjuuketjun urakoinnin kalustohankintaa ohjataan hankintakriteereillä myös niin, että käytössä olisi uudempiin dieselpäästöluokkiin kuuluvia moottoreita. Puunkorjuun hankinnassa annamme pisteitä uudesta korjuukalustosta ja autokuljetuksen hankinnassa käytetään ikärajoituksia. Metsänhoitotöiden, tienpidon kaivinkonetöiden ja sorastuksen hankinnoissa on käytössä koneiden päästöluokkaan liittyvä pisteytysjärjestelmä. Järjestelmä otettiin käyttöön Metsätalous Oy:n hankinnoissa vuonna 2024.

Metsätaloudessa seurataan metsäkoneiden ja kuljetuskaluston teknistä kehitystä sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien saatavuutta. Niiden käyttöä lisätään mahdollisuuksien mukaan urakoinnissa kilpailutusten kautta. Metsätalous Oy:n puunkuljetuksia on tehty jo vuonna 2024 biokaasulla kulkevalla puutavarayhdistelmällä ja vuonna 2025 elokuussa puukuljetuksissa aloitti toinen biokaasulla toimiva täysperävaunullinen puutavarayhdistelmä. Biokaasuautojen kuljetusmäärät ovat toistaiseksi pieni osa kokonaiskuljetusmääristä, mutta olennainen osa ilmastomyönteisten kuljetusratkaisuiden kehittämistyötä. Metsähallitus on mukana EU:n rahoittamassa Ilmatoratkaisuiden vauhdittaja LIFE-projektissa (ACE LIFE), jossa edistetään muun muassa puhtaiden käyttövoimien käyttöönottoa ja energiategokkuutta rakkaissa kuljetuksissa ja työkonereissa. Projekti on käynnissä vuosina 2024–2030.

Toiminnan energiategokkuutta pyritään edistämään sujuvoittamalla työn kulkua metsätalouden urakoinnin eri työlajeissa. Vuonna 2025 toiminnanohjausjärjestelmien palauteominaisuuksia kehitettiin niin, että korjuun ja kuljetuksen keskeytysten syitä voidaan seurata aikaisempaa tarkemmin. Työ jatkuu vuonna 2026 seurannan kehittämällä ja toistuvien ongelmakohdrien tunnistamisella.

Vuoden 2025 yhtenä energiategokkuustavoitteena ja ilmasto-ohjelman toimenpiteenä oli tarjota urakoitsijoille koulutusta puun korjuun ja kuljetuksen sekä metsänhoitotöiden ja tienrakennuksen konetyön energiategokkuuden edistämisestä. Metsätalous Oy:n verkkokoulutusympäristö Ahjossa julkaistiin metsänhoidon ja tienrakennuksen energiategokkuutta käsittelevä kurssi loppuvuodesta 2025. Korjuu- ja kuljetusketjun energiategokkuutta käsittelevä koulutus toteutetaan vuoden 2026 aikana.

Yhtenä ilmasto-ohjelmaan kirjattuna päästövähennystoimenpiteenä Metsätalous Oy teki vuonna 2025 päätöksen siirtyä vuoteen 2030 mennessä puunkorjuun kantokäsittelyssä ureapohjaisen kantokäsittelyaineen käytöstä harmaaorvakkaan. Harmaaorvakan valmistuksen ja käytön ilmastopäästöt ovat ureapohjaista kan-

EI ILMASTONMUUTOS

tokäsittelyainetta pienemmät. Siirtymäajalla varmistetaan, että urakoitsijalla on käytössä harmaaorvakan levitykseen soveltuva kalusto. Kantokäsittelyaineiden osuuksista raportoidaan vuodesta 2026 eteenpäin.

Ilmastovaikutusten pienentäminen suoje- lu- ja retkeilyalueiden hoidossa ja käytössä

Metsähallituksen ilmasto-ohjelman mukaisesti Luontopalvelut tunnistaa ja ottaa käyttöön aluekohtaisesti ilmastomuutoksen hillintää edistäviä suojelualueiden hoidon ja käytön linjauksia. Ilmastomuutoksen hillinnän toimia tarkastellaan kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Suunnitelmien toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan noin 5 vuoden välein ja siinä yhteydessä arvioidaan myös toimenpiteiden vaikutuksia ilmastomuutokseen hillintään.

Luontopalvelujen toiminnassa hiilijalanjälkeä pienennetään muun muassa edistämällä uusiutuvan energian ratkaisuja, huomioimalla ilmastoasiat retkeilyrakenteiden suunnittelussa ja huollossa sekä kehittämällä retkikohteiden saavutettavuutta julkisilla kulkuvälineillä. Retkeilyrakenteiden huoltovälejä pyritään pidentämään, jolloin huollon aiheuttaman liikkumisen päästöt vähenevät. Taukopaikkarakenteet toteutetaan niin, että polttopuun kulutusta saadaan vähennettyä ja jätehuolto toteutettua mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Luontopalveluissa seurataan myös suoje- lu- ja retkeilyalueiden sekä palvelupisteiden käyntimääriä ja ympäristön kuormitusta kuten polttopuun kulutusta.

Retkikohteiden kestävä saavutettavuutta parannetaan yhteistyössä alueiden toimijoiden kanssa esi-

merkiksi kehittämällä sähköautojen ja sähköavusteisten pyörien latauspisteitä, joukkoliikenneyhteyksiä ja ajoneuvojen yhteiskäyttöä. Vuonna 2025 jatkettiin sosiaalisessa mediassa julkisten kulkuneuvojen matkaketjujen esittelyä Luontopalvelujen ylläpitämille retkeilykohteille. Matkaketjujen viestinnässä tehtiin yhteistyötä esimerkiksi VR:n, Outdoor Expressin ja matkailuorganisaatioiden kanssa. Julkisen liikenteen avulla pääsee useaan kansallispuistoon eri puolilla Suomea, ja kohteiden saavutettavuudesta julkisen liikenteen avulla on kerrottu retkikohteiden sivuilla Luontoon-palvelussa. Lisäksi kehitetään muita ilmastomuutosta käsitteleviä sisältöjä muun muassa kansallispuistojen asiakasviestintään.

Metsähallitus kehittää ja kaavoittaa retkeilyalueita siten, että yritykset voivat tuottaa niille palveluita, jotka pidentävät asiakkaiden viipymää alueella. Retkeilyalueet ovat valtion maa-alueille ulkoilulailta perustettuja retkeilyyn ja muuhun luonnon virkistyskäyttöön tarkoitettuja kohteita, joissa pääosassa on erilainen luonnossa tapahtuva toiminta, jota yritysten tarjoamat palvelut tukevat. Metsähallituksen hallinnassa on kuusi retkeilyaluetta: Evo Hämeenlinnassa, Iso-Syöte Pudasjärvellä, Kylmäluoma Taivalkoskella, Oulujärvi Vaalassa, Ruunaa Lieksassa sekä Napapiirin retkeilyalue Rovaniemellä. Vuoden 2025 aikana retkeilyalueiden kehittämis- ja kaavoitustyö keskittyi Evon alueen kaavoitukseen Hämeenlinnassa sekä Kylmäluoman alueen suunnitteluun Taivalkoskella. Kylmäluoman päivitetystä yleissuunnitelmassa pääkohtana oli kehittää majoitusliiketoiminnalle sopivia kohteita sekä uudistaa jo alueella olevia mökkikohteita. Lisäksi Vaalan kunta hyväksyi Teeriniemen uuden ranta-asema-kaavan Oulujärven retkeilyalueen viereen.

Ilmastomuutoksen hillintätoimien edistäminen arvoketjuissa

Metsähallitus edellyttää toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeissa toimimaan ilmastomuutokseen sopeutumista edistävällä ja ilmastomuutosta hillitsevällä tavalla sekä arvioimaan toiminnan ilmasto- ja ympäristövaikutuksia säännöllisesti. Toimintatapaohje liitetään osaksi toimittajien ja kumppaneiden kanssa tehtäviä sopimuksia. Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeiden uudistaminen aloitettiin syksyllä 2025.

Kielteisten ilmastovaikutusten pienentämiseen vaikutetaan myös kiinnittämällä huomiota hankintoihin. Hankintojen ilmastokestävyttä on tarkoitus kehittää edelleen laatimalla vuonna 2026 koko organisaation yhteinen hankintojen vastuullisuuden kriteeripankki.

Matkustamisen ilmastokuormituksen pienentäminen

Metsähallituksessa edistetään monipaikkatyötä ja etäkokouskäytäntöjä tarpeettoman matkustamiseen välttämiseksi. Lisäksi matkojen suunnitteluvaiheessa tulee kiinnittää huomiota matkustustapojen ilmasto-vaikutuksiin ja perustella kulkuvälinevalinnat matkailuilla. Matkustamista ohjataan lentämisestä vähäpäästöisempiin kulkumuotoihin. Metsähallituksen ilmasto-ohjelmassa on linjattu, ettei lähtökohtaisesti lennetä matkoja, jotka ovat toteuttavissa alle viidessä tunnissa vähäpäästöisemmällä kulkuvälineellä. Vähäpäästöisempiä vaihtoehtoja, kuten yöjunaa, suositaan myös pidemmällä matkoilla. Lisäksi edistetään vähäpäästöisempien ajoneuvojen kuten sähköautojen käyttöä. Metsätaloudessa kehitetään metsävaratiedon ja tekoälyn käyttöä ja käytettävyyttä metsikön hoito- ja

käsittelytarpeiden ennakkosuunnittelussa, jotta maastokäyntejä voidaan rajata tarkoituksenmukaisiin määriin. Tarkoitus on myös kehittää vähäpäästöistä matkustamista kodin ja työpaikan välillä.

Lentäminen väheni vuonna 2025 lentokilometreissä tarkasteltuna 2,7 % verrattuna vuoteen 2024. Vastavasti omalla autolla toteutettu työmatkustus lisääntyi 8 %. Näistä ajokilometreistä noin 9 % toteutui vaihtoehtoisella käyttövoimalla. Myös junamatkustus on lisääntynyt mutta sen seurantatavassa vuonna 2025 tapahtuneen muutoksen vuoksi muutosta junakilometreissä ei voida raportoida luotettavalla tavalla.

Vuonna 2025 aloitettiin matkustamisen periaatteiden ja ohjeistusten päivitys. Vähäpäästöisempään matkustamiseen ohjaavat ohjeet hyväksytään ja viedään koulutuksiin käytäntöön vuoden 2026 alussa.

Toimitilojen ja kiinteistöjen ilmastotoimet

Toimitilojen ja kiinteistöjen hiilijalanjäljen pienentämiseksi on sitouduttu hankkimaan fossiilivapaata sähköä ja toteuttamaan rakennuksissa energiatehokkuustoimenpiteitä. Metsähallituksen toimitilojen ja kiinteistöjen energiankulutus oli vuonna 2025 noin 11 % pienempi kuin vuonna 2024. Toimitiloihin ja kiinteistöille hankittu sähkö oli lähes kokonaan fossiilitonta vuonna 2025. Kalustehankinnat kohdistetaan mahdollisuuksien mukaan kierrätyskalusteisiin ja varmistetaan niiden pitkä elinkaari huoltopalveluiden avulla. Vuonna 2025 kalustehankinnoissa hyödynnettiin kierrätyskalusteita aina, kun se oli mahdollista, mutta niiden saatavuushaasteiden vuoksi osa kalusteista jouduttiin hankkimaan uusina.

E1 ILMASTONMUUTOS

Ilmasto-ohjelmassa on myös linjattu öljyn käytön lopettamisesta rakennusten lämmityksessä. Tällä hetkellä öljy on lämmitysmuotona kahdeksassa kohteessa, joista kolmessa öljylämmitys on käytössä. Kiinteistöjen käytöstä aiheutuvaan hiilijalanjälkeen vaikuttaa myös ydintehtävän kannalta tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen. Vuonna 2025 Luontopalvelujen hallinnassa oleva rakennuskanta pieneni 23 kiinteistöllä. Myös toimitilojen osalta on linjattu, että toimimme tarkoituksenmukaisissa tiloissa valtion toimitilastrategiaa soveltaen. Tilatehokkuus parani vuoden 2025 aikana, kun muuttoa sekä tilojen tiivistämistä tapahtui yhdeksällä toimistolla.

Muut ilmasto huomioivat toimet

Vuonna 2025 kiinnitettiin huomiota toimintatapoihin, joilla huomioidaan ilmastonmuutoksen hillintä aikaisempaa tiiviimmin osana työarkea. Ilmasto-ohjelmassa on linjattu, että kokouksien ja tilaisuuksien tarjoiluissa suositaan mahdollisuuksien mukaan kotimaista lähiruokaa, kasviksia, kalaa ja riistaa. Linjausta tarkennettiin laatimalla muistilista ilmastoasioiden huomioon ottamiseksi kokousten ja tilaisuuksien järjestämisessä. Tarjoiluvalintojen lisäksi ohjeistetaan muun muassa ruokahävikin vähentämiseen ja vähäpäästöiseen matkustamiseen. Ilmasto-ohjelmaan on myös kirjattu toimenpiteeksi tunnistaa ICT-laitteiden ja tietotekniikan työkäytön ilmastovaikutukset palveluhankinnoissa ja toteuttaa koulutuksia, joilla tuetaan palvelujen tarkoituksenmukaista käyttöä. Ensimmäinen teemaan liittyvä tietoisku henkilöstölle toteutettiin syksyllä 2025. Lisäksi on viestitty henkilöstölle tekoälyn ilmastovaikutuksista.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet

Metsätalouden toimintaedellytysten ja kestävyiden varmistaminen

Ilmastonmuutokseen liittyvät ilmiöt, kuten keskilämpötilan nousu, kuivuus ja vesitalouden vaihtelun lisääntyminen, lumipeiteajan lyheneminen ja roudattomuus, haastavat metsätaloutta monin tavoin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat suurimmat Pohjois-Suomessa, jossa sijaitsee myös valtaosa Metsähallituksen monikäyttömetsistä. Vaikka hiilidioksidin lisääntyminen ilmakehässä ja pidentynyt kasvukausi lisäävät puuston kasvua etenkin pohjoisessa, ovat myös metsätuhojen riskit kasvaneet. Muutoksiin sopeutuminen on edellytys metsätalouden toiminnan jatkuvuuden ja toiminnan kestävyiden varmistamiseksi. Toiminnassa tulee varautua lumi-, metsäpalo- ja tuulituhoriskeihin, tauti- ja hyönteistuhojen lisääntymiseen sekä olosuhteiden muutoksiin metsänhoidon työvaiheissa, puunkorjuussa ja kuljetuksessa. Metsätalous Oy:n ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteet liittyvät metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen sekä ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakointiin. Luonnon monimuotoisuutta turvaavat toimenpiteet tukevat myös metsien tuhonkestävyyttä ja metsien ja metsätalouden sopeutumiskykyä.

Metsähallitus Metsätalous Oy käynnisti vuonna 2025 ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelman valmistelun osana Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaa. Suunnitelma tarkastelee sopeutumismahdollisuuksia ja -toimenpiteitä valtion monikäyttömetsien hoidossa pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on varmistaa, että val-

tion monikäyttömetsät säilyvät elinvoimaisina, monimuotoisina ja tuottavina elinympäristöinä muuttuvassa ilmastossa ja että niiden tarjoamat hiilinielu-, talous- ja monimuotoisuusyödyt turvataan vuoteen 2100 asti. Ohjelman valmistelu jatkuu vuonna 2026.

Muuttuvaan ilmastoon varaudutaan metsätaloudessa metsänhoidon keinoilla, kuten kasvupaikalle sopivien puulajien valinnalla ja jalostetun, muutoksia kestävän ja laadukkaan metsänviljelyaineiston käytöllä. Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan on kirjattu toimenpiteiksi rauduskoivun viljelyn lisääminen, jalojen lehtipuiden viljelyn kokeilut ja eteläisempien puunkuperien käytön mahdollisuuksien selvittäminen ja pilotointi. Toimenpiteet ajoitetaan vuosille 2026–2030.

Puulajivalintojen ja metsänjalostuksen lisäksi metsien kasvukuntoa ja elinvoimaisuutta tuetaan vaihtelevalla metsikkörakenteella, taimikonhoidolla, kasvatusmetsien oikea-aikaisilla ja voimakkuudeltaan sopivilla harvennuksilla, tukemalla maltillisella istutustiheydellä sekapuustoisuuden kehittymistä soveltuvilla kasvupaikoilla ja huomioimalla luontainen lehtipuusto taimikonhoidossa. Puulajikirjoa edistetään myös sekametsäviljelyllä soveltuvilla kohteilla. Vuonna 2025 sekametsäviljelyn pinta-alatavoite oli 600–900 ha ja toteuma 789 hehtaaria.

Metsätuhojen seuranta ja niihin nopea reagointi on olennainen osa metsätuhoriskeihin varautumisessa ja niiden torjunnassa. Metsähallituksen ilmasto-ohjelmassa on määritelty toimenpiteitä tuhoriskeihin varautumisen parantamiseksi. Toimenpiteitä ovat muun muassa laajojen tuhojen varautumissuunnitelmien päi-

vittäminen ja tarkentaminen, raportointijärjestelmien laatiminen, seurantajärjestelmän kehittäminen, riskikarttojen hyödyntäminen ja resurssien tunnistaminen. Toimenpiteet on ajoitettu vuosille 2026–2030. Vuonna 2025 metsätuhoja merkittiin paikkatietoaineistoon 1 319 ha.

Leudommat ja sateisemmat talvet, routakauden lyheneminen ja kelirikkokaudet aiheuttavat enenevässä määrin haasteita puun korjuulle ja kuljetukselle. Metsätaloudessa muutos huomioidaan muun muassa metsäteiden kantavuusluokituksissa sekä korjuun ja kuljetuksen ajoituksissa ja kalustohankinnoissa. Teiden kantavuudessa arvioidaan ilmastonmuutoksen vaikutukset. Riskien ennakkoinnilla minimoidaan olosuhteisiin liittyvät töiden keskeytykset ja tievauriot. Turvemaiden ja muiden heikosti kantavien maiden puunkorjuuta kehitetään korjuukalustohankinnoilla ja korjuun ajoituksilla niin, että työt voidaan toteuttaa vesiensuojelun ja lyhenevien talvien ehdoilla. Toimittamiseksi korjuuvarantoa tulee olla kantavilla mailla riittävästi sekä talvi- että kesäaikaan. Etenkin kesäkorjuukelpoisista kohteista on usein pulaa. Vuonna 2025 hankittiin talviaikaisen puunkorjuun osuuden kasvattamiseksi lisää kausikalustoa talvelle sekä korjuuseen että ensimmäistä kertaa myös kuljetukseen ajamaan puuta talviteiltä välivarastoihin. Metsätaloudessa asetetaan vuosittain tavoitteet talvikorjuuosuuksille eri alueille. Vuonna 2025 asetetuista tavoitteista jäätiin alueilla 1–6 %, eli kaikkia kohteita ei päästy toteuttamaan suunnitellusti.

EI ILMASTONMUUTOS

Suojelualueiden hoidon ja käytön sopeutuminen muuttuviin olosuhteisiin

Valtion suojelualueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen lajiensuojelulle asettamiin haasteisiin varaudutaan. Suojelualueiden suunnittelussa ja hoidossa kiinnitetään huomiota vaikutusten ennakkointiin, hillintään ja seurantaan.

Metsähallitus on mukana Pohjoismaisessa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viestintään keskittyvässä CLAP-hankkeessa (Climate change communication and adaptation in Arctic protected areas 2024–2026), jossa parannetaan suojelualueita hallinnoivien organisaatioiden kyvykkyyttä varautua ilmastonmuutokseen ja huomioida se pilottialueiden suunnittelussa. Hankkeessa kootaan yhteen paras tietämys olemassa olevista sopeutumissuunnittelun menetelmistä. Lisäksi pilotoidaan virkistyskäytössä ja huollossa ilmastonmuutoksen huomioivia ratkaisuja, uudistetaan asiakasviestintää sekä vakiinnutetaan yhteistyö pohjoismaisten kumppaneiden kanssa.

Vuonna 2025 CLAP-hankkeessa julkaistiin Ilmatieteen laitoksen laatima raportti [Pohjoisten luonnon-suojelualueiden ilmastotulevaisuudet](#), jossa keskitytään erityisesti Pallas–Yllästunturin ja Oulangan kansallispuistoihin. Hankkeessa vertailtiin viittä sopeutumissuunnittelun menetelmää, joista yhtä sovellettiin Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa sekä Pallas–Yllästunturin kansallispuiston ilmastoviisaassa matkailusuunnitelmassa. Vuonna 2025 huollon töissä testattiin sähkökäyttöistä moottorikelkkaa.

Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä kerätään kokemusta ja oppeja siitä, miten ilmastonmuutokseen voidaan yhä paremmin varautua suojelualueiden hoidossa uusimman ilmastotiedon ja -skenaarioiden sekä muualla maailmassa toteutettujen hyvien varautumiskäytäntöjen pohjalta. Ilmasto-ohjelmassa linjatun mukaisesti tulevana vuosina analysoidaan, kehitetään ja skaalataan CLAP-hankkeen tulokset ja opit suojelualueverkoston hoidon mitta-kaavaan. Maankäytön suunnittelun prosessit on tarkoitettu uudistaa huomioiden uusin tieto ilmastonmuutokseen sopeutumisesta. Kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa huomioidaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen tarpeet aluekohtaisesti ja tarkastellaan myös kattavasti muutokseen sopeutumisen vaikutuksia.

Sään ääri-ilmiöihin varautuminen kaavoituskohteilla

Ilmasto-ohjelman mukaisesti kaavakohteiden fyysisiä ilmastoriskejä tunnistetaan ja olennaisten riskien osalta tehdään varautumissuunnitelmia. Kaavoitus-hankkeissa selvitetään muun muassa kohteiden tarve hulevesisuunnitelmalle ja laaditaan suunnitelma sitä tarvitsevilla kohteilla. Metsähallituksen alueilla hulevesisuunnitelmien tarve on tunnistettu erityisesti pohjoisen matkailualueiden kaavakohteilla, joissa maanmuodot ja lumen äkillisetkin sulamisvedet rinnealueilta ja muilta rakentamisen alueilta voivat aiheuttaa riskiä vesienhallinnalle. Vuoden 2025 aikana hulevesisuunnittelua tehtiin erityisesti Ylläsjärven asemakaavan laajennuksen yhteydessä.

Tuulivoimaosayleiskaavoituksen vaikutusten arvioinnissa arvioidaan ilmastovaikutukset, mutta ilmasto-

riskianalyysejä tai varautumissuunnitelmia ei ole tehty Metsähallituksen hankekehitysvaiheessa. Tuulivoimamahankkeiden ostajat tekevät kaavan pohjalta yksityiskohtaisempaa suunnittelua, jolloin myös kiinnitetään huomiota yksityiskohtaisesti riskeihin esimerkiksi ennakoivalla infrasuunnittelulla.

Luonnon sopeutumisen edistäminen muuttuvaan ilmastoon

Metsähallitus edistää luonnon sopeutumista muuttuvaan ilmastoon ennallistamalla ja hoitamalla elinympäristöjä, turvaamalla ja kehittämällä ekologista verkostoa, toteuttamalla lajisuojelun toimenpiteitä sekä torjumalla haitallisia vieraslajeja. Monimuotoisuuteen liittyvistä toimista kerrotaan tarkemmin osiossa E4 Biologinen monimuotoisuus.

Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteiden tavoitteena on parantaa kohteiden luonnontilaa ja edustavuutta sekä ylläpitää ja elvyttää kyseistä elinympäristöä, mikä on yhteydessä myös luonnon sopeutumiskykyyn. Toimenpiteiden vaikuttavuus varmistetaan niiden hyvällä kohdentamisella. Tätä varten suojelualueverkostolle laaditaan paikkatietopohjainen priorisointianalyysi, jossa yhdistetään luontoarvojen ja ilmastonmuutosuhkien tarkastelu. Työ käynnistettiin vuonna 2025. Luontopalvelut tuottaa myös luontotietoa laajemmin päätöksenteon tueksi, jotta suojelualueverkoston suunnittelussa, ekologisten yhteyksien turvaamisessa sekä muussa toiminnassa voidaan varautua ilmastonmuutokseen parhaan mahdollisen tiedon valossa.

Vaikka suo- ja metsäluonnon ennallistamista tehdään ensisijaisesti monimuotoisuuden ja vesienhoi-

don ehdoilla, niin toimenpiteiden suunnittelussa huomioidaan tutkimustieto ennallistamistoimenpiteiden vaikutuksista kasvihuonekaasupäästöihin. Monikäyttömetsissä soiden ennallistaminen kohdistetaan erityisesti reheville, puuntuotoksen odotteeltaan heikoille, vähäpuustoisille soille. Karujen soiden ennallistamisen, samoin kuin kulotusten ja muiden polttojien, kannattavuutta ja toteutusta arvioidaan muiden, esimerkiksi monimuotoisuushyötyjen perusteella. Purokunnostuksilla ja soiden ennallistamisella voidaan osaltaan hallita myös ilmastonmuutokseen liittyviä ääri-ilmiöitä vaikuttamalla uomaeroosioon ja tulvien hallintaan sekä vesien pidättämiseen ja kuivuu-den hallintaan. Ennallistetut suot toimivat myös luonnollisena palokatkona maastopaloissa.

Valuma-alue suunnittelun kehittämällä varaudutaan ilmaston lämpenemisen aiheuttamiin muutoksiin metsätalouden vesienhallinnassa, maan kasvukunnossa, ääri-ilmiöiden esiintyvyydessä sekä pinta- ja pohjavesien tilassa. Valuma-alue suunnittelulla voidaan myös hillitä maankäyttösektorin ilmastopäästöjä ja parantaa vesi- ja suoekosysteemien tilaa. Vuonna 2026 käynnistetään koko Metsähallituksen yhteinen hanke valuma-alue suunnittelun kehittämiseksi.

Metsähallitus tukee aktiivisin toimin lajiston sopeutumista muuttuvaan ilmastoon. Esimerkiksi saimaannorpan pesimäolosuhteita turvataan apukinoksilla ja keinopesillä. Tavoitteena on, että vuosittain apukinoksia ja keinopesiä tehdään vähintään 250 kappaletta. Huolimatta vähälumisesta ja lauhasta talvesta saatiin vuonna 2025 kolattua 333 apukinosta, joka on uusi vuosikohtainen ennätys. Keinopesiä asennettiin 41 kpl. Vapaaehtoisten panostus apukinosten kolaamisessa

EI ILMASTONMUUTOS

on merkittävä: vuonna 2025 apukinosten kolaamiseen osallistui 378 vapaaehtoista.

Kalastuksen suunnittelun ja järjestämisen sekä elinympäristökunnostusten avulla huomioidaan erityisesti ilmastonmuutoksesta kärsineet kylmien vesien kalalajit meressä, järvissä ja virtavesissä. Lisäksi pyritään hillitsemään lämpimien vesien lajien levittäytymistä pohjoisille alueille muun muassa kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanolla sekä tiedotuksella. Valmistaudutaan myös rauhoittamaan uhanalaisia lajeja valtion vesialueilla. Vuonna 2025 osallistuttiin kalojen elinympäristökunnostuksiin ja uhanalasiin kalalajeihin liittyviin hankkeisiin. Lisäksi varauduttiin kalastuksen lupamyynnin rajoituksiin lämpimien vesien vuoksi ja keskeytettiin lupamyynti useilla jokikohteilla. Jokirapu rauhoitettiin valtion vesialueilla vuokravesiä lukuun ottamatta.

Ilmastonmuutos kasvattaa vieraslajeihin liittyviä riskejä. Metsähallituksen yhteinen ympäristötavoite vuodelle 2025 oli selvittää ja ottaa käyttöön toimivia keinoja vieraslajien leviämisen ehkäisemiseksi töiden toteutuksen yhteydessä sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä. Tavoitteen toteutuksena laadittiin yhteinen suunnitelma, jossa käydään läpi työlajeittain vieraslajien leviämiskasvu, nykyiset hallintakeinot, mahdolliset uudet hallintakeinot, haasteet vieraslajiriskin hallinnassa sekä annetaan ehdotus vieraslajiriskin hallintaan jatkossa. Suunnitelmassa on myös tunnistettu keinoja suunnitelman toteutuksen varmistamiseksi.

Energiaan liittyvät toimet

Uusiutuvan energian edistäminen

Metsähallitus vuokraa valtion alueita uusiutuvan energian hankkeisiin ja tekee omaa hankekehitystä. Maa-alueille kehitetään rakennusvalmiita tuulivoimahankkeita, mikä tarkoittaa sitä, että etsitään tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita, viedään läpi YVA- ja kaavoitusprosessit, tehdään voimaloiden sijoitusuunnitelma, suunnitellaan tiestö ja sähköliittymät sekä haetaan tarvittavia lupia, kuten rakennusluvat. Näiden vaiheiden jälkeen hankkeet kilpailutetaan ja hankeoikeudet myydään. Hankeoikeuksien myynnin yhteydessä maa-alueita ei myydä, vaan omistus säilyy edelleen valtiolla ja tuulivoimahankkeen ostaja rakentaa ja operoi hanketta Metsähallituksen vuokralaisena.

Vuoden 2025 aikana Metsähallituksella oli käynnissä seitsemän tuulivoimahankkeen hankeoikeuksien myyntiprosessit. Metsähallituksen omasta maatuulivoimahankkeiden portfoliosta myytiin Konnunsuon, Harsunlehdon ja Lyypäkin tuulivoimahankkeiden oikeudet. Lisäksi Kajaanin alueella myytiin Sivakkalehdon ja Kivikankaan yhteishankkeiden hankeoikeudet. Metsähallitus on kehittänyt Sivakkalehdon ja Kivikankaan hankkeet yhteistyössä ABO Energy Oy:n kanssa. Myytyjen maatuulivoimahankkeiden yhteenlaskettu nimellisteho on 1160 MW. Ebba ja Edith -merituulivoimahankkeiden myyntiprosessi käynnistettiin marraskuussa 2023, mutta kierros päätettiin syyskuussa 2025 ilman kumppanin valintaa haastavan markkinatilanteen vuoksi. Molemmista hankkeista hankekehitys ja kaavoitus jatkuvat, ja hankeoikeudet on tarkoitus kilpailuttaa uudelleen myöhemmässä vaiheessa.



Kuva: Mikko Törmänen

Vuoden 2025 aikana Metsähallituksella oli käynnissä 17 maatuulivoiman kaavahanketta, joista kaksi on tuuli- ja aurinkovoimaa yhdistävää hybridihanketta. Uusista hankkeista lähes kaikkien vuonna 2024 käynnistettyjen hankkeiden kaava-aloitteet on hyväksytty, ja hankkeissa on käynnissä osallistumis- ja arviointisuunnitelmien laadinta. Lisäksi vuoden 2025 aikana viiden tuulivoimahankkeen kaavoitus eteni luonnosvaiheeseen. Lehmikorven ja Tukkimäen hankkeiden kaavat hyväksyttiin. Kihniössä Aitonevan aurinkovoimahankkeen yhteydessä teetettiin useita hankkeeseen liittyviä selvityksiä ja valmisteltiin rakentamislupahakemukset. Vattenfallin ja Metsähallituksen yhteisessä Korsnäsin

merituulivoimahankkeessa hankekehitys jatkui useiden eri selvitysten muodossa. Näistä kerrotaan lisää osion E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit yhteydessä.

Vuoden 2025 aikana Metsähallitus solmi varaussopimukset yhteensä 15 maatuulivoimahankkeen osalta, sekä yhden käyttöoikeussopimuksen ja yhteistyösopimuksen. Tämän lisäksi valtion alueita vuokrattiin aurinkovoimahankkeelle ja varattiin pumppuvoimalaitoshankkeelle. Uusien vuokra-alueiden hankkeiden yhteenlaskettu nimellisteho on 350 MW. Lisäksi uusiutuvan energian kasvua edistetään vuokraamalla valtion alueita sähkövarastoille.

EI ILMASTONMUUTOS

Mittarit

Metsien hiilinielu ja hiilivarasto

Metsähallituksen tavoitteena on kasvattaa monikäyttömetsien hiilinielua vähintään 10 %:lla vuoteen 2035 mennessä ja valtion maiden puuston hiilivarastoa 10 % vuoteen 2030 mennessä. Vertailuvuotena toimivat vuosi 2018 ja valtakunnan metsien kahdennentoista inventoinnin tiedot (VMI12). Hiilinielun ja hiilivaraston kasvattamisen toimenpiteitä kuvataan tarkemmin kohdassa Ilmastonmuutoksen hillinnän toimet. Toimien vaikutukset näkyvät viiveellä. Esimerkiksi vuodesta 2021 alkaen toteutettu lannoituksen lisääminen vaikuttaa täysimääräisesti kasvuun ja hiilinieluun vuodesta 2029 alkaen, jolloin aikaansaatu lisäkasvu on

ennusteen mukaan 300 000 m³ /v ja vaikutus hiilinieluun 0,435 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuodessa. Tavoitteiden saavuttamisessa edetään suunnitellulla kehitysuralla. Puuston hiilivarasto monikäyttömetsissä ja suojelualueilla on kasvanut jaksoina 2014–2025 ja metsät ovat toimineet hiilen nieluina.

Valtion metsien hiilinielun ja -varaston suuruus ja kehitys todennetaan Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventointitietoihin (VMI) perustuen. Valtion monikäyttömetsien hiilinielun vertailutaso on valtakunnan metsien inventoinnin (VMI12, 2014–2018) tietojen mukaan -6,06 MtCO₂e. Hiilinielun todennettu taso VMI13 (2019–2023) inventoinnin mukaan oli -3,98 Mt CO₂e (taulukko 7). Hiilinielun pienentymi-

seen VMI12- ja VMI13-kausien välillä vaikutti erityisesti metsien kasvun pieneneminen, mikä johtuu metsien ikääntymisestä ja VMI13-kauden huonommista kasvuolosuhteista. Myös metsien latvuskoko on pienentynyt ja luonnonpoistuman määrä on kasvanut. Hiilinielun pienentymiseen ovat vaikuttaneet lisäksi ilmaston lämpenemisestä johtuva turvemaiden maaperäpäästöjen kasvu ja ojitettujen turvemaiden uudistunut päästölaskentamalli. Myös kivennäismaiden hiilinielu heikentyi aikaisempaan laskelmaan verrattuna, vaikka kokonaisvaikutus onkin pienempi. Hakuumäärissä ei ole samana aikana tapahtunut merkittävää muutosta.

VMI-kierrosten välillä monikäyttömetsien puuston biomassan hiilinielun ja -varaston kehitystä seura-

taan edellisen VMI13-todentamislaskennan parametrien (esim. puuston kasvu) ja vuosittain päivittyvien hakkuutietojen avulla. Vuoden 2025 hiilinielun laskennassa on käytetty VMI13:n puuston kasvutietoa ja hakuumäärän toteumaa vuodelta 2025. VMI12 -lähtötilanteeseen verrattuna monikäyttömetsien puuston hiilinielu kasvoi 4,7 % ja valtion maiden puuston hiilinielu 2,1 % vuonna 2025.

Puuston ja maaperän hiilinielu lasketaan VMI13-todentamislaskennan parametrien avulla huomioimalla vuotuinen puuston biomassan hiilinielun muutos. Maaperätietoa ei päivitetä vuosittain.

Taulukko 7. Valtion maiden hiilinielu

VMI tai laskentavuosi	Monikäyttömetsien hiilinielu MtCO ₂ e		Suojelualueiden hiilinielu MtCO ₂ e		Valtion maat yhteensä hiilinielu MtCO ₂ e	
	Puuston hiilinielu	Puuston ja maaperän hiilinielu, yhteensä	Puuston hiilinielu	Puuston ja maaperän hiilinielu, yhteensä	Puuston hiilinielu	Puuston ja maaperän hiilinielu, yhteensä
VMI12 (2014–2018)	-6,337	-6,056	-3,262	-3,551	-9,598	-9,607
VMI13 (2019–2023)	-4,743	-3,982	-2,679	-2,815	-7,423	-6,798
2024	-6,936	-6,175*	-3,097	3,233*	-10,033	-9,408*
2025	-6,635	-5,874*	-3,163	-3,300*	-9,798	-9,174*
Hiilinielun muutos VMI12-lähtötilanteeseen verrattuna %	+4,7 %	-3,0 %	-3,0 %	-7,0 %	+2,1 %	-4,5 %

*VMI13 maaperätieto

EI ILMASTONMUUTOS

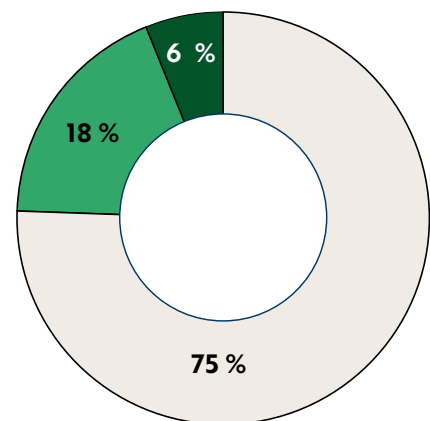
Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto oli laskennallisesti 123 miljoonaa tonnia hiiltä todennettuna VMI12 (2014–2018) mukaan ja 129 miljoonaa tonnia hiiltä VMI13 (2019–2023) mukaan (taulukko 8). Kaikkien valtion maiden puuston hiilivarasto oli 189 milj. t C (VMI12) ja 201 milj. t C (VMI13). Puuston tilavuus mitatuilla jaksoilla oli nouseva. MELA-järjestelmällä lasketun ennusteen mukaan valtion maiden puuston hiilivarasto kasvaa

edelleen vuosisadan puoleen väliin mennessä monikäyttömetsissä ja suojelualueilla.

Seurantavuonna 2025 monikäyttömetsien puuston hiilivarasto oli 132 milj. hiilitonnia ja valtion maiden puuston hiilivarasto 206 milj. hiilitonnia. Vuoden 2018 lähtötilanteeseen (VMI12) verrattuna valtion maiden puuston hiilivarasto on kasvanut 8,6 prosenttia.

Taulukko 8. Valtion maiden puuston hiilivarasto

VMI tai laskentavuosi	Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä	Suojelualueiden puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä	Valtion maat yhteensä puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä
VMI12 (2014–2018)	123,351	65,971	189,329
VMI13 (2019–2023)	128,742	71,814	200,556
2024	130,448	72,698	203,146
2025	132,080	73,595	205,675
Hiilivaraston muutos VMI12-lähtötilanteeseen verrattuna %	+7,1 %	+11,6 %	+8,6 %



Energiakulutus energialähteittäin 2025 (yhteensä 6 365 MWh)

Uusiutuva energia Ydinenergia Fossiilinen energia

Energiakulutus ja energialähteiden yhdistelmä

Taulukko 9. Metsähallituksen energiakulutus ja energialähteiden yhdistelmä

Energiakulutus ja energialähteiden yhdistelmä	Vuosi 2025	Vuosi 2024
1) Hiilestä ja hiilituotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0	0
2) Raakaöljystä ja öljytuotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	112	152
3) Maakaasusta peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0	0
4) Muista fossiilisista lähteistä peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0	0
5) Ostetun tai hankitun fossiilisista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäähdytyksen kulutus (MWh)	284	345
6) Fossiilisen energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 1–5 summana)	396	497
Fossiilisten energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	6	7
7) Ydinvoimaan perustuvista lähteistä peräisin olevan energian kulutus (MWh)	4 794	5 322
Ydinvoimaan perustuvien lähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	75	74
8) Uusiutuvista lähteistä, mukaan lukien biomassa (sekä biologista alkuperää oleva teollisuus- ja yhdyskuntajäte, biokaasu, uusiutuva vety jne.), peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0	0
9) Ostetun tai hankitun uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäähdytyksen kulutus (MWh)	1 174	1 353
10) Itse tuotetun, muusta kuin polttoaineesta peräisin olevan uusiutuvan energian kulutus (MWh)	0	0
11) Uusiutuvan energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 8–10 summana)	1 174	1 353
Uusiutuvien energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	18	19
Energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 6, 7 ja 11 summana)	6 365	7 171

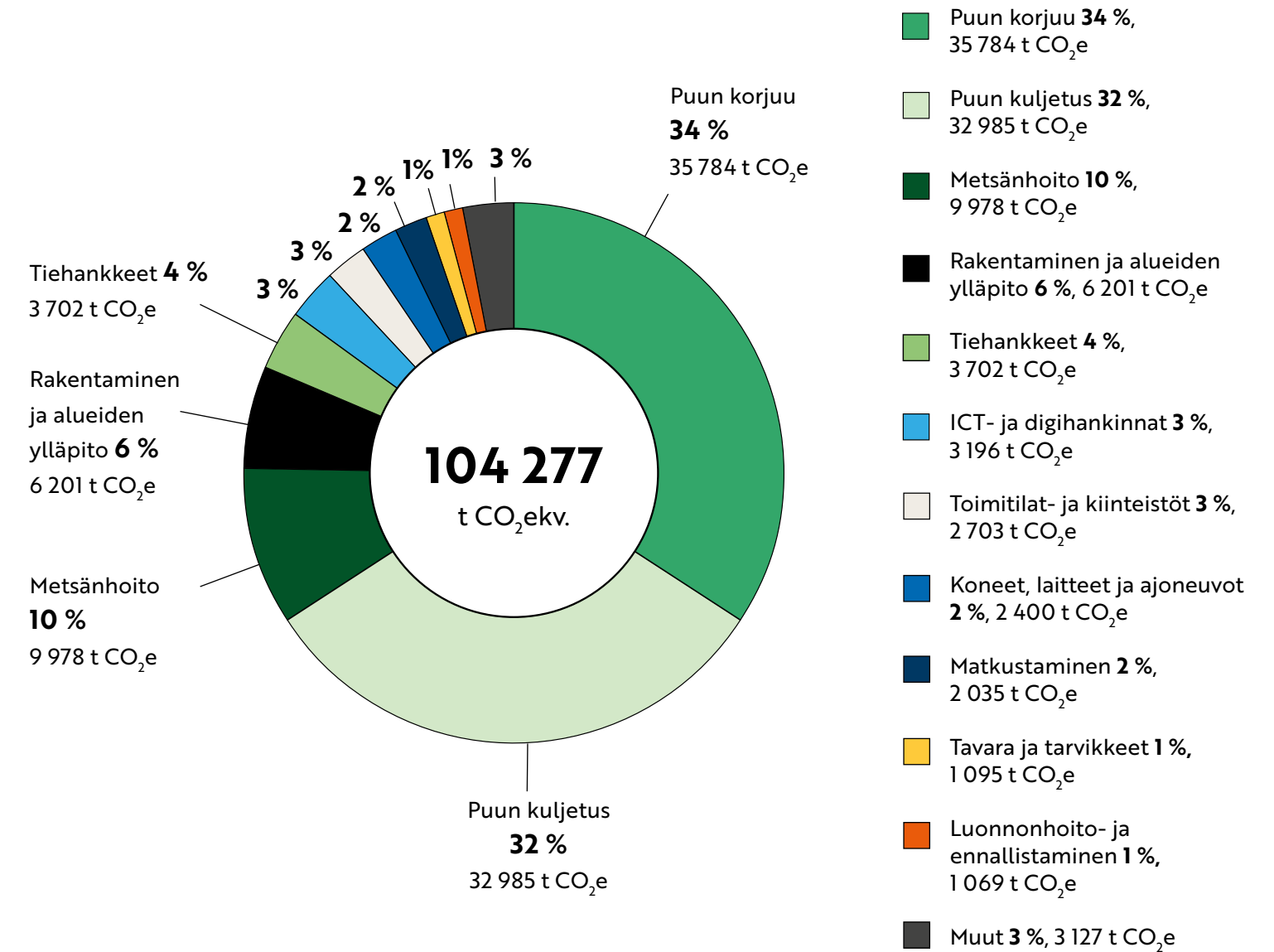
EI ILMASTONMUUTOS

Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt

Taulukko 10. Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt

Kasvihuonekaasupäästöt	2025, t CO ₂ e	2025, osuus kokonais- päästöstä	2024, t CO ₂ e	Muutos 2024– 2025	2023, t CO ₂ e	Muutos 2023– 2025
Scope 1 - Suorat kasvihuonekaasupäästöt	1 821	2 %	1 928	-6 %	2 554	-29 %
Scope 2 - Ostoenergian kasvihuonekaasupäästöt	774	1 %	932	-17 %	985	-21 %
Scope 3 - Muut arvoketjun kasvihuonekaasupäästöt	101 682	98 %	96 301	6 %	95 464	7 %
1 Ostetut tavarat ja palvelut	58 526	56 %	52 535	11 %	53 374	10 %
2 Tuotantohyödykkeet	6 689	6 %	6 218	8 %	4 926	36 %
4 Kuljetukset ja jakelu (ylävirta)	33 066	32 %	33 949	-3 %	33 290	-1 %
5 Jätteet	291	0 %	230	26 %	315	-8 %
6 Toimintaan liittyvä matkustaminen	1 869	2 %	1 719	9 %	1 744	7 %
8 Itselle vuokrattu omaisuus	1 241	1 %	1 650	-25 %	1 815	-32 %
Yhteensä (scope 1, scope 2 ja scope 3)	104 277	100 %	99 162	5 %	99 003	5 %

Metsähallituksen hiilijalanjälki toiminnoittain 2025.



E1 ILMASTONMUUTOS

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Hiilijalanjälki

Metsähallitus on ilmasto-ohjelmassaan asettanut tavoitteekseen vähentää hiilijalanjälkeään 20 % vuoteen 2025 mennessä (vertailuvuosi 2024). Vuonna 2025 hiilijalanjälki kasvoi 5 % verrattuna vuoteen 2024. Sekä oman toiminnan suorat kasvihuonekaasupäästöt (scope 1) että ostoenergian päästöt (scope 2) pienivät, mutta kasvua oli muissa arvoketjun päästöissä (scope 3), jotka muodostavat suurimman osan Metsähallituksen hiilijalanjäljestä.

Matkustuksen päästöt

Metsähallituksen ilmasto-ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi pienentää matkustukseen liittyvää hiilijalanjälkeä 20 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2024. Vuonna 2025 matkustuksen kasvihuonekaasupäästöt olivat arviolta noin 9 % suuremmat kuin vertailuvuonna 2024.

Kiinteistöihin ja toimitiloihin liittyvät päästöt

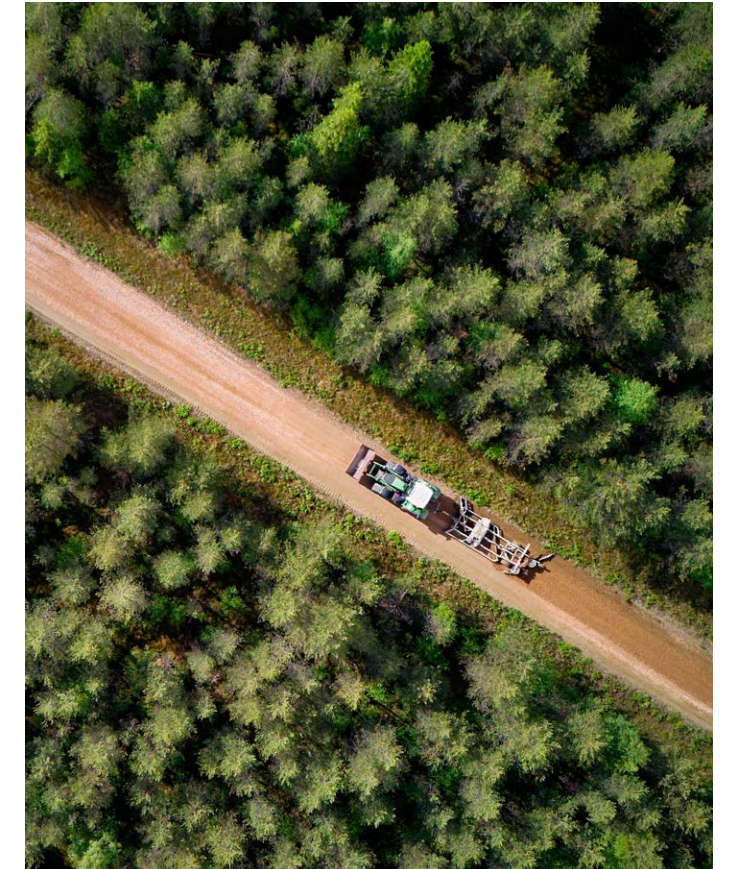
Kiinteistöihin ja toimitiloihin liittyviin kasvihuonekaasupäästöihin on asetettu 20 % vähennystavoite vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2024. Vuonna 2025 kiinteistöjen ja toimitilojen kasvihuonekaasupäästöt olivat arviolta noin 11 % pienemmät kuin vuonna 2024.

Puun korjuun, kuljetuksen, metsänhoitotöiden ja tienpidon päästöt

Metsätalous Oy:n tavoite on vähentää korjuu- ja kuljetusketjun, metsänhoitotöiden ja tienpidon suhteellisia päästöjä 20 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2024. Vuonna 2025 ainespuun korjuun päästöt olivat noin 0,7 % pienemmät korjattua kuutiomäärää kohden (kg CO₂ eq./m³) ja kuljetuksen päästöt olivat noin 5,8 % pienemmät kuljetettua puukuitia kohden (kg CO₂ eq./m³) verrattuna vuoteen 2024. Ainespuun korjuun ja kuljetuksen yhteenlasketut

päästöt olivat vuonna 2025 noin 3,2 % pienemmät verrattuna vuoteen 2024 verrattuna. Kuljetuksen suhteellisia päästöjä kuvataan kuitenkin tyypillisemmin tonnikilometreillä, eli yhden tonnin rahdin kuljettaminen yhden kilometrin matkan suhteessa päästöihin. Ainespuun kuljetuksen suhteelliset päästöt olivat tonnikilometriä kohden vuonna 2025 noin 4 % pienemmät vuoteen 2024 verrattuna (g CO₂ eq./tkm).

Päästölaskelman tuloksissa näkyy erityisesti uusiutuvien polttoaineiden osuus polttonesteistä eli jakeluvoiteprosentti, joka nousee vuosittain vuoteen 2030 saakka. Tuloksiin vaikuttaa myös kuljetusmuotojen valinnan merkitys eli muiden kuin dieselautojen käyttö puukuljetuksissa, mutta sen vaikutus on ollut vuosien 2024 ja 2025 välillä vähäisempi.



Kuva: Mikko Törmänen

Mittareiden laatimisperiaatteet

Hiilinielun ja -varastoon liittyvien mittareiden

laatimisperiaatteet

Valtion maiden puuston hiilinielun ja hiilivaraston kehitys todennetaan valtakunnan metsien inventoinnin tietoihin ja kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiin perustuen inventointikierroksen valmistuttua. Suomen kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmien tarkempi kuvaus löytyy Luonnonvarakeskuksen sivuilta:

[Maatalous- ja LULUCF-sektorin kasvihuonekaasuinventaarion kuvaus](#) | [Luonnonvarakeskus](#). Lisätietoja valtakunnan metsien inventoinnista [Luonnonvarakeskuksen nettisivuilta](#). Hiilinielun ja hiilivaraston keskeiset tunnuksat lasketaan Luonnonvarakeskuksen MELA-järjestelmällä. MELA on Suomen oloihin kehitetty metsätalouden analyysi- ja suunnitteluohjelmisto. MELA-järjestelmän käyttöopas on saatavilla linkistä <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/538149>. Metsähallitus toimittaa Luonnonvarakeskukselle paikkatietona valtion maiden geometrian sekä tiedon monikäyttö-

metsistä ja suojelualueista. Luonnonvarakeskus kohdentaa valtakunnan metsien inventoinnin koealat ja inventointitiedot valtion maihin geometrian avulla.

Hiilinielun luvuissa (VMI) on huomioitu mallinnuksen muutokset sekä suojeluun siirtyneet ja myydyt alueet. Tulosten 95 prosentin luottamusväli monikäyttömetsien hiilinielulle on 0,99 MTCO₂e, joten nielun muutosta voidaan pitää aitona. Monikäyttömetsien hiilinielu- ja hiilivarastoluvut sisältävät myös luontaistalousalueiden hiilinielun ja hiiliva-

raaston. Valtion mailta peräisin olevasta puusta valmistettavat puutuotteet eivät kuulu seurantaan.

Valtakunnan metsien inventoinnin kierrosten välillä valtion maiden hiilinielun ja hiilivaraston vuosittaista kehitystä arvioidaan edellisen VMI-todentamislaskennan parametrien (esim. puuston kasvu) ja vuosittain toteutuneiden hakkuiden avulla. Tarkat vuosittaiset hakkuutiedot saadaan Metsähallitus Metsätalous Oy:n tietojärjestelmästä.

EI ILMASTONMUUTOS

Luonnonvarakeskuksen mukaan hiilinielulaskennan epävarmuudet liittyvät erityisesti turvemaiden maaperän hiiliväestön arviointiin, ilmastomuutoksen vaikutusten mallintamiseen sekä laskentamenetelmien ja mittausaineistojen rajoitteisiin. Kasvihuonekaasuinventaarion menetelmämuutokset vaikuttavat myös menneiden vuosien hiilinieluihin. Siten jokainen menetelmämuutos potentiaalisesti muuttaa tilannekuvaa hiilinieluista, ja uusia muutoksia on jo nyt näköpiirissä. Lisätietoja LUKE:n julkaisusta [Hiilinielulaskennan epävarmuusanalyysi](#).

Energiaan liittyvien mittareiden laatimisperiaatteet

Energiankulutuksen ja energialähteiden yhdistelmän tarkastelu kattaa sekä Metsähallituksen omistuksessa olevat että vuokratut toimitilat ja kiinteistöt. Sähköenergian tarkastelusta puuttuu arviolta 20 % omien kiinteistöjen energiankulutuksesta. Lisäksi puutteita on vuokrattujen kiinteistöjen energiankulutuksen huomioimisessa. Polttoaineiden kulu- tustiedoissa ei ole mukana Siemen Forelia Oy:n lukuja. Ajoneuvoissa, koneissa ja laitteissa käytettyä energiaa ei ole myöskään sisällytetty tarkasteluun.

Lämmitykseen käytettyjen polttoaineiden kulutus perustuu omien toimitilojen ja kiinteistöjen osalta polttoaineestoihin samoin kuin hankittu kaukolämpö. Sen energialähteiden yhdistelmä on huomioitu toimittajien erittelyn mukaisesti. Vuokrattujen toimitilojen osalta kaukolämmön ja sähkön kulutus on arvioitu laskennallisesti perustuen pinta-aloihin (Motiva, ominaiskulutukset palvelusektorilla, mediaani 2014–2024: toimistorakennusten lämmitys 34,2 kWh/r-m³, toimistorakennusten sähkö 20,1 kWh/r-m³, teollisuushallien lämmitys 28,3 kWh/r-m³, teollisuushallien sähkö 29,6 kWh/r-m³), koska todellisia kulutustietoja ei ollut saatavilla. Kaukolämmön energialähteet on arvioitu paikallisiin energijakamien keskiarvoihin (<https://www.klpaastolaskuri.fi/>) perustuen. Tarkastelussa mukana olevasta sähköenergiasta noin 70 % on hankittu perustuen fossiilittoman sähkön ostosopimukseen eli se on 100 % ydinvoimalla tuotettua. Muiden toimittajien osalta (n. 30 % kokonaiskulutuksesta) arvioissa on käytetty Suomen sähköntuotannon energijakaumaa (Ener-

giateollisuus 2025), jossa 57 % on uusiutuvista, 40 % ydinvoimasta ja 3 % on fossiilisista lähteistä. Metsähallituksen energiankulutustietoja ei ole validoitu ulkopuolisen tahon toimesta.

Kasvihuonekaasupäästöjen mittareiden laatimisperiaatteet

Kasvihuonekaasupäästöjen raportointi perustuu pääosin Hanselin toteuttamaan kuluihin perustuvaan päästölaskentaan, mutta sitä on suurimpien päästölajien (ainespuun korjuu ja kuljetus) osalta täydennetty suoritteisiin perustuvalla laskennalla. Matkatoimiston kautta hankittujen lentojen ja junamatkojen päästöraportointi perustuu matkatoimiston toimittamaan suoriteraporttiin ja junamatkojen päästöraportointi VR:n toimittamaan suoriteraporttiin. Kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnissa on mukana myös Siemen Forelia Oy:n, MH-Kivi Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n päästötiedot.

Hanselin toteuttamassa kasvihuonekaasupäästöjen arvioinnissa on käytetty lähtötietona ostolaskuja, investointeja ja M2-kululaskuja. Laskennan ja raportoinnin taustalla ovat Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kansallisessa tutkimushankkeessa selvittämät Suomen talouden materiaaliavirtojen ympäristövaikutukset. Tutkimuksen pohjalta Syke on määrittänyt tuoteryhmille ympäristölaajennetulla panos-tuotomallilla päästökertoimia (ENVIMAT-malli), joita käytetään julkisten hankintojen kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa. Hansel on yhdistänyt kuludatan vastaamaan Syken laskentamallia. Lisätietoja [ENVIMAT-mallista](#).

ENVIMAT-laskentamallin tuote-, palvelu- ja käyttöomaisuuskohtaisia hiilidioksidikertoimia on hyödynnetty Metsähallituksen tilikartan ja GHG-protokollan mukaisen scope-jaotteen mukaisesti eri tuoteryhmien kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa. Päästökertoimet on päivitetty joulukuussa 2023, ja eri vuosien osalta luvuissa on otettu huomioon inflaation vaikutus. Indikaattorin arvo määräytyy euromääräisten hankintamäärien ja yleisten markkinoilla olevien tuote- ja palveluryhmien kertomien perusteella, eikä se heijasta todellista toimittajatasen päästökemitystä. Päästökertoimet on laskettu 86 eri tuoteryhmälle, minkä lisäksi joi-

denkin yleisten tilien osalta otetaan huomioon toimittajan toimialatiedon mukainen päästökerronin. Lisäksi laskennassa on otettu huomioon Metsähallituksen hankkiman fossiiliväestön sähkön pienemmät päästökertoimet.

Metsätalous Oy:n ainespuun korjuun ja kuljetuksen päästölaskelma

on tehty Metsäteho Oy:n tuottamalla päästölaskentapohjalla, jossa keskeisinä syötteinä käytetään korjuu- ja kuljetussuoritteita sekä leimikkotekijöitä eri korjuu- ja kuljetusmenetelmistä (km, m³, m). Korjuumenetelminä eritellään uudistushakkuut, ensiharvennukset ja muut harvennukset. Kuljetusmuotoina ovat suora autokuljetus, junakuljetus, aluskuljetus ja uitto. Koneiden kulutustiedot, tuottavuus, leimikoiden keskietäisyydet ja kuljettajien työmatka-ajot perustuvat aikaisempiin selvityksiin ja keskimäärätietoihin. Vuoden 2025 laskelman päästökertoimet perustuvat ennakkotietoihin biopolttoaineen osuudesta ja kertoimet tarkennetaan laskentamalliin, kun tieto biokomponentin osuudesta julkaistaan (Tilastokeskus). Laskelma huomioi urakan aikaisen polttoaineenkulutuksen ja kantokäsittelyaineiden käytön, mutta ei koneiden koko elinkaarta tai logistiikan tarvitsemää infrastruktuuria. Energiapuun korjuun ja kuljetuksen päästöt lasketaan osana Hanselin tuottamaa päästölaskentaa.

Ainespuun korjuun ja kuljetuksen päästökemitystä seurataan suoriteperusteisella päästölaskennalla ja suhteelliset päästöt arvioidaan korjattua tai kuljetettu puukuutiota tai matkaa kohden (kg CO₂ eq./m³ ja g CO₂ eq./tkm). Tiedot toteutuneesta uusiutuvan polttonesteen osuudesta saadaan viiveellä. Sitä ennen laskelmassa käytetään olettaa, kuten vuoden 2025 osalta on tehty. Laskelmat päivitetään takautuvasti, jolloin vertailukelpoisuus parantuu.

Metsänhoitotöiden, tienpidon ja energiapuun korjuun ja kuljetuksen päästöt lasketaan kustannusperusteisella laskennalla osana Metsähallituksen päästölaskentaa, eikä suhteellisten päästöjen laskenta ole toistaiseksi tarkoitukseenmukaista. Suhteellisten päästöjen seuranta tulee ajan-kohtaiseksi, kun päästölaskenta tarkentuu niiden osalta lähemmäs suoriteperusteista laskentaa.

Liikematkustuksen päästöt on arvioitu lentojen osalta yhdistämällä matkatoimiston toimittama päästötieto matkatoimiston kautta ostetuista lentokoneella toteutetuista matkoista muiden lentojen päästötietojen kanssa (arvioitu Hanselin toimesta M2-kuluveloitustietoihin perustuen). Lentomatkojen päästökertoimen lähde on DEFRA. Junamatkojen päästötietojen lähde on vuoden 2025 osalta VR ja vuoden 2024 matkatoimiston päästöraportti (DEFRA), joita on täydennetty M2-kuluveloitustietoihin perustuvalla Hanselin toteuttamalla laskennalla.

Scope 1 -päästöihin on laskettu ajoneuvojen ja työkoneiden polttoaineiden sekä lämmityksen fossiilisten polttoaineiden päästöt. Scope 2 sisältää ostoenergian (sähkö ja lämmitys) päästöt. Tarkastelussa olevasta sähköstä n. 70 % on hankittu perustuen alkuperävarmennettuun fossiilittoman sähkön ostosopimukseen eli se on 100 % ydinvoimalla tuotettua. Muun ostoenergian osalta on käytetty Syken ENVIMAT-laskentamallin päästökertoimia. Scope 3 -kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnin ulkopuolella ovat tietopuutteiden vuoksi polttoaineeseen ja energiaan liittyvät toiminnot, jotka eivät sisälly scope 1 ja scope 2 -päästöihin (alakategoria 2), työntekijöiden työmatkaliikenne (7) ja arvoketjun loppupään päästöt (alakategoriat 9–15). Näistä polttoaineeseen ja energiaan liittyvien toimintojen päästöt sekä työntekijöiden työmatkaliikenteen päästöt olisivat arviolta kokonaisuuden kannalta ei-merkityksellisiä. Metsähallituksen kasvihuonekaasupäästölaskentaa ei ole kokonaisuutena validoitu ulkopuolisen tahon toimesta

E2 VEDEN JA MAAPERÄN PILAANTUMINEN

Olennaisten vaikutusten ja riskien tunnistaminen ja arviointi

Metsähallituksen oman toiminnan vaikutuksia sekä arvoketjun eri toimintojen vaikutuksia vesistöjen ja maaperän pilaantumiseen on tunnistettu Metsähallituksen kaksinkertaisen olennaisuusanalyysin yhteydessä, joka päivitettiin vuoden 2025 aikana. Tätä tullaan tarkastelemaan säännöllisesti myös jatkossa. Lisäksi vaikutuksia tunnistetaan ja arvioidaan toiminnoittain ISO 14001 mukaisen ympäristöjärjestelmän riskienhallinnan ja ympäristönäkökohtakartoitusten yhteydessä. Vastualueet päivittävät vuosittain ympäristönäkökohtakartoitukset ja samalla arvioidaan eri toimintoihin liittyvät merkittävät ympäristövaikutukset.

Metsätaloudessa noudatetaan lainsäädännön lisäksi PEFC-metsäsertifioinnin vaatimuksia ja Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan ohjeistusta haitallisten vesistövaikutusten ehkäisystä ja vesienselkeytysmenetelmien käytöstä metsätalouden työläjeissa ja niiden suunnittelussa. Vesistövaikutusten ennakoarviointi perustuu maastotarkastelujen lisäksi Metsähallituksen omaan paikkatietojärjestelmään. Tieto vesistöihin kohdistuvista vaikutuksista ja vaikutusten minimoimisesta sisällytetään suunnittelun kautta työn ohjaukseen ja toteutukseen.

Valtion alueille sijoittuvien erilaisten toimintojen vaikutuksia arvioidaan Suomen ympäristölainsäädännön mukaisilla menettelyillä, muun muassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä (YVA), osayleiskaavoituksen selvityksillä sekä osana ympäristö- ja vesitalousluvitusta. Lisäksi kaivosten toimintaa säätelee Suomessa kaivoslain mukainen kaivoslupa. Toiminnan harjoittaja vastaa

oman toimintansa vaikutusten arvioinnista sekä toiminnan luvituksesta. Valtion alueille sijoittuvia toimintoja suunniteltaessa vaikutuksia arvioidaan myös Metsähallituksen sisäisillä esiselvityksillä. Ympäristölainsäädännön mukaisiin vaikutustenarviointimenettelyihin sisältyy prosessien mukaiset kuulemiset.

Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla sijaitsevia pilaantuneiksi maiksi luokiteltuja kohteita (PIMA) on kartoitettu ja ne on merkitty paikkatietojärjestelmään. PIMA-kohteista on arvioitu niihin liittyvien taloudellisten riskien toteutumisen todennäköisyys ja jälkihoitovaroukset sen perusteella, onko pilaantumisen aiheut-

taja tiedossa, voiko vastuunkanto jäädä puutteelliseksi tai onko pilaantumisen aiheuttajana Metsähallituksen oma toiminta. Aineistossa on mukana myös ympäristöhallinnon ylläpitämän Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) tiedot PIMA-kohteista.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikan** mukaisesti ympäristöasioiden hallinta perustuu sertifioituun ISO 14001-ympäristöjärjestelmään ja toiminnassa huomioidaan jatkuvan parantamisen periaate. Ympäristöasiat

tulee huomioida päivittäisessä toiminnassa. Vastuullisuuspolitiikkaan perustuvalla **toimintatapaohjeella** tuetaan metsähallituslaisten jokapäiväistä työtä. Ympäristön osalta olennaiset vaikutukset ja riskit tulee tunnistaa ja arvioida säännöllisesti, ja tavoitteena tulee olla toiminnan kielteisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen, sekä ympäristöriskien hallinta. Toimintatapaohjeen mukaisesti Metsähallitus edellyttää näitä toimintatapoja myös sopimuskumppaneiltaan. Vastuullisuuspolitiikkaa ja toimintatapaohjeita on kuvattu tarkemmin osion E - Ympäristö alussa.

Taulukko 12. Vesien ja maaperän pilaantumiseen liittyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olennaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Kiinteistövarallisuuden hankintaa, luovutusta ja vuokraamista sekä siihen liittyvien erityisten oikeuksien luovuttamista koskevat toimintatavat ja periaatteet	Ottavat kantaa ympäristövastuiden huomioimiseen sopimustoiminnassa ja ympäristöhaittojen varalta asetettaviin vakuuksiin.	Vuokralaisen toiminnan mahdollisesti aiheuttama veden tai maaperän pilaantuminen	Vakuuden asettaminen, toiminnan vaatima ympäristöluvitusta ja vastuuvakuutus tarkastetaan ennen sopimuksen voimaantuloa.	Valtion kiinteistövarallisuus	Kiinteistökehityksen johtoryhmä
Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohje* ja Metsätalous Oy:n ympäristöopas*	Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä ohjaa Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohje ja Metsätalous Oy:n ympäristöopas ja niitä tarkentavat työläjikohtaiset palvelukuvaukset. Ohjeistuksessa on huomioitu PEFC-standardin ja lainsäädännön vaatimukset vesiensuojelusta.	Metsätaloustaloudesta aiheutuva kuormitus vesistöihin	Ympäristö- ja laatuseurannat, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC)	Metsähallituksen monikäyttömetsät, metsätalouden ja luonnonhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Soiden ennallistamisopas*	Oppaassa kuvataan pääpiirteissään luonnonomaisen suon toiminta ja miten ojitus muuttaa sitä. Oppaassa esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät ja tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia.	Ennallistamisen vesistövaikutukset	Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä.	Ojitetut suot suojelualueilla, mutta ohjeita voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolella.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

E2 VEDEN JA MAAPERÄN PILAANTUMINEN

Kiinteistövarallisuuden hankintaa, luovutusta ja vuokraamista sekä siihen liittyvien erityisten oikeuksien luovuttamista koskevat toimintatavat ja periaatteet ottavat kantaa ympäristövastuiden huomioimiseen sopimus-toiminnassa. Ne ovat Metsähallituksen hallinnollinen keino hallita arvoketjussa valtion maa- ja vesialueiden pilaantumisriskiä. Käytännössä toimintaperiaatteen velvoite tarkoittaa ympäristöhaittojen varalta asetettavia vakuuksia. Metsähallitus vaatii sopimuskuppaneilta riittävän vakuuden sekä toiminnan vastuuvakuutuksen. Tämä koskee sellaisia sopimuksia kuten alueiden käyttöoikeussopimukset, joissa vuokralaisen laiminlyönneistä voi aiheutua ympäristövastuusiin liittyviä taloudellisia seuraamuksia. Vaihtoehtoisesti tulee muilla keinoin varmistua siitä, että ympäristövastuu- ja muut riskit ovat hallittavissa ja hyväksyttävällä tasolla. Uudet laadittavat sopimukset perustuvat Metsähallituksen vakiosopimusmalleihin, joissa ympäristövastuut on kuvattu. Vakuuden asettaminen, toiminnan vaatima ympäristöluvitusta ja vastuuvakuutus tarkastetaan ennen sopimuksen voimaantuloa. Sopimustoiminta koskee kaikkea valtion kiinteistövarallisuutta maa- ja merialueilla.

Metsätalouden toiminnassa vesistöjen pilaantumiseen, eli ravinne- ja kiintoaineshuhtoutumien sekä öljy- ja palovahinkojen ehkäisyyn vaikutetaan **Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan ohjeistuksen ja metsänhoito-ohjeen kautta**. Ohjeistuksessa on huomioitu vesiensuojeluun liittyvän lainsäädännön lisäksi PEFC-metsäsertifioinnin vaatimukset sekä Metsätalous Oy:n omat toimintaa määrittävät periaatteet, jotka ohjaavat huomioimaan ympäristövaikutukset metsätalouden suunnittelussa ja toimenpiteiden toteutuksessa. Metsänhoito-ohje ja ympäristöoppas koskevat Metsätalous Oy:n omaa toimintaa ja Metsätalous Oy:n sopimusurakoitsijoiden toiminta-

taa monikäyttömetsissä. Julkaisut ovat saatavilla metsä.fi-verkkosivustolla myös muille sidosryhmille. Toimintaperiaatteiden toteutumista seurataan vuosittaisilla ulkoisilla ja sisäisillä auditoinneilla (ISO 14001 ja PEFC) sekä ympäristö- ja laatusurannoilla. Auditoinnit ja seurannat koskevat Metsätalous Oy:n puun korjuun, puun kuljetuksen, metsänhoidon, tienpidon ja ennallistamis- ja luonnonhoidon työmaita ja suunnittelua.

Soiden ennallistamisoppaassa tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia sekä kuvataan soiden ennallistamisen tavoitteita ja tarvetta. Oppaassa on huomioitu töihin olennaisesti liittyvä lainsäädäntö, joista keskeisimpiä ovat vesilaki, metsälaki, ympäristönsuojelulaki ja luonnonsuojelulaki sekä vesienhoidon toimenpideohjelmat. Oppaassa käydään läpi ennallistamisen suunnittelun vaiheet ja esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät. Lisäksi kuvataan ennallistettujen soiden hoitoseurannan pääperiaatteet. Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä. Opas koskee pääasiassa suojelualueilla tehtäviä ennallistamistoimia, mutta ohjeita voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolella. Ohjeissa linjataan, että ennallistaminen ei saa aiheuttaa haittaa suojelualueen ulkopuolella, esimerkiksi talouskäytössä olevan alueen vettymistä tai kohtuutonta ravinnekuormitusta alapuolisiin vesistöihin. Näitä haittoja ennaltaehkäistään huolellisella suunnittelulla. Julkaisu on saatavilla julkaisut.metsa.fi-sivustolla myös muille sidosryhmille.

Metsähallitus aloitti vuonna 2024 vesienhoito-oppaan valmistelun. Työssä arvioidaan nykyisiä toimenpiteitä ja vesien pilaantumisen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä. Oppaan on määrä valmistua vuoden 2026 keväällä.

Toimet

Metsätalouden toiminnassa vesistöjen pilaantumista ehkäistään Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan ja metsänhoito-ohjeen ohjeistuksen avulla sekä kattavalla ja ajantasaisella paikkatietoaineistolla esimerkiksi kohteiden topografiasta, vesien virtauksista, pohjavesialueiden sijainnista sekä luontokohteista ja vesistöistä. Toimenpiteiden suunnittelussa tehdään myös maastotarkastelu, jolla tuetaan paikkatietojärjestelmästä saatavaa tietoa. Ravinne- ja kiintoainesvalumia pyritään minimoimaan metsänhoidon-, puunkorjuun, tienrakennuksen, luonnonhoito- ja ennallistamistöiden yhteydessä kohteelle sopivilla menetelmillä ja tarpeen mukaan valituilla ja suunnitelluilla vesienselkeytysmenetelmillä kuten esimerkiksi suojavyöhykkeillä ja pintavalutuskentillä. Tarvittaessa voidaan hyödyntää myös laskeutusaltaita, virtaaman säätöpatoja, lietekuoppia, kaivuukatkoja ja oppopuuhdistamoja. Vesistökuormitusta hillitsevien toimenpiteiden ohjeiden mukaisuutta ja riittävyttä arvioidaan Metsätalous Oy:ssa auditoinneilla ja ympäristöseurannoilla.

Metsätaloudessa edistettiin vuonna 2025 vesistövaikutuksiin liittyvää osaamista uudella vesiensuojelukurssilla. Ahjo-osaamisympäristössä julkaistu kurssi oli vuonna 2025 pakollinen kaikille Metsätalous Oy:n toimihenkilöille ja yksi Metsätalous Oy:n tulostavoitteen perusteista. Koulutuksen osallistumisaste ylsi 100 prosenttiin.

Turvemaiden ennallistamisella ja ojien tukkimisella ja patoamisella vähennetään vanhojen ojitusalueiden vesistökuormitusta lähivesistöihin. Ennallistuva suo sitoo ravinteita, rautaa, humusta ja kiintoainesta ja puhdistaa vesistöjä toimiessaan suodattimena sekä toimii äärivirtaamien säätelijänä. Ennallistamistoimet voivat aiheuttaa

piikkimäisesti ravinteiden ja humusaineiden huuhtoutumista ennen kuin vaikutukset tasaantuvat noin 10 vuoden kuluessa ennallistamistoimenpiteiden jälkeen. Soita ennallistetaan sekä liiketoimintojen alueella että luonnonsuojelualueilla. Vesien tilaa parantavat myös virtavesikunnostukset. Molempien ennallistamistoimenpiteiden ensisijainen tavoite on edistää suo- ja virtavesielinympäristöjen säilymistä ja palautumista. Ennallistamistoimista on kerrottu tarkemmin osiossa E4 Biologinen monimuotoisuus.

Vuonna 2025 Metsätalous Oy kiinnitti yhtenä ympäristötavoitteenaan erityishuomiota öljy- ja palovahinkojen ehkäisyyn metsänhoidon ja puunkorjuun työmailla. Öljy- ja palovahinkojen torjuntakaluston ja käytäntöjen seuranta tehostettiin työmailla ja sisäisissä auditoinneissa ja viestintää kalustovaatimuksista lisättiin urakoitsijoiden suuntaan. Tavoitteena oli, että kalustot ja käytännöt olisivat kaikilla työmailla ohjeistuksen mukaisia. Auditoinneissa kirjattiin vuoden aikana yksi poikkeama kalustopuutteista. Öljy- ja palovahinkojen ehkäisemiseen liittyvän ohjeistuksen jalkautusta jatketaan vielä vuonna 2026 yhtenä Metsätalous Oy:n ympäristötavoitteena.

Metsähallituksen arvoketjun loppupään pilaantumiseen liittyviä riskejä hallitaan etenkin vuokrasopimus pohjissa tai sopimuksen liitteenä olevalla ohjeistuksella. Puhdistamisvastuu on kirjattu sopimukseen ympäristönsuojelulain ja aiheuttajavastuuperiaatteen mukaisesti. Lisäksi toiminnaltaan erityisen riskialttiilta vuokralaiselta voidaan vaatia vuokrasopimuksessa vakuutta ympäristövahinkojen varalle. Sopimusasiakkaat vastaavat itse hankkeiden ja kohteiden luvituksesta. Sopimuskuppanien toiminnan suunnittelun vaatimusten mukaisuus ja luvituksen toteutuminen varmistetaan ennen toiminnan aloittamista.

E2 VEDEN JA MAAPERÄN PILAANTUMINEN

Metsähallitus seuraa sopimustenmukaisten toimintojen toteutukseen, yleiseen turvallisuuteen ja ympäristöriskien hallintaan liittyviä tekijöitä säännöllisesti toteutettavien katselmointien ja toiminnan tarkastusten yhteydessä. Esimerkiksi maa- ja kiviainesten otto paikkoja katselmoidaan vuosittain. Katselmointien yhteydessä käydään läpi kohteen turvallisuutta, siisteyttä sekä tapauskohtaisesti ympäristöviranomaisen kohteelle asettamia maa-aines- ja ympäristöluvan mukaisia lupaehtoja. Tuulivoiman hankealueet valtion alueiden osalta katselmoidaan voimalaitosten rakentamistoimien päätyttyä. Katselmointit sovitaan ja toteutetaan yhdessä sopimusosapuolien kanssa.

Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla sijaitsevia pilaantuneiksi maiksi luokiteltuja kohteita (PIMA) on kartoitettu ja ne on merkitty paikkatietojärjestelmään. Maa-alueiden pilaantumisen syynä on useimmiten alueen aikaisempi käyttö ja pilaantuminen voi olla tapahtunut kauan ennen kuin kohde havaitaan ja se tulee Metsähallituksen tietoon. Kohteiden tarkistuksia toteutetaan myös ulkopuolisten ilmoitusten perusteella. Vanhojen PIMA-kohteiden osalta arvion pilaantumisen vakaudesta ja kunnostustarpeesta sekä toteutetuista kunnostustoimista tekee alueen ympäristöviranomainen. Metsähallituksen pilaantuneiden maa-alueiden (PIMA) hallintaprosessia ja siihen liittyvää organisaation sisäistä ohjeistusta kehitettiin vuoden 2025 aikana.

Vuoden 2025 aikana vanhoja pilaantumiskohteita kunnostettiin kahden hankkeen yhteydessä. Maaperä kunntoon -hankkeessa selvitettiin kahden valtion alueelle sijoittuvan pilaantumiskohteen selvitys- ja kunnostustarvetta. Lisäksi Kiinteistökehityksen hallinnoimilla alu-

eilla on tehty vanhojen kaivosalueiden jälkihoitosuunnitelmia. Kiinteistökehityksen kaivannaisyksikkö on ollut mukana Pirkanmaan ELY-keskuksen KAJAK-hankkeessa, jossa on selvitetty kaivannaisjätteen raaka-ainepotenti-aali sekä ympäristövaikutukset. Vuoden 2025 aikana Pirkanmaan ELY-keskus siirtyi selvitysvaiheeseen valtion alueelle sijoittuvan Kärvasvaaran vanhan kaivosalueen osalta. Selvitysvaiheessa kunnostustarve arvioidaan riskiperusteisesti ja tarvittaessa laaditaan kunnostusmenetelmien vertailu ja niiden kestävyden tarkastelu. Selvitysvaihe kestää 2025–2026.

Roskaaminen ja laittomat kaatopaikat valtion alueilla muodostavat myös pilaantumisriskin. Vuoden 2025 aikana toteutettiin useita laittomien kaatopaikkojen sekä roskaamiskohteiden tarkistuksia ja siivouksia.

Soiden ennallistamisen keskeisimpiä tavoitteita on lajien elinympäristöjen ja luontotyyppien laadun parantaminen ja sitä kautta sekä lajien että luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen hidastaminen ja pysäyttäminen. Lyhyellä aikavälillä ennallistaminen voi aiheuttaa ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Ennallistamistöihin liittyvien kielteisten vaikutusten lieventämiskeinoja ovat muun muassa töiden huolellinen suunnittelu ja toimenpiteiden porrastus, öljyvahinkoihin varautuminen sekä pohjavesialueiden huomioiminen. Pitkällä aikavälillä ennallistaminen vähentää ravinne- ja kiintoainevalumia, mikä parantaa vedenlaatua ja tukee koko ekosysteemin toimintaa. Vuonna 2025 tehdyistä ennallistamis- ja luonnonhoitotoimista on kerrottu osiossa E4 Biologinen monimuotoisuus.

Metsähallitus ei ole asettanut pilaantumisvaikutuksiin liittyviä toiminnan mittareita.



Kuva: Mikko Törmänen

E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit

Monimuotoisuuteen liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Metsähallituksen tehtävä valtion liikelaitoksena on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta. Tarkempia tietoja valtion maista ja vesistä löytyy vuosiraportin kohdassa [Metsähallituksen maat ja vedet](#), sekä [Metsähallituksen verkkosivuilta karttapalvelusta](#).

Luonnonvaroja hoitavan, käyttävän ja suojelevan organisaation vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ovat erittäin moninaiset ja toiminta on myös suoraan riippuvaista ekosysteemipalveluiden toiminnasta. Monimuotoinen luonto ja terveet ekosysteemit ovat toimivien ekosysteemipalvelujen perusta. Kaksoisolenaisuusanalysissa tunnistetut olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu tiivistetysti taulukossa 13.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on yksi Metsähallituksen perustehtävistä ja myös strategiseksi tavoitteeksi on määritelty luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion mailla ja vesillä. Metsähallitus harjoittaa liiketoimintaa yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa. Näiden metsähallituslakiin kirjattujen velvoitteiden mukaan luonnonvarojen kestävä hoidon ja käytön olennai-

senä osana on otettava huomioon biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja tarkoituksenmukainen lisääminen metsien, meren ja muiden luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle asetettujen muiden tavoitteiden kanssa. Julkisten hallintotehtävien hoitoon tarkoitettulla maa- ja vesiomaisuudella, johon kuuluu muun muassa Suomen suojelualueverkosto, ei ole tuottovaatimusta.

Taulukko 13. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju	
Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät	Ilmastonmuutos	R – Kalojen elinolosuhteiden heikkeneminen vesistöjen lämpenemisen myötä	Vesistöjen lämpötilan nousu ilmastonmuutoksen vuoksi, millä on vaikutuksia kalastuslupien määrään, keskeytyksiin ja määrärajoituksiin.	Oma toiminta	
		R – Tautien leviäminen eläimiin ilmastonmuutoksen lämpenemisen myötä	Ilmaston lämpenemisestä johtuva eläintautien leviäminen aiheuttaa resurssitarpeita ehkäisyyn ja ennallistamiseen sekä vaikuttaa mm. eräluopien myöntämiseen ja mahdollisiin keskeytyksiin.	Oma toiminta	
	Maankäytön muutokset, makean veden ja merten käytön muutokset	(-) Maankäytön muutokseen liittyvät luontovaikutukset	Metsähallitus suunnittelee itse maankäyttöä muuttavia toimia esim. toteuttamalla teitä valtion alueille. Lisäksi alueita selvitetään ja kaavoitetaan yhdessä kuntien kanssa muun muassa matkailun sekä vihreän siirtymän hankkeisiin. Metsähallitus mahdollistaa maankäyttöä muuttavaa toimintaa myös tie- ja reittisopimusten kautta sekä vuokraamalla valtion alueita muun muassa kivi- ja maa-ainesten ottoon. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi myöntää valtion maille kullanhuhdonta- ja kaivoslupia.	Metsähallituksen rooli liittyy pääasiassa alueiden esiselvityksiin ja kaavoitukseen sekä omassa hankekehityksessä toiminnan luvitukseen. Pääosa maankäytön muutoksen vaikutuksista syntyy arvoketjun loppupäässä siinä vaiheessa, kun hankkeet rakentuvat.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		R – Kaavoituksen ja sijainninhajukseen liittyvä sääntelyriski	Sääntelyn vaikutukset rakentamishankkeiden sijainninhajukseen, minkä vuoksi hankkeet voivat esim. suuntautua uusille, rakentamattomille alueille tai kaatua kokonaan. Esim. maatuulivoimahankkeiden ja tonttien kaavoitus ja niiden mahdollinen kaatuminen kesken prosessin.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää	
	Muu	(-) Suojellun luontoarvon tuhoutuminen töiden toteutuksen yhteydessä	Heikennetään tahattomasti merkittäväällä tavalla suojeltua luontoarvoa töiden toteutuksen yhteydessä		Oma toiminta
		R – Suojellun luontoarvon tuhoutuminen	Maineriski ja mahdollisia kustannusvaikutuksia tahattomasta suojeltujen luonnonvarojen merkittävästä heikentämisestä töiden toteutuksen yhteydessä.		Oma toiminta

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät	(Eliöiden) Suora hyödyntäminen	– Puiden korjuun kielteiset vaikutukset	Puiden poistaminen metsästä on luonnonvarojen suoraa hyödyntämistä, jolla on kielteinen vaikutus alueen luonnon monimuotoisuuteen.	Oma toiminta
	Haitalliset vieraslajit	+ Haitallisten vieraslajien hallinta	Haitallisten vieraslajien poisto estää alkuperäisten lajien syrjäytymistä ja estää ekosysteemien tilan heikentymistä.	Oma toiminta
	Pilaantuminen	– Metsätalouden vesistökuormituksen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen	Metsätaloustoimenpiteet (esim. maanmuokkaus, lannoitus, kunnostusojitus) aiheuttavat kuormitusta vesistöihin (esim. kiintoaine, ravinteet), jolla on vaikutusta vesiekosysteemin monimuotoisuuteen.	Oma toiminta
Vaikutukset lajien tilaan	Lajin populaation koko & lajin sukupuuton riski	+ Suojelutoimien vaikutukset lajien tilaan	Saimaanorppa, naali, maakotka, tunturihaukka ja muuttohaukka ovat Metsähallituksen erityisvastuulajeja. Metsähallituksella on merkittävä rooli myös mm. kiljuhanhen ja raakun suojelussa.	Oma toiminta
		(+) Luontotiedon vaikutukset lajien tilaan	Metsähallituksen tuottamalla, ylläpitämällä ja jakamalla luontotiedolla tuetaan lajien suojelua ja tilan parantamisen toimia sekä valtion alueilla että niiden ulkopuolella.	Oma toiminta
		+ Luonnonhoidon myönteiset vaikutukset lajistoon	Aktiivisella luonnonhoidolla esim. paahdeympäristöissä, lehdossa ja vesielinympäristöissä on myönteinen vaikutus lajistoon. Näissä elinympäristöissä uhanalaisten lajien määrä on usein erityisen suuri.	Oma toiminta
Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	Maaympäristön tilan heikkeneminen	+ Elinympäristöjen ennallistamisen vaikutukset ekosysteemeihin	Elinympäristöjen ennallistamisella ja kunnostuksella parannetaan ekosysteemien tilaa.	Oma toiminta
		– Metsätaloustoimenpiteiden kielteiset vaikutukset ekosysteemeihin	Metsätaloustoimenpiteillä on kielteisiä vaikutuksia käsiteltävän alueen luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta eliölajistoon	Oma toiminta
		(+) Luontotiedon vaikutukset ekosysteemien tilaan	Luontotieto voi tukea ekosysteemien tilan parantamisen ja suojelun toimia.	Oma toiminta
		+ Luonnonhoidon myönteiset vaikutukset ekosysteemien tilaan	Luonnonhoidolla (esim. elinympäristöjen kunnostukset) parannetaan ekosysteemien tilaa.	Oma toiminta
		+ Alue-ekologisen verkoston myönteiset vaikutukset ekosysteemien tilaan	Monikäyttömetsien alue-ekologinen verkosto ylläpitää ekosysteemien laajuutta ja tilaa.	Oma toiminta
		+ Suojelualueiden perustamisen vaikutukset ekosysteemien tilaan	Suojelualueiden perustaminen turvaa ja palauttaa luonnollisia prosesseja ja monimuotoisuutta pitkällä tähtäimellä.	Oma toiminta
		– Tie-, reitti- ja voimajohtoverkoston vaikutus elinympäristöjen kytkeytyneisyyteen	Erilaiset tiet, reitit (mm. retkeily-, moottorikelkka- ja koiravaljakkoreitit) ja voimajohdot sekä laaja-alaiset rakennushankkeet valtion maa-alueilla vaikuttavat negatiivisesti ekosysteemien kytkeytyneisyyteen.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	Maaperän sulkeminen rakentamisella	(-) Rakentamisen vaikutukset ekosysteemien laajuuteen	Rakentamisella on kielteisiä vaikutuksia ekosysteemien tilaan, sillä se muuttaa maankäyttöä pitkäaikaisesti tai pysyvästi. Metsähallitus vaikuttaa kaavoituksella ja luvituksella rakentamistoimenpiteiden sijoittumiseen, millä voi olla vaikutuksia ekosysteemien laajuuteen.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä		(+) Metsien ekosysteemipalveluiden turvaaminen	Metsätalouden harjoittaminen perustuu kestävyiden periaatteeseen, jossa huomioidaan puun tuotannon lisäksi muut metsien tuottamat ekosysteemipalvelut ja pyritään turvaamaan ne myös pitkällä aikajänteellä, esim. ilmaston muuttuessa	Oma toiminta
		(+) Kalakantojen turvaaminen	Turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen käyttö, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus. Kalastuksen aluekohtaisten kiintiöiden määrittäminen.	Oma toiminta
		(+) Riistalajien kantojen turvaaminen	Ekologinen kestävyys otetaan huomioon metsästyksessä valtion alueilla. Metsästyslupien aluekohtaisten kiintiöiden määrittäminen.	Oma toiminta
		(+) Virtavesien ekosysteemipalveluiden turvaaminen	Kunnostetaan virtavesiä ja huolehditaan vesiensuojelusta. Kalakantojen elpymisen ja virkistyskäytön mahdollistuminen. Vaikutus alueen vesitalouteen.	Oma toiminta
		R – Metsien suojelun lisääntyminen	Alueita poistuu metsätalouk käytöstä, mikä vähentää metsien taloudellisia hyödyntämismahdollisuuksia.	Oma toiminta
		R – Luontovelvoitteiden lisääntyminen	Kiristyvät velvoitteet luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi lisäävät kustannuksia.	Oma toiminta
		M – Luonnonarvomarkkinoiden kehittymisen tuomat mahdollisuudet	Ekologiseen kompensaatioon ja laajemmin luonnonarvomarkkinoihin liittyvät liiketoimintamahdollisuudet	Oma toiminta

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

Metsähallituksen paikkatietojärjestelmissä ylläpidetään tietoa seuraavista luonnon monimuotoisuudelle tärkeistä alueista valtion mailla:

- Kansallispuisto ja luonnonpuisto
- Muu luonnonsuojelualue
- Vanhojen metsien suojelualue, soidensuojelualue, lehtojensuojelualue
- Metsähallituksen päätöksellä perustettu luonnonsuojelualue
- Metsähallituksen hallinnassa oleva yksityinen luonnonsuojelualue
- Luonnonsuojeluohjelmien alue
- METSO-ohjelman alue
- Kaavan suojelualuevaraus
- Muu suojelukohde
- Suojelumetsä
- Soidensuojelun täydennyskohde
- Kulttuurihistoriallinen kohde
- Erämaa-alue
- Natura-verkosto monikäyttömetsissä
- Luontokohteet
- Ekologiset yhteydet
- Lajiesiintymät
- Monimuotoisuuden lisäämisalueet
- Maisema- ja virkistyskohteet
- Riistakohteet
- Kulttuuri- ja luontaiselinkeinojen alueet
- Maankäytön erityisalueet

Biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiin. Julkisesti tiedot ovat nähtävissä Metsähallituksen ylläpitämän [Retkikartta.fi-verkkopalvelun](https://retkikartta.fi) kautta. Palvelusta ovat haettavissa omina karttatasoinaan muun muassa kansallispuistot, luonnonpuistot, retkeilyalueet, muut suojelualueet ja Lapin erämaa-alueet. Retkikartta-palvelussa näkyvät Luontopalvelujen ylläpitämän tiedon lisäksi Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatiedot kokonaan metsätaloustoiminnan ulkopuolelle rajatuista luontokohteista (mm. aarniometsät ja lehdot) sekä muista erityiskohteista, kuten maisema- ja retkeilyalueista. Monikäyttömetsien kulttuuriperintökohteet ja luonnonmuistomerkit saa näkyviin nähtävyysskohtevalikosta. Kartta-palvelu ei kerro uhanalaisten lajien esiintymätietoja tai muita salassa pidettäviä tietoja. Palvelusta löytyvät myös kalastus- ja metsästysalueet.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Valtion maita ja vesiä koskevan paikkatiedon avulla Metsähallituksen toimintaa ohjataan siten, että haitalliset vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle tärkeille alueille vältetään. Biologisen monimuotoisuuden kannalta olennaisiksi tunnistettuja tosiasiallisia tai mahdollisia kielteisiä vaikutuksia aiheutuu erityisesti eri maankäyttömuotoihin liittyvistä toiminnoista.

Niistä osa on Metsähallituksen omaa toimintaa ja osa Metsähallituksen vuokra- tai käyttöoikeussopimuksilla tai hankekehityksellä mahdollistamia:

- metsätalouskäyttö monikäyttömetsien alueella
- metsäautotiestön rakentaminen ja ylläpito
- suojelualueiden matkailu- ja virkistyskäyttö
- maastoliikenne- ja retkeilyreittien rakentaminen ja ylläpito
- kalastuksen ja metsästyksen harjoittaminen
- turpeen, maa- ja kiviaineisten otto niihin varatuilla alueilla
- kaivostoiminta
- tuulivoima-alueiden rakentaminen
- muiden valtion toimijoiden maankäyttö (esim. puolustusvoimat, tutkimus- ja opetusmetsät)
- infrarakentaminen (sähkölinjat, matkailu, kaavoitus)
- muu maankäyttö.

Eriyisesti arvoketjun loppupäässä tapahtuvan toiminnan ja rakentamisen kielteiset vaikutukset liittyvät maaympäristön tilan heikkenemiseen ja maaperän sulkemiseen.

Metsähallituksen toiminnalla on myös monia positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Eriyisesti lajien ja luontotyyppien suojelutoimilla,

suojelualueiden perustamisella, monipuolisilla luonnonhoitotoimilla ja elinympäristöjen ennallistamisella sekä luontotiedon tuottamisella on tunnistettu olevan tosiasiallisia myönteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin. Näihin liittyvistä toimista kerrotaan lisää kohdassa [Toimet](#).

Strategian ja liiketoimintamallin resilienssiä suhteessa biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin ei ole analysoitu raportointistandardin vaatimusten mukaisesti. Metsähallituksen strategiassa huomioidaan aina valtio-omistajalta tulevat omistajapoliittiset linjaukset, ja liiketoimintamalli pohjautuu metsähallituslaissa säädettyihin tehtäviin. Metsähallitus toteuttaa osaltaan valtio-omistajan tavoitteita ja kansallisia biodiversiteetin turvaamiseen ja vahvistamiseen liittyviä ohjelmia, jotka kumpuavat kansainvälisistä ympäristö- ja biodiversiteettisopimuksista ja EU:n vastaavista strategioista, tavoitteista ja ohjelmista. Metsähallitus osallistuu Luontopalvelujen ja Metsätalous Oy:n voimin parhailaan esimerkiksi EU:n ennallistamisasetuksen toteutukseen liittyvän kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun. Metsähallituksella tulee olemaan keskeinen rooli toimeenpanossa.

Lisäksi Metsähallitus on kartoittanut luonnon monimuotoisuutta tukevien OECM-alueiden määrää ja sijaintia sen liiketoiminnan hallinnassa olevilla valtion mailla. Monimuotoisuutta tukevalla OECM-alueilla tarkoitetaan muita kuin varsinaisia luonnonsuojelualueita. OECM-alueet tukevat YK:n biodiversiteettisopimuksen ja EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitetta, jonka mukaan jäsenvaltioiden maa- ja vesialueiden pinta-alasta suojelun piirissä tulisi olla 30 prosenttia, johon sisältyy 10 pro-

senttia tiukasti eli lakisääteisesti suojeltuja alueita. Tiukasti suojeltujen alueiden rinnalle tulee kehittää muita tehokkaita aluelähtöisiä suojelukeinoja (*Other Effective Area-based Conservation Measures*, OECM). Kartoituksen tuloksena Metsähallitus on rajannut yhteensä 1,3 miljoonaa hehtaaria alueita. Metsähallitus on toimittanut OECM-aluejauksen hyväksymispäätöstä esittävän hakemuksen ympäristöministeriölle. OECM-alueet ovat osin päällekkäisiä monikäyttömetsien alue-ekologisen verkoston kohteiden kanssa. Lisätietoa OECM -alueista ja aluetyypeistä on saatavissa [Metsähallituksen verkkosivuilta](#).

Olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi

Kestävyysraportoinnin pohjana olevasta kaksoisolenaisuusanalyysistä olennaisten vaikutusten tunnistamisen ja arvioinnin pohjana kerrotaan lisää osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Ympäristöjärjestelmän roolista ympäristövaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa kerrotaan osion E Ympäristö alussa kohdassa [Yleistä](#).

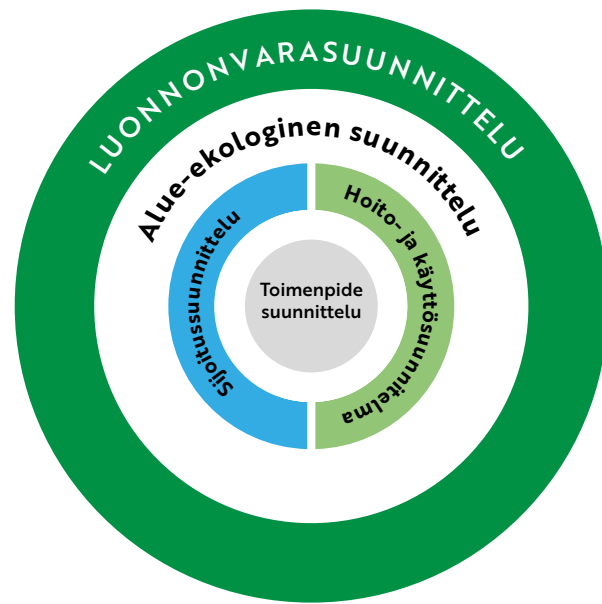
Metsähallituksella on moniportainen suunnittelujärjestelmä, joka tarkentuu laajojen alueiden suunnittelusta yksittäisten työmaa- tai ennallistamiskohteiden suunnitteluun. Osana tätä suunnittelujärjestelmää valtion maita ja vesiä koskevan paikkatiedon avulla mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle tunnistetaan ja arvioidaan. Esimerkiksi liiketoimintojen osalta mahdolliset haitalliset vaikutukset biologisen monimuotoisuuden kannalta herkille alueille tai uhanalaisille lajeille voidaan välttää

ja mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen esimerkiksi ennallistamalla löydetään. Moniportainen suunnittelujärjestelmä osallistaa myös vaikutusten kohteena olevia yhteisöjä vaikutusten tunnistamiseen ja arviointiin eri keinoin eri tasoilla.

Portaiden ja toiminnan suunnittelun kivijalkana toimivat **alueelliset luonnonvarasuunnitelmat**, joita tehdään viiden vuoden ajanjaksoille. Luonnonvarasuunnitelmat ovat strategisia toimintaohjelmia, joissa paikallisten asukkaiden, asiakkaiden, kumppanien ja sidosryhmien toiveet sekä suunnittelualueen maiden ja vesien tarjotamat resurssit sovitetaan valtio-omistajan asettamiin raameihin ja tavoitteisiin. Luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta suunnitelmissa määritellään kyseiselle alueelle sopivimmat toimet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja lisäämiseen ja vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen käsitellään yhdessä sidosryhmien kanssa.

Luonnonvarasuunnittelua ja Metsähallituksen monitavoitteista yhteissuunnittelujärjestelmää kuvataan tarkemmin osiossa [S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt](#).

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT



Kuva 4. Metsähallituksen moniportainen suunnittelujärjestelmä

Luonnonvarasuunnitelmiin kuuluu myös alue-ekologinen tarkastelu, jossa arvioidaan ekologisen verkoston edustavuus ja luontoarvojen säilymisen kannalta tehtävät toiminnan rajoitukset ja tavallisesta poikkeavat toimintatavat. Luonnonvarasuunnittelun prosessin jälkeen päivitetään alue-ekologiseen verkostoon luonnonvarasuunnittelussa mahdollisesti sovitut muutokset. Luonnonsuojelualueet yhdessä monikäyttömetsien ekologisesti tärkeimpien luontokohteiden kanssa muodostavat koko maan kattavan ekologisen verkoston. Monikäyttömetsissä alue-ekologiseen verkostoon kuuluvia kohteita ovat muun muassa luontokohteet, ekologiset yhteydet, lajiesiintymät, monimuotoisuuden lisäämisalueet, maisema- ja virkistyskohteet, riistakohteet, kulttuuri- ja luontaiselinkeinojen alueet sekä maankäytön erityisalueet.

Alue-ekologisen suunnittelun yleistavoitteena on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajänteellä. Tämä tarkoittaa alueen luontaisten ekosysteemi- ja elinympäristötyyppien säilyttämistä ja nii-

hin sitoutuneen luontaisen lajiston esiintymisen turvaamista. Suunnittelun lähtötilanteena on alueella vallitseva tila. Suunnitelma-alueen ekologiset tavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen niin, että nykyisin tunnetut eliölajit säilyvät elinvoimaisina populaatioina. Tämä edellyttää muun muassa arvokkaiden luontokohteiden säilyttämistä ja hoitamista. Suunnittelu varmistaa osaltaan metsä- ja luonnonsuojelulain mukaisen erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymisen. Suunnittelussa pyritään turvaamaan myös eliölajien leviämismahdollisuudet ekologisten yhteyksien avulla.

Seuraavan portaan muodostavat suojelualueiden osalta hoito- ja käyttösuunnitelma ja monikäyttömetsien osalta sijoitussuunnittelu. Näissä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin tunnustetaan ja arvioidaan näille suunnitelmille sopivalla tasolla.

Hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) on tietyn suojelualueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Suunnitelmaan kootaan alueen nykytila – mukaan lukien analyysit alueen luonto- ja kulttuuriarvoista, käytöstä sekä arvoihin vaikuttavista uhkatekijöistä. Näiden pohjalta asetetaan suunnittelualueen pitkän tähtäimen päämäärät ja lyhyemmän tähtäimen tavoitteet, määritellään vyöhykejaot, keskeisten toimintojen ja toimenpiteiden mitoitus ja sijoittuminen, suunnitelman toteutuksen ja sen vaikutusten seurantaan liittyvät mittarit ja indikaattorit sekä arvioidaan suunnitelman toteuttamisen ennakoituiden vaikutukset. Tarvittavien toimenpiteiden tarkempi suunnittelu tehdään yleensä toimenpidesuunnitelmissa.

Luonnonvarasuunnitelmien toimintaohjelmien toteuttaminen edellyttää metsätaloudessa keskipitkän aika-

välin puunkorjuun suunnittelua, ns. **sijoitussuunnittelua**, jossa tarkastellaan hakkuiden kohdentumista ja ajoittumista hakkuutavoittain suunnittelualueella. Samalla tarkastellaan alue-ekologisen verkoston päivitystarvetta sekä metsien muun käytön tilaa alueella. Tässä yhteydessä määritellään myös uuden metsätiestön ja olemassa olevan tiestön sekä siltojen kunnostustarpeet. Metsätiestön yleissuunnitelmaa tehtäessä arvioidaan myös siihen liittyvät ympäristövaikutukset. Sijoitussuunnittelussa otetaan huomioon myös lähivuosina kunnostusojitukseen ja ennallistamiseen tulevien alueiden hakkuutarpeet.

Metsähallituksella on käytössään laajat ja jatkuvasti päivittyvät paikkatietoaineistot, jotka kokoavat yhteen monikäyttömetsien luontotiedon. Tätä tietoa hyödynnetään puunkorjuun ja metsän- ja luonnonhoidon **toimenpiteiden suunnittelussa sekä toteutuksessa**. Paikkatietojärjestelmän sisältämät aineistot (mm. uhanalaisten tai muiden huomioonotettavien lajien esiintymät ja arvokkaat luontokohteet) päivittyvät jatkuvasti, mikä mahdollistaa toimenpiteiden toteuttamisen ajantasaisen tiedon pohjalta ja luontoarvot huomioiden. Olemassa olevan esiintymätiedon lisäksi toteutetaan esiintymätarkastuksia ja lajistokartoituksia osana toimenpiteiden suunnittelua, jotta vaikutuksia voidaan tunnistaa ja arvioida paremmin. Ennen puunkorjuun aloittamista Metsätalous Oy toimittaa myös metsänkäyttöilmoituksen viranomaisille, jotka tarvittaessa ohjeistavat huomioimaan lainsäädännön erityisvaatimukset.

Hoidon ja käytön suunnittelun ja monikäyttömetsiin liittyvän suunnittelun yksityiskohtaisempi toimenpidesuunnittelu sisältää vaikutusten tunnistamisen ja arvioinnin prosessit. Näitä ovat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien turvaamisen ja vahvistamisen toimien suunnittelu sekä kielteisten vaikutusten ehkäisemisen

ja lieventämisen suunnittelu. Näistä kerrotaan lisää Toimet-kohdassa.

Muuhun alueiden suunnitteluun ja käyttöön liittyen vaikutuksia tunnustetaan ja arvioidaan esiselvitysten ja virallisten vaikutusten arviointien yhteydessä. Valtion monikäyttömetsiin sekä yleisille vesialueille sijoittuu useita eri toimintoja liiketoiminnasta virkistyskäyttöön. Tämän vuoksi monen uuden toiminnon, esimerkiksi uusiutuvan energian hankkeen, matkailuyrityksen tarvitseman reitin tai kiviaineksen ottopaikan, suunnittelu alkaa Metsähallituksen sisäisellä esiselvityksellä. Sen yhteydessä selvitetään alueen luontoarvoja, kulttuuriperintöarvoja sekä alueen muuta toimintaa, jotta kielteisiä vaikutuksia voidaan ehkäistä ja lieventää alusta alkaen esimerkiksi sijainninhajauksella.

Merkittävä osa alueiden suunnitteluun ja käyttöön liittyvistä toiminnan periaatteista ja toimenpiteistä tulee Suomen ympäristölainsäädännöstä. Toimintojen ympäristövaikutusten arvioinnista ja luvituksesta vastaa toiminnan harjoittaja. Metsähallitus arvioi liiketoimintojen vaikutuksia osana sen omien kaavahankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA), osayleiskaavamenettelyä sekä ympäristö- ja vesilupaprosessien yhteydessä. Lisäksi esimerkiksi arvoketjun alavirrassa kaivosten toimintaa Suomessa säätelee kaivoslain mukainen kaivoslupa, jonka myöntää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes).

Vaikutusten kohteena olevilla yhteisöillä on mahdollisuus osallistua vaikutusten arviointiin myös prosessin mukaisesti osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA), kaavamenettelyjä sekä ympäristö- ja vesilupaprosessien yhteydessä asianosaisten kuulemisena. Ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeesta päättää paikallinen yhteysviranomainen.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Toimintaperiaatteet

Monimuotoisuus strategisena teemana huomioidaan monissa koko organisaation toimintaa ohjaavissa periaatteissa. **Vastuullisuuspolitiikan** linjauksen mukaisesti luonnon monimuotoisuus huomioidaan kaikessa toi-

minnassa. **Toimintatapaohjeessa** tarkennetaan, että Metsähallitus hoitaa, suojelee ja käyttää ympäristöä vastuullisesti ja kestävästi, turvaa ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja turvaa valtion maiden ja vesien luontoarvoja sekä riista- ja kalakantojen elinvoimaisuutta.

Metsähallituksen **maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka** linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden kautta. **Alueiden käytön suunnittelun** periaatteilla ja siihen liittyvillä suunnitteluprosesseilla tavoitellaan valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskun-

nan kannalta suurinta mahdollista kokonaisuhyötyä taloudelliselta, ekologiselta ja sosiaaliselta kannalta tasapainoisella tavalla. Mainitut periaatteet on kuvattu tarkemmin osion E Ympäristö alussa olevassa [taulukossa 2](#). Taulukossa 14 kuvataan eri toimintoihin liittyviä tarkentavia periaatteita.

Taulukko 14. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Sovellettamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Alue-ekologisen tarkastelun menetelmäkuvaus*	Kuvauksessa kerrotaan, mitä ovat alue-ekologinen suunnittelu ja tarkastelu sekä miten ja milloin niitä käytetään. Alue-ekologisen suunnittelun yleistavoitteena on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajänteellä.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - Suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	Yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden toteuma	Monikäyttömetsien luontokohteet määritellään joko alue-ekologisessa tarkastelussa, muussa inventoinnissa tai toimenpidesuunnittelun yhteydessä. Kaikille alueille periaatteet eivät hyvin sovellu. Pitkän metsien käytön historian omaavilla alueilla mahdollisuudet vaihtoehtoisten luontokohdekäytävä-verkoston määrittämiseen ovat vähäiset.	Metsähallituksen hallitus seuraa yhteiskunnallisten veloitteiden toteumaa ja Metsätalouden johtoryhmä vastaa alue-ekologisen tarkastelun ohjeistuksista ja toteutuksesta.
Metsätalouden Metsänhoito-ohje* & Metsätalouden ympäristöopas*	Monikäyttömetsien käsittelyä ohjaavat metsänhoito-ohje ja ympäristöopas linkittyvät toisiinsa. Metsänhoito-ohjeessa on metsien uudistamisen, metsien kasvatuksen ja hakkuiden toimintaperiaatteet. Metsätalouden ympäristöopas on käytännön opas sekä suunnittelijalle että toteuttajalle. Oppaassa on kuvattu luonnon monimuotoisuuteen ja monikäyttöön liittyvät aiheet, joita ovat luontokohteet, lajiesiintymät, elinympäristöjen aktiivinen hoito, riista, vesiensuojelu ja maisema.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: Ilmastonmuutos; Maankäytön muutokset; Suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Toimintaperiaatteiden toteutumista seurataan ympäristö- ja laatu seurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC, ETJ+) sekä Metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Metsätalous Oy:n hallintoprosessissa ja johtoryhmässä. Laatu seurantojen sekä Metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston tarkastusten tulosten käsittelyä ei ole määritelty. Sertifikaatit varmistavat tuotetun puun alkuperän vaatimustenmukaisuuden.	Periaatteita sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon suunnittelussa sekä toteutuksessa koko valtakunnan tasolla kaikissa Metsähallituksen monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Yleisesti periaatteissa kuvataan Suomen suojelualueet ja niiden tehtävät, suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestävä käytön tavoitteiden edistämässä sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Lisäksi käydään läpi luontotyyppien, lajien ja kulttuuriperinnön suojelun ja hoidon käytännöt ja periaatteet sekä suojelualueiden virkistyskäytön, erätalouden ja muiden käyttömuotojen ohjaus kestävyden varmistamiseksi ja niihin liittyvät periaatteet.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Laadittujen suunnitelmien toteuttamista ja aluetason kehitystä seurataan erityisesti toistuvien Natura-alueiden tilan (NATA) -arviointien ja hoito- ja käyttösuunnitelmien välitarkastelujen avulla. Nämä prosessit viedään läpi asiantuntijayhteistyönä ja dokumentoidaan SASS-järjestelmässä. Luontodirektiivin toimeenpanon raportoinnin yhteydessä arvioidaan direktiiviluontotyyppien ja -lajien tilaa ja suojelutasoa kerran kuudessa vuodessa. Luontotyyppien ja lajien uhanalaisuusarvioiteja toteutetaan noin kerran vuosikymmenessä.	Periaatteet koskevat Metsähallituksen hallinnassa olevaa suojelualueverkostoa.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä

Periaatteet, jotka merkitty * ovat julkisia dokumentteja

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas*	Oppaassa kuvataan tavallisimmat käytössä olevat metsien ennallistamis- ja luonnonhoitomenetelmät. Tavoitteena on edistää ennallistamisen ja luonnonhoidon ekologisen perustan ymmärtämistä.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä. Metsien ja soiden ennallistamisen sekä harjumetsien paahdeympäristöjen hoidon seurantaohjeen* mukainen seuranta. Seurantaa on kehitetty osana erilaisia hankkeita ja tuloksia päivitetään osana Metsien ennallistamisopasta.	Luontopalvelujen hallinnassa olevat suojelualueet, mutta periaatteita voidaan soveltaa myös laajemmin. Oppaan sisältö sopii hyvin sovellettavaksi myös talousmetsissä.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Soiden ennallistamisopas*	Oppaassa kuvataan soiden ennallistamisen tavoitteita ja tarvetta sekä suoluonnon monimuotoisuutta. Oppaassa käydään läpi ennallistamisen suunnittelun vaiheet ja esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät. Lisäksi kuvataan ennallistettujen soiden hoitoseurannan pääperiaatteet.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Ennallistamiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista eli ennallistamistoimenpiteiden onnistumista arvioidaan hoitoseurannalla. Hoitoseurannassa tarkastellaan ennallistettua aluetta maastokäynnillä tai kaukokartoitusmenetelmin tai näiden yhdistelmänä. Oppaassa on kuvattu hoitoseurannan toteuttaminen.	Ojitetut ja muutetut suot suojelualueilla, mutta ohjeita voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolella.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kestävän matkailun periaatteet*	Matkailuyhteistyön perustana toimivat kestävän matkailun periaatteet suojelualueilla toimiseen. Tavoitteena on ekologisesti kestävä matkailu, joka tukee luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaista suojelua ja edistää ympäristötietoisuutta.	Biologisen monimuotoisuuden turvaaminen yleisesti	Käyntimäärät kansallispuistoissa ja yrityspalautteet kumppaniryhmisiltä. Käytön kestävyys seuranta- ja analyysityökalua kehitetään parhaillaan.	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla suojelualueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin, ja heidän asiakkaitaan.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet	Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Tavoitteena on varmistaa, että maastoliikenne tapahtuu kestäväällä tavalla, minimoiden luonnolle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat haitat.	Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Maastoliikenteen kiintiöpäätökset uusitaan kolmen vuoden välein. Kiintiön täyttymistä seurataan vuosittain. Yleisellä tasolla seurataan erävalvonnan avulla lupaehojen noudattamista sekä palauttejärjestelmän kautta tulleita palautteita. Maastoliikenteen vaikutuksia seurataan jatkuvasti ja tarpeen mukaan ohjeita päivitetään ja luvitusta tarkistetaan, erityisesti alueilla, joilla havaitaan ympäristöhaittoja tai maaston kulumista.	Periaatteita sovelletaan ensisijaisesti Metsähallituksen hallinnoimiin valtion maihin ja vesiin koko Suomen alueella. Erityisesti soveltamisalueena ovat suojelu- ja erämaa-alueet sekä metsätalousmaat, joilla maastoliikenteelle on asetettu reunaehjoja ympäristön ja paikallisten elinkeinojen suojelemiseksi.	Luontopalvelujohtaja, vastuu on kirjattu lakiin Metsähallituksesta
Metsähallituksen kalastuksen kiintiöpäätökset*	Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain 1§:n mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen siten, että sillä turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Kalastuksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion vesialueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan	Kiintiöpäätöksen toteutumista seurataan kalastuksen lupamääriä ja saalispalautteita hyödyntäen.	Kalastuslupien suunnittelu ja myynti/myöntäminen valtion alueilla. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen metsästyksen kiintiöpäätökset*	Metsästyksen tulee olla ekologisesti kestävä ja kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Kestävyys turvaamiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan	Kiintiöpäätöksen toteutumista seurataan metsästyksen suunnittelujärjestelmässä, jonne dokumentoidaan suunnitellut ja myydyt luvat sekä saalispalautteet.	Metsästyslupien suunnittelu ja myynti/myöntäminen valtion alueilla. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet*	Kaavoituksessa huomioitavat seikat, kaavoituksen edunvalvonta, maakuntakaavojen ja yleis- ja asemakaavojen huomiointi. Kaavoitusperiaatteet ottavat kantaa luontoarvojen korostettuun huomioimiseen kaavoituksessa.	Yleisesti biologisen monimuotoisuuden turvaaminen	Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuma Kiinteistökehityksen osalta. Kaavoitusperiaatteiden toteutumista seurataan alueen käytön suunnittelun ja kaavoituksen eri vaiheissa.	Metsähallituksen liiketoiminnan taseessa olevat alueet. Kaavoitusperiaatteet koskevat erityisesti Metsähallituksen hallinnoimia ranta-alueita. Muita kuin ranta-alueita kaavoitetaan markkinalähtöisesti ottaen kaavoitusperiaatteet huomioon soveltuvin osin.	Kiinteistökehityksen johtoryhmä

Periaatteet, jotka merkitty * ovat julkisia dokumentteja

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Kestävän metsätalouden harjoittamisen periaatteet

Metsätalous Oy:n toteuttama alue-ekologinen suunnittelu kytkeytyy olennaisesti kaikkia valtion maita ja vesiä koskevaan luonnonvarasuunnitteluun. **Alue-ekologisen tarkastelun menetelmäkuvauksessa** kerrotaan, mitä alue-ekologinen suunnittelu ja tarkastelu ovat sekä miten ja milloin niitä käytetään. Kyse on monitavoitteisesta metsäsuunnittelusta, jossa monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävät ekologiset tavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Alue-ekologisen verkoston tila ja siinä tapahtuneet muutokset raportoidaan ja otetaan huomioon luonnonvarasuunnittelun yhteydessä.

Metsätalous Oy:llä on käytössä kaksi keskeistä toimintaperiaatetta, **metsänhoito-ohje ja ympäristöopas**, joiden avulla turvataan luonnon monimuotoisuutta. Molempia sovelletaan kaikkiin valtion hallinnoimiin monikäyttömetsiin ja niiden käsittelyyn. Keskeistä on metsien vastuullinen ja kestävä käyttö, jolla mahdollistetaan metsien monipuolinen hyödyntäminen myös tulevaisuudessa. Metsän eri käyttömuodot on huomioitu toimintaperiaatteissa ja niihin on sisäänrakennettu myös sertifikaattien (PEFC, PEFC CoC, ISO14001) asettamat vaatimukset. Sertifikaattivaatimusten noudattaminen osoittaa toiminnan olevan kestävä ja YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista. Vaatimusten noudattaminen todennetaan auditoinnein.

Metsätalouden toimintaperiaatteissa suojelualueet on tunnustettu biologisen monimuotoisuuden kannalta

tärkeiksi ja siksi periaatteissa on ohjeet toimimisesta suojelualueilla ja niiden läheisyydessä. Näillä herkillä alueilla ei ole todettu kielteisiä vaikutuksia aiheuttavista toimintoista, sillä alueilla ei käsitellä metsää joko ollenkaan tai vaihtoehtoisesti käsittely on tarkkaan säädeltyä. Suojelualueiden läheisyydessä harjoitettavan toiminnan ei ole myöskään havaittu heikentävän alueilla sijaitsevien elinympäristöjen tilaa tai aiheuttavan häiriötä suojeltaville lajeille. Toimintaperiaatteissa ei ole suoranaista metsäkatoa koskevia kirjauksia, mutta metsälaki edellyttää metsien uudistamista päätehakkuun jälkeen. EU:n metsäkatoasetuksen vaatimukset on kuitenkin tiedostettu, ja toimintaperiaatteet päivitetään tältä osin ennen asetuksen voimaantuloa. Omistajapolitiikka linjaa, ettei uusiutuvan energian hankkeilla aiheuteta merkittävää metsäkatoa.

Metsänhoito-ohje sisältää metsien uudistamisen ja kasvatuksen toimintaperiaatteet. Ohjeessa on kuvattu, miten erityiskohteilla toimitaan (mm. maisema- ja virkistyskäyttökohteet sekä saamelaisten kotiseutualue) sekä metsänhoidolliset keinot ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja ilmastonmuutoksen hillinnässä. Ohjeesta on suora linkitys Metsätalous Oy:n ympäristöoppaaseen, jossa ohjeistetaan tarkemmin toimintatavat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien turvaamiseksi.

Metsätalouden ympäristöoppaan ohjeistus perustuu lainsäädännön, metsäsertifiointin ja Metsätalous Oy:n omiin vaatimuksiin ja suosituksiin toimenpiteistä, joilla turvataan metsien monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita valtion monikäyttömetsissä. Ympäristöopas linkittyy Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohjeeseen ja muodostaa yhdessä sen kanssa kattavan ympäristö-

ohjeistuksen. Ympäristöoppaassa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet, joita ovat muun muassa luontokohteet, lajiesiintymät ja ekologiset yhteydet. Kohteiden huomioiminen metsätaloustoimenpiteissä on ohjeistettu yksityiskohtaisesti. Lisäksi oppaassa esitellään käytössä olevat elinympäristöjen aktiivisen hoidon toimenpiteet ja niiden toteutus sekä keskeisimmät metsien tuottamat ekosysteemipalvelut. Oppaassa on ohjeistettu monimuotoisuuden ja ekosysteemien huomioon ottaminen sekä suunnittelussa että toteutuksessa, kuten puunkorjuussa, raivaussahatöissä, maanmuokkauksessa, kunnostusojituksessa, tienrakennuksessa ja lannoituksessa.

Monimuotoisuuden suojelun ja ylläpidon periaatteet suojelualueilla

Valtaosa Suomen suojelualueverkoston pinta-alasta on valtion omistuksessa ja Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa ja hoidossa. **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet** ohjaavat toimintaa suojelualueilla. Kaikkien suojelualueiden ensisijainen tehtävä on luonnon monimuotoisuuden suojelu ja ylläpito. Suojelualueilla monimuotoisuutta vaalitaan pääsääntöisesti luottaen luonnon omiin kehityskuluihin. Suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja parantamiseksi myös aktiivinen elinympäristöjen hoito on usein tarpeen. Suojelualueiden hoidossa ja käytön ohjauksessa sovelletaan ekosysteemilähestymistä. Siinä toimenpiteitä suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen ja yhteistyössä niiden paikallisyhteisöjen kanssa, joihin suojelualueet ja niitä koskevat toimenpiteet voivat vaikuttaa. Suojelualueiden arvoja turvataan myös tehokkaalla edunvalvonnalla sekä osallistamalla kaa-

voitus- ja muihin maankäytön suunnitteluprosesseihin. Rakentamiseen ja reittirakentamiseen liittyvät yleiset linjaukset ja ohjeet sisältyvät suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteisiin.

Ennallistamisen ja luonnonhoidon keskeisimpiä tavoitteita on lajien elinympäristöjen ja luontotyyppien laadun parantaminen ja sitä kautta sekä lajien että luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen hidastaminen ja pysäyttäminen. Luontopalvelut päivitti Suomen ympäristökeskuksen ja laajan yhteistyöverkoston kanssa **Soiden ennallistamisoppaan** vuonna 2025. Soiden ennallistamisoppaassa kuvataan soiden ennallistamisen tavoitteita ja tarvetta, suon vesitaloutta, pintaturpeen ominaisuuksia ja turpeen kertymistä sekä suoluonnon monimuotoisuutta. Siinä tarkastellaan myös ojituksen ja ennallistamisen vaikutuksia vesitalouteen, pintaturpeeseen ja monimuotoisuuteen. Oppaassa käydään läpi ennallistamisen suunnittelun vaiheet ja esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät. Oppaassa kuvataan aapa- ja keidassoiden, viettävien soiden, korpien, lettojen, pohjavesialueiden ja hiekkamaiden soiden sekä metsäluhtien ennallistamisessa huomioitavia näkökulmia. Lisäksi kuvataan ennallistettujen soiden hoitoseurannan pääperiaatteet ja esitellään tarkemmin 20 erilaista ennallistettua kohdetta eri puolilta Suomea.

Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon oppaassa kuvataan tavallisimmat käytössä olevat metsien ennallistamis- ja luonnonhoitomenetelmät: metsän polttaminen, lahopuun lisäys puustoa vahingoittamalla tai tappamalla, puustorakenteen monipuolistaminen pienaukottamalla sekä lehtojen, jalopuumetsien ja paahdeympäristöjen hoito. Ennallistamisoppaiden tavoit-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

teena on lisätä ennallistamis- ja luonnonhoitotoimien vaikuttavuutta ja tehokkuutta, ja niitä voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolisilla alueilla.

Kestävän matkailun periaatteet korostavat biologisen monimuotoisuuden huomioimista ja suojelua matkailun ohella. Periaatteissa korostetaan matkailijoiden ja matkailuyritysten vastuullisuutta suojelualueilla toimitaessa esimerkiksi ohjaamalla pysymään merkityillä reiteillä ja välttämään herkkiä elinympäristöjä, mikä suojelee lajistoa ja kasvillisuutta kulumiselta. Matkailun suunnittelussa pyritään yhteistyöhön ympäristöasiantuntijoiden kanssa, jotta matkailun vaikutukset ekosysteemeihin ja uhanalaisiin lajeihin pysyvät hallittuina. Tavoitteena on ekologisesti kestävä matkailu, joka tukee luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaista suojelua ja edistää ympäristötietoisuutta.

Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Tavoitteena on varmistaa, että maastoliikenne tapahtuu kestävällä tavalla niin, että luonnolle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman pieniä. Maastoliikennettä säädellessä Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla erityisesti luonnon ja ympäristön suojelun näkökulmasta. Periaatteet päivitettiin vuonna 2025.

Kalastuksen ja metsästyksen ekologinen kestävyys

Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tie-

toon perustuen. Tavoitteena on turvata kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Metsästyksen tulee metsästyslain mukaan olla ekologisesti kestävä ja kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueilla metsästyksessä ja kalastuksessa tulee ekologisen kestävyuden lisäksi huomioida sosiaalinen kestävyys eli muu käyttö, metsästyksen ja kalastukseen liittyvät säädösperusteiset erityisoikeudet ja saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Kalastuksen ja metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan **aluekohtaiset kalastus- ja metsästyslupakiintiöt. Kiintiöpäätökset** valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sekä kalastuksen että metsästyksen kiintiöpäätöksiä on kaksi, joista toinen kattaa saamelaisten kotiseutualueen ja toinen muun Suomen. Kiintiöpäätökset kuulutetaan ja niistä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Vuoden 2025 aikana valmisteltiin metsästyksen kiintiöpäätökset metsästysvuosille 2025–2028 ja kalastuksen kiintiöpäätökset vuosille 2026–2028.

Kiintiöpäätöksiin perustuvalla kalastuksen ja metsästyksen vuosisuunnittelulla varmistetaan eri kala- ja riistalajien hyödyntäminen kestävällä tavalla. Suojelualueiden kalastuksen ja metsästyksen kestävyuden varmistamisessa huomioidaan myös luonnonsuojelulaki. Tarkempaa sääätelyä toteutetaan tapauskohtaisesti, tarpeen vaatiessa suojelualueiden perustamissäädöksissä, hoito- ja käyttösuunnitelmissa sekä järjestyssäännöissä. Kiintiöpäätösten toteutumista seurataan tarkastelemalla kalastuksen ja metsästyksen lupamääriä ja saalispalautteista laskettavia saalismääriä. Kalastuksen ja metsästyksen sekä saalismäärien seurannassa hyö-

dynnetään Metsähallituksen omien tietojen lisäksi tutkimuslaitosten ja -organisaatioiden tuottamaa tietoa. Toimintaperiaatteisiin on sisäänrakennettu myös ISO 14001 -sertifikaatin asettamat vaatimukset. Niiden noudattaminen osoittaa toiminnan olevan kestävä ja noudattaminen todennetaan auditoinnein.

Kala- ja riistavarojen kestävään käyttöön sisältyy myös kala- ja riistaelinympäristöjen ja -lajien hoito sekä kalastuksen ja metsästyksen valvonta. Toiminta perustuu lakiin sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa laadittuun tulossopimukseen. Erävalvonnan perusta on rakennettu perustuslailla julkisen vallan käyttöä ja ympäristövastuuta koskevista pykälistä. Käytännön valvontatehtävät määritellään metsähallituslaissa ja laissa Metsähallituksen erävalvonnasta. Toiminnan yleiset periaatteet määritellään kaikkea viranomaistoimintaa säätelevässä hallintolaissa. Käytännön viranomaisyhteistyön koordinointi tapahtuu PTR-rakenteissa, eli poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa yhteistyössä.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen periaatteet kaavoituksessa

Alueidenkäyttölain mukaisesti alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on muun muassa varmistaa alueiden käytön ekologinen kestävyys sekä edistää monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä. Nämä tavoitteet koskevat kaikkia kaavatasoja eli maankunta-, yleis- ja asemakaavoitusta. Laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa on huomioitava, että luonnonsojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan huomioon. Kaavojen tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Niitä laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, johon kaavalla voi olla olennaisia vaikutuksia. Lisäksi ranta-asemakaavaa laadittaessa pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi on huomioitava, että rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön, ja että ranta-alueille tulee jäädä riittävästi myös yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet tarkentavat maa- ja vesialueiden hallintapolitiikkaa ja liittyvät olennaisesti biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen sekä ekosysteemien säilymiseen valtion maa- ja vesialueilla. Kaavoituksessa ohjaavana periaatteena on laadukas luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot korostetusti huomioiva suunnittelu. Rantojen kaavoituksen yhteydessä näihin arvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Laajoja ja yhtenäisiä, rakentamattomina säilyneitä valtion omistamia rantakokonaisuuksia ei kaavoiteta rakentamiseen. Käsitteitä laaja ja yhtenäinen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Eteläisessä Suomessa pienialainenkin rakentamaton alue voi olla virkistyskäytön kannalta merkittävä. Kaavoitusprosessiin kuuluvat riittävän perusteelliset, esimerkiksi luontoa, maisemaa ja kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset. Metsähallituksen paikkatietojärjestelmien tietoja hyödynnetään selvitysten lähtötietoina. Omien kaava-alueiden tulee olla suunnittelun kannalta riittävän suuria tai järkevästi muodostuvia kokonaisuuksia. Tällöin rakennusoikeuksia voidaan keskittää alueille, joilla ympäristövaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Samalla säilytetään riittävän laajoja rakentamattomiksi jääviä alueita. Kaavoitusperiaatteiden sisältö on kuvattu [metsa.fi-verkkosivuilla](https://www.metsa.fi/verkkosivuilla) ja on sitä kautta sidosryhmien saatavilla.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimet

Kestävän metsätalouden harjoittaminen

Metsätalous Oy toteuttaa valtion monikäyttömetsissä luonnon monimuotoisuutta ylläpitäviä ja lisääviä sekä ekosysteemien tilaa parantavia toimia. Osa toimista on jatkuvaluontoisia, osa toteutetaan määrättyllä aikavälillä. Kaikki valtion monikäyttömetsät Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsiä lukuun ottamatta ovat **PEFC-sertifioituja**. Sertifiointi vaikuttaa laajasti metsätalouden käytäntöihin koko Suomessa ja sen vaatimukset pyrkivät vahvistamaan erityisesti metsätalouden ekologista kestävyttä. Toimintaa arvioidaan vuosittain ulkoisissa auditoinneissa, jotka koskevat metsien kestävän hoidon ja käytön vaatimuksia (PEFC FI 1002) sekä puun alkuperän seurannan (Chain of Custody) vaatimuksia.

Lahopuulla on huomattava merkitys metsäluonnon monimuotoisuudelle. Suomalaisista metsälajeista noin 4000 lajia tarvitsee kuollutta puuta elääkseen. Se tarkoittaa neljänneistä kaikista metsälajeista. Metsätalous Oy turvaa monimuotoisuutta säästämällä kuolleen puun kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa ja jättämällä riittävän järeitä eläviä säästöpuita kuolemaan ja lahoamaan metsiin. Lisäksi puunkorjuun yhteydessä tehdään tekopötkelöitä eli noin 3 metrin korkeudelta katkaistuja eläviä puita. Näin pyritään varmistamaan lahoppuujatkumo.

Metsätalous Oy jättää puunkorjuussa PEFC-sertifioinnin vaatimusten mukaisesti pysyvästi eläviä **säästöpuita**. Lisäksi metsänkäsittelyssä säästetään PEFC-ser-

tifikaatissa luetellut erityislaatuiset puut, kuten petolintujen pesäpuut, jalot lehtipuut ja kookkaat haavat. Säästöpuiden jättämisessä huomioon otettavia asioita ovat säästöpuiden koko, määrä, laatu sekä sijoittelu. Säästöpuuryhmät muodostavat eliöstölle vaihtelevia elinympäristöjä, toimivat suojatiheikkönä ja niillä on myös maisemallista merkitystä.

Kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa säilytetään luontaisesti esiintyviä tiheikköjä ja sekapuustoisuutta, jos sekapuustoisuus ei vaaranna kasvatettavien puulajien menestymistä. **Tiheiköt ja sekapuustoisuus** turvaavat monipuolisen lajiston säilymistä talousmetsissä. Sekapuustoisuus edistää myös pitkän aikavälin sopeutumista ilmastonmuutokseen ja parantaa metsien kestävyttä tauteja ja tuhohyönteisiä vastaan yhden puulajin metsiin verrattuna. Lehtipuiden karike alentaa maan happamuutta ja edistää ravinteiden vapautumista puiden käyttöön.

Sertifikaattivaatimuksissa ja omissa toimintaperiaatteissa edellytetyt lahoppuun lisääminen, säästöpuiden jättäminen, suojatiheikköjen säilyttäminen ja sekapuustoisuuden suosiminen ovat jatkuvaa toimintaa.

Peitteellinen metsänkäsittely tehostaa hiilen varastoitumista ja sillä on etenkin turvemaiden vesiensuojelullista merkitystä. Metsätalous Oy käyttää peitteellistä metsänkäsittelyä kohteilla, joille se soveltuu ekologisesti ja metsänhoidollisesti, tai sen käytölle on muusta maankäytöstä (esim. virkistyskäyttö, porotalous tai saamelaiskulttuurin harjoittaminen) johtuva peruste. Turvemaiden uudistamisessa pyritään ensisijaisesti peitteiseen metsänkäsittelyyn ja hyödyntämään luontaisen uudistamisen mahdollisuudet. Peit-

teellisen metsänkäsittelyn toteuttaminen on jatkuvaa toimintaa.

Monikäyttömetsien luontokohteet määritellään joko alue-ekologisessa tarkastelussa, muussa inventoinnissa tai toimenpidesuunnittelun yhteydessä. **Alue-ekologista suunnittelua** on tehty Metsähallituksessa menestyksellisesti jo 30 vuotta. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Keskeistä on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajänteellä. Tämä tarkoittaa sekä alueen elinympäristötyyppien säilyttämistä että niissä elävän luontaisen lajiston suojelua.

Alue-ekologisten kohteiden kytkeytyneisyyden ja laadun ylläpitäminen on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä maankäytön muutoksesta tai luonnonvarojen suorasta hyödyntämisestä aiheutuvien negatiivisten vaikutusten minimoinnissa. Lajisto- ja luontotiedon kerryttäminen ja hyödyntäminen on olennaista metsälajien ja -luontotyyppien säilymisen kannalta. Kattavan lajisto- ja luontotiedon avulla metsänkäsittelyn toimenpiteet voidaan suunnitella ja toteuttaa arvokkaat kohteet huomioiden. Suunnittelumenetelmiä ja -ohjeistuksia kehitetään jatkuvasti ja tarvelähtöisesti.

Metsätalous Oy aloitti vuonna 2024 EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset **vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnit monikäyttömetsissä**. Inventointien (2024–2026) tavoitteena on tunnistaa ja suojella EU-komission määritelmän sekä kansallisten kriteerien mukaiset valtion monikäyttömetsien vanhat ja luon-

nontilaiset metsät. Lisäksi inventointityön yhteydessä havaitut Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan luontokohtekriteerit täyttävät kohteet siirretään toiminnan ulkopuolelle tai rajoitettuun käyttöön osaksi monikäyttömetsien alue-ekologista verkostoa.

Alkuvuodesta 2025 hyväksyttiin periaatepäätös, jossa määriteltiin kansalliset vanhojen metsien kriteerit ja samalla linjattiin luonnontilaisen metsän määritelmä Suomessa. Vuonna 2025 Metsätalous Oy:stä inventointityöhön osallistui noin 60 henkilöä. Inventoijien työpanos oli yhteensä noin 22 henkilötyövuotta. Inventoitavien kohteiden tunnistamisessa hyödynnettiin Metsähallituksen omia tietolähteitä sekä eri sidosryhmien ja vapaaehtoisten luontokartoittajien toimittamia tietoja. Inventoinneissa keskeisimmät mitattavat rakennepiirteet ovat puuston ikä ja kuolleen puun määrä. Vuoden 2025 loppuun mennessä metsiä on inventoitu noin 170 000 ha, joka on noin 50 % kokonaistavoitteesta. Vuonna 2026 vuorossa on saamelaiden kotiseutualueen vanhojen ja luonnontilaisen metsien inventointi. Kun kaikki kansalliset kriteerit täyttävät vanhat ja luonnontilaiset metsät on inventoitu, päättää eduskunta niiden suojelusta.

Metsätalous Oy:ssa lisättiin vuonna 2025 **vesistövaikutuksiin liittyvää osaamista** vesistöjen suojavyöhykkeitä käsittelevällä kaikille metsätalouden toimihenkilöille pakollisella vesiensuojelukursilla. Metsähallituksen vesienhoito-oppaan kirjoitustyö aloitettiin vuonna 2025. Vuonna 2026 julkaistava opas sisältää vesiluonnon monimuotoisuutta ja vesienhoidollisia lähtökohtia käsittelevän osion sekä ohjeita ja esimerkkejä. **Vesistövaikutusten** hallinnasta kerrotaan lisää osion [E2 kohdassa Toimet](#).

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Lajiston huomioiminen perustuu lainsäädännön lisäksi metsäsertifioinnin vaatimuksiin sekä Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan sisältämiin toimintaohjeisiin. Ympäristöoppaassa on yksityiskohtaiset ohjeet erilaisten lajiesiintymien turvaamiseen joko niiden vapaaehtoi-

sen suojelun tai muun luonnonhoidon keinoin. Huomioon otettavat lajit on kuvattu taulukossa 15. Opas sisältää lajikohtaisia ohjeita muun muassa petolintujen, raakun ja liito-oravan huomiointiin.

Taulukko 15. Monikäyttömetsien hoidossa huomioon otettavat lajit

Lakisääteisesti suojellut lajit	Petolinnut	Uhanalaiset lajit	Muut huomioon otettavat lajit
<ul style="list-style-type: none"> Erityisesti suojeltavat lajit Direktiivilajit Uutena tavatut lajit Rauhoitetut lajit* 	<ul style="list-style-type: none"> Maa- ja merikotka Sääksi Muut petolinnut 	<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit 	<ul style="list-style-type: none"> Silmälläpidettävät ja puutteellisesti tunnetut lajit

* Rauhoitetuille lajeille ei ole omaa ohjeistusta, vaan niihin sovelletaan lajikohtaisesti ympäristöoppaan muita lakisääteisesti suojeltuja lajeja, petolintuja, uhanalaisia ja muita huomioon otettavia lajeja koskevia ohjeita.

Toiminta lajiesiintymillä ja niiden läheisyydessä suunnitellaan huolellisesti eri asiantuntijoiden toimesta. Tiedot metsätaloudessa huomiotavista lajeista ovat saatavilla Metsähallituksen tietojärjestelmissä. Olemassa olevan esiintymätiedon lisäksi Metsätalous Oy toteuttaa esiintymätarkastuksia ja lajistokartoituksia osana toimenpiteiden suunnittelua. Metsähallituksen vastuulajien ja lakisääteisesti suojeltavien lajien osalta suunnittelu tehdään yhteistyössä Luontopalveluiden kanssa. Viranomaisten antamia toimintaohjeita noudatetaan poikkeuksetta.

Metsätalous Oy kehittää metsätalouden lajisuojelua muun muassa osallistumalla kehittämishankkeisiin sekä toteuttamalla omia lajistoselvityksiä. Vuonna

2025 käynnistettiin Alue-ekologisen verkoston lajistospelvitys -hanke (2025–2028), jonka tavoitteena on parantaa tietopohjaa uhanalaislajiston esiintymisestä erityisesti Metsätalous Oy:n hallinnoimilla alue-ekologisen verkoston luonto- ja muilla erityiskohteilla sekä edistää metsätalouden lajisuojelua. Selvityksen pohjalta laaditaan lakisääteisesti suojeltavien lajien (erityisesti suojeltavat, direktiivilajit) nykytilaselvitys sekä määritellään kohteilla tarvittavat suojelu- ja luonnonhoitotoimet. Lisäksi kehitetään tarpeen mukaan esimerkiksi lajikohtaista ohjeistusta esiintymien arviointiin, rajaamiseen tai muuhun huomioimiseen sekä hoitoon. Selvityksen tuottamat ensimmäiset tulokset julkaistaan vuonna 2026.

Monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen suojelualueilla

Luontopalvelujen keskeiset toimet perustuvat ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa laadittuun tulossopimukseen. Metsähallituksen vaikuttavuustavoitteina on suojella luonnon monimuotoisuutta sekä parantaa lajien populaatioiden elinympäristön tilaa niin maalla, sisävesissä kuin merillä, sekä turvata luonnonsuojelualueverkoston arvot ajantasaiseen tietoon perustuvalla suunnittelulla ja edunvalvonnalla

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät tarkemmat tulostavoitteet Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisessä tulossopimuksessa vuosille 2025–2028:

- Toimii lajien ja luontotyyppien monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttaen mm. Helmi-ohjelman luonnonhoito- ja ennallistamistoimia
- Toteuttaa luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamisen ja ylläpitämisen edellyttämiä toimenpiteitä

[Helmi-ohjelman](#) toteuttamisesta kerrotaan oman otsikkonsa alla ja tavoitteiden toteutumisesta kohdassa [Tavoitteet ja mittarit](#).

Natura 2000 -verkoston haltijana Luontopalvelut seuraa ja arvioi Natura-alueiden tilaa säännöllisesti. Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää ja parantaa alueiden suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien suojelutasoa. **NATA-arvioinneissa** määritetään alueen luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvot, niiden tila sekä arvoihin kohdistuvat uhkatekijät. Arvioinnin perusteella määritellään, minkälaisia toimia tarvitaan tavoitetilan saavuttamiseksi tai säilyttämiseksi. Lisäksi arvioidaan aluekohtaisesti luontotyyppien ja lajien tilaa sekä tehtyjen suojelutoimenpiteiden riittävyyttä. Luontopalvelut teki vuonna 2025 yhteensä 60 NATA-arviointia. Lisäksi päivitettiin laji- ja luontotyyppitietoja maa-alueilta, sisävesiltä ja merialueilta.

Hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) on tietyn suojelualueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus sekä keskeinen työkalu suojelualueen käytön vaikutusten hallintaan. Sen avulla toteutetaan laissa säädettyjen alueen perustamistavoitteiden lisäksi suojelualueiden hoidolle ja käytölle asetettuja muita tavoitteita. Pääperiaate on, että suojelualueen käyttö ei vähennä niitä luonnonsuojelullisia ja kulttuurisia arvoja, joiden suojelemiseksi alue on perustettu. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmissa analysoidaan perustietojen pohjalta alueen nykytila, tärkeimmät arvot, tuleva kehitys ja uhkatekijät sekä hoidon ja käytön tavoitteet. Lisäksi määritellään alueen erityiset suoje-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

luarvot ja suojelua turvaavat vyöhykkeet. Suunnitelmassa arvioidaan myös toteutuksen ympäristövaikutukset.

Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen on vuonna 2025 ollut käynnissä seitsemällä kohteella. Esimerkiksi vuonna 2025 valmistuneessa Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelmassa on määritelty, että päämääränä on suojella ja säilyttää alueen luontotyyppisiä ja lajeja, turvata luonnon monimuotoisuutta luonnonhoidolla, vaalia ja säilyttää vähäisen ihmistoiminnan alueita, säilyttää kulttuuriperintökohteita sekä elävää saariston paikalliskulttuuria. Alueen matkailu- ja virkistyskäytön tulee olla kestävä, kävijöiden luontosuhdetta vahvistavaa, ja kaiken toiminnan luonnonsuojelualueiden arvojen mukaista. Tavoitteiden saavuttamiseksi perinnebiotooppien, lehdesniittyjen, jalopuiden, lehtojen, paahdeympäristöjen ja ranta- ja meriluontotyyppien sekä lajien hoitoa jatketaan ja kehitetään. Samalla hoidetaan ja ylläpidetään kulttuuriperintöä. Lisäksi jatketaan ja laajennetaan vieras- ja haittalajien poistoa ja pyyntiä. Lajien ja luontotyyppien sekä virkistyskäytön vaikutusten seuranta jatketaan ja kehitetään laajasti.

Metsähallituksen tuottamalla, ylläpitämällä ja jakamalla luontotiedolla voidaan tukea lajien ja luontotyyppien suojeluun sekä ekosysteemien tilan parantamiseen tarvittavia toimia. Metsähallituksen Luontopalvelujen merkitys luontotiedon kerääjänä ja jakajana on merkittävä, sillä Luontopalvelut omistaa koko ympäristöhallinnon käytössä olevan Uljas-järjestelmäkokonaisuuden. Uljaaseen tallennetaan muun muassa suojelualue-, luontotyyppi- ja lajitietoa sekä näitä koskevien toimenpiteiden tietoja. Lajitietoja jaetaan myös kaikille avoimen laji.fi-palvelun ja luon-

totyypitietoja avoimen rajapintapalvelun kautta. Luontotyyppi- ja lajitiedon ajantasaisuus on edellytys lajien ja luontotyyppien tilan seurannalle ja arvioinnille. Se mahdollistaa muun muassa uhanalaisten lajien elinympäristöjen tunnistamisen ja suojelutoimenpiteiden kohdentamisen. Tiedon avulla voidaan myös seurata toimenpiteiden vaikuttavuutta. Kun tieto on tarkkaa ja ajantasaista, voidaan vaikutustekijöihin puuttua ajoissa ja kohdentaa toimenpiteet tehokkaasti monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Vuonna 2025 Metsähallituksen Luontopalvelujen asiantuntijat osallistuivat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivien raporttien laadintaan tekemällä luontokartoituksia luonnonsuojelualueilla ja kokoamalla tietoja myös suojelualueiden ulkopuolelta. Luonto- ja lintudirektiivit muodostavat perustan luonnon monimuotoisuuden suojelulle ja ohjaavat jäsenmaiden luonnonsuojelutoimia. Luontopalvelut vastasi 34 lajin ja 27 luontotyyppien suojelutason arvioinnista. Metsähallituksen erityisosaamista ovat muun muassa pohjoiset lajit ja luontotyytit sekä rannikkoluonto, saimaanorppa ja monet metsien ja soiden lajit. Luonto- ja lintudirektiivien raportit toimitetaan Euroopan komissiolle kuuden vuoden välein, ja tuorein raportointi käsittää vuodet 2019–2024.

Keskeisiä toimia luontotietoon liittyen oli lisäksi tiedon inventointi- ja seurantamenetelmien kehittäminen ja koordinointi yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen ja muiden toimijoiden kanssa erityisesti SuoKauko-hankkeessa. SuoKaukossa kerättiin ensimmäistä kertaa opetusdataa maastosta Pohjois-Pohjanmaalla ja testattiin myös droonien hyödyntämistä opetusdatan tuottamisessa. Syksyllä tehtiin ensimmäi-

siä suoyhdistymien tunnistamista koskevia mallinnuksia, joiden alustavat tulokset olivat lupaavia.

Merialueiden suojeluun liittyen kehitettiin suojelualueverkostoa laatimalla esitys uusista suojeltavista alueista. Esitetyt alueet ovat pinta-alaltaan yhteensä noin 49 000 hehtaaria. Esitys liittyy Metsähallituksen omistajapoliittisiin linjauksiin sekä valmisteilla olevaan kansalliseen biodiversiteettistrategiaan, joka velvoittaa lisäämään ekologisesti kytkeytynyttä ja edustavaa suojelualueverkostoa vuoteen 2030 mennessä. Suojelun kohdennuksessa huomioitiin erityisesti nykyisiin kansallispuistoihin rajautuvat suojelemattomat vedenalaiset alueet sekä merialueet, joilla suojeltu ranta- vyöhyke yhdistyy suojelemattomaan vedenalaiseen arvoalueeseen tai kalojen tai lintujen kannalta tärkeään merialueeseen. Esitys toimitettiin ympäristöministeriölle jatkovalmistelua varten.

Vuonna 2025 laadittiin myös Suomen merensuojelualueverkoston kehittämisen tiekartta vuoteen 2030. Useiden organisaatioiden yhteistyönä Biodiversea LIFE IP -hankkeessa laatima tiekartta esittää 34 konkreettista toimenpidettä, joilla voidaan parantaa meren tilaa, turvata arvokkaimmat merialueet ja saavuttaa kansainväliset suojelualueetavoitteet. Suunnitelman keskeiset ehdotukset liittyvät siihen, miten nykyiset suojelualueet turvaavat tehokkaammin vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta ja miten suojelualueverkostoa laajennetaan. Yllä kuvatut uudet suojelualue-esitykset tehtiin hankkeen kanssa yhteistyössä. Lisäksi esitetään Suomen ensimmäisen merellisen luonnonpuiston perustamista sekä toimia, joilla voidaan turvata kalojen lisääntymisalueita ja huomioida erityisesti geologinen monimuotoisuus.

Luontopalvelut toteutti vastuullaan olevat merenhoidon seurannat Saaristomerellä ja Selkämerellä. Linjat tehtiin hiekka- ja sorapohjien sekä matalien kasvillisuuspeitteisten liejupohjien seuraamiseksi. Velmu-ohjelmassa inventoitiin Saaristomeren arvokkaaksi tunnistettuja vedenalaisia kohteita. Lisäksi läntisellä Suomenlahdella ja Saaristomerellä tehtiin laji- ja luontotyyppikartoituksia.

Luonnonhoitoa ja ennallistamista jatkettiin monissa elinympäristöissä sekä perusrahoituksella että EU:n LIFE-rahoituksella. Perinnebiotooppeja oli jatkuvassa hoidossa 6 527 hehtaaria. Tähän lukuun sisältyvät sekä valtion suojelualueet että sellaiset yksityiset suojelualueet, jotka ovat Luontopalvelujen vastuulla.

Luontopalvelut on vastannut useiden EU:n LIFE-hankkeiden toteutuksesta. Lisäksi Luontopalvelut osallistui LIFE Revives (2021–2027), Life2Taiga (2022–2028) ja Kiljuhanhi-ilmasto LIFE -hankkeisiin.

EU:n LIFE-hankkeita joiden toteutuksesta Luontopalvelut on vastannut vuoden 2025 aikana:

- Biodiversea LIFE-IP (2021–2029)
- Liito-orava-LIFE (2018–2025)
- Rannikko-LIFE (2018–2025)
- Yhteinen saimaanorppamme LIFE (2020–2025)
- Priodiversity LIFE (2024–2031)

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Rannikko-LIFE hanke päättyi 31.3.2025. Hankkeessa kunnostettiin merkittäviä rannikon ja saariston elinympäristöjä kuten paahdealueita, rantaniittyjä, lehtoja ja hakamaita yli 1 600 hehtaaria. Alueita kunnostamalla on parannettu muun muassa apolloperhosen ja erakokuoriaisen elinoloja sekä poistettu haitallisia vieraslajeja, kuten kurtturisuus. Hoidettavana on ollut Suomen rannikon luontoa Perämereltä Hangon saaristoon sekä Viron pohjoisrannikon luontoa esimerkiksi Tallinnassa ja Lahemaan kansallispuistossa.

Life2Taiga-hankkeessa tehtiin vuonna 2025 kolme ennallistamispolttua, yhteensä noin 20 hehtaarin alalla. Paloatkumosuunnitelmia on valmistunut ja hyväksytty viisi. Hoitoseurantoja on tehty edellisenä vuonna poltetuille kohteille.

Protect Baltic -hankkeessa on viety eteenpäin Itämeren pohjahabitaattien ennallistamisen toimintaohjelmaa sekä tätä tukevaa työkalupakkia. Työtä on tehty tiiviissä yhteistyössä Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissio HELCOMin luonnonsuojelu-, biodiversiteetti- ja ennallistamistyöryhmän (BioDiv) kanssa. Toimintaohjelman pääpainopiste on aktiivisissa ennallistamistoimenpiteissä. Biodiversea LIFE-IP, Priodiversity LIFE, Liito-orava-LIFE ja LIFE Revives -hankkeista kerrotaan lisää kohdassa [Hankkeet luonnonsuojelun, ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteinä.](#)

Saimaannorppa ja muu lajisuojelu

Luontopalvelut edistää luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamista. Ajantasainen lajitieto auttaa tunnistamaan ja arvioimaan biologisen monimuotoisuuden häviämisen suoria vaikutuskijöitä, kuten elinympäristöjen häviämistä, lajien

uhanalaistumista ja vieraslajien leviämistä. Kun tieto on tarkkaa ja ajantasaista, voidaan vaikutustekijöihin puuttua ajoissa ja kohdentaa toimenpiteet tehokkaasti monimuotoisuuden turvaamiseksi. Hankkeilla on työssä tärkeä rooli. Metsähallituksen erityisvastuulajeja ovat saimaannorppa, naali, maakotka, tunturihaukka ja muuttohaukka.

Saimaannorpan suojelua jatkettiin Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa. Metsähallituksen organisoimissa apukinoskoluauksissa valmistui yli 330 apukinosta eri puolille Saimaata. Norppien pesäpaikoiksi oli käytettävissä myös 41 keinopesää. Kuuteista noin 80 prosenttia syntyi apukinokseen tai keinopesään, ja kuutteja syntyi ennätysmäärä, yhteensä 114. Lokakuussa tehdyn kanta-arvion mukaan saimaannorppia oli alkuvuodesta 2025 yhteensä 530 yksilöä, mikä ylittää hankkeelle asetetun tavoitteen (500 yksilöä). Kannan positiivisesta kehityksestä huolimatta vuonna 2025 havaittu kuolleisuus on myös ollut suurta, ja vaikka pesimäalueet laajenevat erityisesti Puruvedellä ja Suur-Saimaalla, Pohjois-Saimaalla kanta vaikuttaa taantuvan. Suojelutoimille tarvitaan siis jatkoa. Hanke päättyi vuoden 2025 lopussa.

Naalin suojelutyö jatkui tiiviissä yhteistyössä Ruotsin ja Norjan kanssa Interreg Aurora Felles fjellrev – Together for the arctic fox -hankkeessa. Naalin pesäpaikkoja tarkastettiin 345 kpl. Suomessa havaittiin vuonna 2025 kolme onnistunutta naalin pesintää Enontekiön tuntureilla. Kolmessa pesässä oli yhteensä neljä pentua. Merkittävin syy poikasten aiempia vuosia pienempään määrään oli naalin pääasiallisen ravinnonlähteen eli myyrien ja sopulien vähäisyys. Ruokinta-automaatteja oli käytössä 25 kappaletta ja niitä huollettiin ja täytet-

tiin myös kesäkaudella huonon ravintotilanteen vuoksi. Suuri ravintotilanteesta johtuva vaihtelu pentueiden ja pentujen määrässä on naalille tavanomaista. Naalialueilta poistettiin 220 kettua kahden määräaikaishanketyöntekijän ja 15 vapaaehtoisen paikallisen metsästäjän toimesta. Metsästyistä ketuista otettiin näytteitä tautikartoitusta varten naaliin mahdollisesti tarttuvien tautien varalta. Naalipentueita havaittiin koko Fennoskandiassa 97.

Metsähallitus tarkasti helikopterilla poronhoitoalueella kaikkiaan yli 1 300 vastuupetolintujen pesää, joista 950 oli maakotkan ja reilut 400 merikotkan, tunturihaukan ja muuttohaukan pesiä. Yhteensä Metsähallitus ja vapaaehtoiset tarkastivat 2 500 petolinnun pesää. Aiempien vuosien tapaan Metsähallitus maksoi ilmoitetusta aiemmin tuntemattomasta maa- ja merikotkan pesästä (merikotka Pohjois-Suomessa) 100 euron löytöpalkkion. Vuonna 2025 palkkio maksettiin kaikkiaan 31 uudesta maakotkan (18) ja merikotkan (13) pesästä.

Uhanalaisten putkilokasvien, sammallajien, sienten ja useiden hyönteisryhmien esiintymätarkastuksia tehtiin runsaasti paitsi suojelualueiden lajistotiedon kartuttamiseksi, myös tulevaa lajien uhanalaisuusarviointia silmällä pitäen. Hyönteisten vaatelias palolajisto on hyötynyt metsien ennallistamispoltoista, sillä esimerkiksi Nuuksion paloalueilta löytyi 16 punaisen listan hyönteislajia. Puutteellisesti tunnettuja leviä etsittiin etenkin Saaristomereltä, Selkämereltä ja Merenkurkusta.

Bioblitz-tapahtuma järjestettiin vuonna 2025 Tiilikjärven kansallispuistossa ja vuorokaudessa löytyi 1 568 eliölajia. Kokonaislajimäärä oli tähän mennessä järjes-

tettyjen Bioblitz-tapahtumien toiseksi korkein. Tapah-tumassa löydetyistä lajeista jopa 944 eli yli puolet oli puistolle uusia. Punaisen listan lajeja löytyi 98. Hienoimpia uusia löytöjä olivat vaarantunut vesisiiransammal, joka aikaisemmin tunnettiin Suomesta vain kolmesta paikasta, ja erittäin uhanalainen kuusenpiikki-jäkälä, joka löytyi Pumpulikirkon hiidenkirnusta.

Linnuston suojeluun ja seurantoihin liittyen Suomen viimeisten kirjokerttujen esiintymispaikkoja selvitettiin Saaristomerellä. Koko Suomessa kirjokerttuja arvioidaan pesivän noin 100–200 paria, joista kuluneena kesänä löydettiin noin 40 paria. Kartoitukset jatkuvat ensi kesänä. Pesimäympäristöjen tilan selvitysten perusteella voidaan aloittaa pesimäpaikkojen kunnostaminen. Maalintujen linjalaskentoja tehtiin yhteensä 20 luonnonsuojelu- tai erämaa-alueella, ja saaristolintulaskentoja tehtiin Saaristomerellä, Porvoon saaristossa ja Merenkurkussa. Biodiversea LIFE -hankkeessa jatkettiin ulkomerimatalikkojen laskentoja Suomenlahdella ja Selkämerellä. Saaristossa poistettiin vieraspe-toja Tornion ja Virolahden välisellä alueella noin 1 500 saarella ja luodolla. Suomen tärkeimmillä lintuvesillä on jatkettu kunnostus- ja hoitotoimenpiteitä sekä linnustoseurantoja parillakymmenellä kohteella. Lintuvesillä pyritään parantamaan lintujen pesimäpaikkoja ja levähdysalueita, lisäämään aikuisten ja poikasten ravintoa sekä vähentämään saalistuspainetta. Toimenpiteinä ovat muun muassa hoitokalastukset, raivaukset ja ruopaukset. Vuonna 2025 suurimpia kunnostuskohteita oli Parikkalan Siikalahti, joka on yksi Suomen merkittävimmistä lintuvesistä.

Stora Enso ja Metsähallituksen Luontopalvelut solmivat 1,1 miljoonan euron arvoisen Raakkuohjelma 2030

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

-yhteistyösopimuksen. Lähes kuusivuotisen sopimuskauden aikana kartoitetaan ja inventoidaan raakkujen esiintymiä, kunnostetaan ja hoidetaan virtavesiä, ennallistetaan raakkujen elinympäristöjä sekä parannetaan tietojärjestelmätietoa.

Kala- ja riistavarojen kestävä käyttö

Kalastus- ja metsästysjärjestelyillä sekä niiden valvonnalla turvataan kala- ja riistavarojen kestävä käyttöä valtion alueilla. Näihin liittyvät toimet on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön kanssa yhdessä laaditussa tulossopimuksessa. Metsähallituksen vaikuttavuustavoitteina on turvata riista- ja kalavarojen kestävä, eettinen ja vastuullinen käyttö ajantasaiseen tietoon perustuvalla suunnittelulla, edunvalvonnalla ja erävalvonnalla sekä parantaa riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien tilaa niin maalla, sisävesissä kuin merillä.

Kestävän kalastuksen ja metsästyksen suunnittelu sisältää metsästyksen ja kalastuksen kiintiöpäätösten mukaisen jatkuvan lupasuunnittelun, lupamyynnin ja saalispalautteiden keräämisen valtion alueilla. Tärkeimmät sidosryhmät toiminnassa ovat Luonnonvarakeskus ja muut tutkimusorganisaatiot, Suomen riistakeskus, ELY-keskukset sekä kalatalousalueet. Metsästyksen ja kalastuksen suunnittelu vaatii jatkuvaa kehittämistä ja adaptiivisuutta riista- ja kalakantojen luontaisen vaihtelun mukaisesti. Riista- ja kalakantojen seuranta toteutetaan muun muassa Luonnonvarakeskuksen riistakolmiolaskennoilla ja lajiseurannoilla.

Metsähallituksen kiintiöpäätöksillä määritellään kiintiöt metsästykselle ja kalastukselle. Tavoitetasona on kiintiöpäätöstä tarkentavan vuosisuunnittelun mukaiset lupamäärät. Metsästyksen kiintiöpäätöksen

mukaisen kanaintujen lupamäärän vuotuinen mitoitustulee olla suhteutettuna kanaintujen kannanvaihteluihin ja arvioituun yksikkösaaliiseen. Lupamäärän mitoituksessa käytetään riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmää. Suunnittelu perustuu Luonnonvarakeskuksen tuottamaan seurantatietoon kanaintukantojen vaihtelusta sekä metsästyksen saalispalautteeseen. Kalastuslupien määrä mitoitetaan suhteessa kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien linjauksiin. Kalastuksen suunnittelussa hyödynnetään myös tutkimusorganisaatioiden ja ELY-keskusten tuottamaa tietoa kalakantojen tilasta ja kalastuksen sekä saaliin määrästä.

Kalastajat pääsevät seuraamaan virtavesien lämpötiloja Metsähallituksen verkkosivuilla olevien reaaliaikaisten kohdesivujen kautta ja kohdistamaan tarvittaessa kalastuksensa paremmin lämpimiä vesiä sietäviin kalalajeihin virtavesikutuisten lajien sijaan. Tällä vähennetään kalastuksesta lohikaloille aiheutuva stressiä ja parannetaan kalastuksen vastuullisuutta. Tarvittaessa kalastuslupien myynti voidaan myös keskeyttää lämpimien vesien vuoksi. Vuonna 2025 myynti keskeytettiin kuudella koskikohteella määräajaksi.

Vuonna 2025 aloitettiin **kalastuksen ja metsästyksen kehittämishjelmien toimeenpano**. Osana toimeenpanoa uudistettiin riistatalouden seuranta- ja suunnittelujärjestelmän käyttäjän ohje ja suunnittelun periaatteet ajantasaiseen tietoon perustuen. Tällä varmistetaan metsäkanaintujen metsästysverotuksen ekologinen kestävyys. Lisäksi perustettiin uusia ja aktivoitiin lopetettuja vesilintujen laskentapisteitä valtion vesialueille ja huolehdittiin niiden laskennoista yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa. Kestävän kalastus-

matkailun edellytysten luomisesta kerrotaan osiossa [S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt](#).

Metsähallituksen toiminnallisena tavoitteena on vähentää vastakkainasettelua metsästyksen ja muun käytön välillä. Vuonna 2025 tehostettiin viestintää tuotamalla viestintämateriaalia metsästyksestä Pohjois-Suomessa paikalliset erityispiirteet huomioiden. Metsähallituksen erityisasiantuntijat osallistuivat Riistakeskuksen järjestämiin alueellisiin koulutustilaisuuksiin ja ohjeistivat niissä metsästyksestä valtion alueilla.

Erävalvonta valvoo kalastuksen ja metsästyksen luvallisuutta ja laillisuutta sekä lupaehtojen noudattamista lainsäädännöstä tulevien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Metsähallituksen erävalvonta kattaa metsästyksen ja kalastuksen valvonnan suunnittelun ja käytännön toimet valtion hallinnoimilla vesi- ja maa-alueilla. Erävalvonta painottuu Pohjois- ja Itä-Suomeen. Toiminta on jatkuvaa, vaikka valvonnan kysyntä on suurinta kalastus- ja metsästysseuralla. Tällöin on palkattu lisäksi kausivalvojia. Erävalvonnan vaikuttavuutta seurataan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle toimitettavalla erävalvonnan toimintakertomuksella.

Erävalvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä ja estää luonto- ja erärikollisuutta toteuttamalla valtion maiden ja vesien valvontaa yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Tärkeimmät sidosryhmät ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli sekä riista- ja kalataloushallinnon valvonnan vapaaehtoiset toimijat. Viranomaisyhteistyö kasvoi edelleen vuoden 2025 aikana, ja erävalvontalain sekä metsästyslain muutoksia koulutettiin sisäisesti ja sidosryhmille.

Kala- ja riistavarojen kestävä käyttöön liittyvät tarkemmat tulostavoitteet ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisessä tulossopimuksessa vuosille 2025–2028:

- Toimii lajien ja luontotyyppien monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttaen mm. Sotka- ja NOUSU-ohjelmien luonnonhoito- ja ennallistamistoimia
- Ennaltaehkäisee ja estää luonto- ja erärikollisuutta toteuttamalla valtion maiden ja vesien valvontaa yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten ja sidosryhmien kanssa
- Vähentää vastakkaisasettelua metsästyksen ja muun käytön välillä
- Vahvistaa kaupallisen kalastuksen kautta kotimaisen kalan tarjontaa ja huoltovarmuutta sekä luo edellytyksiä kalastusmatkailulle

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Tietojohtoisuutta kehitettiin parantamalla erävalvonnan tilastointisovelluksen käyttöliittymää ja aloitettiin raportoinnin kehittämiseen tähtäävä työ. Turvallisuusverkon järjestelmien käyttöä pyrittiin edistämään hakemalla Poliisihallituksesta erätarkastajille mobiilikäyttöoikeuksia järjestelmiin. Vuonna 2025 paljastettiin

suurpetoihin kohdistuneita metsästysrikoksia (ahma, susi ja muutama karhu). Karhun metsästyksen valvontaa tehostettiin yhdessä Rajavartiolaitoksen kanssa. Poikkeuslupapyynnin valvontaa lisättiin myös tuloksellisesti.

Riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa edistään pääosin projektien avulla. Projekteissa on hanketohtainen aikataulu. Metsähallituksella on erityisiä metsäpeurakannan hoito- ja suojelutehtäviä, jotka on määritetty kansallisessa metsäpeurakannan hoitosuun-

nitelmassa. Vuoden 2025 aikana Eräpalvelut oli yllä mainittujen hankkeiden lisäksi mukana kymmenessä muussa riista- ja kalaelinympäristöjä ja lajien hoitoa edistävissä projekteissa joko koordinaattorina tai kumppanina.

Hankkeita joissa Eräpalvelut on ollut joko koordinaattorina tai kumppanina vuoden 2025 aikana:

- **Beyond Borders - Joint Efforts to Combat Invasive Species and Preserve Biodiversity (2025-2028):** Käynnistettiin hanke. Koulutettiin vapaaehtoisia metsästäjiä ja aloitettiin minkin tehopyynti kolmella virtavesipilottikohteella Torniojoen valuma-alueella. Kerättiin vesinäytteitä, joista Luonnonvarakeskus analysoi minkin DNA:n runsautta.
- **Turvesuot kosteikoksi (2024-2027):** Kunnostuskohteille hankittiin urakoitsijat kilpailutuksen kautta ja rakennustyöt kaikilla kohteilla aloitettiin syksyllä 2025. Yksi kohteista Matkasuo valmistui lokakuussa 2025.
- **lijoen alueen virtavesien kunnostus (2023-2025):** Koottiin tietoa lijoen vesistöalueen joki- ja purokohteista niiden priorisointia ja arvottamista varten. Työ sisälsi paikkatietoanalyysin valuma-alueiden tilasta. Kalastotietoa kerättiin koekalastusrekisteristä, raporteista ja selvityksistä 68 joesta/purosta. Kohteet pisteytettiin meri- ja järvi- ja eläimistöjen sekä paikallisten kantojen kannalta. Projekti saatiin päätökseen lokakuussa 2025.
- **Metsäpeuran perimän turvaaminen (2023-2025):** Metsäpeura-aidan vuositarkistus tehtiin keväällä. Suoritettiin tarpeelliset maastotyöt ja tehtiin yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen kanssa metsäpeurakannan seurannassa.
- **Pohjois-Pohjanmaan metsäpeura-aidan rakentaminen (2025-2027):** Hanke käynnistettiin. Aitalinjan maastomerkinä toteutettiin ja puunpoisto käynnistettiin loppuvuodesta. Aidan rakennuksen kilpailutusta valmistellaan siten, että rakennustyöt voivat käynnistyä vuonna 2026.
- **Pro Saimaannieriä (2022-2026):** Saimaannieriän liikkuvuuden ja elinympäristön käytön seurantatutkimus (telemetriaseuranta) laajeni Saimaalta Kuolimojärvelle. Syksyn emokalapyynti toteutettiin Luonterilla onnistuneesti.
- **HELMI vieraspetopyynti (2021-2028):** Minkin ja supikoiran tehopyyntiä jatkettiin Metsähallituksen hoidossa olevilla 34 pyyntikohteella. Joillakin pyyntikohteilla on saavutettu selkeää positiivista linnustovastetta. Drone- ja munapesäseurannat kertovat supikoirakantojen nyt olevan pyyntikohteilla matalalla tasolla. Projekti toteuttaa SOTKA- hankkeen toimenpiteitä.
- **Pohjoismainen supikoirahanke (2025):** Osallistuttiin hankkeeseen tukemalla Suomen riistakeskuksen hanketta 10 000 eurolla. Riistakeskuksen raportti vuoden 2025 toiminnasta saadaan 2026 alkuvuoden aikana.
- **Vaalan Aittojoen valuma-alueen kunnostusselvitys (2024-2025):** Kunnostusselvitys eteni suunnitellusti. Selvitys valmistui keväällä 2025.
- **Triwa LIFE (2023-2030):** Tornionjoen vesistöalueen kunnostushanke, jossa Metsähallitus ennallisti soita vuoden 2025 aikana 343 hehtaaria. Yhteensä projektissa Metsähallitus on ennallistanut 525 hehtaaria suoalaa ja poistanut 42 kpl vaellusesteitä. Projektissa on myös inventoitu kaikki metsäteiden ja julkisten teiden tierummut. Vuonna 2025 inventointiin lisäksi moottorikelkkareittien, hiihtolatuojen, retkeilyreittien ja talviteiden vesistölylytykset.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Ympäristövaikutusten arviointi ja lieventäminen alueiden kehittämisessä

Kunnilla on Suomessa kaavoitusmonopoli eli ne vastaavat alueiden käytön suunnittelusta alueellaan. Kaavoitusta ja ympäristövaikutusten arviointia ohjataan lainsäädännöllä. Metsähallitus voi tehdä kunnalle kaavoitusaloitteen hallinnoimastaan alueesta. Metsähallitus myös vastaa omien alueidensa kaavoituskustannuksista. Metsähallitus vastaa lainsäädännössä kaavoitukselle asetettuihin vaatimuksiin teettämällä erilaisia luontoselvityksiä kasvillisuudesta, luontotyypeistä, linnustosta ja maaeläimistöistä. Ympäristövaikutukset sisältävät myös ilmastovaikutusten selvittämisen. Selvitysten perusteella kaavaa ohjataan niin, että sen vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle olisivat mahdollisimman vähäiset.

Metsähallitus käyttää joissain kaavoissa luonnon monimuotoisuuden edistämisen apuna myös kaavamääräyksiä. Tarvittaessa yhdessä kunnan kanssa ohjataan tontin käyttöä kaavamääräyksiin esimerkiksi siten, että jokin osa tontista on jätettävä luonnontilaan tai tontille rakennettavaa rakennusta on pidettävä aktiivisessa käytössä. Kaavoitus on tiivistä ja tehokasta, jotta maata jää myös jokaisenoikeuksilla tapahtuvaan käyttöön. Tontit sijoitetaan niin, että niillä on mahdollista tehdä rakentamisen aikana energiataloudellisesti hyviä ratkaisuja.

Metsähallituksen [kaavoituskatsaukseen](#) on koottu tietoa meneillään olevista kaavahankkeista, jotka koskevat valtion alueita.

Metsähallituksen aloitteesta käynnistyneistä kaavoitushankkeista Teeriniemen ranta-asemakaava hyväksyttiin Vaalan kunnassa. Vuoden 2025 aikana käynnissä oli

Kangasalan Rekiälän asemakaavamuutos, Kaunispään matkailualueen kehittämiseen liittyvät asemakaavan muutokset sekä laajennukset Inarissa, Etelärinteen asemakaavan muutokset Kittilässä, Muonion alueen uudet asemakaavat Äijäniemen, Kukaslompovaaran ja Äkäsjärven alueilla sekä Iso-Syötteen asemakaavan muutos Pudasjärvellä. Yleiskaavoista olivat työn alla Saarijärven pienvesistöjen rantaosayleiskaavan muutos, Evon retkeilyalueen yleiskaava Hämeenlinnassa, Rukan ydinalueen muutos Kuusamossa, Syötteen yleiskaava Pudasjärvellä, lin alueella Hervan yleiskaava sekä taulukossa 16 luetellut tuulivoimaosayleiskaavat. Lisäksi Metsähallitus ja Muhoksen kunta solmivat maankäytösopimuksen, jolla edistetään Pyhänselän alueen kehittämistä liiketoimintakäyttöön.

Vuonna 2025 käynnissä olleista kaavahankkeista esimerkiksi Evolla aluetta on tarkasteltu kokonaisuutena, jossa tunnistetaan ja yhteensovitetään luontoarvot, kulttuuriympäristöön liittyvät arvot, virkistykseen ja retkeilyyn liittyvät toiminnot ja niiden kehittämisedellytykset sekä mahdollistetaan matkailupalveluiden tuottaminen alueella. Maankäytön muutoksen vaikutuksia on huomioitu muun muassa ohjaamalla uusi mahdollinen maankäytön muutos jo ennestään rakennetuille alueille tai niiden läheisyyteen. Kaavaratkaisuilla uutta rakentamista voidaan esimerkiksi siirtää ja keskittää tarkoituksenmukaisempiin paikkoihin, ja näin alueen liiketoimintamahdollisuuksia voidaan kehittää kasvattamatta uusien rakentamisalueiden kokoa merkittävästi. Rakennusoikeudet tarkennetaan myöhemmin laadittavilla asemakaavoilla.

Uusiutuvan energian hankekehityksessä [Ebba ja Edith-merituulivoimahankkeissa](#) saatiin päätökseen meren-

pohjan luotaukset, sekä jatkettiin hankkeiden luontoselvityksiä, tuulimittauksia ja teknistä suunnittelua. Vattenfallin ja Metsähallituksen yhteisessä [Korsnäsin merituulivoimahankkeessa](#) hankekehitys jatkui useiden eri selvitysten muodossa. Hankkeessa toteutettiin muun muassa merenpohjatutkimukset, jatkettiin vuonna 2024 aloitettuja lepakkoselvityksiä sekä laajennettiin linnustoselvityksiä. Aarhusin yliopiston kanssa käynnistettiin pienlentokoneesta käsin tehtävät linnustokartoitukset. Selvityksiä täydennettiin myös GPS-paikannukseen perustuvan tutkimuksen avulla, jolla pyritään saamaan entistä tarkempaa kuvaa lintujen liikkumisesta ja käyttäytymisestä hankealueella ja sen ympäristössä.

Vuoden 2025 aikana Metsähallituksella oli käynnissä 17 maatuulivoiman [kaavahanketta](#), joista kaksi on tuulija aurinkovoimaa yhdistävää hybridihanketta. Uusista hankkeista lähes kaikkien vuonna 2024 käynnistettyjen hankkeiden kaava-aloitteet on hyväksytty ja hankkeissa on käynnissä osallistumis- ja arviointisuunnitelmien laadinta. Lisäksi vuoden 2025 aikana viiden tuulivoimahankkeen kaavoitus eteni luonnosvaiheeseen. Lehmikorven ja Tukkimäen hankkeiden kaavat hyväksyttiin.

Aitonevan [aurinkovoimahankkeen](#) kehittämistä jatkettiin Kihniössä entiselle turvetuotantoalueelle. Hankkeen yhteydessä teetettiin useita hankkeeseen liittyviä selvityksiä ja valmisteltiin rakentamislupahakemukset. Sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi toteutettiin asukaskysely. Hankekehityksen yhteydessä järjestettiin myös yleisötilaisuus. Hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointia (YVA), mutta maankäytön muutoksesta johtuvaa vaikutusta minimoidaan eri selvityksistä saatavien tietojen perusteella. Hankekehityksen yhteydessä on tehty erilaisia luontoselvityksiä, muun muassa

vesistövaikutusten arviointi, sekä arvioitu hankkeen ilmastovaikutuksia ja vaikutuksia maisemaan. Hankealue on pääosin vanhaa tuotannosta poistettua turvetuotantoaluetta.

Tuulivoimahankkeissa tavoitteena on kehittää entisestään luonnon monimuotoisuuden huomiointia osana hankekehitystyötä. Vuoden 2025 aikana kehitettiin Metsähallituksen toimintamallia tuulivoiman omassa hankekehityksessä sekä käytiin luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä suunnitelmista keskusteluja tuulivoima-alueiden vuokralaisten kanssa. Metsähallitus on vuodesta 2024 lähtien edellyttänyt, että tuulivoiman vuokra-alueille laaditaan suunnitelmat, miten luonnon monimuotoisuutta voisi paikallisesti tukea. Tuulivoima-alueista tehtävät sopimukset sisältävät myös alueen ennallistamisveloitteen toiminnan päättyessä. Lisäksi vuonna 2025 valmistui Metsähallituksen tuulivoiman rakentamisohje, joka täydentää Metsätalous Oy:n ympäristöohjeistusta maankäytön muutoksen haitan minimoinnista valtion monikäyttömetsissä. Ohjeessa kiinnitetään huomiota muun muassa rakentamislevyksiin.

Lähes kaikissa tuulivoimahankkeissa tehdään ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Vuonna 2025 arviointi oli käynnissä muissa taulukon 16 hankkeissa paitsi Harsunlehdon, Kivikankaan, Lehmikorven ja Tukkimäen hankkeissa. Kivikankaan, Tukkimäen ja Lehmikorven hankkeissa YVA-menettely oli valmistunut ja Harsunlehdon hankkeessa YVA-arviointia ei Kainuun ELY-keskuksen päätöksen perusteella tarvita. Hanke on osa laajempaa tuulivoima-aluekokonaisuutta, jonka vaikutuksia on tutkittu jo aiemmin.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 16. Tuulivoimakaavat

Kunta	Tuulivoimahanke	Kaavoituksen vaihe
Kajaani	Sivakkalehto	OAS
Kivijärvi	Syväjärvenneva	OAS
Korsnäs	Korsnäs	OAS
Oulu	Koutuanjärvi	OAS
Pudasjärvi	Kinttaisviita	OAS
Pudasjärvi	Puka-aho	OAS
Puolanka	Hirvivaara-Murtiovaara	OAS
Puolanka	Koirakangas	OAS
Ranua	Nassakka	OAS
Sievi	Vääräjoki	OAS
Närpiö	Edith	OAS
Pyhäjoki ja Raahe	Ebba	OAS
Ikaalinen ja Parkano	Horhalanperä	Kaavaluonnos
Kajaani	Harsunlehto	Kaavaluonnos
Kajaani	Kivikangas	Kaavaluonnos
Pyhäntä	Konnunsuo	Kaavaluonnos
Simo	Lyypäkki	Kaavaluonnos
Pyhäjärvi	Moskuankangas	Kaavaehdotus
Karstula	Tukkimäki	Hyväksytty
Keuruu	Lehmikorpi	Hyväksytty

Esitykset uusista **kiviainesten ottokohteista** saadaan usein alueesta kiinnostuneilta yrityksiltä. Alueiden soveltuvuus selvitetään ennen sopimuksen tekoa. Kiviainestoiminta on luvanvaraista, joten toiminnan ympäristövaikutukset tunnistetaan ja arvioidaan lupaprosesseissa. Lupaprosessissa tulee tehdä suunnitelmat myös alueen jälkihoidosta, jonka lisäksi toimija asettaa alueen kunnalle kohdetta koskevan maisemointivaikuden. Metsähallitus katselmoi maa- ja kiviainesten ottokohteita satunnaisesti 2–3 kertaa sopimuskauden aikana. Vuokralaisen tulee myös toimittaa Metsähallitukselle maa-ainelain mukaisten viranomaistarkastusten raportit.

Valtion alueille sijoittuu useita erityyppisiä **sähkönsiirtolinjoja**. Sähkönsiirtolinjan vaikutuksia arvioidaan hankkeen koon ja tyyppin mukaan, esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tai pienemmissä hankkeissa luonto- ja ympäristöselvityksillä. Hankkeen tarpeen YVA-selvitykselle arvioi ympäristöviranomaisen. Metsähallituksen omiin hankkeisiin liittyvien mahdollisten sähkönsiirtoreittien vaikutuksia arvioidaan jo hankkeen esisuunnitteluvaiheessa.

Voimajohtoreittien sijoittumiseen vaikuttavat useat eri tekijät, muun muassa hankkeiden mahdolliset liityntäpisteet sähköjakeluverkkoon. Mahdollisuuksien mukaan hankkeissa pyritään suunnittelemaan yhteisiä voimajohtoja, mikä vähentää maankäytön tarvetta. Uusia voimalinjoja pyritään myös sijoittamaan jo olemassa olevien voimalinjojen rinnalle. Keski- ja pienjännitejohtojen rakentamisessa, joissa johtokäytävät ovat noin 10 metriä leveitä tai kapeampia, suositetaan teiden varsille sijoittamista ja mahdollisuuksien mukaan maa-kaapelointia.

Matkailukäyttöön tehtävien uusien **reittien** vaikutukset selvitetään Metsähallituksen sisäisellä esiselvityksellä ja osallistamalla alueen sidosryhmiä ennen sopimuksen laatimista. Uusien **rakennettavien teiden** osalta vaikutuksia pyritään vähentämään hyödyntämällä muun muassa jo olemassa olevaa metsätieverkoston.

HELMI-ohjelman toteuttaminen

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Ohjelma on ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen. Metsähallitus on yksi ohjelmaa toteuttava taho elinvoimakeskusten, Suomen ympäristökeskuksen, Suomen metsäkeskuksen, Suomen riistakeskuksen sekä kuntien ja järjestöjen ohella. Toimia tehdään sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Helmi-ohjelman keskeinen tavoite on tarkastella elinympäristöjä ja niiden tarvitsemia ennallistamis- ja hoitotoimia laajoina kokonaisuuksina ja usean toimijan yhteistyönä. Kunnostus- ja hoitotoimia keskitetään, jotta ne olisivat luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vaikuttavia.

Metsätalous Oy on vuonna 2025 jatkanut omistajapolitiikan linjaamalla tavalla Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoa lajien ja luontotyyppien uhanalais-tumiskehityksen pysäyttämiseksi ja elinympäristöjen tilan parantamiseksi. Helmi-elinympäristöohjelman toteuttamiseen Metsätalous Oy käyttää tulorahoi-tustaan. Käytännön toimiin on kuulunut lehtojen ja paahdeympäristöjen luonnonhoitotoita, tulen käytön lisäämistä palojatkumoalueilla, vaellusesteiden poistamista, virtavesikunnostusta ja soiden ennallistamista.

Tulossopimuksensa mukaisesti Luontopalvelut toimii lajien ja luontotyyppien monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttaen mm. Helmi-ohjelman luonnonhoito- ja ennallistamistoimia. Nämä toimet käsittävät muun muassa soiden ennallistamista, perinnebiotooppien sekä lintuvesien ja kosteikkojen kunnostuksia, metsäisten elinympäristöjen hoitoa sekä ranta- ja vesiluonnon kunnostuksia.

Hankkeet luonnonsuojelun, ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteinä

Metsähallitus suunnittelee laajojen teema- tai aluekonaisuuksien suojelutoimia, ennallistamista tai luonnonhoitoa usein hankkeissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Erityisesti Luontopalvelut sekä koordinoi että osallistuu projekteihin, joiden laajuus vaihtelee kansainvälisistä yhteistyöprojekteista aina kotimaan rakennusperinnön ylläpitoon. Myös riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa edistetään pääosin projektien turvin. Projekteista suurimmat ovat EU:n LIFE-rahaston hankkeita. Metsähallituksen vastuualueet tekevät hankkeissa usein yhteistyötä parhaan vaikuttavuuden saavuttamiseksi valtion maa- ja vesialueilla. Oheen on koottu vuonna 2025 käynnissä olleita hankkeita, joihin Metsähallituksesta on osallistunut kaksi tai useampia vastuualueita. Muut hanketimet mainitaan vastuualueiden toimien yhteydessä.

Priodiversity LIFE (2024–2031) on Suomen kaikkien aikojen suurin luontokatoa torjuva hanke, johon osallistuu toimijoita eri sektoreilta. Metsähallituksesta hankkeeseen osallistuvat Luontopalvelut, Eräpalvelut ja Metsätalous Oy. Luontopalvelut on vastannut

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

onnistuneesti valtavan hankekokonaisuuden käynnistämisestä yhdessä laajan kumppanijoukon kanssa. Hankkeen kautta Metsähallitus on mukana kahdeksan maakunnallisen luonnon monimuotoisuus -ohjelman eli LUMO-ohjelman valmistelussa ja toteuttaa vuodesta 2026 alkaen LUMO-ohjelmien ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteitä. Vuonna 2025 laadittu Luontorahoitus liikkeelle -rahoitusstrategia tuo esiin konkreettisia tavoitteita ja keinoja luontorahoituksen tason nostamiseksi. Eräpalvelut jatkoi hankkeessa haitallisen vieraslajin, puronieriän, poistokalastusta kahdella purolla Koillismaalla. Metsätalous Oy:n tavoitteena on ennallistaa 1500–2000 hehtaaria suota, poistaa 100–150 kpl vaellusesteitä, kulottaa 800–1000 hehtaaria metsää sekä hoitaa lehtoja 10–20 hehtaaria ja paahdeympäristöjä 5–15 hehtaaria. Vuonna 2025 Metsätalous Oy kartoitti soveltuvia työkohteita ja aloitti toimenpiteiden suunnittelun. Vuonna 2026 suunnittelua jatketaan, minkä lisäksi toteutetaan ensimmäiset työkohteet.

Luontopalvelujen vetämä **Liito-orava-LIFE** -hanke (2018–2025) saatiin päätökseen. Hankkeeseen osallistui myös Metsätalous Oy. Hankkeessa edistettiin liito-oravan ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista Suomessa ja Virossa 19 organisaation voimin. Elinympäristöjä turvattiin yli sadalla kohteella ja ymmärrystä lajin hyvästä huomioimisesta lisättiin useiden oppaiden ja kymmenien koulutustilaisuuksien avulla. Tietoisuutta liito-oravasta lisättiin niin ammatillisille, maanomistajille kuin tulevaisuuden sukupolvillekin monenlaisten tapahtumien, keskustelujen ja näyttelyjen avulla. Liito-oravaa voidaan pitää sateenvarjolajina, eli sen elinympäristöissä viihtyy myös

monia muita lajeja: liito-oravan elinympäristöjen verkostot turvaavat samalla koko metsäluonnon monimuotoisuutta.

LIFE Revives -hankkeessa (2021–2027) elvytetään Suomen, Ruotsin ja Viron jokihelmisimpukkakantoja kohti suotuisaa suojelun tasoa. Pääpaino on elinympäristöjen kunnostamisessa. Projektin pää toteuttaja on Jyväskylän yliopisto ja mukana kumppaniverkostossa ovat Metsähallituksesta Luontopalvelut ja Metsätalous Oy. Vuonna 2025 raakun elinympäristöjä kunnostettiin kuudella purolla ja joella, yhteensä 10 kilometriä. Kunnostuksissa purettiin vanhoja uittomöljiä koskialueilta, lisättiin uomiin runsaasti puuainesta, kivettiin uittoperattuja uomia, kunnostettiin isäntäkaloille satoja kutupaikkoja, vesitettiin uudelleen vanhoja luonnonmukaisia uomia sekä tukittiin uomaan sedimenttiä kuljettavia metsäojia. Raakkujen elinympäristöön, sen isäntäkaloihin sekä kunnostusten vaikutuksiin liittyviä seurantoja tehtiin 16 purolla Ijoen ja Oulujoen Emäjoen kohteissa. Lisäksi Hukkajoella toistettiin raakun populaationtilatutkimus vuosi metsäkoneen ylijotapauksen jälkeen. Ylävirtaan siirretyt raakut näyttävät selvinneen hyvin.

Metsätalous Oy ennallisti hankkeessa 180 hehtaaria suota vuonna 2025. Ennallistetut suot sijaitsevat raakkuvesistöjen valuma-alueilla. Toteutettujen ennallistamistoimenpiteiden vaikutuksesta ravinne- ja kiintoainehuuhtoumat vähenevät ja raakkuvesistöjen vedenlaatu paranee. Lisäksi vuonna 2025 laadittiin koulutusmateriaali raakun huomioimisesta metsätaloudessa sekä Metsätalous Oy:n omalle henkilöstölle että Suomen Metsäkeskukselle. Metsätalous Oy:ta kos-

keva koulutusmateriaali on sijoitettu AHJO-oppimisalustalle ja koulutuksen suorittaminen on pakollista Metsätalous Oy:n toimihenkilöille. Kurssisuoritusten määrä on yksi vuoden 2026 tulospalkkioperusteista.

Biodiversea LIFE IP (2021–2029) on Suomen suurin yhteistyöhanke Itämeren monimuotoisen luonnon turvaamiseksi. Luontopalvelujen koordinoiman hankkeen keskeisenä tavoitteena on tehostaa meriluonnon suojelua ja edistää luonnonvarojen kestävästä käytöstä Suomen meri- ja rannikkoalueilla. Hankkeessa edistettiin meriluonnon ennallistamista ja suojelua laajasti. Vuonna 2025 ennallistettiin arvokkaita vedenalaisia luontotyyppisiä (näkinpartaispohjat, meriajokasesiintymät) useissa kohteissa, toteutettiin ennallistamistoimia fladoilla, kluuveilla ja jokisuistossa ja kunnostettiin meriharjuksen kutupaikkoja. Ulkosaaristossa haitallisia vieraslajeja poistettiin 1 500 luodolta ja WWF:n kanssa järjestetyissä talkoissa kerättiin yli 1300 kg muovirokkaa uhanalaisten lintujen pesimäalueilta.

Luontoarvoja ja ennallistamistarvetta kartoitettiin 30 kohteessa, ennallistamissuunnitelmia laadittiin 13 kohteelle, vedenalaisten luontotyyppien tarkempaan seurantaan kehitettiin uusia menetelmiä ja puutteellisesti tunnetuista levälajeista kerättiin 260 DNA-näytettä, jotta saadaan kattavampaa tietoa uhanalaisuusarviointeja varten. Eräpalvelut osallistuu hankkeessa muun muassa meriharjuskantojen palauttamiseen ja suojeluun sekä valvonnan kehittämiseen suojelualueilla. Jääolosuhteiden ja merivartioston kiireellisten työtehtävien vuoksi osa suunnitelluista töistä siirtyi vuodelle 2026.

Luonnonvarasuunnitelmat biologisen monimuotoisuuden turvaamisessa

Alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa määritellään kyseiselle alueella sopivimmat toimet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja lisäämiseen. Toimilla toteutetaan omistajaohjauksen tavoitteita, Metsähallituksen strategiaa ja toimintaperiaatteita sekä monimuotoisuuteen liittyviä kansallisia strategioita ja toimintaohjelmia, joissa Metsähallitus on mukana. Esimerkiksi vuonna 2025 valmistuneeseen Etelä-Suomen [luonnonvarasuunnitelmaan](#) kirjattiin yhteensä kuusi toimenpidettä ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyen, esimerkkeinä vesistöjen tilan parantaminen ja luontoarvojen turvaaminen. Luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä alueille määritetään myös monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite, joka ottaa korostetusti huomioon luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvistamisen. Hakkuusuunnitelaskelmien menetelmistä ja huomioitavista rajoitteista kerrotaan lisää osion [S3 kohdassa Mittareiden laskentaperiaatteet](#).

Strategisia ympäristötavoitteita toteuttavat toimenpiteet

Metsähallituksen strategiset ympäristötavoitteet ovat toimenpiteitä, joilla pyritään vastaamaan strategiaan ympäristöteemoihin. Tavoitteet asetetaan osana ISO 14001 -ympäristöjärjestelmää. Vuoden 2025 tavoitteet ja toimenpiteet sekä niiden toteuma kuvataan taulukossa 17.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 17. Strategiset ympäristötavoitteet ja toimenpiteet ja toteuma vuodelle 2025

Ympäristötavoite 2025	Toimenpide	Toteuma
MH:n strateginen tavoite: Turvaamme ja vahvistamme valtion maiden ja vesien monimuotoisuutta		
Vahvistamme valtion vesienhoidon kestävyttä laatimalla vesienhoidon ympäristöoppaan.	Laadimme vesienhoidon ympäristöoppaan, joka toimii valtion vesialueiden (meret ja sisävedet) kestävän käytön, hoidon ja suojelun käsikirjana.	Oppaan luonnos valmistui vuonna 2025. Sisällön tarkistus ja viimeistely ovat parhaillaan käynnissä ja opas julkaistaan vuoden 2026 aikana.
Varmennamme kanalintukantojen metsästyksen ekologista kestävyttä uudistamalla kanalintujen metsästyslupakiintiöiden suunnitteluohjeen	Uudistamme kanalintujen metsästyslupakiintiöiden suunnitteluohjeen ajantasaiseen tietoon ja vaihtuneeseen järjestelmään soveltaen.	Ohje on valmistunut.
Valmistaudumme ennallistamisasetukseen pilotoimalla luonnonarvomarkkinoita.	Toteutamme luonnonarvomarkkinoille hankkeen, joka tuottaa luonnonsuojelulaissa määriteltyjä luonnonarvohehtaareja.	Luonnonarvomarkkinapilottiin on tuotettu alueita soita ja pienvesiä ennallistamalla. Hyvitysalueilta on arvioitu tuotetut luonnonarvohehtaarit. Viranomaislausunnot hyvityssuunnitelmista on pyydetty.
Kehitämme lajisuojelua monikäyttömetsissä	Aloitamme selvityksen luonnonsuojelulain mukaisten erityisesti suojeltavien lajien esiintymisestä monikäyttömetsissä ja kehitämme ko. lajien esiintymien rajaamisen ohjeistusta.	Selvitys aloitettiin vuoden 2025 aikana. Selvitys- ja kehittämistyö laajennettiin kolmivuotiseksi hankkeeksi ”Alue-ekologisen verkoston lajistoseelvitys”, joka sisältää ympäristötavoitteen mukaiset toimenpiteet.
MH:n strateginen tavoite: Huolehdimme ilmastonmuutokseen sopeutumisesta		
Tehostamme haitallisten vieraslajien hallintaa selvittämällä ja ottamalla käyttöön toimivia keinoja vieraslajien leviämisen ehkäisyyn töiden toteutuksen yhteydessä.	Tunnistamme toimivat keinot vieraslajien leviämisen ehkäisyssä töiden toteutuksen yhteydessä ja teemme suunnitelman niiden käyttöönotosta osana luonnon monimuotoisuus -ohjelman valmistelua.	Vieraslajien hallintaa koskeva suunnitelma valmistui.
MH:n strateginen tavoite: Toimintamme on vastuullista ja noudattaa parhaita käytäntöjä		
Parannamme ilmastotyön tietopohjaa kehittämällä kasvihuonekaasupäästölaskentaa.	Kehitämme kasvihuonekaasupäästölaskentaa ilmasto-ohjelman pohjalta siten, että se tukee MH:n ilmastotyötä (esim. tavoitteiden asettaminen, toimien kohdentaminen ja seuranta) sekä vastaa kestävyysääntelyn vaatimuksia.	Tavoite koskee useampaa vuotta. Vuoden 2025 osalta parannettiin esim. matkustuksen päästöjen seuranta. Päästölaskennan kehittämistä jatketaan vuonna 2026 ilmasto-ohjelmassa määriteltyjen ilmastotoimien ohjaamisen ja seurannan tueksi sekä vastamaan sidosryhmiltä tuleviin odotuksiin.
Mahdollistamme kestävän kalastusmatkailun kehittymisen kalavesien lupatuotteita, vuokrausjärjestelyitä ja sopimuskäytäntöjä sekä yhteistyötä kehittämällä.	Uudistamme vuokrausjärjestelyjä sekä kalastuksen lupatuotteita. Luomme yhteistyöyrittäjien kriteeristön ja otamme käyttöön kalastusmatkailun ja yritysyrityksen sopimusmallin.	Kalastuksen lupa-alueuudistus on valmistunut ja uudet alueet otettu käyttöön 1.1.2026. Kalastusmatkailuyhteistyöyrittäjien kriteeristö on valmistunut ja yhteistyösopimusmalli otettu käyttöön.
Ehkäisemme öljy- ja palovahinkojen syntymisen.	Järjestämme polttoainesäiliöiden säilytykseen ja merkintöihin sekä öljyn- ja palovahinkojen torjuntakaluston puutteisiin liittyvän tehokampanjan ja päivitämme ohjeistuksen.	Yrittäjille on toimitettu ohjeistusta ja asia on lisätty yrittäjien kehityskeskustelun vakiokohdaksi. Puutteita on edelleen havaittu, joten tavoite on sisällytetty uudestaan Metsätalous Oy:n vuoden 2026 ympäristötavoitteisiin.

Ympäristötavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisin väliajoin vastuualueiden ympäristöryhmissä ja Metsähallituksen vastuullisuusryhmässä.

Metsähallituksen vastuullisuusryhmä raportoi tavoitteiden etenemisestä Metsähallituksen johtoryhmälle kolmannesvuosittain.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Mittarit ja tavoitteet

HELMI-elinympäristöohjelman tavoitteet ja niiden toteutuminen

Helmi-elinympäristöohjelman laatimisessa on käytetty pohjana EU:n biodiversiteettistrategiaa, kansallista biodiversiteettistrategiaa ja toimintaohjelmaa, kansallista metsästrategiaa, maaseutuohjelmaa ja vesienhoitosuunnitelmia sekä muun muassa kansallisia luontotyyppien ja lajien uhanalaisarvioita. Helmi-elinympäristöhankkeessa Metsätalous Oy:lle asetetut tavoitteet perustuvat vuonna 2019 julkaistuun luonnonhoidon tarveselvitykseen. Sen laadinnassa hyödynnettiin sekä paikkatietoaineistoja, kirjallisuutta että asiantuntija-arvioita. Näin saatiin käsitys aktiivisen luonnonhoitotyön tarpeista ja toimenpiteiden priorisoinnista elinympäristöittäin. Luontopalvelujen toteuttama osuus Helmi-ohjelmassa on määritelty ympäristöministeriön ja Luontopalvelujen asiantuntijoiden välisissä neuvotteluissa.

Tavoitteille ei ole määritetty ekologista kynnysarvoa. Niiden osalta on kuitenkin tarkasteltu, millaisia vaikutuksia tavoitteiden toteuttamisella voi olla lajistolle, ekosysteemeille tai ekosysteemipalveluille. Metsien monimuotoisuuden lisääminen ja häiriöiden sietokyvyn kasvattaminen aktiivisen luonnonhoidon ja ennallistamisen avulla hyödyttää muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Lehtojen ja paahdeympäristöjen luonnonhoito sekä soiden ennallistaminen parantavat kyseisten luontotyyppien tilaa ja niistä riippuvaisten lajien elinolosuhteita. Metsien polttoa lisäävät hetkellisesti päästöjä ilmakehään ja muuttavat maanpeitettä. Ne voivat myös aiheuttaa ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Poltto-

jen seurauksena lajistoa tuhoutuu, mutta samalla tarjoutuu elinmahdollisuuksia vaativalle palolajistolle ja luontaiselle metsän uudistumiselle. Vaellusesteiden poistot ja virtavesien kunnostukset palauttavat muutuneita vesistöjä lähemmäksi luonnontilaa ja mahdollistavat vesieliöiden sekä kalojen liikkumisen. Kalojen elinolosuhteiden parantuminen luo mahdollisuuksia virkistyskalastuksen kehittämiseen. Soiden ennallistaminen vapauttaa alkuvaiheessa päästöjä ilmakehään, mutta myöhemmin ennallistetut suot toimivat hiilen-sitojina. Suot myös pidättävät ja suodattavat vettä sekä ravinteita. Soiden ennallistamisella on pitkällä aikavälillä positiivinen vaikutus virkistyskäyttömahdollisuuksiin (retkeily, marjastus, metsästys).

Helmi-elinympäristöohjelman mukaiset toteumat monikäyttömetsissä vuonna 2025 ja vuosina 2021–2025 on esitetty taulukossa 18. Taulukossa on myös kokonaistavoite vuosille 2021–2030. Kokonaistoteuma vuoteen 2025 saakka on esitetty sekä määrällisesti (ha, kpl, km) että prosenttiosuutena (%) kokonaistavoitteesta.



Kuva: Mikko Törmänen

Taulukko 18. Helmi-elinympäristöohjelmassa tehdyt ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet monikäyttömetsissä

Helmi-elinympäristöohjelman toimet, Metsätalous	Toteuma 2025	Kokonaistavoite 2021–2030	Kokonaistoteuma 2021–2030 (tilanne 2025)	Kokonaistavoitteesta saavutettu 2025 (%)
Lehtojen luonnonhoito, ha	19	650	56	8,6
Paahdeympäristöjen luonnonhoito, ha	19	290	93	32,1
Tulen käytön lisääminen palojatkumoalueilla, ha	630	4400	2397	54,5
Vaellusesteiden poistaminen, kpl	102	970	489	50,4
Soiden ennallistaminen, ha	1403	9300	9404	101,1
Pien- ja virtavesien kunnostus, km	46,9	424	86	20,3

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Vuodelle 2025 suojelualueille asetetut Helmi-elinympäristöohjelman mukaiset tavoitteet ja niiden toteumat on esitetty taulukossa 19. Taulukossa ovat myös

edellisvuosien vastaavat lukemat, kokonaistavoite sekä kokonaistavoitteesta tähän mennessä saavutettu osuus.

Taulukko 19. Helmi-elinympäristöohjelmassa tehdyt ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet suojelualueilla

Helmi-elinympäristöohjelman toimet, Luontopalvelut	Toteuma 2025	Kokonaistavoite 2021–2030	Kokonaistoteuma 2021–2030 (tilanne 2025)	Kokonaistavoitteesta saavutettu 2025 (%)
Soiden ennallistaminen, ha	1 456	30 000	13 206	44,
Vesien palautus suojelusoille, kpl	25	400	96	24,0
Metsäiset luontotyypit, kpl	71	850	471	55,4
Metsäiset luontotyypit, poltot (ei sisällä kaskia), ha	29	1 500	183	12,2
Perinnebiotooppien peruskunnostus, ha	143	4 000	1 335	33,4
Perinnebiotooppien täydennyskunnostus, ha	204	3 900	723	18,5
Purot, km	6,3	160	173	100,0
Lähteet ja lähteiköt, kpl	20	280	116	41,4
Lintuvedet (valmiit kohteet), kpl	1	41	24	58,5
Avoimet rantaluontotyypit, kpl	23	122	79	64,8
Fladat ja kluuvit, kpl	2	30	9	30,0

Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden kehitys

Monikäyttömetsien alue-ekologisen suunnittelun ratkaisulla (metsänkäsittelyjen ulkopuolella olevat luontokohteet ja rajoitetun metsätalouden kohteet) tuetaan monimuotoisuuden säilymistä ja paranemista suojelualueilla ja monikäyttömetsissä sekä kehitetään suojelualueita lähiympäristöineen ekologisesti paremmin toimiviksi kokonaisuuksiksi. Suunnittelulla lisätään myös monimuotoisuusytimien kytkeytyvyyttä ja lajiston selviytymismahdollisuuksia monikäyttömetsissä. Luonto- ja muita erityiskohteita keskitetään erityisesti uhanalaisen lajiston kannalta tärkeimmille alueille. Virkistyskäyttö- ja maisemakohteet toimivat ekologisen verkoston tukena. Ekologisen verkoston kokonaispinta-ala on 5,2 miljoonaa hehtaaria. Lukuun sisältyvät lakisääteiset suojelualueet ja niiden vesipinta-ala, erämaa-alueet, suojeluohjelmat, muut erikoisalueet ja monikäyttömetsien yhteiskunnallisten velvoitteiden pinta-ala.

Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden vahvistuminen monikäyttömetsissä on keskeinen yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuttamisella saavutettava hyöty. Metsähallitus käyttää näihin rakennepiirteisiin liittyviä seurantamittareita toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseen. Mittareita seurataan osana yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden seurantaa:

- Lahopuun kokonaismäärä valtion mailla milj. m³
- Lahopuun määrä valtion metsämailla m³/ha
- Järeän haavan määrä valtion metsämailla m³/ha
- Ekologisen verkoston kytkeytyneisyys, %

Tavoitteita on asetettu **lahopuun määrälle** monikäyttömetsissä metsätalouden alue-ekologisen suunnittelun yhteydessä, muiden rakennepiirteiden kehittymistä pääasiassa seurataan.

Monikäyttömetsien pitkän aikavälin **lahopuutavoite** on 10 m³ – 30 m³ hehtaarilla riippuen alueen käytöstä. Talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä tavoite on 10 m³/ha, tukialueilla 20 m³/ha ja suojelukohteilla 30 m³/ha. Lahopuutavoite perustuu ajankohtaiseen tutkimustietoon uhanalaisten lahoppulajien vaatimuksista ja se noudattaa Kansallisen metsästrategian 2035 kirjauksia. Tavoite koskee kaikkia valtion hallinnassa olevia monikäyttömetsiä. Lahopuun määrän kasvattamisella pyritään varmistamaan lahopuusta riippuvaisen lajiston säilyminen monikäyttömetsissä. Tavoitteen toteutumista seurataan Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventoinnin (VMI) mittauksen perusteella. Viimeisimmän inventointitiedon mukaan kuolleen puun määrä valtion monikäyttömetsien metsämailla on 7,8 m³ hehtaarilla (VMI 2020–2024). Monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteiden lahoppumäärät ovat tavanomaisia monikäyttömetsiä selvästi korkeammat, mikä kuvaa myös yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden panostuksella saavutettavia hyötyjä.

Valtakunnan metsien inventoinnin mukaan kaikilla valtion metsämailla on lahoppuuta keskimäärin 13,7 m³/ha (VMI 2020–2024). Kaikilla valtion metsä- ja kitumailla lahoppuuta on yhteensä noin 80 miljoonaa kuutiometriä, ja sen määrä on kasvussa. Taulukossa 20 on esitetty lahoppuun määrät kuutiota hehtaarilla valtion mailla monikäyttömetsissä, niiden monimuotoisuuskohteilla ja suojelualueilla. Vertailutietona muut metsänomistajat.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 20. Lahopuun määrät valtion mailla m³/ha (vertailuna muut metsänomistajat)

VMI	Tavanomaiset monikäyttö-metsät	Monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteet	Suojelualueet	Valtion metsämaat yhteensä	Muut metsänomistajat
VMI 2009-2013	7,3	12,3	24,2	12,2	3,3
VMI 2013-2017	6,7	10,9	25	12,1	3,6
VMI 2015-2019	6,8	11,6	25,5	12	3,7
VMI 2017-2021	6,8	13	27	12,3	4
VMI 2018-2022	7,1	14,2	27,4	12,9	4,3
VMI 2019-2023	7,2	14,0	28,9	13,5	4,4
VMI 2020-2024	7,0	14,8	29,5	13,7	4,5

Haapa on tärkeä avainlaji, jota voi luonnehtia monimuotoisuuden kannalta metsiemme tärkeimmäksi puulajiksi. Järeällä haavalla tarkoitetaan haapoja, joiden rungon läpimitta yli 30 cm. Järeää haapaa on valtion mailla valtakunnan metsien inventoinnin mukaan noin 0,50 m³ hehtaaria kohden. Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteissa ja suojelualueilla järeää haapaa on enemmän kuin tavanomaisissa monikäyttömetsissä. Tavanomaisissa monikäyttömetsissä ha-

paa on muita metsänomistajia vähemmän osaksi siksi, että valtion maat sijaitsevat keskimääräistä karummilla alueilla. Lisäksi järeää haapaa sisältävät, ja näin monimuotoisuuden kannalta parhaimmat kohteet, on myös valikoitu monikäyttömetsien luontokohteiksi ja suojelualueiksi. Taulukossa 21 on esitetty järeän haavan määrät kuutiota hehtaaria kohden valtion mailla monikäyttömetsissä, niiden rajoitetun käytön kohteella ja suojelualueilla. Vertailutietona muut metsänomistajat.

Taulukko 21. Järeän haavan määrät valtion mailla m³/ha (vertailuna muut metsänomistajat)

VMI	Tavanomaiset monikäyttö-metsät	Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteet	Suojelualueet	Valtion metsämaat yhteensä	Muut metsänomistajat
VMI 2009-2013	0,09	0,42	0,89	0,34	0,82
VMI 2013-2017	0,12	0,49	1,16	0,42	0,93
VMI 2015-2019	0,2	0,45	1,23	0,45	0,97
VMI 2017-2021	0,24	0,29	1,33	0,51	1
VMI 2018-2022	0,23	0,35	1,26	0,5	1,1
VMI 2019-2023	0,2	0,23	1,21	0,49	1,14
VMI 2020-2024	0,21	0,33	1,17	0,50	1,21

Ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä arvioidaan luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. Ekologisen verkoston hyvä kytkeytyvyys turvaa lajiston säilymisen ja liikkumisen edellytyksiä. Kytkeytyneisyys kuvaa alueen saavutettavuutta lajin näkökulmasta. Mitä lähempänä lajille sopiva elinympäristölaikku sijaitsee, sitä todennäköisempää on lajin onnistunut leviäminen uudelle alueelle.

Monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteet lisäävät valtion maiden ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä ja vaikuttavuutta sekä ekologiseen verkostoon kuuluvan metsämaan pinta-alaa. Käytettäessä 2000 metrin puskurivyöhykettä ekologisen verkoston kohteiden ympärillä paikkatietoanalyysissä, kytkeytyneisyys oli Saamelaisen kotiseutualueella 99,4 %, Lapissa 97,4 %, Kainuussa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla 96,9 % ja Etelä-Suomessa 94,2 %. Kytkeytyneisyysprosentti tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa ekologisen verkoston kohteista leikkaa toisiaan kyseisellä puskurietäisyydellä. Käytettäessä 500 metrin puskurivyöhykettä ekologisen verkoston kohteiden ympärillä paikkatietoanalyysissä, kytkeytyneisyys oli Saamelaisen kotiseutualueella 48,2 %, Lapissa 49,3 %, Kainuussa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla 63,7 % ja Etelä-Suomessa 74,2 %. Suojelualueiden kytkeytymistä toisiinsa monikäyttömetsien luontokohteiden avulla voi yleisesti ottaen pitää lajien leviämismahdollisuuksien kannalta hyvinä.

Muut monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteet ja mittarit metsätaloudessa

Metsäluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien tilaa parantaville toimille on asetettu vuosittaiset ja/tai pitkän aikavälin tavoitteet, joilla pyritään lieventämään aiheutettuja haittoja ja palauttamaan luontoarvoja.

Tavoitteiden asettelussa on käytetty pohjana kansainvälistä biodiversiteettikehystä, vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian asiaankuuluvia osia sekä muita biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä kansallisia toimintapolitiikkoja ja lainsäädäntöä sekä tieteellistä näyttöä. Ekologisia kynnysarvoja tai vaikutusten yrityskohtaisten osuuksien määrittelyä ei ole huomioitu, eikä biologista monimuotoisuutta koskevia hyvityksiä ole käytetty.

Asetetut tavoitteet ja seurantamittarit koskevat kaikkia valtion hallinnoimia monikäyttömetsiä ja niissä toteutettavia toimintoja, kuten metsä- ja luonnonhoidon suunnittelua, metsänhoitoa, puunkorjuuta ja luonnonhoitoa. Metsätalous Oy seuraa tavoitteiden toteutumista kvartaaleittain, vuosittain ja Helmi-elinympäristöohjelman (2021–2030) sekä hankkeiden osalta myös niiden keston ajalta. Tämän lisäksi tavoitteiden toteutumista seurataan ulkoisilla auditoinneilla sekä ympäristö- ja laatuseurannoilla.

Peitteellistä metsänkäsittelyä sovelletaan kaikissa kohteissa, joihin se soveltuu sekä ekologisesti että metsänhoidollisesti tai sen käytölle on muusta maankäytöstä johtuva peruste. Peitteellisen metsänkäsittelyn toteutumista seurataan kvartaaleittain, mutta sille ei ole asetettu erityistä tavoitearvoa. Vuonna 2025 peitteisten metsänkäsittelymenetelmien osuus uudistusluonteisten hakkuiden toteutusosalasta oli 27 prosenttia.

Metsätalous Oy:n toimihenkilöille suunnatun **vesistöjen suojavaikkeitä koskevan vesiensuojelukurssin** tavoitteeksi asetettiin 100 prosentin suoristusaste, joka myös saavutettiin.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Sekapuustoisten metsiköiden määrälle ei ole asetettu tavoitearvoa. Monimuotoisuuden ja metsän elinvoimaisuuden vuoksi tavoitellaan kuitenkin 10–30 prosentin lehtipuuosuutta kasvupaikan mukaan. Keskimäärin lehtipuun osuus monikäyttömetsistä on tällä hetkellä 15 prosenttia. Metsähallituksen metsänhoito-ohjeen mukaisesti kuusen ja männyn sekaviljelyä voidaan käyttää erityisesti tuhoriskialueilla ja muilla soveltuvilla paikoilla. Vuonna 2025 sekaviljelylle asetettiin suunnittelutavoitteeksi 200–300 ha jokaiselle alueelle (Etelä-Suomi, Pohjanmaa-Kainuu, Lappi), jolloin kokonaispinta-alaksi määräytyi 600–900 ha. Sekaviljelyä toteutettiin yhteensä 789 hehtaarilla.

Suojatiheikköjä pyritään jättämään Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan linjauksen mukaisesti kaikkiin monikäyttömetsiin keskimäärin kolme kappaletta hehtaarilla. Kooltaan tiheiköt ovat pääsääntöisesti 10–100 m², mutta soveltuvissa kohteissa jopa 100–500 m². Peitteisyyttä lisäävien suojatiheikköjen on todettu parantavan merkittävästi metsäkanalintujen viihtymistä ja pesien säilymistä. Ne myös pidättävät ravinteita.

Säästöpuutavoite uudistushakkuualalla on kymmenen kappaletta eläviä puita hehtaarilla. Jätettävillä puilla on määritetty vähimmäisläpimitat. Kasvatushakkuuvaiheessa metsiköstä valitaan sopivimmat tulevat säästöpuuryhmät, jollei niitä ole jätetty taimikonharvennuksessa. Tällöin jätetään hehtaaria kohti vähintään yksi 1–5 aarin säästöpuuryhmä, jossa puiden ei tarvitse täyttää säästöpuiden läpimittarajoja. Säästöpuuryhmät tuottavat lahoppuuta ja luovat eliöstölle vaihtelevia elinympäristöjä.

Säästöpuu-, suojatiheikkö- ja sekapuustoisuustavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain sisäisten ja ulkoisten auditointien sekä ympäristö- ja laatuseurantojen avulla. Vuonna 2025 tehdyssä, PEFC-sertifikaattia koskeneessa ulkoisessa auditoinnissa ei havaittu näiden tavoitteiden osalta poikkeamia.

Luontopalvelujen tavoitteet

Luontopalveluiden biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä tulostavoitteita seurataan neljällä mittarilla. Mittarit, mittarikohtaiset tavoitteet ja toteumat esitetään taulukossa 22.

Kestävä kalastus ja metsästys

Kestävään kalastukseen ja metsästyksen liittyviä tulostavoitteita seurataan viidellä tulossopimuksessa asetetulla mittarilla. Kestävyydellä tarkoitetaan sekä ekologista että sosiaalista kestävyyttä. Mittarit, mittarikohtaiset tavoitteet ja toteumat esitetään taulukossa 23.

Taulukko 22. Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisessä tulossopimuksessa (2025–2028) Luontopalveluille esitetyt mittarit vuodelle 2025 sekä niiden tavoite- ja toteuma-arvot

Tulostavoite	Mittari	Tavoite 2025	Toteuma 2025
Toimii lajien ja luontotyyppien monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttaen mm. Helmi-ohjelman luonnonhoito- ja ennallistamistoimia	Helmi-ohjelmaan sisältyvä ennallistaminen ja luonnonhoito, osuus kokonaistavoitteesta vuosille 2020–2030, %	42	44,6
	Perinnebiotooppien jatkuva hoito, ha	6 000	6 527
Toteuttaa luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamisen ja ylläpitämisen edellyttämiä toimenpiteitä	Natura-alueiden (yhteensä 1 121 kpl) tila-arviointien (NATA) päivitykset, kpl	50	59
	Luontotyyppi- ja lajitiedon laatu, osuus tiedosta ajantasaista, %.	81	63,2

Taulukko 23. Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisessä tulossopimuksessa (2025–2028) Eräpalveluille esitetyt mittarit vuodelle 2025 sekä niiden tavoite- ja toteuma-arvot

Tulostavoite	Mittari	Tavoite 2025	Toteuma 2025
Vähentää vastakkaisasettelua metsästyksen ja muun käytön välillä	Yhteisviestintä Metsähallituksen eri kohderyhmille, lkm (yhteiset somepostaukset: Metsähallituksen emokanava/Eräluvut/Luontoon.fi)	50	58
Ennaltaehkäisee ja estää luonto- ja erärikollisuutta toteuttamalla valtion maiden ja vesien valvontaa yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten ja sidosryhmien kanssa	Erävalvonnan asiakaskontaktit, kpl	7 000	9 158
	Yhteisvalvontatapahtumat, lkm	280	348
Vahvistaa kaupallisen kalastuksen kautta kotimaisen kalan tarjontaa ja huoltovarmuutta sekä luo edellytyksiä kalastusmatkailulle	Kaupallisen kalastuksen lupamäärä valtion vesialueilla, lkm	1 100	679
	Kalastusmatkailuyrittäjät valtion vesialueilla, lkm (yhteistyösopimuksen mukaiset)	10	10

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Vuoden 2024 raportissa kerrottiin virheellisesti, että käytettäessä 5 000 metrin etäisyyttä, ekologisen verkoston kytkettyneisyys oli Lapissa 30 %, Kainuussa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla 34 %, Etelä-Suomessa 25 % ja saamelais-ten kotiseutualueella 12 %. Nämä luvut tarkoittivat monikäyttömetsien ekologisen verkoston tuomaa metsämaan lisäystä suojelualueiden metsämaan pinta-alaan.

Metsätalouden mittareiden laatimisperiaatteet

Mittarit perustuvat omistajapolitiikassa, PEFC-sertifikaatissa ja Metsätalous Oy:ssä määritettyihin, raportointityökaluilla seurattaviin suureisiin, jotka ovat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilymisen kannalta kriittisiä tekijöitä.

Mittareiden taustalla on laajasti tutkimustietoa siitä, että erilaisten elinympäristöjen pinta-alan sekä rakennepiirteiden määrän lisääminen vaikuttaa positiivisesti monikäyttömetsien biodiversiteettiin ja ekosysteemien tilaan. Peitteistä metsänkäsittelyä ja lehtipuun osuutta mitataan prosentiosuuksina, sillä hakkuiden kokonaispinta-ala vaihtelee vuosittain ja lisäksi prosenttiosuus on suhteessa puuston kokonaistilavuuteen. Tutkimuksissa on todettu, että peitteisyyden ja sekapuustoisuuden myötä metsien monimuotoisuus lisääntyy. Sekapuustoisuus parantaa lisäksi metsien maisemallista arvoa ja tuhojen kestävyttä. Peitteinen metsänkäsittely taas vähentää vesistökuormitusta. Pinta-ala- ja rakennepiirremittaritiedot saadaan Silvia-paikkatietojärjestelmästä.

Koulutusten toteutumista mitataan suorituskertojen määrällä, koska varsinaista vaikuttavuusmittaria ei ole käytössä. Vaikuttavuudesta kertoo kuitenkin auditointi- ja seuranta-poikkeamien määrä. Oletuksena on, että osaamisen kasvun myötä biologinen monimuotoisuus huomioidaan työtehtävissä aiempaa paremmin ja poikkeamia ei havaita. Koulutustiedot saadaan Ahjo-järjestelmästä PowerBI-raporttina. Tarkastuksissa ja seurannoissa havaitut poikkeamat saadaan auditointi- sekä ympäristö- ja laatusurantaraporteista.

Mittareita käytetään kaikissa monikäyttömetsissä ja kou-

lutuksien osalta ne koskevat sekä omia toimihenkilöitä että urakoitsijoita. Olennaista mittareiden käyttökelpoisuudessa ja luotettavuudessa on ajantasainen tieto sekä järjestelmien toimivuus. Nämä resurssiriippuvaiset tekijät muodostuvat rajoitteiksi, mikäli ne eivät ole kunnossa. Ulkopuolinen taho ei ole validoinut mittareiden mittausta.

Eräpalveluiden tulossopimuksen mittareiden laatimisperiaatteet

Tulossopimuksessa kestävyys viittaa sekä ekologiseen että sosiaaliseen kestävyteen. Se on määritelty seuraavasti: ”Kestävyys tarkoittaa sitä, että eräperinteet säilyvät yli sukupolvien ja sekä riista- että kalakannat voivat entistä paremmin.”

Yhteisviestintä Metsähallituksen eri kohderyhmille, lkm (yhteiset somepostaukset: Metsähallituksen emokanava/ Eräluvut/Luontoon.fi). Sosiaalisen median yhteispäivitysten lukumäärä saadaan laskemalla Eräluvut-tileillä (IG ja FB) julkaistut rinnakkaisjulkaisut.

Erävalvonnan asiakaskontaktit saadaan erävalvonnan tilastointisovelluksesta, johon budjettirahoitteista erävalvontaa suorittavat erätarkastajat ovat kirjanneet valvontakontaktit.

Yhteisvalvontatapahtumien lukumäärä saadaan erävalvonnan tilastointisovelluksesta suodattamalla yhteisvalvonnat järjestelmän raakadatasta.

Kaupallisen kalastuksen lupamäärä valtion vesialueilla, lkm saadaan suoraan PowerBi:sta (Eräluvut-fi-järjestelmä).

Kalastusmatkailuyrittäjät valtion vesialueilla, lkm (yhteistyösopimuksen mukaiset): Sopimusten piirissä olevien kalastusmatkailuyrittäjien lukumäärä saadaan laskemalla sopimusten lukumäärä Tammesta.

Luontopalveluiden mittareiden laatimisperiaatteet

Perinnebiotooppien jatkuva hoito: Jatkuvalla hoidolla tarkoitetaan säännöllisessä laidunnuksessa tai niittohoidossa olevaa alaa. Mittari kertoo vuosittain toteutetun pinta-alan

hehtaareina, ja siihen sisältyy sekä Luontopalvelujen hallinnoimat alueet että sellaiset yksityismaiden suojelualueet (YSA), joiden hoito on Luontopalvelujen vastuulla. Tiedot lasketaan toimenpidekuvioista.

Natura-alueita yhteensä ja tila-arviointien (NATA) päivitykset: Mittari osoittaa niiden Metsähallituksen arviointivas- tuulla olevien Natura-alueiden lukumäärän, joille on kysei- senä vuonna valmistunut NATA-arvioinnin päivitys.

Luontotyyppi- ja lajitiedon laatu -mittarilla kuvataan suoje- lualueiden luontotiedon kattavuutta ja ajantasaisuutta. Mit- tari koostuu neljästä osamittarista:

- Luontotyyppitiedon (maa-alueet ja sisävedet) kattavuus:** Mittarin laskennassa käytetään SAKTI-järjestelmän Biotooppikuviot -aineistoa. Laskennassa huomioidaan Luontopalveluiden hallinnassa olevat alueet (suojelualueet ja suojeluun varatut alueet) sekä yksityiset suojelualueet (YSA) pois lukien merialueet. Inventoiduksi katsotaan biotooppikuviot, joille on tallennettu Inventointiluokkatieto pois lukien inventointiluokka 440 Meri. Luontotyyppitiedon kattavuusprosentti saadaan laskemalla inventoitujen biotooppikuvioiden pinta-alan osuus kaikkien Luontopalvelujen hallinnassa olevien alueiden sekä yksityisten suojelualueiden biotooppikuvioiden pinta- alasta.
- Luontotyyppitiedon (maa-alueet ja sisävedet) ajantasaisuus:** Mittarin laskennassa käytetään SAKTI-järjestelmän Biotooppikuviot -aineistoa. Laskennassa huomioidaan Luontopalveluiden hallinnassa olevat alueet (suojelualueet ja suojeluun varatut alueet) sekä yksityiset suojelualueet (YSA) pl. merialueet. Inventoiduksi katsotaan biotooppikuviot, joille on tallennettu Inventointiluokka -tieto pl. inventointiluokka 440 Meri. Luontotyyppitiedon ajantasaisuus, % saadaan laskemalla sellaisten inventoitujen biotooppikuvioiden, joilla Arviointiaika -tieto on enintään 20 vuotta

vanhempaa kuin nykyhetki, pinta-alan osuus kaikkien Luontopalveluiden hallinnassa olevien alueiden sekä yksityisten suojelualueiden inventoitujen biotooppikuvioiden pinta-alasta.

- Lajitiedon ajantasaisuus:** Lajitiedon ajantasaisuus tarkoittaa uhanalaisten sekä ns. direktiivilajien esiintymätietojen ajantasaisuutta. Direktiivilajien lisäksi mukana ovat kaikki uhanalaisuusluokkiin VU, EN, CR ja RE kuuluvat lajit, lukuun ottamatta Metsähallituksen erityisvastuulajeja. Ajantasainen osajoukko on sellainen, jolla on kartoituskerta viimeiseltä 20 vuodelta, ja joiden tila on olemassa.
- Meriluontotiedon kattavuus:** Mittarilla seurataan kartoitustiedon kertymistä vedenalaisista luontotyypeistä ja lajeista merellä, sekä riittävän tietotason saavuttamista.

Osa-alueet lasketaan %-osuutena tavoitetilasta. Tavoitteena on, että luontotyyppitiedon kattavuus on 100 %, myös meri- luontotiedon pitkän aikavälin tavoite on 100 %:n kattavuus. Ajantasaisuuden osalta tavoitteena on, että luontotyyppi- ja lajitieto on enintään 20 vuotta vanhaa. Mittarin arvo ilmoite- taan osa-alueiden keskiarvona.

S – Sosiaalinen vastuu

Metsähallituksen sosiaalinen vastuu ulottuu oman henkilöstön lisäksi sopimuskumppaneihin ja arvoketjujen työntekijöihin. Toiminnalla on vaikutuksia myös niihin yhteisöihin ja ihmisiin, jotka hyödyntävät valtion maa- ja vesialueita, sekä muihin tahoihin, jotka ovat jollain tavalla kytköksissä näihin alueisiin.



S1 Oma työvoima

Omaan työvoimaan liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Omaa työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyyseissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Analyyseissä vaikutuksia on tarkasteltu ensisijaisesti työsuhteessa olevan oman työvoiman osalta, ja raportointi vuoden 2025 osalta kattaa tarkastelun ainoastaan oman työvoiman näkökulmasta. Olennaiset vaikutukset kohdistuvat Metsähallituksen koko omaan työvoimaan. Omaan työvoimaan lukeutuvat ne henkilöt, jotka ovat työsuhteessa Metsähallitukseen. Metsähallitus toimii vain Suomessa eikä Metsähallituksen tehtävissä ole tunnistettu merkittävää riskiä pakkotyön, lapsityövoiman tai muun modernin orjuuden osalta.

Metsähallituksen liiketoimintamalli ja toimiala, sekä valtion maiden sijainti aiheuttavat sekä olennaisia myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Toiminta kattaa koko Suomen ja työllistää myös harvaan asutuilla alueilla asuvia henkilöitä. Etenkin valtion metsät sijaitsevat harvaan asutuilla alueilla, jossa metsätalouden harjoittaminen tarjoaa työllistymismahdollisuuksia kattavasti. Luonnonvaroihin perustuva toiminta on osittain kausiluonteista. Metsähallitus työllistää vuosittain esimerkiksi kesäkaudella metsäalan harjoittelijoita. Kesällä 2025 jatkui myös vanhojen metsien inventointiprojekti, johon työllistettiin kymmeniä henkilöitä määräaikaan työsuhteisiin.

Muut Metsähallituksen olennaiset myönteiset vaikutukset juontavat pääosin strategian painopisteestä yhdenvertainen ja kyvykäs henkilöstö. Tätä edistetään moninaisin suunnitelmin ja toimenpitein, esimerkiksi monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman avulla. Toiminnan jatkuvuus varmistetaan strategisella henkilöstösuunnittelulla sekä jatkuvalla osaamisen kehittämisellä.

Olennaisista kielteisistä vaikutuksista työtaturmat ovat yksittäistapauksia, vaikka toki maastotöissä suurempi riski tapaturmiin on tunnistettu. Asiantuntijatyössä taas on suurempi alttius tietotyön kuormittavuuteen. Työhön liittyvä mahdollinen kuormitus vapaa-ajalla ja haastavien tilanteiden uhka johtuvat Metsähallituksen roolista valtion maiden ja vesien haltijana ja sidosryhmävuorovaikutukseen laajuudesta ja mahdollisesta henkilöitymisestä. Olennaisia vaikutuksia ja riskejä on kuvattu tarkemmin taulukossa 24.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen omaan työvoimaan liittyvää sosiaalista vastuuta ohjaavat lainsäädännön lisäksi olennaisiin vaikutuksiin liittyvät toimintaperiaatteet, politiikat sekä ohjeet. Sosiaalisen vastuun osalta Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikka ja toimintatapaohje linjaavat keskeisistä periaatteista ja tavoitteista. Taulukossa 25 esitellyt periaatteet tarkentavat näitä kahta ohjetta kestävyysseikoittain.

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikassa** linjataan, että Metsähallituksen toimintaa ohjaavat kansainvälisesti tunnustetut vastuullisuuden ohjeet ja periaatteet, kuten YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelma (Agenda 2030), YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus, YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet (UNGP), YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva julistus, ILO:n julistus työn peruseriaateista ja -oikeuksista sekä asianmukaisen huolellisuuden prosessi, joka pohjautuu OECD:n toimintaohjeisiin monikansallisille yrityksille. Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikassa kuten toimintatapaohjeessakin sitoudutaan oman työvoiman osalta kunnioittamaan ihmis- ja perusoikeuksia, mukaan lukien kielelliset oikeudet sekä työelämäoikeudet. Molemmissa myös linjataan, ettei minkäänlaista syrjintää, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua suvaita.

Toimintatapaohjeessaan Metsähallitus on sitoutunut edistämään ihmisoikeuksien toteutumista. Henkilöstön oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu pyritään varmistamaan, kuten myös oikeudenmukainen toiminta ja yhdenvertaisuus kaikkia kohtaan. Metsähallituksessa ei hyväksytä syrjintää iän, sukupuolen, etnisen tai kansallisen taustan, kielen, vakaumuksen, uskonnon, mielipiteen, toimintarajoitteisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella missään muodossa rekrytoinneissa tai palvelussuhteen aikana. Minkäänlaista asiatonta käytöstä ei hyväksytä, ja siihen puututaan aina, kun sitä havaitaan. Jokaisella on oikeus hyvään johtamiseen ja rakentavaan palautteeseen, ja vastavuoroisesti velvollisuus osoittaa työyhte-

sötaitoja sekä kunnioittaa toisia. Toimintatapaohjeessa sitoudutaan myös kaikenlaisen modernin orjuuden, mukaan lukien pakkotyön ja lapsityövoiman poistamiseen. Kaikesta toimintatapaohjeen vastaisesta toiminnasta tulee ilmoittaa ja siihen puututaan rikkeen vakaavuuden edellyttämällä tavalla.

Henkilöstöasioita johdetaan ja kehitetään **henkilöstöpolitiikan ja -periaatteiden** mukaisesti. Nämä perustuvat Metsähallituksessa yhteisesti hyväksytyisiin arvoihin, joita ovat ilo, kestävyys, yhteistyö ja tuloksellisuus. Periaatteena on varmistaa, että Metsähallituksen toiminta suhteessa omaan työvoimaan täyttää työntekijöiden yhdenvertaisen, oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen sekä hyvän kohtelun osalta lainsäädännön ja eettisyyden vaatimukset rekrytoinnista aina työ- tai virkasuhteen päättymiseen asti. Vuosittain tehtävä henkilöstötutkimus on yksi keskeinen johtamisen ja esihenkilötoiminnan tuloksellisuuden mittaamisen väline, jonka avulla voimme seurata sekä kehittää toimintaamme. Metsähallituksen hallituksen ja johtoryhmän käsittelyiden lisäksi henkilöstöasioita käsitellään neljä kertaa vuodessa kokoontuvissa yhteistyötoimikunnissa sekä kuukausittain kokoontuvassa talous- ja HR-johtoryhmässä.

SI OMA TYÖVOIMA

Taulukko 24. Metsähallituksen omaa työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset ja keskeiset riskit

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju	
Työolot	Työllisyysturva	+ Työllisyyden edistäminen ja ylläpitäminen harvaan asutuilla alueilla	Metsähallituksen liiketoimintamalli ja valtion maiden sijainti mahdollistavat työllisyyshallinnat ja työpaikkojen ylläpitämisen harvaan asutuilla alueilla.	Oma toiminta	
		(-) Työllisyysnäkömyiden epävarmuus määräaikaisten päättyessä	Metsähallituksen palveluksessa on määräaikaista työsuhdetta niin projektitoimintoisten, kausiluonteisten kuin sijaisuuksien takia työntekijöitä, joille määräaikaisuus voi aiheuttaa epävarmuutta töiden jatkuvuuden näkökulmasta määräaikaisuuden päättyessä. Määräaikaisten osuus on suurehko mutta määräaikaistuksille on perusteltu syy eikä kaikille ole mahdollista tarjota jatkoa.	Oma toiminta	
		R – Kyvykkään työvoiman saatavuushaasteet	Metsähallituksen henkilöstörakenne tulee aiheuttamaan tulevaisuudessa nykyisten työntekijöiden samanaikaista eläköitymistä. Korvausrekrytointien onnistumiseen voi vaikuttaa tehtävien maantieteelliset sijainnit mm. harvaan asutuilla alueilla, kielitaitovaatimukset sekä työnantajamielikuva.	Oma toiminta	
	Työ- ja yksityiselämän tasapaino	+ Joustavat työskentelykäytännöt edistävät työ- ja yksityiselämän tasapainoa	Metsähallituksessa käytössä oleva monipaikkatyömalli etä- ja lähityön yhdistämisellä tukee työ- ja yksityiselämän tasapainoa. Monipaikkatyön lisäksi osassa tehtäviä oleva liukuva tai vapaamuotoinen työaika tukee työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisessa.	Oma toiminta	
	Terveys ja turvallisuus	+ Työhyvinvointia vahvistavat tekijät	Hyvä esihenkilötyö, työn merkityksellisyys ja työn sisältö sekä hyvä työilmapiiri tukevat työhyvinvointia ja jaksamista. Edellä mainitut työhyvinvointia vahvistavat osa-alueet nousevat myös henkilöstötutkimuksen tuloksissa korkealle.	Oma toiminta	
		- Työhön liittyvät kuormitustekijät	Työhön liittyviksi kuormitustekijöiksi on tunnistettu työhön liittyvä keskeytysten määrä, tietotulva, laajat tehtäväkokonaisuudet suhteessa työajan riittävyyteen, nykyisen henkilöstön samanaikaiseen eläköitymiseen liittyvä lisäkuormitus, toimitilamuutokset sekä mahdolliset arvostusriidat vastuualueiden tavoitteiden välillä. Kuormitustekijöitä on tunnistettu esim. henkilöstötutkimuksen avulla, työpaikkaselvityksillä sekä työpaikkatarkastuksissa.	Oma toiminta	
		- Työtaturmat	Työtaturmien ennaltaehkäisystä huolimatta Metsähallituksessa tapahtuu vuosittain työtaturmia.	Oma toiminta	
		- Työntekijä yhdistetään vapaa-ajalla työnantajaan	Metsähallituksessa on rooleja, joihin liittyy paikallista sidosryhmävuorovaikutusta, joka vaikuttaa siihen, että yksityisyyttä työn ulkopuolella on hankala säilyttää. Maantieteellisesti tarkasteltuna tässä voi olla eroja. Työntekijöitä yhdistetään vapaa-ajalla työnantajaan, mikä voi aiheuttaa työhön liittyvää kuormitusta myös työn ulkopuolella. Kuormitusta aiheutuu myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta henkilöityvästä palautteesta.	Oma toiminta	
	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille	Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka samanarvoisesta työstä	+ Sukupuolten välinen palkkatasa-arvo	Vuosittain tehtävässä palkkatarkoituksessa ei ole havaittu perusteettomia palkkaeroja sukupuolten välillä. PAJU-palkkausjärjestelmään kuuluvien tehtävien palkkaus on sukupuolineutraali perustuen tehtävien vaativuuden arviointiin ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen.	Oma toiminta
		Koulutus ja taitojen kehittäminen	+ Kattavat koulutusmahdollisuudet	Metsähallituksessa on käytössä laajasti erilaisia oppimisolustoja ja henkilöstöä kannustetaan oman osaamisen kehittämiseen. Työntekijöille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua myös lyhyempiin sisäisiin koulutuksiin eri aiheissa. Metsähallituksessa pyritään mahdollistamaan kaikille osaamisen kehittäminen ja opiskelu töiden ohella yhdenvertaisesti.	Oma toiminta
Vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden työllistäminen ja inkluusio		- Toimintakykyrajoitteisten työllistämisen haasteet	Metsähallituksessa ei juuri ole tunnistettu tehtäviä, jotka soveltuisivat vammaisille tai toimintakykyrajoitteisille henkilöille, vaikka vaikeasti työllistettävien henkilöiden palkkaaminen on ollut osa vastuullisuustavoitteita. Lisäksi rakenteita ja prosesseja, jotka edistäisivät organisaation houkuttelevuutta työnantajana vammaisille tai toimintarajoitteisille henkilöille, ei ole vielä onnistuttu kehittämään riittävässä määrin.	Oma toiminta	
Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi		- Haastavien tilanteiden uhka	Osassa työtehtävissä (esim. erätarkastajat) voi joutua haastaviin tilanteisiin, joihin liittyy väkivallan ja/tai häirinnän uhka. Lisäksi on tunnistettu myös tilanteita, joissa henkilöstö voi kokea epäasiallisen kohtelun uhkaa.	Oma toiminta	
Monimuotoisuus		+ Erilaisten työskentelytarpeiden huomioiminen	Laajat etätyömahdollisuudet huomioivat erilaiset työskentelyyn liittyvät tarpeet	Oma toiminta	
		- Kielitaitovaatimusten vaikutukset monimuotoisuuteen	Tiukat kielitaitovaatimukset ja täysin suomenkielinen työympäristö (esim. järjestelmät) vaikeuttavat monimuotoisuuden lisääntymistä organisaatiossa.	Oma toiminta	

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

SI OMA TYÖVOIMA

Taulukko 25. Metsähallituksen omaan työvoimaan liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Henkilöstöpolitiikka	Henkilöstöjohtamisella toteutetaan Metsähallituksen strategiaa ja henkilöstöpolitiikalla varmistetaan, että toiminta työntekijöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä hyvän kohtelun osalta täyttää lainsäädännön ja eettisyyden vaatimukset rekrytoinnista aina työ- tai virkasuhteen päättymiseen asti.	Työolot: Työllisyysturva & Terveys ja turvallisuus Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka samanarvoisesta työstä & Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstöasioita käsitellään Metsähallituksen hallituksessa vuosittain. Vuosittain tehtävä henkilöstötutkimus on yksi johtamisen ja esihenkilötoiminnan tuloksellisuuden mittaamisen ja kehittämisen keskeinen väline.	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä
Metsähallituksen turvallisuusperiaatteet	Turvallisuusjohtaminen on osa riskienhallintaa. Turvallisuus jaetaan Metsähallituksessa asiakas-, henkilö- ja työ-, tieto-, toimitila- ja kiinteistöturvallisuuteen sekä tuotannon ja toiminnan turvallisuuteen. Henkilö- ja työturvallisuuden tavoitteena on varmistaa henkilöstön turvallisuus ja toimintakyky suojaamalla heitä työtapaturmilta, onnettomuuksilta ja rikoksilta.	Työolot: Terveys ja turvallisuus	Turvallisuusyhteyshenkilöiden turvallisuusverkosto ylläpitää turvallisuuden tilannekuvaa ja raportoi riskienhallintapäällikölle. Päällikkö raportoi edelleen johtoryhmälle. Jokainen metsähallituslainen on velvollinen raportoimaan havaitsemistaan turvallisuusriskeistä ja läheltä piti -tilanteista esihenkilölleen.	Metsähallituksen koko henkilöstö	Turvallisuusjohtamisen kokonaisvastuu on pääjohtajalla. Tukena kokonaishallinnan kehittämisessä on riskienhallintapäällikkö. Henkilöstö- ja työturvallisuuden prosesseista vastaa henkilöstöjohtaja, arjen turvallisuusjohtamisesta esihenkilöt.
Palvelussuhteen periaatteet	Palvelussuhteen periaatteissa kuvataan Metsähallitus-konsernissa noudatettavat linjaukset palvelussuhteen elinkaaren eri vaiheissa. Periaatteet ovat osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja niillä halutaan osaltaan turvata yhdenvertaiset ja yhtenäiset toimintatavat palvelussuhteen aikana. Palvelussuhteissa noudatetaan työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä sekä Metsähallituksessa sovellettavia työehtosopimuksia.	Yleisesti yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille	Toimintaohjeiden noudattamisen valvonta mm. haastavien tilanteiden käsittelymalli, erimielisyysneuvottelut. Määräaikaisuusien perusteet tarkastellaan jokaisen määräaikaisuuden kohdalla erikseen. Työsopimukset sekä työsopimuksiin tehtävät muutokset hyväksytään yhden yli -periaatteella.	Metsähallituksen koko henkilöstö pl. nk. ulkopuoliset työntekijät (esim. vuokratyöntekijät)	Metsähallituksen johtoryhmä
Henkilöstösuunnittelun periaatteet	Metsähallituksen konsernistrategia, henkilöstöpolitiikka sekä yksiköiden ja vastuualueiden toimintasuunnitelmat ja budjetit määrittävät henkilöstösuunnittelua. Henkilöstösuunnittelun päätarkoitus on ennakoida Metsähallituksen tarpeita vastaava henkilöstörakenne ja osaaminen sekä suunnitella tähän oikeat toimenpiteet huomioiden myös henkilöstön hyvinvointiin liittyvät näkökulmat.	Työolot: Terveys ja turvallisuus Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstösuunnitelma tarkastellaan ja täydennetään aina toiminnansuunnittelun/budjetoinnin yhteydessä vuosittain. Henkilöstötutkimus	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä
Rekrytoinnin periaatteet	Rekrytoinnin periaatteet ovat osa Metsähallituksen henkilöstöpolitiikkaa ja pohjautuvat Kasvatamme huomista-strategiaan yhtenäisestä, vastuullisesti toimivasta Metsähallituksesta. Rekrytoinnit tehdään suunnitelmallisesti, ja niiden avulla kehitetään organisaation osaamista niin nykyhetkessä kuin tulevaisuuteen katsoen. Rekrytointiprosessi tukee tasa-arvoa sekä monimuotoisuutta eikä syrji ketään. Anonyymiä rekrytointia pyritään käyttämään mahdollisimman useassa haussa.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Moninaisuus; Vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden työllistäminen ja inklusio	Ilmoituskanava Rekrytointien seuranta ja tuki (neuvonta, ohjeiden päivitys)	Rekrytointiprosessi	Metsähallituksen johtoryhmä
Palkitsemislinjaukset ja palkkausjärjestelmä	Palkitsemislinjauksissa linjataan, että palkitsemisen tulee olla kohtuullista ja oikeudenmukaista. Palkkausjärjestelmä sekä palkkausjärjestelmän käsikirja toimivat toimintaperiaatteena hallitsemaan omaan työvoimaan kohdistuvia olennaisia vaikutuksia. Järjestelmän tavoitteena on luoda puitteet kannustavalle ja oikeudenmukaiseksi koetulle palkkapolitiikalle ja toimia suorituksen johtamisen tukena. Lähtökohtana on huomioida palkkauksessa tehtävien vaatvuuserot sekä yksilöiden henkilökohtainen suoriutuminen.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka	Vuosittainen palkkavertailu, jolla seurataan myös sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista Palkkausjärjestelmän soveltamisen seurantaryhmä	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä

SI OMA TYÖVOIMA

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Osaamisen johtamisen periaatteet	Osaamisen johtamisen periaatteet ovat kiinteä osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja johtamiskulttuuria. Osaamisen suunnitelmallinen johtaminen perustuu omistajan linjauksiin, visioon ja strategiaan. Keskeinen tavoite on luoda Metsähallitukseen sellaiset rakenteet ja puitteet, jotka mahdollistavat yksikkö- ja vastuualuerajat ylittävän yhteistyön ja kehittämisen.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstötutkimus Perehdytysprosessin noudattaminen Strategian toteutuksen seuranta	Metsähallituksen koko henkilöstö pl. nk. ulkopuoliset työntekijät	Metsähallituksen johtoryhmä
Monipaikkatyön periaatteet	Monipaikkatyön tavoitteena on lisätä joustavuutta, jotta työn ja yksityiselämän yhteensovittaminen olisi entistä sujuvampaa. Samalla se rakentaa vahvaa luottamusta, yhteistyötä ja modernia johtamiskulttuuria koko organisaatiossa. Joustavat työjärjestelyt edistävät henkilöstön työhyvinvointia ja lisäävät mahdollisuuksia yksilöllisiin ratkaisuihin.	Työolot: Työ- ja yksityiselämän tasapaino	Henkilöstötutkimus	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä

*Kaikki toimintaperiaatteet ovat Metsähallituksen henkilöstön saatavilla intrassa tai asianhallintajärjestelmässä.

Työolot

Työolojen osalta Metsähallituksen henkilöstöpolitiikassa yhtenä tavoitteena on tukea yksilön työkykyä, työtyytyväisyyttä ja työturvallisuutta sekä varmistaa työyhteisön toimivuus. **Metsähallituksen turvallisuusperiaatteissa** henkilö- ja työturvallisuuden tavoitteena on varmistaa henkilöstön turvallisen ja terveellisen työn edellytykset ja toimintakyky suojaamalla heitä työtaturmilta, onnettomuuksilta ja rikoksilta. Työoloja huomioidaan myös **henkilöstösuunnittelun periaatteissa**, joissa edellytetään, että suunnittelussa ja toimenpiteissä huomioidaan henkilöstön hyvinvointiin liittyvät näkökulmat kuten jaksaminen, joustavat työaikajärjestelyt ja henkilöstön resursointi. **Monipaikkatyön periaatteilla** mahdollistetaan työn- ja yksityiselämän yhteensovittamista.

Metsähallituksessa lainsäädäntö ja työehtosopimukset määrittävät osaltaan työoloja. Metsähallitus toimii vain Suomessa, jossa työolosuhteita kuten työaika ja työturvallisuutta koskevat lakisääteiset vaatimukset.

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan selvittämään ja tunnistamaan työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Työnantajan tulee tunnistaa, milloin haitta- ja vaaratekijöitä ei voida poistaa sekä arvioida niiden merkitystä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Työsuojelun riskien hyvä hallinta perustuu toiminnan jatkuvaan kokonaisvaltaiseen arviointiin, jonka pohjalta toimintaa voi kehittää ja parantaa. Metsähallituksen työsuojelun riskienhallinta- ja toimintaohjelma on laadittu Sosiaali- ja terveystieteiden Riskien arviointi työpaikalla -työkirjan ohjeiden mukaisesti. Metsähallituksen riskien arviointiohjelmaa, joka sisältää vaaratilanteiden kuvauksen ja toimenpide-ehdotukset (Euroopan Unionin työolojen puitteiden direktiivi 391/89/EEC), ylläpidetään yhteistyössä työsuojelun ja vastuu-yksiköiden kesken.

Metsähallituksessa työterveyshuolto kuuluu kaikille työssäkäyville työntekijöille työsuhteen laadusta ja kestosta riippumatta. Työterveyshuollon tavoitteena

on edistää terveellistä työympäristöä ja turvallisia työoloja, ennaltaehkäistä työhön liittyviä sairauksia sekä ylläpitää ja edistää työntekijöiden työ- ja toimintakykyä. Metsähallituksen käytössä on työtaturmia koskeva hallintajärjestelmä, johon tallennetaan sekä työsuojelun riskienarvioinnit että työturvallisuuteen liittyvät ilmoitukset. Järjestelmä on koko henkilöstön käytössä.

Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille

Toimintatapaohjeen lisäksi myös Metsähallituksen **henkilöstöpolitiikassa** kielletään syrjintä ja edellytetään yhdenvertaista kohtelua. Metsähallitus on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin sukupuolten välisestä tasa-arvosta osana vastuullisuuspolitiikkaansa ja monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaansa ja sitoutunut edistämään monimuotoisuutta yritys vastuullisuusverkosto FIBSin toimijana. Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma edistää

monimuotoista ja inklusiivista työyhteisöä, jossa jokainen voi olla oma ainutlaatuinen itsensä ilman pelkoa häirinnästä, syrjinnästä tai muusta epäasiallisesta kohtelusta. Metsähallituksen henkilöstölupauksessa luvataan myös vaalia työyhteisön monimuotoisuutta, varmistaa tasapuolinen kohtelu työyhteisössä ja ymmärtää sekä huomioida toisten elämäntilanteet. Henkilöstön hyvinvointi syntyy osaamisesta, yhteistyöstä, luottamuksesta ja arvostuksesta toisia kohtaan.

Yhdenvertaisen kohtelun ja tasa-arvon periaatteisiin nojataan myös palvelussuhteen ja rekrytoinnin periaatteissa, sekä palkkauksessa. **Palkitsemislinjaukset, palkkausjärjestelmä** sekä **palkkausjärjestelmän käsi-kirja** toimivat periaatteina, joiden avulla pyritään luomaan puitteet kohtuulliselle, kannustavalle ja oikeudenmukaiseksi koetulle palkkaukselle. Lähtökohtana on huomioida palkkauksessa tehtävien vaatimuserot sekä yksilöiden henkilökohtainen suoriutuminen. Metsähallituksen palkkausjärjestelmässä palkkaus perustuu sukupuolineutraaliin tehtävän vaativuus-

SI OMA TYÖVOIMA

luokitteluun sekä henkilökohtaiseen työsuorituksen arviointiin. Metsähallituksen **rekrytoinnin periaatteissa** linjataan, että Metsähallituksen rekrytointiprosessi tukee tasa-arvoa sekä monimuotoisuutta eikä syrji ketään. Muun muassa vuosittainen palkkartoitus ja anonyymi rekrytointi varmistavat näiden toimintaperiaatteiden toteutumista. Näistä on kerrottu lisää toimien yhteydessä.

Henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen on yksi henkilöstölupauksen sekä henkilöstöpolitiikan keskeisiä osa-alueita sekä osa Metsähallituksen strategiaa yhdenvertaisesta ja kyvykkäästä henkilöstöstä. Huolehtimalla jatkuvasti henkilöstön osaamisesta, kyvykkyydestä ja yhdenvertaisuudesta pystytään kasvattamaan työyhteisön psykologista turvallisuutta, puuttumaan haitalliseen kuormitukseen, mahdollistamaan jatkuva oppiminen sekä muutосkyvykkyys. Myös erilaiset urakehitysmahdollisuudet lisääntyvät. Osaamisen systemaattinen kehittäminen mahdollistaa Metsähallituksen toiminnan jatkuvan parantamisen, edistää henkilöstön hyvinvointia sekä tuottavuutta. Tarjoamalla yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet koko henkilöstön keskuudessa Metsähallitus edistää tasa-arvoa sekä työyhteisön yhtenäisyyttä.

Osaamisen johtamisen periaatteet ovat kiinteä osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja johtamiskulttuuria. Periaatteissa tarkennetaan osaamisen suunnitelmallista johtamista, mikä perustuu omistajapoliittisiin linjauksiin sekä Metsähallituksen visioon ja strategiaan. Osaamisen johtamiseen kuuluvat osaamisen määrittäminen, kartoittaminen, tunnistaminen, kehittäminen ja hankinta. Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa linjataan osaamisen kehittämisen kokonaisuuksia ja toi-

menpiteitä yhdessä henkilöstön edustajien kanssa. Monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteillä edistetään yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia osaamisen kehittämismahdollisuuksia sekä urapolkuja.

Yhteydenpidon prosessit

Metsähallituksessa järjestetään koko henkilöstölle osoitettuja viestintä- ja työyhteisötilaisuuksia ajankohtaisista asioista osana jatkuvaa yhteydenpidon prosessia. Ajankohtaisia teemoja käsitellään esimerkiksi vuorovaikutteisissa Nuotiopiiri- ja Strategiapiiri-tilaisuuksissa. Vuonna 2025 on lisäksi järjestetty päivitetyn toimintatapaohjeen sekä uudistettujen arvojen pohjalta eri toimipaikkoja kiertävä osallistava tilaisuus teemojen läpikäyntiä varten. Vuosittaisena yhteydenpidon prosessina jokaisen työntekijän kanssa käydään kehityskeskustelu sekä työsuorituksen arviointi, jossa käsitellään työhyvinvointiin sekä osaamiseen liittyviä osa-alueita kattaen myös uratoiveet.

Henkilöstökokemusta seurataan vuosittain henkilöstötutkimuksen avulla. Henkilöstötutkimuksen avulla seurataan työyhteisön toimivuutta, työhyvinvointia sekä muita organisaation toiminnan kehittämisen kannalta oleellisia osa-alueita. Henkilöstötutkimuksen tulokset auttavat tunnistamaan työyhteisön ongelmakohtia sekä tukevat työsuojelu- ja esihenkilötyön kehittämistä sekä painopisteiden määrittämistä. Vastaukset analysoidaan eri näkökulmasta ja kehittämistoimet johdetaan kussakin yksikössä yhdessä henkilöstön kanssa. Tulokset sekä niiden pohjalta johdetut kehittä-

miskohteet käsitellään Metsähallituksen johtoryhmässä.

Yhteistoiminta henkilöstön edustajien kanssa tapahtuu säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyötöimikunnissa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Muutostilanteissa järjestetään lisäksi erillisiä vuoropuheluita tarpeen mukaan henkilöstön edustajien kanssa. Näitä on järjestetty myös vuonna 2025. Säännöllisellä vuoropuhelulla luodaan edellytyksiä avoimelle ja vuorovaikutteiselle neuvottelulle organisaation muutostilanteissa. Toimikunnat kokoontuvat 3–4 kertaa vuodessa työnantajan kutsumina. Metsähallituksen ylin johto - johtoryhmäläiset - toimivat puheenjohtajina toimikunnissa. Osassa toimikuntia puheenjohtaja valitaan henkilöstön edustajista vuorotteluperiaatteella. Työsuojelutoimikunta on eriytetty yhteistyötöimikunnista vuonna 2025. Yhteistoiminnassa käsitellään lakisääteisiä asioita kuten organisaation taloudellista tilannetta, rekrytointeja ja työoloihin ja -ehtoihin ja työjärjestelyihin liittyviä asioita. Työturvallisuushavainnot ja työsuojelun prosessi keskittyvät erityisesti vuoropuheluun työoloihin liittyvistä vaikutuksista ja niiden hallinnan suunnitteluun.

Yhteistoimintalain mukaan työnantajan tulee laatia yhteistyössä henkilöstön edustajan tai henkilöstön kanssa työyhteisön kehittämissuunnitelma. Suunnitelmaa ylläpidetään osana yhteistoimintalain edellyttämää vuoropuhelua. Tavoitteena on työyhteisön ja osaamisen suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen sekä työhyvinvoinnin edistäminen.

Kielteisten vaikutusten korjaaminen

Työkykyyn liittyviä tilanteita pyritään ennalta ehkäisemään työterveyshuollon sekä työkykyä tukevien toimenpiteiden avulla. Työkykyyn liittyvissä asioissa korjaamisen prosessi käynnistyy esimerkiksi aktiivisen tuen mallilla, jossa tavoitteena on työntekijän työkyvyn ja työssä jaksamisen tukeminen sekä poissaolojen pitkityessä työhön paluun tuki.

Haastaviin tilanteisiin, jotka johtuvat esimerkiksi ohjeiden noudattamatta jättämisestä, epäasiallisesta käytäytymisestä tai työtehtävien laiminlyönnistä, on Metsähallituksessa toimintamalli, jolla esihenkilön tulee puuttua tilanteeseen. Esihenkilöiden velvollisuutena on puuttua poikkeamiin oikea-aikaisesti ja johdonmukaisesti. Haastavien tilanteiden käsittelyn yhteydessä korostetaan varhaisen reagoinnin, avoimen vuorovaikutuksen ja osapuolten kuulemisen merkitystä. Käytettyjen menettelytapojen tulee olla luottamuksellisia, yhdenvertaisia ja tilanteen vakavuuteen nähden oikeasuhtaisia sekä oikein dokumentoituja.

Kiusaamis-, häirintä- tai muissa huolta aiheuttavissa tilanteissa asiaa lähdetään purkamaan tavallisesti oman esihenkilön kautta tai olemalla yhteydessä häirintäyhdyshenkilöihin. Esihenkilöllä on aina velvollisuus puuttua kiusaamis- tai häirintätilanteeseen heti saatuaan siitä tiedon. Halutessaan henkilöllä on mahdollisuus tehdä aktiivisen tuen keskustelupyyntö esihenkilölle myös HR-järjestelmän työhyvinvointiosion kautta. Keskustelussa voidaan tarpeen ja tilanteen mukaan käyttää aktiivisen tuen mallia ja järjestelmästä löytyviä, mallin mukaisia lomakkeita keskustelun tueksi.

SI OMA TYÖVOIMA

Vaihtoehtoisesti työntekijä voi ottaa yhteyttä työsuojeluhenkilöstöön tai luottamushenkilöön. Jos esihenkilö on tilanteessa osapuolena, yhteyttä voi ottaa myös esihenkilön esihenkilöön. Lisäksi henkilöstöllä on käytettävissä keskuudestaan sovitut **häirintäyhdyshenkilöt**, joiden yhteystiedot ovat kaikkien metsähallituslaisten saatavilla intranetissä. Häirintäyhdyshenkilöiden puoleen voi kääntyä esimerkiksi, jos häirintätilanteessa keskustelu asianomaisen tai esihenkilön kanssa ei tunnu sopivalta. Häirintäyhdyshenkilöiden tehtävänä on neuvoa ja auttaa. He tarjoavat matalan kynnyksen tukea epäasiallista kohtelua tai käytöstä kohdanneille tai havainneille. Keskustelut häirintäyhdyshenkilön kanssa ovat aina luottamuksellisia eikä niitä dokumentoida. Jos tilannetta ei saada selvitettyä työyhteisön sisällä, apuun voidaan pyytää ulkopuolinen asiantuntija esimerkiksi työterveyshuollosta. Työterveyshuollosta henkilö saa myös tarvittaessa tukea ja jälkihoitoa, mikäli tähän on tarvetta.

Työehtoja koskevissa erimielisyystilanteissa noudatetaan työehtosopimuksessa määriteltyä erimielisyyksien käsittelyprosessia. Tämä tarkoittaa, että mahdolliset ristiriidat ratkaistaan sovitun neuvottelujärjestyksen mukaisesti, esimerkiksi paikallisesti työnantajan ja luottamusmiehen välillä. Tarvittaessa edetään liittotasolle. **Palkkausjärjestelmään liittyviä** erimielisyystilanteita käsittelee ensisijaisesti tehtävää varten nimetty seurantaryhmä, jossa ovat mukana myös henkilöstön edustajat.

Metsähallituksella on käytössään **ilmoituskanava**, johon kuka tahansa voi ilmoittaa epäkohdista. Ilmoituksen voi tehdä ilmoituskanavaan omalla nimellä tai nimettömänä. Ilmoituskanavan alustan ja järjestelmän

tarjoaa ulkopuolinen yritys. Ilmoituskanava on julkisesti kenen tahansa saatavilla ulkoisilla internet-sivuillemme. Kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti ja riippumattomasti. Käsittelystä vastaavat Metsähallituksessa erikseen nimetyt henkilöt. Lisäksi Metsähallitus voi käyttää yksittäisen ilmoituksen paikansa pitävyyden selvittämiseksi ja mahdollisissa jatkotoimenpiteissään muita Metsähallituksen asiantuntijoita. Tarkempi kuvaus kanavasta ja prosessista on osion GI Liiketoiminnan harjoittaminen yhteydessä.

Toimintatavoista ja mahdollisuudesta käyttää yllä kuvattujen kanavia viestitään henkilöstölle säännöllisesti muun muassa intranetissä sekä erilaisissa tietoisuuksissa tai vastaavissa tilaisuuksissa. Toimintatapaohjeen päivitysprosessin yhteydessä vuonna 2025 henkilöstölle suunnatussa kyselyssä mitattiin henkilöstön tietoisuutta ilmoituskanavasta ja ilmoituskanavaan ilmoittamisesta.

Toimet

Työolot

Työterveyden kanssa yhteistyössä tehtävä työterveyden toimintasuunnitelma auttaa ennakoimaan työkykyriskejä. **Työterveyden toimintasuunnitelma** tehdään yhteistyössä Metsähallituksen työsuojeluorganisaation, HR:n ja työterveyshuollon kanssa. Työsuojelupäälliköiden tehtävänä on tunnistaa omalla vastuualueellaan mahdollisesti esiintyvät altisteet, ja toimintasuunnitelmassa ennalta ehkäistään ja puututaan tunnistettuihin altisteisiin. Työterveyden toimintasuunnitelmaan kuuluvat työpaikkaselvitykset ja selvitysten edellyttämät toimenpiteet sekä terveystarkastukset. Toimintasuun-

nitelmaan on nostettu Metsähallituksen ja työterveyshuollon yhdessä tunnistamat ja määrittelemät tarpeet, tavoitteet sekä toimenpiteet.

Toimintasuunnitelman tavoitteena on vahvistaa yksilön työkykyä ja yhteisön toimintakykyä neljästä eri näkökulmasta:

- **Terve työ:** Työpaikan turvallisuus ja terveyttä tukevat työolot ovat terveen työn perusta.
- **Hyvinvoiva ihminen:** Hyvinvoiva ihminen kantaa vastuuta omasta terveydestään ja saa siihen myös tarvittaessa tukea.
- **Toimiva työyhteisö:** Olennainen työhyvinvoinnin ja työkyvyn lähde on toimiva ja kannustava työyhteisö.
- **Aktiivinen johtaminen:** Tavoitteellista työtä työntekijöiden onnistumisen ja organisaation menestyksen mahdollistamiseksi.

Vuonna 2025 on suoritettu työpaikkaselvityksiä sekä suunnattuja selvityksiä eri työtehtäviin sekä yksiköihin. Työterveyden toimintasuunnitelmaan kuuluu lisäksi monia muita osa-alueita, joiden avulla pyritään tuottamaan myönteisiä vaikutuksia suhteessa omaan työvoimaan, ylläpidetään työkykyä ja ennaltaehkäistään sairauksia. Näitä osa-alueita ovat muun muassa työn

aloitukseen liittyvä terveystarkastus, altisteisen työn lopputarkastus, määräaikaistarkastus, terveystarkastukset terveyden ja työkyvyn edistämiseksi, työkykyneuvottelu, työkykytarkastus, työkykyvalmentaja, kuntoutus ja kuntoutukseen ohjaaminen, työterveyspsykologin työhyvinvointipalvelut, korvaavan työn malli, sairaspöissaolojen seuranta ja työhön paluun tuki, terveystarkastukset työllistymiskyvyn edistämiseksi, työkykyjohtamista tukevat palvelut sekä varhaisen tuen toimintamalli. Työterveyden toimintasuunnitelman vaikuttavuutta seurataan muun muassa sairaspöissaolojen lukumäärällä ja syillä sekä terveystarkastustilla. Terveystarkastusprosentti on prosenttiosuus henkilöstä, jolla ei ole ollut lainkaan sairaspöissaoloja. Vuonna 2025 terveystarkastusprosentti oli 43,2 prosenttia. Terveystarkastusprosenttia seurataan neljä kertaa vuodessa yhteistyötöimikuntien kokouksissa.

Työpaikkaselvitysraporteissa työterveyshuolto ehdottaa toimenpiteitä, joiden avulla työnantaja voi vähentää työn riskejä ja kuormitusta. Sairaspöissaolojen osalta työterveyshuollon tehtävänä on olla työntekijään tarvittaessa yhteydessä, jos sairaspöissaoloissa täyttyvät hälyttävät rajat. Työterveyshuollon tehtävänä on tunnistaa seurannalla työkykyriskejä sekä lieventää havaittuja riskejä tarjoamalla erilaisia hoito- ja tukimuotoja. Tunnistettuja työkykyriskejä lievennetään myös työterveyshuollon järjestämällä luennoilla sekä koulutuksilla. Esimerkiksi vuonna 2025 pidettiin ravitsemusluento maastotyötä tekeville.

SI OMA TYÖVOIMA

Työyhteisön kehittämissuunnitelman avulla kehitetään ja ylläpidetään työyhteisön hyvinvointia, osaamista sekä toimivuutta. Kehittämissuunnitelmassa on mietitty toimenpiteitä, joiden avulla kehitetään työhyvinvointia kokonaisuudessaan, sekä varmistetaan muun muassa hiljaisen tiedon siirtyminen henkilöiden eläköityessä. Suunnitelmaa ylläpidetään osana yhteistoimintalain edellyttämää vuoropuhelua ja sitä päivitetään yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa vähintään kerran vuodessa. Kehittämissuunnitelman seuranta toteutetaan pääluottamusmiesten kanssa vuoropuhelujen yhteydessä, yhdestä kahteen kertaa vuodessa, riippuen suunnitelmassa tehtyjen muutosten laajuudesta.

Suunnitelmassa tunnustetaan työterveyden kautta saatavien palveluiden sekä aktiivisen tuen mallin merkitys työkyvyn ylläpitämisessä, mutta se linjaa muitakin toimenpiteitä työhyvinvoinnin kehittämiseen. Metsähallituksessa on käytössä työhyvinvointiin liittyvä aktiivisen tuen toimintamalli, joka kattaa koko työsuhteen sen elinkaaren kaikissa vaiheissa. Aktiivisen tuen toimintamalli sisältää varhaisen välittämisen, 30–60–90-toimintatavan pitkissä poissaoloissa sekä tuen työhön paluuseen.

Olennaisista vaikutuksista työhyvinvointi ja työhön liittyvät kuormitustekijät ovat myös työyhteisön kehittämissuunnitelman keskiössä. Työkuormitusta ja palautumista seurataan ja hyvinvointia tukevia rakenteita ja joustoja, kuten taukokulttuuria ja työaikajoustoja kehitetään. Näin voidaan huomioida myös eri-ikäiset työelämässä ja varmistaa työkyvyn tuki työuran eri vaiheissa. Työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista tuetaan näillä samoilla joustavilla työaikajärjestelyillä,

monipaikkatyöllä sekä muilla järjestelyillä. Työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen osalta kaikki Metsähallituksen työntekijät ovat oikeutettuja perhevapaisiin sosiaalipoliittisten ja/tai työehtosopimusten nojalla.

Työyhteisön kehittämissuunnitelman vaikuttavuutta voidaan arvioida henkilöstötutkimuksen avulla. Henkilöstötutkimuksessa mitataan henkilöstön työtyytyväisyyttä, kokemusta omasta osaamisesta sekä työkyvystä eri mittarein vuosittain. Vuoden 2025 henkilötutkimuksen tuloksissa osaamisen arvioitiin vastaavan työn vaatimuksia tasolla 4,2/5 ja Metsähallitus-konsernin arvioitiin huolehtivan henkilöstön hyvinvoinnista arvosanan 3,8/5 mukaisesti. Työntekijöiden suositteluhalkkuus eNPS oli +33.

Henkilöstötutkimuksessa tutkitaan vuosittain myös henkilöstön kokemusta normaalin työajan riittäväydestä työtehtävien hoitamiseen. Vuoden 2025 tutkimuksessa arvioitiin normaalin työajan riittävän työtehtävien hoitamiseen tasolla 3,56/5. Metsähallituksessa on käytössä työajanseurantajärjestelmä, jonka avulla esihenkilöt pystyvät seuraamaan työajanseurannan piirissä olevien työntekijöiden työaikaa ja tarvittaessa reagoimaan, mikäli normaali työaika ei riitä työtehtävien tekemiseen. Uusi työajanseurannan järjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2025.

Työsuojelun toimintaohjelmassa asetetaan tavoitteet Metsähallituksen työterveys- ja työturvallisuustoiminnalle sekä työkykyä ylläpitävälle toiminnalle. Ohjelmaan sisältyy myös työturvallisuusvastuut ja -käytännöt sekä työsuojelun yhteistoiminnan toteutustapa. **Työsuojelun toimintaohjelma 2022–2025** on antanut puitteet toiminnalle neljäksi vuodeksi. Ohjelma sisältää

ylätason suunnitelman koko kaudelle ja jokaisen vuoden alussa määritellään erikseen vuosittaiset painopisteet. Painopisteet suunnitellaan peilaten edellisen vuoden havaintoihin ja muutoksiin, kuten toimintamuutoksiin, työtehtäviin, työn vaarojen ja haittojen arviointeihin (riskiarviot) sekä työpaikkaselvityksiin. Riskit arvioidaan vuosittain, ja arvioinnissa tarkastellaan, mitä muutoksia toiminnassa tai toimintaympäristössä on tapahtunut ja millaisia vaikutuksia niillä voi olla työturvallisuuteen ja työterveyteen.

Työturvallisuudessa keskiössä ovat työsuojeluhenkilöstön tuki ja Rego-työkalu, jota käytetään työturvallisuusasioiden ilmoittamiseen ja käsittelyyn. Rego-järjestelmästä löytyvät myös työturvallisuuteen liittyvät ohjeet. Järjestelmään voi ilmoittaa myös positiivisia työturvallisuuteen liittyviä näkökohtia, joita voidaan hyödyntää kehittämistyössä. Järjestelmässä ovat nähtävissä myös käynnissä olevat sekä tehdyt riskiarviot.

Metsähallituksen työsuojeluhenkilöstö ehdottaa vuosittain kehittämisaiheita turvallisen työn tekemisen edistämiseksi. Jatkuvana tavoitteena ja toiminnan painopisteenä on nolla työtaturmaa.

Yhtenä vuoden 2025 painopisteenä on ollut digityön hallinta tavoitteena luoda yhteisiä toimintatapoja, joiden avulla työyhteisössä voitaisiin parantaa työrauhaa sekä hallita keskeytyksiä. Metsähallituksen koko henkilöstölle suunnattiin vuonna 2025 koulutusta aivojen hyvinvoinnista asiantuntijatyössä sekä suoritettiin selvitystyö koskien työpäiväkokemusta ja sen kehittämistä konsernitoimintojen osalta. Toisena painopisteenä on ollut ennakoiva työkykyjohtaminen hyödyn-

tämällä perusselvityksiä, suunnattuja selvityksiä sekä työturvallisuuden riskiarviointeja työkykyjohtamisen tukena. Selvitysten avulla on voitu tunnistaa ja vähentää työn kuormitustekijöitä.

Työsuojeluun kuuluu myös erilaisten työturvallisuuteen liittyvien koulutusten koordinointi. **Työturvallisuuskoulutukset** kohdistetaan aina tietyille kohderyhmälle varmistaen, että työskentelytavat ovat turvallisia ja työympäristö mahdollistaa turvallisen työn tekemisen edellytykset. Esihenkilöt ovat vastuussa työntekijöiden työturvallisuudesta sekä siitä, että työntekijät tietävät oikeat työn tekemisen tavat. Esimerkiksi ensiapukurssit on kohdistettu työntekijäryhmille riippuen siitä, mitä työtä työntekijä tekee. Koulutuksilla ennaltaehkäistään, ettei mitään sattuisi. Metsähallituksessa on paljon erilaisia työtehtäviä ja esimerkiksi osassa tehtäviä turvallisuuskoulutuksia suoritetaan teemoista kuten suurpedot, mönkijä, työturvallisuuskortti ja liukkaan ajon koulutus.

Metsähallituksen työoloja ja työhyvinvointia seurataan eri mittarein. Sairauspoissaolot, työ- ja työmatkatapaturmat, turvallisuushavaintoilmoitukset, työkyvyn seurantamittarit, henkilöstö- ja asiakaskyselyt sekä kehityskeskustelut ja esihenkilöpalautteet antavat tietoa työsuojelun tilasta. Häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen nollatoleranssi on tavoitteena ja sitä seurataan esimerkiksi henkilöstötutkimuksen avulla vuosittain.

SI OMA TYÖVOIMA

Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille

Metsähallitus edistää työyhteisön monimuotoisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta erillisen suunnitelman avulla. Suunnitelmaan on kirjattu tavoitteet ja toimenpiteet, jotka koskevat jokaista metsähallituslaista. Kuluvan kolmivuotiskauden (2023–2026) aikana keskiössä ovat monimuotoisen työyhteisön edistäminen, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden kasvattaminen sekä syrjinnän poistaminen työnantajatoiminnassa.

Metsähallituksessa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa, palkkatasa-arvoa ja pyritään löytämään keinoja, miten tukea täsmätökykyisten osallistumismahdollisuuksia työelämässä. **Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasa** suunnitelmakaudella 2023–2026 on määritetty tavoitteeksi parantaa täsmätökykyisten työllistymismahdollisuuksia selvittämällä käytettävissä olevat työn muokkauksen keinot sekä taloudelliset tukimuodot.

Suunnitelmakauden toimenpiteillä tavoitellaan yhä monimuotoisempaa työyhteisöä, jossa jokainen voi olla töissä oma yksilöllinen itsensä turvallisesti, ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai mielipiteidensä vuoksi. Tietoisesti johdettuna monimuotoisuus ja henkilöstön osallisuuden kokemus vahvistavat työyhteisöä ja ihmisten hyvinvointia sekä organisaation tuottavuutta. Johtamisessa ja esihenkilötyössä suunnitelmakauden tavoitteilla pyritään liittämään monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat kiinteäksi osaksi Metsähallituksen johtamista, henkilövalintoja, esi-

henkilötyötä ja urasuunnittelua. Suunnitelman avulla varmistetaan yhdenvertaiset osaamisen kehittämissä mahdollisuudet sekä koulutusmahdollisuudet koko Metsähallituksen henkilöstön keskuudessa.

Suunnitelmakaudella 2023–2026 anonyymien rekrytoinnin tavoitteella on pyritty vähentämään tiedostamatonta syrjintää ja ennakkoluuloja rekrytointiprosessissa. Tavoite edistää yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta työyhteisössä tarjoamalla kaikille hakijoille tasavertaiset mahdollisuudet tulla arvioiduksi osaamisensa perusteella. Anonyymien rekrytoinnin hyödyntäminen voi lisätä organisaation houkuttelevuutta työnantajana ja parantaa työyhteisön innovatiivisuutta ja hyvinvointia edistämällä monimuotoisuutta.

Tavoite kasvattaa aliedustettujen ryhmien osuutta henkilöstöstä 3 %:iin vuoteen 2026 mennessä liittyy Metsähallituksen pyrkimykseen vähentää kielteisiä vaikutuksia, edistää myönteisiä vaikutuksia ja hallita olennaisia riskejä ja mahdollisuuksia omaan työvoimaan liittyen. Tavoitteen avulla on pyritty vähentämään syrjinnän riskiä ja edistämään yhdenvertaisia mahdollisuuksia työelämässä. Tavoite tukee organisaation arvoja ja vastuullisuuspolitiikkaa, ja se on linjassa EU:n tasa-arvostrategian sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa.

Monimuotoisuus-, tasa-arvo-, yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelman seuranta tapahtuu koko henkilöstölle osoitetun henkilöstötilaisuuden yhteydessä. Suunnitelma on päivitetty ja suunnitelmakauden 2026–2029 toimenpi-

teiden seuranta on kytketty vahvemmin johtoryhmän tertiäkiraportointiin. Oheiseen taulukkoon on kerätty monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuun-

nitelmasta yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisten mahdollisuuksien olennaisiin näkökulmiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet oman henkilöstön osalta.

Taulukko 26. Olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta 2023–2026, sekä vuoden 2025 toteumat

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2025
Henkilöstön monimuotoisuus		
Monimuotoisten, tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten urapolkujen varmistaminen	Käynnistetään urapolkujen seuranta sukupuolten mukaan.	Talent management prosessin kehittäminen käynnissä.
	Tuetaan tasapuolisia urapolkua eri-ikäisille ja erilaisista taustoista tuleville.	Talent management prosessin kehittäminen käynnissä.
	Varmistetaan yksiköittäin/vastuualueittain, ettei sukupuolijakauma eriydy nykyisestä.	Rekrytoinnissa käytössä positiivisen erityiskohtelun mahdollisuus, joka on hyödynnettävissä esimerkiksi, mikäli rekrytoitaisiin uusi henkilö yksikköön tai vastuualueelle, jossa sukupuolijakauma olisi eriytynyt.
	Poistetaan sukupuolen määrittely perusteettomissa yhteyksissä.	Työpaikkailmoitukset sekä Metsähallituksen nimikkeet ovat sukupuolineutraaleja. Viestinnässä painotetaan sukupuolineutraaliutta.
Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu	Varmistetaan palkkauksen yhdenvertaisuus palkkausjärjestelmän soveltamisessa.	Tehdään vuosittain palkkakartoitus Palkkavaaka@-palkkavertailun avulla. Vuonna 2024 palkkavertailu sukupuolittain ei tuonut esille perusteettomia palkkaeroja.
	Työehtosopimuksia ja niiden soveltamista kehitetään yhtenäiseen suuntaan.	Vähäisin poikkeuksin yhtenäistetty.
Huomioidaan toiminnassa kielelliset oikeudet	Huomioidaan ulkoisessa ja sisäisessä viestinnässä, vähintään kotimaiset kielet.	Osittain toteutunut, rekrytointiviestinnässä ruotsinkieliselle alueelle suuntautunut tehtävä on julkaistu hakuun myös ruotsin kielellä.

SI OMA TYÖVOIMA

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2025
Rekrytointi ja perehdytys		
Uudistetaan rekrytointiprosessia työyhteisön monimuotoisuuden kasvattamiseksi	Kun aliedustetun ryhmän edustajia (esim. miesvaltaisessa yksikössä naiset) on hakijoissa, varmistetaan, että ainakin yksi heistä on mukana vähintään viimeisellä haastattelukierroksella.	Toimenpiteen toteutumista ei ole mitattu, todellista dataa ei ole.
	Kiinnitetään huomiota haastattelijoiden monimuotoisuuteen (naisia ja miehiä, eri-ikäisiä ja eri taustaisia) sekä valintaprosessissa käytettävien menetelmien monipuolisuuteen.	Rekrytointikoulutusta järjestetty useaan otteeseen lisäten rekrytoivien esihenkilöiden osaamista sekä tietoisuutta.
	Selvitetään ja viestitään taloudelliset tukimuodot osatyökykyisten ja ikääntyneiden työllistymisen lisäämiseksi Metsähallituksessa (palkkatuki/TE-toimisto).	Taustaselvitys aloitettu.
	Vahvistetaan työpaikkailmoituksissa viestiä monimuotoisuuden lisäämisestä	Kaikissa ulkoiseen hakuun julkaistavissa rekrytoinneissa on maininta siitä, että Metsähallituksessa arvostetaan monimuotoisuutta ja edistetään työyhteisön yhdenvertaisuutta sekä kannustetaan ihmisiä erilaisista taustoista hakemaan töihin.
	Rekrytointiviestinnässä kiinnitetään huomiota aliedustettujen ryhmien mahdollisuuksiin hakea tehtävää ja edetä rekrytointiprosessissa.	Hyödynnetään monipuolisesti erilaisia hakukanavia, työmarkkinatori käytössä.
Kasvatetaan aliedustettujen ryhmien osuutta henkilöstöstä 3 % vuoteen 2026 mennessä.	Kannustetaan käyttämään rekrytoinnissa positiivista diskriminaatiota (tasavahvojen hakijoiden tilanteessa suositaan aliedustettuun ryhmään kuuluvaa hakijaa).	Positiivinen erityiskohtelun hyödyntämismahdollisuus käytössä.
	Parannetaan osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia selvittämällä käytettävissä olevat työn muokkauksen keinot sekä taloudelliset tukimuodot	Selvitys aloitettu.
Lisätään anonyymien rekrytoinnin käyttöä	Kasvatetaan anonyymien osuutta kaikista rekrytoneista 25 prosenttia suunnitelmakauden aikana: 1. vuosi 5 %, 2. vuosi 10 % ja 3 vuosi 10 %	Anonyymi rekrytointi käytössä mutta ei tavoitteessa.
Yhtenäinen ja monimuotoisuuden tavoitteita tukeva perehdytys	Metsähallituksen perehdytyspakettiin sisällytetään monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet.	Sisällytetty perehdytykseen.

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2025
Osallisuus ja syrjimättömyys		
Epäasiallinen kohtelu, syrjinnän ja häirinnän ehkäisy	Vahvistetaan edelleen niin henkilöstön kuin esihenkilöittenkin valmiuksia tunnistaa tiedostamattomia ennakkoluuloja erilaisuutta ja vähemmistöjä kohtaan.	Henkilöstökoulutukset (webinaari järjestetty vuonna 2025).
	Parannetaan epäasialliseen kohteluun puuttumisen taitoja ja madalletaan kynnystä tuoda häirintä- ja syrjintäkokemuksia esiin.	Esihenkilökoulutuksia järjestetty puuttumisen osalta, esihenkilöintra rakennettu tukemaan esihenkilöiden taitoja puuttua epäasialliseen kohteluun
	Tunnistetaan keinoja selvittää ongelmatilanteita työyhteisössä.	Esihenkilöille järjestetty koulutusta. Päivitetty sisäisiä ohjeistuksia varhaiseen puuttumiseen sekä haastaviin tilanteisiin.
	Kannustetaan henkilöstöä tekemään turvallisuushavaintoja ja ilmoituksia esihenkilöille työsuojelutyökalun (Rego) kautta.	Järjestetty työsuojelun toimesta Teams-info vuonna 2024.
	Uudistetaan varhaisen välittämisen prosessi ja toimintatapa, jolla epäasiallisen kohtelun tilanteisiin puututaan.	Toteutunut, aktiivisen tuen malli otettu käyttö sisältäen varhaisen välittämisen toimintamallin suunnitelmakauden aikana.
	Häirintäyhdyshenkilöiden toiminnan näkyvyyttä lisätään.	Häirintäyhdyshenkilöt ovat näkyvillä intrassa.
Saavutettavuus ja esteettömyys		
Metsähallituksen johdon konsernitason sitoutuminen saavutettavuuden edistämiseen ja selkeät roolit ja vastuut	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen saavutettavuuden teemoissa.	Osin toteutunut.
	Sisällytetään nimettyjen henkilöiden tehtäväkuviin saavutettavuuden edistäminen.	Ei ole toteutunut.
Tuotetut materiaalit ovat sisällöltään saavutettavia	Word-, pdf- ja muut tiedostot tehdään saavutettaviksi sekä teknisesti että sisällöltään. Tätä edellytetään myös toimittajilta, mm. mainostoimistossa tuotetun materiaalin tulee automaattisesti olla saavutettavaa.	Osin toteutunut.
Varmistetaan toimitilojen esteettömyys	Lisätään esteettömyyden vaatimus toimitilastrategiaan.	Lisätty toimitilastrategiaan.

Kaksoisolennaisuusanalysissä olennaiseksi kielteiseksi vaikutukseksi tunnistettiin myös haastavien tilanteiden uhka osassa työtehtäviä. Hallintakeinojen osalta toimenpiteet ovat kehitteillä.

SI OMA TYÖVOIMA

Koulutus ja taitojen kehittäminen

Työyhteisön kehittämissuunnitelman avulla edistetään myös Metsähallituksen henkilöstön osaamisen kehittämistä. Metsähallituksessa on kaikille metsähallituslaisille yhteisiä, yhdessä määriteltyjä strategisia yhteisiä osaamisia. Strategiset yhteiset osaamiset päivitettiin vuonna 2025 uuden strategian myötä.

Strategisia yhteisiä osaamisia ovat:

- strateginen kokonaisymmärrys
- kestävyys
- eettinen ja vastuullinen toiminta
- sidosryhmä- ja asiakasymmärrys
- vuorovaikutus- ja työyhteisötaidot
- muutoskyvykyys ja jatkuva oppiminen
- digitaalisuus ja tiedolla johtaminen
- ihmisläheinen ja tuloksellisuutta tukeva johtaminen
- turvallisuus ja riskienhallinta.

Yhteisiä osaamisia kehitetään koko henkilöstön keskuudessa kaikille suunnattujen pakollisten koulutusten avulla. Vuoden 2025 painopisteenä oli vielä aikaisemmista strategisista yhteisistä osaamisista työhyvinvoinnin kehittäminen. Kokonaisuudessaan aikaisempien vuosien pääteemana on ollut esihenkilötyön kehittäminen. Työhyvinvointia ja esihenkilötyötä on kehitetty muun muassa Metsähallituksen esihenkilöille suunnatun johtamiskulttuurin kehittämispäivän avulla. Vuonna 2025 johtamiskulttuurin kehittämispäi-

vän teemana oli psykososiaalinen kuormitus. Lisäksi esihenkilöille sekä koko henkilöstölle on järjestetty lyhyitä koulutuksia sekä tietoiskuja kuukausittain esimerkiksi HR-tupien muodossa (HR-tupa on HR-yksikön kuukausittain järjestämä Teams-tietoisku / koulutus).

Pakolliset koulutukset tukevat sekä yhteisten osaamisten että metsähallituslaisten kokonaisosaamisen kehittämistä. Strategisten yhteisten osaamisten avulla ylläpidetään ja kehitetään henkilöstön osaamista vastaamaan jatkuviin työelämässä tapahtuviin muutoksiin. Strategisten yhteisten osaamisten lisäksi vastuualueilla ja konsernitoiminnoilla on omia yksikökohtaisia osaamisia, joiden kehittämisestä vastaa kukin yksikkö itsenäisesti.

Taitojen kehittämistä seurataan tulos- ja kehityskeskusteluissa ja koulutautumisen sekä osaamisen kehittämistä HR-järjestelmään täytettyjen koulutusilmoitusten ja henkilöstötutkimuksen kautta. Henkilöstökokemuksen tuloksia analysoidaan eri näkökulmista ja kehittämistoimet sovitaan kussakin yksikössä yhdessä henkilöstön kanssa. Suunnitelmien toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan Metsähallituksen johtoryhmälle. Vuonna 2025 Metsähallituksessa käynnistettiin avainosaamisten kartoitus ja työtä tul- laan jatkamaan vuonna 2026. Avainosaamisten tunnistamisella, kehittämisellä sekä ylläpitämisellä varmistetaan henkilöstön osaaminen sekä kyvykyys myös tulevaisuudessa kuin nykyhetkessä.

Mittarit ja tavoitteet

Anonyymi rekrytointi

Yksi Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman suunnitelmakauden 2023–2026 tavoitteista on kasvattaa anonyymien rekrytoinnin osuutta kaikista rekrytoinnista 25 % suunnitelmakauden aikana: 1. vuosi 5 %, 2. vuosi 10 % ja 3. vuosi 10 %.

Tavoite anonyymien rekrytoinnin käyttöönotosta määriteltiin osana organisaation tasa-arvo, monimuotoisuus ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, hyödyntäen henkilöstökyselyjen tuloksia ja FIBSin itsearviotyökä- lua. Oletuksena oli, että anonyymi rekrytointi vähentää tiedostamatonta syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta rekrytointiprosessissa. Tavoite on linjassa Suomen yhdenvertaisuuslain ja YK:n kestävän kehityk- sen tavoitteen 5 kanssa.

Taulukko 27. Anonyymien rekrytointien osuus

Tarkasteluaikaväli	Rekrytoinnit / Anonyymit rekrytoinnit	Prosentti
1.1.2023-31.12.2023	151 / 15	9,93 %
1.1.2024-31.12.2024	154 / 7	4,55 %
1.1.2025-31.12.2025	171 / 28	16,37 %

Suunnitelmakauden 2023–2026 aikana 10,50 % kaikista rekrytoinneista suoritettiin anonyymiä rekrytointimenetel- mää hyödyntäen.

Työsuhteisten työntekijöiden ominaisuudet

Taulukko 28. Työsuhteisten työntekijöiden määrä jaoteltuna sukupuolen mukaan (31.12.2025 henkilömääränä ilmaistuna)

Sukupuoli	Työsuhteisten työntekijöiden määrä
Miehet	595
Naiset	391
Muut	-
Ei ilmoitettu	-
Työsuhteiset työntekijät yhteensä	986

SI OMA TYÖVOIMA

Taulukko 29. Työsuhteisten työntekijöiden määrä jaoteltuna sopimustyypeittäin eriteltynä sukupuolen mukaan (31.12.2025 henkilömääränä ilmaistuna)

Sopimustyyppi	Naiset	Miehet	Muut	Ei ilmoitettu	Yhteensä
Työsuhteisten työntekijöiden määrä	391	595	-	-	986
Vakinaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	353	549	-	-	902
Määräaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä henkilömääränä	38	46	-	-	84
Vaihtelevalla työajalla työskentelevien työsuhteisten työntekijöiden määrä	-	-	-	-	-
Kokoaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	371	576	-	-	947
Osa-aikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	20	19	-	-	39

Monimuotoisuus

Ylimpään johtoon katsotaan kuuluvaksi Metsähallituksen johtoryhmä, jonka muodostavat toimitusjohtaja ja sekä vastuualueiden ja konserniyksiköiden ylimmät johtajat.

Taulukko 30. Ylimmän johdon, eli Metsähallituksen johtoryhmän sukupuolijakauma (31.12.2025)

Sukupuoli	Miehet johtoryhmä	Naiset johtoryhmä
Ylimmän johdon sukupuolijakauma lukumäärinä, kpl	5	3
Ylimmän johdon sukupuolijakauma prosenttiosuksina, %	62,50	37,5

Taulukko 31. Työsuhteisten työntekijöiden ikäjakauma (31.12.2025 henkilömääränä ilmaistuna)

Ikäjakaumat	Työntekijöiden lukumäärä, kpl	Työntekijöiden prosenttiosuus, %
alle 30-vuotiaat	51	5,17
30–39-vuotiaat	211	21,38
40–49-vuotiaat	276	27,96
50–59-vuotiaat	263	26,65
60–64-vuotiaat	159	16,11
yli 64-vuotiaat	27	2,74

Henkilöstön keski-ikä 31.12.2025 oli 47,7 vuotta.

Taulukko 32. Työsuhteisten työntekijöiden sukupuolijakauma vastualueittain (31.12.2025 henkilömääränä ilmaistuna)

Vastuualueet ja tytäryhtiöt (kokonaishenkilömäärä)	Miehet	Naiset
Luontopalvelut (358 hlöä)	175	183
Eräpalvelut (60 hlöä)	47	13
Metsätalous Oy (367 hlöä)	290	77
Kiinteistökehitys (81 hlöä)	44	37
Konserniyksiköt (106 hlöä)	32	74
Siemen Forelia Oy (14 hlöä)	7	7

Sosiaalinen suojelu

Metsähallitus toimii vain Suomessa. Kaikki sen työsuhteiset työntekijät ovat Suomen sosiaaliturvajärjestelmän piirissä.

Koulutuksen ja taitojen kehittämisen mittarit

Metsähallituksessa ei pystytä tällä hetkellä raportoimaan kaikkia käytettyjä koulutuksia tarkasti niihin käytetyn ajan perusteella. Henkilöstön on ilmoitettava HR-järjestelmään koulutukset, jotka edistävät heidän ammatillista osaamistaan. HR-järjestelmään ilmoitettuja, muita kuin Metsähallituksen erilaisilla oppimislustoilla suoritetuista koulutuksista oli vuonna 2025 yhteensä 810 suoritusta. Niihin käytettiin aikaa yhteensä 1189,03 henkilötyöpäivää. Erilaisilla koulutus-

alustoilla suoritetuista kursseista oli yhteensä 5039 ja niihin käytettiin aikaa yhteensä 561,16 henkilötyöpäivää. Koulutuksiin käytettyjen henkilötyöpäivien yhteismääräksi saadaan näistä yhteensä noin 1750,19 htp. **Henkilötyövuotta (kokoaikavastaavaa) kohti koulutuksia käytiin** vuoden 2025 aikana näin ollen yhteensä 1,7 htp/htv.

Jokainen metsähallituslainen on laskennallisesti käyttänyt kouluttautumiseensa 1,7 työpäivää vuoden 2025 aikana.

Koulutuksia ei pystytä raportoimaan sukupuolten mukaan eriteltynä.

Taulukko 33. Säännöllisiin tulos- ja urakehityskeskusteluihin osallistuneet työsuhteiset työntekijät, eriteltynä sukupuolen mukaan

Sukupuoli	Prosenttiosuus, %
Naiset	45,11
Miehet	54,89
Muut	0
Ei ilmoitettu	0

Käytyjä, eli aloitettuja kehityskeskusteluja oli yhteensä 736 kappaletta vuonna 2025.

SI OMA TYÖVOIMA

Terveys ja turvallisuus

Yrityksen koko oma henkilöstö (palvelussuhteiset henkilöt; työ- tai virkasuhde) kuuluu työterveyspalvelujen piiriin. Työterveyspalvelut eivät kuitenkaan ole käytettävissä tiettyjen pitkien poissaolojen (yli 30 päivää kestävät palkattomat poissaolot) aikana.

Metsähallituksessa on tavoitteena nolla työtaturmaa. Tavoite kohdistuu ensisijaisesti omaan työvoimaan kohdistuvien olennaisten kielteisten vaikutusten vähentämiseen, erityisesti työturvallisuuteen ja työperäisten tapaturmien ehkäisyyn. Tavoitteella pyritään poistamaan fyysiseen ja psyykkiseen turvallisuuteen liittyviä riskejä työympäristössä. Samalla tavoite tukee myönteisten vaikutusten edistämistä, kuten turvallisuuskulttuurin vahvistamista, henkilöstön hyvinvointia ja luottamusta työnantajaan. Tavoite toimii myös keinona olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan. Työtaturmat voivat aiheuttaa merkittäviä taloudellisia, inhimillisiä ja maineeseen liittyviä riskejä. Nollatavoite ohjaa ennakoivaan turvallisuusjohtamiseen, riskien arviointiin ja jatkuvaan parantamiseen. Tavoite on määritelty osana organisaation työturvallisuusstrategiaa ja se perustuu ennakoivaan riskienhallintaan, jatkuvaan parantamiseen sekä henkilöstön osallistamiseen turvallisuuskulttuurin kehittämiseen. Tavoite on ajallisesti jatkuva ja laadullisesti absoluuttinen ja sen toteutumista seurataan systemaattisesti työturvallisuusindikaattoreiden avulla.

Kaikki palvelussuhteessa olevat henkilöt kuuluvat työturvallisuuden hallintajärjestelmän piiriin. **Vuonna 2025 ei ollut yhtään kuolemaan johtanutta tapaturmaa, työtaturmia oli 43 kpl.**

Työ- ja yksityiselämän tasapaino

Työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen osalta kaikki Metsähallituksen työntekijät ovat oikeutettuja perhevapaasiin sosiaalipoliittisten ja/tai työehtosopimusten nojalla. Vuonna 2025 134 henkilöä oli perhevapaalla.

Taulukko 34. Perhevapaata pitäneiden työsuhteisten työntekijöiden prosenttiosuus ja jakautuminen sukupuolen mukaan

Sukupuoli	Prosenttiosuus, %
Naiset	46,27
Miehet	53,73
Muut	-
Ei ilmoitettu	-

Ansiotulot, palkkaero ja kokonaisansio

Metsähallituksessa käytössä oleva palkkausjärjestelmä sisältää kaksiosaisen peruspalkkauksen: tehtävän vaativuuteen perustuvan tehtäväkohtaisen palkanosan sekä kunkin henkilön työsuoritukseen perustuvan henkilökohtaisen palkanosan. Tehtävien vaativuuden arviointiin käytetään Palkkavaaka® -arviointijärjestelmää.

Palkkavertailussa vertaillaan vaativuusryhmittäin miesten ja naisten palkkoja. Mikäli palkkaeroja on, ne johtuvat henkilökohtaisen palkanosan vaihtelusta. **Vuonna 2025 palkkausjärjestelmän piirissä olevien**



Kuva: Mikko Törmänen

henkilöiden palkkaero nais- ja miespuolisten työsuhteisten työntekijöiden välillä vaihteli vaativuusryhmän mukaan välillä 105 % - 93 %. Prosenttiluku kertoo, kuinka monta prosenttia naisten palkka oli miesten palkasta. Joissakin vaativuusryhmissä miesten palkka oli hieman suurempi ja joissain vaativuusryhmissä naisten palkka oli suurempi.

Yrityksessä korkeinta ansiotuloa saavan henkilön ja yrityksen muiden työsuhteisten työntekijöiden mediaaniansion välinen suhde ei ole laskettavissa vuodelta 2025.

Valitukset ja vakavat ihmisoikeusrikkomukset

Ilmoituskanavaan tuli vuonna 2025 ilmoituksia kategorioissa:

- Epäasiallinen käytös (5 kappaletta)
- Työnantajatoiminta ja esihenkilötyö (8 kappaletta)

Vakavia ihmisoikeustapauksia tai niihin liittyviä sanktioita ei ollut vuonna 2025. Ihmisoikeuksiin liittyviä ilmoituksia tuli vuoden 2025 aikana ilmoituskanavaan yksi kappaletta. Ilmoitus koski epäilyä rasismista sisäisessä koulutusmateriaalissa. Selvityksen perusteella ei ole tapahtunut väärinkäytöstä vaan normaalia yhdenvertaisuuden edistämistä.

SI OMA TYÖVOIMA

Mittareiden laatimisperiaatteet

Mittareiden pohjadataassa poissulkien palkkaerot on käytetty metsähallituskokonaisuuden lukuja kattaen niin liikelaitoksen kuin tytäryhtiöt.

Anonyymin rekrytointin tilastot saadaan käytössä olevasta sähköisestä rekrytointijärjestelmästä tarkastelemalla työpaikkatilastoja sekä käytössä olleita hakulomakkeita. Anonyymiin rekrytointiin on käytössä erillinen lomake. Anonyymin rekrytointin osalta tarkastelu koskee rekrytointeja, joiden hakuaika on ollut aikavälillä 1.1.2023-31.12.2023, 1.1.2024-31.12.2024 ja 1.1.2025-31.12.2025. Kaikkiin rekrytointeihin on laskettu niin sisäiset kuin ulkoiset haut.

Yrityksen työsuhteisten työntekijöiden ominaisuuksiin liittyvien mittareiden datana käytetään palkanlaskentajärjestelmän tietoja. Taulukoissa esitetyt luvut ovat vuoden viimeisen päivän, 31.12.2025 tietoja. Kaikki esitetyt luvut sisältävät kaikki Metsähallitus-konsernin työ- tai virkasuhteiset työntekijät mukaan lukien tytäryhtiöiden työntekijät. Tietoa sukupuolesta ei kerätä henkilöstöltä. Sukupuolitieto on otettu palkanlaskentajärjestelmästä, joka päättelee tiedon henkilötunnuksen perusteella. Vaihtelevalla työajalla työskenteleviä, esimerkiksi niin kutsutulla nollatuntisopimuksella työskenteleviä, ei Metsähallitus-konsernissa ole. Työaika vaihtelee mahdollisten liukumien puitteissa.

Monimuotoisuuden mittareissa ylimpään johtoon katsotaan kuuluvaksi Metsähallituksen johtoryhmä, johon kuuluvat toimitusjohtaja ja sekä vastuualueiden ja konserniyksiköiden ylimmät johtajat. Ylimmän johdon sukupuolijakauma ja työsuhteisten työntekijöiden sukupuolijakauma vastuualueittain on tarkasteltu raportointijakson lopusta, eli 31.12.2025. Työsuhteisten työntekijöiden ikäjakauma tarkasteltu myös raportointijakson lopusta. Henkilön ikänä käytetään täysiä ikävuosia raportointiajankohtana (31.12.2025).

Koulutustuntien keskimääräinen lukumäärä työsuhteista työntekijää kohti on laskettu yhdistämällä työsuhteisten työntekijöiden itse HR-järjestelmään ilmoittamat koulutukset ja niihin käyttämänsä htp:t tai tunnit sekä

työntekijöiden Metsähallituksen erilaisilla oppimisalustoilla suorittamien kurssien tunnit. Suurin osa koulutuksista käydään erilaisilla oppimisalustoilla, joista on saatu vuonna 2025 seuraavat tiedot:

Vuosi 2025:

- Eduhouse: 1 135 kappaletta, tunnit 893,02 h htp: 119,06
- Eoppiva: 2 556 kpl suoritettuja kursseja, joiden kesto on tyypillisesti noin 1 tunti, arvioitu yhteiskesto on noin 2 556 tuntia htp 340,8
- Ahjo: 1 348 kappaletta, 760 tuntia htp 101,33
- Helka: 810 suoritettua kurssia / koulutusta, 8 917,73 tuntia htp 1 189,03

- Ilmoitetuissa koulutuksissa on mukana myös työsuhteensa vuoden aikana päättäneiden henkilöiden koulutukset. Sen vuoksi jakajana on käytetty henkilötyövuosia 1026 htv 1 (htv, kokoaikavastaava), eikä vuoden viimeisen päivän henkilömäärää, kuten muissa mittareissa. Käytyjä koulutuksia ei eritellä sukupuolen mukaan.

Käytyjen kehityskeskustelujen osalta tiedot ovat ajettu aloitettujen ja hyväksytyjen kehityskeskusteluihin perusteella HRM-järjestelmästä. Sukupuolitieto on päätelty manuaalisesti nimen perusteella.

Turvallisuuden mittarina on vakuutusyhtiölle raportoitujen työtapaturmien määrä.

Työn ja yksityiselämän tasapainon mittarina

on hyödynnetty palkkajärjestelmästä saatujen perhevapaapoissaolojen tietoja.

Palkkaerojen laskennassa on tarkasteltu Palkkavaa’an raportointijakson viimeisen päivän tilannetta (31.08.2025) ja työsuhteisten työntekijöiden sen hetkistä kuukausipalkkaa ja niiden keskiarvoja. Tehtävien vaativuuden arviointiin käytetään Palkkavaaka@ -arviointijärjestelmää. Se on markkinoilla oleva analyttinen malli, jossa arviointi perustuu tiettyjen arviointitekijöiden pisteyttämiseen. Arviointipisteiden perusteella tehtävä sijoittuu tiettyyn vaativuusryhmään, minkä perusteella tehtäväkohtainen

palkanosa määräytyy. Työsuoritukseen perustuva henkilökohtainen palkanosa perustuu kunkin henkilön työsuoritukseen. Työsuorituksen arviointi tehdään sovittujen arviointitekijöiden näkökulmasta. Tehtäväkohtainen palkka perustuu kullekin tehtävälle määritettyyn vaativuusluokkaan ja se on yhtä suuri kaikilla, jotka hoitavat yhtä vaativaa tehtävää. Henkilökohtainen palkanosa voi vaihdella riippuen henkilön työsuorituksesta. Palkkavaakaa käytettäessä arvioidaan seuraavat tekijät:

- osaaminen ja vuorovaikutus
- toimintavapaus ja tiedon soveltaminen päätöksentekotilanteissa
- vastuu ja rooli.

Henkilökohtaista palkanosaa määritettäessä työsuoritusta arvioidaan sovittujen arviointitekijöiden näkökulmasta:

- tuloksellisuus, työn laatu ja osaaminen
- kehittäminen ja kehittyminen
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

Metsurit ja Siemen Forelia eivät ole Palkkavaa’an piirissä. Heidän palkkansa määräytyy alan työehtosopimuksen perusteella.

Valitukset ja vakavat ihmisoikeusrikkomukset mittarina

on hyödynnetty ilmoituskanavaan tulleiden ilmoitusten tietoja kategorioista työnantajatoiminta, esihenkilötyö, epäasiallinen käytös sekä ihmisoikeudet.

S2 Arvoketjun työntekijät

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Arvoketjun työntekijöitä koskevat olennaiset vaikutukset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyysissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Analyysissä on tarkasteltu ensisijaisesti Metsähallituksen suoria palveluntuottajia, tavarantoimittajia ja

urakoitsijoita sekä yhteistyösopimusyrittäjiä. Olennaisuuden arvioinnissa painottuu Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa esiin nousseet toimialat. Näiden toimialojen työntekijätyyppäjä, joihin kohdistuu vaikutuksia ovat erityisesti metsä- ja luonnonhoitotöitä tekevät urakoitsijat, aines- ja energia-puunkuljetuksen toimitusketjun työntekijät sekä matkailun sopimusyrittäjien ja -kumppaneiden työntekijät. Työperäisen hyväksikäytön riski on tunnistettu erityi-

sesti kuljetus-, rakennus-, siivous-, metsä- ja luonnonhoitotöiden palveluhankinnoissa sekä tavarahankinnoissa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta. Arvoketjun työntekijöihin kohdistuvia olennaisia vaikutuksia avataan lisää taulukossa 35.

Metsähallitus toimii vain Suomessa, joten palveluhankinnoissa merkittävää riskiä lapsityövoiman käytöstä ei ole tunnistettu. Edellä mainituilla toimialoilla on Met-

sähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa tunnistettu työperäisen hyväksikäytön riski. Mainituissa palveluhankinnoissa on tunnistettu työskentelevän vierastyöläisiä, jotka ovat erityisen haavoittuvia kielteisille vaikutuksille. Työperäisen hyväksikäytön riski liittyy myös tavarahankintoihin ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta, kuten esimerkiksi tekstiilit (esim. työvaatteet ja brändituotteet) ja ICT.

Taulukko 35. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet arvoketjun työntekijöihin liittyen

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Työolot	Työllisyysturva	+ Työllistäminen harvaan asutuilla alueilla	Metsähallituksen arvoketjut tarjoavat työtä Suomessa alueilla, joissa usein on muuten heikot työllistymismahdollisuudet	Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
		R – Osaavan työvoiman saatavuushaasteet	Metsähallituksen arvoketjuissa on tunnistettu kasvava osaavan työvoiman saatavuushaaste esim. metsätalouden ja luonnonhoidon töissä.	Arvoketjun alkupää
	Terveys ja turvallisuus	– Puutteet urakoitsijoiden työturvallisuudessa	Puutteet työturvallisuudessa muodostavat merkittävän henkilökohtaisen riskin vaikutuksen alla oleville arvoketjun työntekijöille. Erityisesti valtion mailla maastotöissä operoivat palveluntuottajat kohtaavat vielä maastotyön turvallisuushaasteet (esim. yksintyöskentely, työvälineiden turvallinen operointi). Auditoinneissa on ajoittain havaittu poikkeamia henkilösuojainten ja/tai turvavarusteiden käytössä, sekä työterveystarkastusten osalta.	Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
		(-) Vakavat työtaturmat	Kuolemaan johtaneet tai pysyvää haittaa aiheuttavat työtaturmat.	Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
	R – Mainehaitta vakavista työturvallisuuspoikkeamista tai työhön liittyvien oikeuksien rikkomuksista	Arvoketjussa (etenkin Metsähallituksen hallinnoimilla valtion alueilla) tapahtuvista mahdollisista vakavista työturvallisuuspoikkeamista tai mahdollisesta työperäisestä hyväksikäytöstä voi aiheutua merkittävää mainehaittaa. Ulkomaista työvoimaa käytetään paljon sekä metsänhoitotöissä että matkailualalla.	Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää	
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille	Koulutus ja taitojen kehittäminen	+ Koulutuksen järjestäminen arvoketjun työntekijöille	Metsätalous Oy kouluttaa säännöllisestä urakoitsijoita ja heidän työntekijöitään sähköistä Ahjo-osaamisympäristöä hyödyntäen. Siihen on laadittu useita eri urakointi- ja työlajeihin liittyviä kursseja.	Arvoketjun alkupää
Muut työhön liittyvät oikeudet	Pakkotyö	– Työperäinen hyväksikäyttö arvoketjuissa	Työperäisen hyväksikäytön riski erityisesti metsä- ja luonnonhoitotöiden, sekä rakennus-, siivousalojen palveluhankinnoissa. Myös matkailu- ja ravitsemuspalveluissa. Käytännössä työperäinen hyväksikäyttö voi ilmetä työaikaa ja -ehtoja koskevien määräyksien laiminlyönteinä, alipalkkauksena, syrjintänä tai räikeimmillään ihmiskaupparikoksen tunnusmerkit täyttävänä toimintana. Hyväksikäytön riskiä lisää, jos työvoima koostuu EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisista. Työperäisen hyväksikäytön riski liittyy myös tavarahankintoihin ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta.	Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

Työperäinen hyväksikäyttö myös Metsähallituksen arvoketjun keskeisillä palvelutoimialoilla vaikuttaa yleistyvän. Tavarahankintojen osalta ei ole tunnistettu systeemisiä kielteisiä vaikutuksia Metsähallituksen hankintoihin liittyen. Terveysten ja turvallisuuden liittyvien kielteisten vaikutusten osalta kyse on aina yksittäistapauksista, auditoinneissa havaitaan satunnaisesti puutteita esimerkiksi turvavarusteissa.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** ohjaa konsernia vastuullisuuteen liittyvissä asioissa. Poliitikassa linjataan, että Metsähallituksen toimintaa ohjaavat kansainvälisesti tunnustetut ihmisoikeuksiin liittyvät ohjeet ja periaatteet, kuten YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus, YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet (UNGP) ja ILO:n julistus työn peruseriaateista ja -oikeuksista sekä asianmukaisen huolellisuuden prosessi, joka pohjautuu OECD:n toimintaohjeisiin monikansallisille yrityksille Metsähallituksen kaikessa toiminnassa kunnioitetaan ihmis- ja perusoikeuksia, eikä hyväksytä missään muodossa, arvoketjuissakaan, lapsityövoiman käyttöä, pakko-työtä, ihmiskauppaa tai muunlaista nykyajan orjuutta. Vaikutuksia ja riskejä ehkäistään ja lievennetään huolellisuusveloitteprosessin mukaisesti.

Yksi politiikan päätavoitteista on toimia vastuullisena organisaationa ja huomioida toiminnan vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat. Tavoitteena on myös kehittää vastuullista toimintaa yhdessä kumppaneiden kanssa koko arvoketjussa. Vastuullisuuspolitiikkaa

toteutetaan arvoketjun työntekijöiden osalta pääosin Metsähallituksen ja toimittajien välisiin sopimuksiin tehtävin sopimuskirjauksin sekä sopimusten liitteinä olevien Metsähallituksen toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeiden avulla. Edellytämme sosiaalisesta vastuusta huolehtimista myös hankinta- ja sopimuskumppaneiltamme toimintatapaohjeemme mukaisesti. Sopimustenmukaista toimintaa seurataan tilaajavastuutietojen tarkastusten ja erillisten toimittaja-auditointien kautta.

Metsähallituksen **toimintatapaohjeet** sisältävät velvoitteita toimittajille ja yhteistyökumppaneille. Ne ohjaavat sopimuskauden aikaista toimintaa muun muassa lakien noudattamisessa, ympäristövastuussa, ihmisoikeuksien kunnioittamisessa ja työntekijöiden oikeuksissa sekä vastuullisessa hankinnassa. Ohjeessa on velvoitteita liittyen myös lahjonnan ja korruption estämiseen, ilmoitusten tekemiseen, ulkoiseen auditointiin sekä ohjeiden noudattamiseen ja sopimusrikkomusten seuraamuksiin. Toimittajien tulee noudattaa perus- ja ihmisoikeuksia. Työyhteisössä tai hankintaketjussa ei sallita syrjintää iän, sukupuolen, alkuperän, kielen, vakaumuksen, uskonnon, mielipiteen, vammaisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Työntekijöillä tulee olla tehtäviensä edellyttämä koulutus ja perehdytys. Toimittaja vastaa työoikeuksien, työterveyden ja työturvallisuuden huomiomisesta sekä mahdollisten poikkeamien ja riskien hallinnasta. Lisäksi työntekijöille maksetaan lakien ja työehtosopimusten mukaiset korvaukset, ja noudatetaan kaikkia työntekijöitä koskevia velvoitteita ja säännöksiä.

Metsähallitus on hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoitama julkinen hankintayksikkö, jonka sopimuskumppanien valintaa säädellään lailla. Hankintasopimukseen ja tarjouspyyntöihin liittyvät vaatimukset turvaavat osaltaan myös kumppaneiden työntekijöitä. Yksittäisessä hankinnassa on voitu vaatia esimerkiksi korostuneita työturvallisuusvaatimuksia. Lisäksi PEFC-sertifikaatti edellyttää korostuneesti joitakin työntekijän oikeuksiin liittyviä seikkoja, kuten kirjallista työsopimusta.

Metsähallituksen sisäiset hankintoja ohjaavat säännöt, kuten **pienhankintasääntö** edellyttävät tilaajavastuulain (laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006) mukaisten selvitysten tarkastamisen kaikissa arvoltaan 9000 € ylittävissä sopimuksissa, vaikka sopimuksen kohteena oleva palvelu ei kuuluisi tilaajavastuulain piiriin. Metsähallitus edellyttää sopimuskumppaneilta lisäksi hankintalain mahdollistamia soveltuvuusvaatimuksia. Ne liittyvät pääosin sopimuskumppanin rekisteröitymiseen erinäisiin viranomaisrekistereihin sekä sopimuskumppanin taloudelliseen ja rahoitukseen asemaan ja heidän tekniseen ja ammatilliseen pätevytyteen. Soveltuvuusvaatimuksilla pyritään osaltaan varmistamaan sopimuskumppanin edellytykset suoriutua sopimuksesta lainsäädännön, työehtosopimusten taikka kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden mukaisesti.

Metsähallituksen hankintatoimi vastaa hankintasopimusten sopimuskumppanien soveltuvuusvaatimusten, rikosrekisteriotteiden sekä tilaajavastuutietojen tar-

kastamisesta. Hankintaorganisaatiota johtaa lakiasiaintojohtaja, joka raportoi Metsähallitus liikelaitoskonsernin pääjohtajalle.

Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta tuli vuonna 2025 yksi ilmoitus tapauksesta, jossa epäiltiin ihmisoikeusloukkauksen tapahtuneen arvoketjun alkupäässä. Ilmoitus koski epäiltyä lapsityövoiman käyttöä rakennuksen siivoustyössä. Selvityksen perusteella ei ollut tapahtunut väärinkäytöstä.

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

Taulukko 36. Metsähallituksen toimintaperiaatteet liittyen arvoketjun työntekijöihin

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Vastuullisuuspolitiikka*	Yhtenä päätavoitteena on huomioida toiminnan vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat ja kehittää vastuullista toimintaa yhdessä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa koko arvoketjussa.	Yleisellä tasolla työolot ja yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille sekä ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen	Vastuullista toimintaa arvoketjussa seurataan pääasiassa auditoinnin.	Toimimme vastuullisena organisaationa ja huomioimme toimintamme vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat.	Metsähallituksen hallitus vastaa vastuullisuuden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa ja hyväksyy vastuullisuuspolitiikan. Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden johtamisesta ja toteutumisesta.
Pienhankintasääntö	Pienhankintasääntö asettaa yhtenäiset toimintatavat Metsähallituksen pienhankinnoille.	Työolot	Vastuualueilla on omat hankintatiiminsä tai -vastaavansa seuraamassa ko. alueen hankintoja.	Kaikki Metsähallituksen vähintään 9000 € arvoiset hankinnat kuuluvat soveltamisalan piiriin.	Hankintojen johtoryhmä käsittelee ja vahvistaa hankintojen vastuullisuuslinjaukset ja seuraa niiden toteutumista. Metsähallituksen johtoryhmä seuraa hankintatoimen toteuttamisen kokonaisuutta ja sen kehittämistä.
Toimintatapaohje toimittajille*	Supplier Code of Conduct perustuu Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen. Se sisältää palvelujen- ja tavarantoimittajille asetetut vähimmäisvaatimukset, joita näiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa.	Työolot Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille Pakkotyö	Toimittaja-auditoinnit	Edellytämme toimintatapaohjeeseen sitoutumista kaikilta hankintasopimuskumppaneiltamme.	Lakiasiaintohtaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista.
Toimintatapaohje kumppaneille	Toimintatapaohje kumppaneille perustuu Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen ja se sisältää sopimuskumppaneille asetetut vähimmäisvaatimukset, joita näiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa	Työolot Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille Pakkotyö	Toimittaja-auditoinnit	Sovelletaan kiinteistösovimuksissa ja kumppanisopimus- tai muussa kumppanisuhteessa (pl. hankintasopimukset)	Lakiasiaintohtaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista.

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

Yhteydenpito vaikutuksista arvoketjun työntekijöiden kanssa

Yhteydenpito arvoketjun työntekijöihin tapahtuu pääosin välillisesti toimittajayhteistyön kautta, esimerkiksi yhteistyötapaamisissa. Lisäksi toimittaja-auditointien sekä työmaakäyntien yhteydessä työntekijöitä haastellaan. Metsähallituksella on lisäksi käytössä ilmoituskanava, jonka kautta myös arvoketjun työntekijät pystyvät ilmoittamaan väärinkäytösepäilyistä tai työhön liittyvistä riskeistä.

Metsähallitus Metsätalous Oy käy urakoitsijoidensa kanssa vuosikeskustelut, joissa käydään läpi operatiivisten asioiden ja vastuullisuusasioiden ohella pakollisten koulutusten suorittamisen tilanne. Nämä AHJO-kurssit liittyvät muun muassa työntekijöiden osaamisen kehittämiseen työolajissa ja työntekijöiden työturvallisuuteen.

Metsähallituksella ei ole käytössä prosesseja yhteydenpitoon arvoketjun loppupään toimijoiden työntekijöiden kanssa.

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Metsähallituksen ilmoituskanava on avoin kaikille sidosryhmille, mukaan lukien arvoketjun työntekijät. Heitä rohkaistaan ilmoittamaan havaitsemistaan lainsäädännön rikkomuksista sekä eettisistä epäkohdista, jotka liittyvät yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa. Kanavaan voi tehdä ilmoituksen anonyymisti.

Ilmoituskanavan lisäksi arvoketjun työntekijät voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista suoraan Metsähallituksen yhteyshenkilöille. Ilmoituskanavan kautta tulevat ilmoitukset ja havainnot käsitellään erikseen nimetyssä ryhmässä. Metsähallitus noudattaa ilmoituskanavan ylläpidossa ja ilmoitusten käsittelyssä ilmoittajansuojelulakia (laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, 1171/2022). Ilmoituskanavasta ja siihen liittyvästä prosessista kerrotaan tarkemmin osion [G1 kohdassa Mekanismit huolenaiheiden ilmoittamiseen](#).

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

Merkittävänä työvoimavaltaiten palvelujen tilaajana Metsähallitus Metsätalous Oy hyödyntää sopimus-kumppaniensa vaatimustenmukaisuuden todentamisessa Aluehallintoviraston (AVI, 2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto LVV) toteuttamaa valvontaa. Aluehallintovirasto valvoo muun muassa ulkomaiseen työvoimaan liittyvän lainsäädännön noudattamista ja vastaa työsuojelutarkastuksista. Metsähallitus Metsätalous Oy pyytää virastolta käyttöönsä sopimus-kumppaneitaan koskevat raportit ja ne käydään yrittäjän kanssa läpi ja sovitaan tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Lisäksi Metsätalous Oy käy mahdolliset tarkastusraportit läpi vuosittaisissa kehityskeskusteluissa urakoitsijoiden kanssa.

Osana Metsätalouden PEFC-auditointeja tarkastellaan myös työoloja koskevia kriteerejä työhyvinvoinnin ja harmaan talouden torjunnan osalta. PEFC-sertifiointi tukee työntekijän oikeuksia, turvallisen työskentelyn edellytyksiä ja edistää niiden toteutumista. Toimittaja-auditoinnit ja sisäiset auditoinnit ovat korjaamisen prosessien lähtökohta, jos poikkeamia näissä asioissa havaitaan. Mahdollisten poikkeamien osalta määritellään urakoitsijoille korjaavat toimenpiteet ja niiden toteutumista seurataan.

Muiden Metsähallituksen vastuualueiden osalta korjaamisprosesseihin kuuluu ilmoituskanavan lisäksi ISO 14001-ympäristöjärjestelmään liittyvät auditoinnit sekä sosiaalisen vastuun auditoinnit. Sosiaalisen vastuun auditoinneista kerrotaan oman otsikkonsa alla kohdassa Toimet.

Toimet

Arvoketjun työntekijöihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia pyritään ehkäisemään tarkistamalla hankintavaiheessa sopimus-kumppanien taustat sekä sopimuskaudella tapahtuvien toimittaja-auditoinnein. Hankintalain edellyttämät taustojen tarkistukset kohdistuvat vastuuhenkilöiden rikosrekisteriotteisiin sekä yritykseen kohdistuviin yhteisösakko-otteisiin, hankintasääntöjen edellyttämiin tilaajavastuulain mukaisiin selvityksiin sekä hankintalain mahdollistamiin soveltuvuusvaatimuksiin. Tarkistuksista kerrotaan tarkemmin osion [G1 kohdassa Suhteet toimittajiin](#).

Toimittajien toimintatapaohjeessa edellytetään, että toimittaja noudattaa toimintaansa koskevia lakeja, määräyksiä ja sopimusehtoja. Toimittaja vastaa myös niihin, kuten esimerkiksi työturvallisuuteen liittyvästä riittävästä tiedottamisesta ja koulutuksesta työntekijöilleen, johto- ja toimihenkilöilleen, sekä myös omille alihankkijoilleen ja yhteistyökumppaneilleen. Lisäksi JYSE-sopimusehdoissa (Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot tavarahankinnoissa) käsitellään työturvallisuusasioita. Sopimusehdot ovat käytössä kaikissa tavara- ja palveluhankinnoissa.

Metsähallituksen vuonna 2024 syksyllä julkaistun uuden strategian pohjalta on luotu Metsähallituksen hankintaohjelma, jonka toteuttaminen aloitettiin vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä. Hankintaohjelma sisältää useita vastuullisuuden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimittajayhteistyöhön liittyvien toimenpiteiden tavoitteena on kehittää Metsähallituksen ja sopimus-kumppanien välistä yhteistyötä ja sitä kautta esimerkiksi toimintatapaohjeiden parempaa

jalkauttamista koko hankinnan arvoketjussa. Osana hankintaohjelmaa aloitettiin myös pilotti, jossa selvitetään mahdollisuuksia kerätä vastuullisuustietoa suoraan kumppaniyrityksiltä. Valituille kumppaneille lähetetyssä kyselyssä kysyttiin muun ohella sosiaaliseen vastuuseen liittyviä kysymyksiä.

Olenaisuusanalyysissa painottuivat työntekijät Metsätalouden ja Luontopalveluiden arvoketjujen toimialoilla, joten niihin liittyvistä toimista kerrotaan lisää alempana. Kiinteistökehitys nojaa toiminnassaan niin toimittajille kuin kumppaneillekin sopimuksen liitteenä toimitettavaan toimintatapaohjeeseen, sekä sopimuskumppaneiden yleiseen turvallisuuden hallintaan liittyviä tekijöitä seurataan säännöllisesti toteutettavien katselmointien ja toiminnan tarkastusten, sekä auditointien yhteydessä. Esimerkiksi maa- ja kiviainesten ottopaikkoja katselmoidaan vuosittain. Katselmoinnin yhteydessä käydään läpi kohteen turvallisuutta, siisteyttä sekä tapauskohtaisesti ympäristöviranomaisen kohteelle asettamia maa-aines- ja ympäristöluvan mukaisia lupaehtoja. Katselmuksien yhteydessä sovitaan tarvittaessa korjaavista toimista yhdessä sopimus-kumppanin kanssa. Katselmoinneista laaditaan vuositasolla suunnitelmat.

Toimet Metsätalouden arvoketjussa

PEFC-standardissa kestävä metsänhoito tarkoittaa myös metsissä työskentelevien oikeuksia ja hyvinvointia. PEFC-sertifiointi edellyttää työ- ja sosiaalilainsäädännön sekä työehtosopimusten noudattamista. Metsäsertifioinnin standardiin on nostettu sosiaalisen vastuun kannalta keskeisiä lainsäädännön sisältöjä, sekä kirjattu lain ylittäviä toimia, joiden avulla tuetaan

sosiaalisen kestävyden toteutumista. Tällaisia lain ylittäviä vaatimuksia ovat esimerkiksi vaatimus kirjallisista työ- ja urakointisopimuksista, sekä vaatimukset työntekijöiden osaamisen todentamisesta ja ammattiosaimisen ylläpidosta.

PEFC-sertifiointi edellyttää myös, että metsätalouden parissa toimiville työntekijöille mahdollistetaan turvalliset ja reilut työolosuhteet. Vastuu näiden toteutumisesta on työn- ja urakanantajien yhteinen. Työnantajien vastuulla on muun muassa varmistaa työ-lainsäädännön ja työehtosopimusten noudattaminen sekä huolehtia työpaikan työturvallisuudesta. Palvelun tilaajalla on puolestaan velvollisuus tehdä alihankkijaa koskevat selvitykset, joiden avulla varmistetaan, että alihankintayritys toimii vastuullisesti. Työ- ja sosiaalilainsäädännön noudattamista edellytetään kaikilta sertifiointiin sitoutuneilta toimijoilta ja toiminnan on oltava vaatimusten mukaista aina metsissä urakoivien alihankintaketjujen viimeistä lenkkiä myöten.

Työturvallisuudella ja -hyvinvoinnilla on PEFC-sertifioinnissa keskeinen rooli. Metsäalalla työskentelyyn liittyy usein fyysisiä riskejä, joiden ennaltaehkäisemistä sertifiointi edellyttää muun muassa asianmukaisen perehdytyksen, ohjeistuksen ja turvavarustuksen avulla.

Metsätaloudessa urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä työturvallisuuteen liittyviä asioita käydään läpi sopimusvaiheessa ja urakoitsijoiden vuosittaisissa kehitys- ja palautekeskusteluissa. Työturvallisuusasioiden huomioimista seurataan esimerkiksi työmaakäyntien yhteydessä sekä sisäisissä ISO 14001-auditoinneissa ja PEFC-sertifikaattiin liittyvissä ulkoi-

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

sisä auditoinneissa. Mahdolliset vakavammat työtaturmat käydään läpi Metsätalous Oy:n prosessien johtotiimeissä ja aluetasolla. Kiwa Sertifiointi auditoi PEFC-sertifioinnin toteutumisen tasoa Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnassa vuosittain. Vuoden 2025 auditoinnissa ei havaittu poikkeamia.

Koulutukseen ja taitojen kehittämiseen liittyvät toimet kiteytyvät urakoitsijoille ja heidän työntekijöilleen tarkoitettuihin koulutuksiin. Vuonna 2025 Metsätalous Oy:n urakoitsijoita ja kumppaneita koulutettiin ensisijaisesti hyödyntäen sähköistä Ahjo-osaamisympäristöä. Sinne on laadittu useita eri urakointi- ja työläjehin liittyviä kursseja, joista on tarpeen mukaan toteutettu myös muita kuin suomenkielisiä versioita. Urakoitsijat ja heidän työntekijänsä suorittivat vuonna 2025 yhteensä 6637 kurssia, ja metsäalan oppilaitosten opettajat ja oppilaat yhteensä 5417 kurssia. Keskeisimmät suoritettavat kurssit liittyivät puunkorjuuseen, autokuljetukseen ja metsänhoitotöihin. Pakollisiin kursseihin kuuluvat myös Metsähallituksen toimintapaohje toteuttajille sekä PEFC-standardia ja sen vaatimuksia Metsähallituksen metsänomistajakohtaisessa sertifioinnissa käsittelevä kurssi. Verkkoalustan suoritusmäärä koostuu ensisuorituksista ja kurssien pakollisesta kertaamisesta. Eri kurssien uudelleensuoritusvelvoite vaihtelee vuosittaisesta kahden tai kolmen vuoden välein uusittaviin suorituksiin.

Verkkokoulutusten lisäksi Metsähallitus järjesti keväällä 2025 Etelä-Suomen asiakaslogistiikkaprosessin urakoitsijoille yrittäjäpäivän, johon osallistui yli 40 urakoitsijaa ja heidän työntekijäänsä. Etelä-Suomen alueella metsänhoito- ja tienrakennusprosessi järjesti

kaikille sopimussuhteisille maanmuokkausyrittäjilleen maastokoulutusta toukokuussa 2025.

Osaavan työvoiman saatavuushaasteiden riskiä Metsätaloudessa hallitaan aktiivisella oppilaitosyhteistyöllä. Opintoihin kuuluu yleensä pakollisia työharjoitteluja. Metsähallitus rekrytoi vuosittain yli 50 metsätalouden harjoittelijaa eri puolille maata. Tarjolla on metsäsuunnittelun sekä metsänhoidon, tienpidon, puunkorjuun sekä puunkuljetuksen ohjauksen harjoittelupaikkoja. Monen metsäalan oppilaitoksen yhteydessä on Metsähallitus Metsätalous Oy:n monikäyttömetsien osa, joka on käyttöoikeussopimuksella luovutettu oppilaitoksen havainto- ja opetusmetsäksi. Toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen näissä opetusmetsissä antavat uusille ammattilaisille hyvät valmiudet metsäalan tehtävissä toimimiseen. Monen nuoren ensimmäinen kesätyö on Metsähallituksen istuttajana. Metsähallitus Metsätalous Oy rekrytoi vuosittain noin 50 vähintään 16-vuotiasta nuorta ympäri maan istuttamaan taimia.

Luontopalveluissa panostetaan turvallisuuteen arvoketjussa

Luontopalvelujen toiminta retkeilyreittien rakentamisessa ja muissa rakennustöissä on tiivistetty rakentamisen työturvallisuusohjeeseen. Se perustuu rakentamista koskevaan työturvallisuuslainsäädäntöön sekä Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksikössä toteutettavalle rakennustyölle tehtyihin riskienarviointeihin. Ohjeen tavoitteena on varmistaa rakentamiseen liittyvien työturvallisuustoimien vähimmäistaso sekä valtakunnallinen yhtenäisyys. Julkisten hallintotehtävien rakennusurakoiden työturvallisuusmääräysten ja turvallisuusasiakirjojen tulee perustua ohjeen vaatimukseen sekä työturvallisuuslainsäädän-

töön ja rakennusurakoiden yleisiin sopimusehtoihin ja laatuvaatimukseen. Tämä vahvistetaan lisäämällä vastaavat vaatimukset rakennusurakoiden tarjouspyyntöihin. Sopimuskauden aikana urakoitsijoilta edellytetään viikoittaista työturvallisuuden valvontaa ja TR- ja MVR-mittareiden käyttöä valvonnan dokumentoinnissa. Urakoitsijan tulee tarvittaessa raportoida myös toteutuneet työtunnit, toteutuneet työtaturmat ja niiden syyt sekä tapaturmista aiheutuneet poissaolopäivät.

Luontopalvelujen oman työvoiman osaaminen on tärkeää myös urakoitsijoiden työturvallisuuden ylläpidossa ja lisäämisessä. Luontopalveluissa on panostettu rakentamisesta vastaavien yksiköiden työturvallisuuskoulutukseen, joka mahdollistaa oman työturvallisuuden lisäksi myös urakoitsijoiden työturvallisuuteen liittyvien velvoitteiden ja vastuullisuuden valvonnan ja ohjaamisen. Laaja-alainen työturvallisuuskoulutus sisälsi yhteensä 25 koulutuskertaa. Vuonna 2025 uusiutun metsänpolton työturvallisuusohjeistuksen liitteeksi laadittiin urakkahankintoja palveleva turvallisuusasiakirja, jossa on määritelty kyseisten tehtävien erityiset riskit sekä tilaajan työturvallisuusvaatimukset.

Luontopalvelut kerää ja analysoi tietoa urakoitsijoille sattuneista tapaturmista ja kehittää niiden pohjalta työturvallisuusriskien hallintaa. Luontopalvelujen henkilöstö perehdyttää urakoitsijoita riskeihin ja toimimaan turvallisesti. Urakoitsijoiden työturvallisuutta valvotaan osana sopimushallintaa muun muassa työmaakäyntien yhteydessä. Tämän lisäksi järjestetään sopimuskauden aikaiset aloitus- ja seurantalaverit urakoitsijoiden kanssa. Urakoitsijan vastuulla on noudattaa työturvallisuuslakia. Sopimusvastuuhenkilöllä

tai työmaavastaavalla tai molemmilla on tilaajana velvollisuus puuttua työturvallisuuden epäkohtiin, jos sellaisia havaitaan työmaakäyntien yhteydessä tai muulla tavalla.

Luontopalvelujen matkailun yhteistyösopimusten liitteenä on kumppaneiden toimintatapaohje eli Partner Code of Conduct, pakote ehdot ja Kestävän matkailun periaatteet, joita yhteistyöyritys sitoutuu noudattamaan. Yhteistyösopimuksen mukaisesti yhteistyöyritys vastaa siitä, että sen harjoittama toiminta on kaikilta osin voimassa olevien säädösten mukaista ja se hankkii toiminnassaan mahdollisesti tarvittavat viranomaisluvut sekä vakuutukset. Lisäksi todetaan, että yhteistyöyritys on kuluttajaturvallisuudesta annetussa laissa (920/2011) tarkoitettu palveluntarjoaja. Sopimuksessa mainitaan myös, että yhteistyöyrityksen tulee informoida Metsähallitusta havaitsemistaan asiakas- ja palvelurakenteiden laatuun liittyvistä puutteista tai korjaustarpeista sopimusalueella. Yhteistyöyritykset on perehdytetty kestävän matkailun periaatteisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin erilaisien koulutus- ja yhteistyötilaisuuksien ja webinaarien kautta.

Matkailun arvoketjujen osalta Luontopalveluissa on käyty läpi vuoden 2025 aikana ongelmallisten tilanteiden toimintamalleja. Toimintamalleja on koostettu esimerkiksi tilanteista, joissa yrityksellä on rikosepäily tai -tuomio tai jos yritys tekee vakavan rikoksen suojelualueella tai sellaisen tekemisestä on epäily. Edellä mainittuihin tilanteisiin sisältyvät myös ihmisoikeusloukkaukset. Toimintamallissa kuvataan, miten ja kenen kanssa edetään tilanteen ratkaisemiseksi, kun edellä mainittuja rikkeitä tulee esiin. Toimintamalli on

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

vielä keskeneräinen, mutta sen tavoitteena on tunnistaa erilaisia ongelma-alueita, viedä ongelmatilanteita eteenpäin ja ratkaista niitä organisaatiossa sujuvasti. Mahdollisimman moni matkailuyrityksistä pyritään saamaan sopimuksellisuuden piiriin, jotta yrityksiä voidaan ohjata vastuulliseen toimintaan.

Sosiaalisen vastuun auditoinnit

Metsähallitus aloitti vuoden 2025 toukokuussa yhteistyön ulkopuolisen kumppanin Bureau Veritasin kanssa sosiaalisen vastuun toteutumisen tarkastelemiseksi arvoketjussaan. Prosessin tavoitteena on ensisijaisesti varmistaa, että Metsähallituksen sopimuskumppanit noudattavat Metsähallituksen toimintaan liittyvässä toiminnassa Metsähallituksen kanssa solmimansa sopimuksen ja toimintatapaohjeen (Supplier Code of Conduct ja Partner Code of Conduct) veloitteita erityisesti työelämän oikeuksien, työturvallisuuden, ihmisoikeuksien ja vastuullisten hankintojen osalta.

Auditointeja on tarkoitus toteuttaa laajasti Metsähallituksen kaikille vastuualueille ja eri toimialoille ja riskiperusteisesti valituille sopimuskumppaneille. Joka vuodelle asetetaan vuosittaiset tavoitteet vastuualueille sosiaalisten auditointien määrän osalta. Auditoinneissa katselmuksia toteutetaan yrityksen toimipaikalla, työmailla ja majoitustiloissa. Tarkastukset sisältävät tyypillisesti relevanttien asiakirjojen tarkastelua, haastattelut johdolle ja useille työntekijöille.

Vuonna 2025 auditointeja tehtiin yhdeksän kappaletta ja ne jakautuivat vastuualueille seuraavasti. Metsätalouden kuusi auditointia kohdistuivat metsäpalveluiden, taimituotannon, tienpidon, puunkorjuun ja

-kuljetuksen ja haketuksen toimialoille. Kiinteistökehityksen auditointi kohdistui matkailualalle, Siemen Forelian sementtuotantoon ja Luontopalvelujen luonnonhoidon toimialalle. Vain Eräpalvelujen osalta auditointi jäi toteuttamatta vuoden 2025 aikana, mutta auditointi on suunniteltu toteutettavaksi alkuvuoden 2026 aikana.

Auditoinneissa tehtiin yhteensä yli 100 havaintoa, joista positiivisia havaintoja oli 32 ja seuranta edellyttäviä havaintoja oli 52 (10 merkittävää poikkeamaa ja 42 lievempää). Poikkeamat liittyivät työsopimusten puutteisiin ja työehtojen todentamiseen, työaikojen hallintaan ja ylityökorvausten puutteisiin, sekä työturvallisuuden ja työterveyshuollon puutteisiin. Auditoinneista ei löytynyt todella vakavia poikkeamia, vaikka auditoidut yritykset on ensisijaisesti valittu aloilta, joissa riski ihmisoikeuksien loukkauksiin on korkeampi.

Metsähallitus on edellyttänyt kumppaneiltaan korjaustoimenpiteitä 1–6 kuukauden määräajassa. Vuoden 2025 auditoinneista kaikkien yritysten havainnot on varmistettu korjatuiksi ja suljettu, yhtä yritystä lukuun ottamatta, jonka osalta korjaustoimenpiteiden toteutuminen on vielä varmentamatta ja auditointi on edelleen avoinna.

Mittarit ja tavoitteet

Metsähallitus on asettanut tavoitteeksi, että viimeistään vuonna 2026 kaikkiin uusiin hankinta- ja kumppanisopimuksiin tullaan sisällyttämään Metsähallituksen toimintatapaohje (Supplier Code of Conduct tai Partner Code of Conduct). Lisäksi vuoteen 2030 mennessä Metsähallituksella ei pitäisi olla voimassa sopimuksia, joihin ei olisi sisällytetty toimintatapaohjetta.

Vuonna 2025 toimintatapaohje sisällytettiin 100 prosenttiin kaikista kilpailutetuista hankintasopimuksista.

Mittareiden laatimisperiaatteet

Metsähallitus mittaa toimintatapaohjeiden sisällyttämistä hankintasopimuksiin itse kehittämänsä työkalun kautta. Hankintoja toteuttavat henkilöt merkitsevät jokaisen hankinnan kohdalle, onko toimintatapaohje sisällytetty kyseisen hankinnan sopimusehtoihin. Työkalusta on integraatio Metsähallituksessa käytössä olevaan pilvipohjaiseen liiketoimintatietojen visualisointityökaluun. Tietoja tarkastellaan ja analysoidaan osana päivittäistä työtä. Tiedot syötetään Metsähallituksen kilpailutuskalenteriin manuaalisesti ja raportoidaan Power BI -raportilla.



Kuva: Mikko Törmänen

S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Metsähallituksen hallinnassa on 9,8 miljoonaa hehtaaria maa-alueita ja 3,4 miljoonaa hehtaaria vesialueita. Suurin osa maista sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa. Metsähallituksen tehtävänä on sovittaa yhteen alueisiin kohdistuvia odotuksia ja mahdollisuuksia.

Valtion maa- ja vesialueiden hoito, käyttö ja suojelelu vaikuttavat käytännössä kaikkiin alueisiin jollain tavalla kytköksissä oleviin ryhmiin. Metsähallituksen maa- ja vesialueiden käytön periaatteissa osoitetaan metsähallituslaissakin mainitut yhteisöt, joihin kohdistuvat vaikutukset tulee erityisesti huomioida. Näitä ovat poroelinkeino poronhoitoalueella, saamelaiset saamelaisten kotiseutualueella sekä tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet. Muita olennaisiksi tunnistettuja yhteisöjä ovat valtion maa- ja vesialueista ja luonnosta elantoa ja hyvinvointia ammentavat tahot, kuten paikakunnilla asuvat ihmiset, virkistyskäyttäjät, kalastajat ja metsästäjät, matkailutoimijat sekä muut luonnosta kiinnostuneet tahot, kuten erilaiset kansalais- ja ympäristöjärjestöt.

Vaikutuksia edellä kuvattuihin yhteisöihin kohdistuu niin Metsähallituksen kuin sen arvoketjunkin toiminnasta. Maa- ja vesialueiden käytöllä ja käyttöä muutavilla toiminnoilla on monia erilaisia tosiasiallisia ja

mahdollisia kielteisiä vaikutuksia paikallisyhteisöihin, eri elinkeinoihin ja saamelaisiin. Olennaiseksi on tunnistettu nimenomaan valtion mailla tapahtuvan toiminnan vaikutuksia yhteisöihin, ei enää kauempana Metsähallituksen arvoketjussa olevien toimintojen vaikutuksia. Tosiasiallisten ja mahdollisten kielteisten vaikutusten voidaan katsoa olevan sekä laajamittaisia, että systeemisiä, koska kaikella maankäytöllä valtion alueilla voi olla kielteisiä vaikutuksia eri tahoihin. Ottaen huomioon valtion vesi- ja maa-alueiden laajuuden, voidaan puhua laajamittaisista vaikutuksista myös luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta ihmisiin. Tarkemmin vaikutuksia ja riskejä kuvataan taulukossa 37.

Metsähallituksen harjoittaman yhteensovittamisen ja osallistavan alueiden käytön suunnittelun tarkoituksena on nimenomaan ehkäistä ja lieventää alueiden käytöstä johtuvia kielteisiä vaikutuksia. Metsähallituksella on käytössään osallistamisen menetelmiä, kuten luonnonvarasuunnittelu tai Akwé:Kon -toimintamalli, joiden nähdään tuovat yhteisöille lisää vaikutusmahdollisuuksia alueiden käytön suunnitteluun ja sitä kautta myönteisiä vaikutuksia.

Maankäyttöön liittyvät kielteiset vaikutukset kohdistuvat saamelaisiin samalla tavalla kuin muihinkin yhteisöihin, mutta niillä voi olla merkittäviä vaikutuksia myös alkuperäiskansan oikeuksiin ja kulttuurin harjoittamisen mahdollisuuksiin. Saamelaiset korostavat eri-

laisten maankäytön muotojen kumulatiivisia vaikutuksia erityisesti esimerkiksi poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksiin. Saamelaisten pyhiin kohteisiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset ovat mahdollisia, vaikka tiedossa olevat kohteet huomioidaan aina maankäytön suunnittelussa. Yhtenä Metsähallituksen lakisääteisistä tehtävistä on vaalia ja hoitaa kulttuuriperintöä pitäen sisällään myös saamelaiskulttuurin perinteesen kytkeytyvät kohteet.

Vaikutukset saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytyksiin huomioidaan kaikessa Metsähallituksen toiminnassa. Saamelaisten kotiseutualueella tehdään esimerkiksi oma luonnonvarasuunnitelma, jossa luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelelu yhteensovitetaan omistajan asettamiin ja paikallisiin tavoitteisiin siten, että samalla turvataan saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytykset. Laajemmin toimista kerrotaan [Yhteydenpito saamelaiskulttuurin turvaamiseksi ja Toimenpiteet saamelaiskulttuurin turvaamiseksi](#) -otsikoiden alla.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen tehtävänä ja tavoitteena on käyttää, hoitaa ja suojella valtion maa- ja vesialueita kestävästi ja sovittaa yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden odotuksia. Näitä ohjenuoria tarkentavat useat eri periaatteet. **Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikan** mukaan Metsähallitus hallinnoi ja hoitaa valtion kiinteistövarallisuutta tehokkaalla, tuottavalla ja valtion kokonaisedun varmistavalla tavalla. Kokonaisedulla tarkoitetaan taloudellisten vaikutusten lisäksi myös sosiaalisia, ympäristöllisiä ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä seikkoja sekä muita yhteiskunnallisia näkökohtia, kestävästä kehityksestä sekä toimivia kiinteistömarkkinoita.

Maa- ja vesialueiden käyttöä suunnitellaan osallistaen yhdessä sidosryhmien kanssa. Liiketoiminnassa huolehditaan yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta ottamalla huomioon biologisen monimuotoisuuden suojelelu, luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelelu saamelaisten kotiseutualueella sovitetään yhteen siten, että turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset, sekä poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetty velvoitteet täytetään.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 37. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Alkuperäiskansojen oikeudet	Vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus / Itsemääräämisoikeus	+ Saamelaisten vaikutusmahdollisuudet alueiden käytön suunnitteluun	Saamelaiskäräjälain mukaan Metsähallituksen on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa valmisteltaessa hallinnollisia päätöksiä ja muita toimenpiteitä, joilla voi olla erityinen merkitys saamelaisille, pyrkimyksenä saavuttaa yksimielisyys saamelaiskäräjien kanssa tai saada saamelaiskäräjien suostumus ennen päätöksentekoa. Metsähallituksessa on käytössä biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen Akwé:Kon -toimintamalli, jonka avulla saamelaisia voidaan kotiseutualueella koskevassa suunnittelussa kuulla vaikuttavammin. Mallin mukaisilla prosesseilla on positiivinen vaikutus saamelaisten mahdollisuuteen vaikuttaa alueiden käyttöön ja kehittää sekä ylläpitää perinteistä kulttuuriaan ja elinkeinojaan.	Oma toiminta
		(-) Maankäytön vaikutukset saamelaisten oikeuksiin	Valtion maa-alueille sijoittuva maankäyttö (osin Metsähallituksen mahdollistama) voi heikentää saamelaisten nautintaoikeuksia ja elinmahdollisuuksia, erityisesti poronhoidon ja muiden perinteisten elinkeinojen osalta, (esim. kiinteistökehityshankkeet, metsätalous, malminetsintä). Kielteisiä vaikutuksia poronhoidon edellytyksiin on todettu metsätalouden harjoittamisen aiemmissa käytänteissä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	Itsemääräämisoikeus	(-) Saamelaiskulttuurin pyhän kohteen pilaantuminen tai tuhoutuminen	Yhtenä Metsähallituksen lakisääteisistä tehtävistä on vaalia ja hoitaa kulttuuriperintöä pitäen sisällään myös saamelaiskulttuurin perinteeseen kytkeytyviä kohteita. Metsähallitus pyrkii ymmärtämään ja ehkäisemään saamelaiskulttuurin pyhien paikkojen säilymiseen kohdistuvia riskejä. Osallistamismenetelmien puitteissa Metsähallitus saa paliskunnilta ja saamelaiskulttuurin asiantuntijoilta tietoa saamelaiskulttuurin pyhien paikkojen erityispiirteistä. Saamelaissuvuilla on myös pyhiä paikkoja, joiden olemassaolosta ja sijainnista sukujen edustajat eivät halua kertoa Metsähallitukselle. Siten pyhien paikkojen pilaantumisen tai tuhoutumisen mahdollisuus on olemassa.	Oma toiminta
		R – Mainehaitta saamelaiskulttuurin pyhien kohteiden pilaantumisesta tai tuhoutumisesta	Maineriski ja mahdollinen korvausvelvoite pyhän kohteen tuhoutumisesta.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
Yhteisöjen taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet	Maahan liittyvät vaikutukset	+ Valtion alueisiin liittyvien hyvinvointivaikutusten edistäminen	Oikeus terveyteen ja maahan liittyviin luontoarvoihin ovat osa taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä (TTS) ihmisoikeuksia. Metsähallitus tuottaa kaikille hallinnoimillaan maa- ja vesialueilla terveyttä ja hyvinvointia edistäviä luonto- ja eräelämyksiä sekä virkistysmahdollisuuksia mahdollistamalla esimerkiksi retkeily-, kalastuksen ja metsästyksen. Virkistyskäytön edistäminen on myös yksi Metsähallituksen yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		+ Vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen vaikuttaminen alueiden käytön suunnitteluun	Metsähallituksen hallinnoimien alueiden luonnonvarojen käyttö perustuu menetelmiin, joissa osallistetaan paikallista väestöä ja keskeisiä sidosryhmiä päätöksentekoon. Näitä hyödynnetään sekä luonnonvarasuunnittelussa, että suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa. Osallistavat menetelmät vaikuttavat positiivisesti vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen mahdollisuuteen vaikuttaa valtion maiden ja vesien käyttöön.	Oma toiminta
		- Maankäyttöä muuttavien toimintojen kielteiset vaikutukset paikallisyhteisöihin	Valtion maille sijoittuu toimintoja (esim. uusiutuvan energian hankkeet, kaivokset, maa-ainesten otto, metsätalous jne.), jotka voivat paikallisesti aiheuttaa esim. virkistysarvojen heikkenemistä, melu- ja maisemahaittoja. Osa toiminnoista on vahvemmin Metsähallituksen sijainninhajauksen piirissä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		+ Positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset	Sekä Metsähallituksen omalla toiminnalla että Metsähallituksen hallinnoimille alueille sijoittuvilla toiminnoilla on positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia, mm. verotulot, palveluiden suorat ostot ja kysynnän luominen alueille, sekä työpaikat.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		R – Hankkeiden sijoittamiseen liittyvien vaatimusten kiristyminen	Sääntelyriski liittyen hankkeiden sijoittamisen ohjaukseen. Esim. tuulivoimarakentamiseen etäisyysvaatimukset vähentäisivät potentiaalisia rakentamiskaavoja ja heikentäisivät siten hankkeiden kannattavuutta ja toteutumisen todennäköisyyttä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
Ilmastonmuutos	Ilmastonmuutoksen hillintä	+ Ilmastonmuutoksen hillinnän vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan	Metsähallituksen toimet ilmastonmuutoksen hillinnässä (esim. metsien hiilinielujen vahvistaminen, uusiutuvan energian mahdollistaminen ja kasviuonekaasupäästöjen vähentäminen) vähentävät ilmastonmuutoksesta aiheutuvia vaikutuksia ihmisiin ja yhteiskuntaan.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	+ Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan	Metsähallitus edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista edistämällä monin tavoin luonnon sopeutumista muuttuvaan ilmastoon. Tämä vaikuttaa positiivisesti ihmisten elinolosuhteisiin Suomessa, esim. turvaamalla ekosysteempalveluiden saantia.	Oma toiminta
Luonnon monimuotoisuus		+ Luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen vaikutukset ihmisiin	Valtion maiden ja vesien hoidolla ja suojelulla on myönteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, mikä turvaa ihmisten oikeutta terveelliseen, puhtaaseen ja kestävään ympäristöön.	Oma toiminta
		- Kielteiset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta ihmisiin	Metsähallituksen ja sen arvoketjujen toiminnasta aiheutuu myös kielteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on samanaikaisesti paikallinen ja globaali ongelma, jolla on kielteinen vaikutus ihmisten oikeuteen terveelliseen, puhtaaseen ja kestävään ympäristöön.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 38. Metsähallituksen toimintaperiaatteet vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka	Linjaa yleisellä tasolla valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnan periaatteista. Pää tavoitteet: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Valtion maa- ja vesialueiden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena.	Maahan liittyvät vaikutukset	Kiinteistökehityksen maankäyttöyksikkö vastaa maankäyttötiedon sekä kiinteistö- ja tasetiedon ylläpidosta ja hallinnasta. Maa- ja vesiomaisuuden hallinnan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa alueiden käytön johtoryhmä.	Periaate kattaa Metsähallituksen maa- ja vesialueet.	Pääjohtaja johtaa ja kehittää maa- ja vesialueiden hallintaa. Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat.
Alueiden käytön suunnittelun periaatteet	Periaatteet linjaavat valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimmäksi alueiden käytön ohjauksen välineeksi alueelliset luonnonvarasuunnitelmat (LVS), laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa. Metsähallituksen on liiketoimintoja harjoitettaessa otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet. Tavoitteena on saavuttaa maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaisuhyöty.	Maahan liittyvät vaikutukset ja alkuperäiskansojen oikeudet yleisesti	Alueelliset johtoryhmät vastaavat luonnonvarasuunnitelmien seurannan järjestämisestä aluetasolla. Luonnonvarasuunnitelmien toteutumisesta raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle, hallitukselle ja Metsähallituksen neuvottelukunnille. Yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta raportoidaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle.	Luonnonvarasuunnitelmat koskevat kaikkien valtion maa- ja vesialueiden suunnittelua ja käyttöä useiden kuntien ja maakuntien alueilla. Luonnonvarasuunnittelua suppeampien alueiden suunnittelu tehdään luonnonvarasuunnitelmien puitteissa.	Maa- ja metsätalousministeriö tulostohjaa luonnonvarasuunnitelmaprojektien käynnistymistä ja valmistumista. Metsähallituksen johtoryhmä asettaa alueelliset LVS-projektit ja pääjohtaja omistaa ne. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee projektien tulokset ja päättää niiden esittämisestä hallitukselle hyväksyttäväksi.
Kaavoitusperiaatteet*	Kaavoituksessa huomioitavat seikat, kaavoituksen edunvalvonta, maakuntakaavojen ja yleis- ja asemakaavojen huomiointi	Maahan liittyvät vaikutukset ja Alkuperäiskansojen oikeudet yleisesti	Periaatteiden toteutumista seurataan alueen käytön suunnittelun ja kaavoituksen eri vaiheissa, sekä yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuman kautta Kiinteistökehityksen osalta.	Kaavoitusperiaatteet koskevat erityisesti Metsähallituksen hallinnoimia ranta-alueita. Muita kuin ranta-alueita kaavoitetaan markkinalähtöisesti ottaen periaatteet huomioon soveltuvin osin.	Kiinteistökehityksen johtoryhmä
Toimintamalli Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisesta Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välisessä yhteistyössä*	Toimintamalli Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisesta Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välisessä yhteistyössä, eli maankäytön suunnitteluprosesseissa	Alkuperäiskansojen oikeudet	Saamelaiskäräjät, Metsähallitus ja Kolttien kyläkokous seuraavat toimintamallin toimivuutta ja toteutumista yhdessä ja tekevät siitä viiden vuoden välein, tai tarvittaessa useammin, väliarvion. Toimintamallia kehitetään tarvittaessa niiltä osin, kuin se todetaan tarpeelliseksi.	Maankäytön suunnitteluprosesseja, joihin Akwé: Kon -ohjeita sovelletaan, ovat esimerkiksi erämaa- ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä luonnonvarasuunnitelmien laadinta.	Luontopalvelujohtaja
Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen sopimus elinkeinojen yhteensovittamisesta*	Toimimalla Metsähallituksen metsänkäsittelyohjeiden ja tämän sopimuksen mukaisesti, Metsähallitus täyttää mahdollisimman hyvin lain Metsähallituksesta (234/2016) ja Poronhoitolain (848/1990) vaatimukset tässä sopimuksessa mainittujen asioiden osalta.	Maahan liittyvät vaikutukset (erityisesti poronhoitoyhteisöjen taloudelliset oikeudet)	Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen toimivuutta seurataan vuosittain Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisessä neuvottelussa.	Sopimus koskee koko poronhoitoaluetta, ellei toisin mainita. Saamelaisten kotiseutualueelle on lisäksi laadittu erillinen tätä sopimusta vastaava sopimus Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja alueen paliskuntien kesken.	Pääjohtaja
Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välinen sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista metsänkäsittelyohjeista ja toimintatavoista sekä tarkemmasta paikallisesta sopimisesta*	Sopimuksen tavoitteena on ohjeistaa yhteistyötä ja menettelytapoja siten, että Metsähallituksen toiminta täyttää mahdollisimman hyvin metsähallituslain ja poronhoitolain (14.9.1990/848) vaatimukset saamelaisten kotiseutualueella sopimuksessa mainittujen asioiden osalta.	Alkuperäiskansojen oikeudet - Ennakkosuostumus ja Itsemääräämisoikeus	Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen toimivuutta seurataan vuosittain paliskuntien ja Metsähallituksen välisessä neuvottelussa. Sopimuksen sisältöä voidaan kehittää vuotuisissa neuvotteluissa.	Sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista metsänkäsittelyohjeista ja toimintatavoista sekä tarkemmasta paikallisesta sopimisesta.	Pääjohtaja
Metsätalouden ympäristöopas ja Metsänhoito-ohje	Ohjaavat Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet Ilmastonmuutos Luonnon monimuotoisuus	Toteutumista seurataan ympäristö- ja laatuseurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC, ETJ+) sekä Metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Metsätalous Oy:n hallintoprosessissa ja Metsätalouden johtoryhmässä.	Metsänhoito-ohjetta sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon suunnittelussa sekä toteutuksessa ja ympäristöopasta metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteissä koko valtakunnan tasolla kaikissa Metsähallituksen monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan Suomen suojelualueet ja niiden tehtävät, suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestävän käytön tavoitteiden edistämiseksi sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Tämän standardin näkökulmasta keskeistä on suojelualueiden eri käyttömuotojen ohjaus kestävyyden varmistamiseksi ja niihin liittyvät periaatteet.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet - Ennakkosuostumus ja Itsemääräämisoikeus Luonnon monimuotoisuus	Hoito- ja käyttösuunnitelmissa määritellään toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät on mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot. Suunnitelmissa on mittarit virkistyskäytölle ja kestävälle ja turvalliselle matkailulle.	Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet ja -ohjeet	Keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Yksi periaatteiden keskeinen tavoite on kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ja tasapuolinen hallintomenettely.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Maastoliikenteen kiintiöpäätökset uusitaan kolmen vuoden välein. Kiintiön täyttymistä seurataan vuosittain. Yleisellä tasolla seurataan erävalvonnan avulla lupaehtojen noudattamista. Metsähallitus myös seuraa palautejärjestelmän kautta tulleita palautteita ja tekee sen perusteella tarvittavia muutoksia.	Valtion maa- ja vesialueet. Eryteisesti soveltamisalueena ovat suojelu- ja erämaa-alueet sekä metsätalousmaat, joilla maastoliikenteelle on asetettu reunaehdot ympäristön ja paikallisten elinkeinon, kuten poronhoidon, suojelemiseksi. Pohjoisessa Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa, jotka ovat saamelaisen kotiseutualueita, ohjeet huomioivat alueen kulttuuriset erityistarpeet.	Luontopalvelujohtaja vahvistaa periaatteet, vastuu on kirjattu lakiin Metsähallituksesta.
Metsähallituksen kalastuksen kiintiöpäätökset*	Valtion alueilla kalastuksen järjestämisestä vastaa Metsähallitus (KL 5§, 9§). Kalastuksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion vesialueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Asiakaspalaute, asiakastytyväisyyskysely, kiintiöpäätösten valmistelussa saatu palaute edellisestä kiintiökaudesta.	Kalastuslupien suunnittelu ja myynti/ myöntäminen. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen metsästyksen kiintiöpäätökset*	Valtion alueilla metsästyksen järjestämisestä vastaa Metsähallitus (metsästyslaki 6 § ja 44 §) Valtion alueiden metsästyksessä tulee huomioida myös sosiaalinen kestävyys eli alueiden muu käyttö sekä metsästyksen liittyvät säädöserusteiset erityisoikeudet (esim. metsästyslain 8 § mukainen oikeus) ja saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Kestävyyden turvaamiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Asiakaspalaute, asiakastytyväisyyskysely metsästyksen mitoitukselta, riistanhoitoyhdistysten palaute, kiintiöpäätösten valmistelussa saatu palaute edellisestä kiintiökaudesta	Metsästyslupien suunnittelu ja myynti/ myöntäminen. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

Alueiden käytön suunnittelun periaatteet tarkentavat vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen huomioimista osana maankäytön suunnittelun prosesseja. Alueiden käyttöä suunnitellaan laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa, ja keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelu on pitkän aikavälin kestävän käytön strategista suunnittelua, jossa paikallisten asukkaiden, asiakkaiden, kumppanien ja sidosryhmien toiveet sekä suunnittelun alueen

maiden ja vesien tarjoamat resurssit sovitetaan valtio-omistajan asettamiin raameihin ja tavoitteisiin.

Luonnonvarasuunnittelun tavoitteena on saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaishyöty, jossa on huomioitu sekä taloudelliset, ekologiset että sosiaaliset näkökohdat tasapainoisella tavalla. Luonnonvarasuunnittelu tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa eli ne kattavat laajasti kaikki vaikutusten koh-

teena olevat yhteisöt ja suunnittelussa otetaan huomioon Metsähallitusta koskevan lainsäädännön ja omistajapolitiikan lisäksi konsernin strategia. Luonnonvarasuunnittelua suppeammilla alueilla suunnittelu tehdään näiden suunnitelmien puitteissa ja tarkoituksenmukaisella tavalla osallistaen. Tällaisia suunnitelmia ovat esimerkiksi toimenpidesuunnitelmat, alue-ekologiset tarkastelut sekä suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Kaavoitusperiaatteilla on täsmennetty Metsähallituksen kaavoitustoimintaan liittyviä tavoitteita ja menetelytapoja, erityisesti ranta-alueiden kaavoittamisen osalta. Periaatteet on laadittu yhteistyössä ohjaavien ministeriöiden kanssa. Tuloksellisuuden ja kiinteistöjen arvon nostamisen lisäksi periaatteissa edellytetään, että toiminnassa otetaan huomioon seudulliset ja valtakunnan tason luonnonsuojelu-, virkistys- ja kulttuuriarvot sekä jokaisenoikeuksien toteutuminen. Toiminnassa tulee huomioida saamelaiskulttuurin tur-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

vaamisen ja poronhoitolain velvoitteiden lisäksi myös tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Metsähallituksen metsänhoito-ohjeeseen ja Metsätalouden ympäristöoppaaseen on koottu Metsähallituksen monikäyttömetsiä koskevat periaatteet ja ohjeet. Valtion metsiin kohdistuu monia päällekkäisiä käyttöpaineita ja odotuksia. Metsiä hoidetaan monikäyttömetsinä, joiden hoidossa otetaan huomioon puutuoannon ohella ekologiset ja sosiaaliset näkökulmat. Näihin kuuluu myös vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen huomioiminen. Tavoitteena on turvata valtion metsien monipuolinen ja ekologisesti kestävä hoito ja käyttö sekä niiden tarjoamat ekosysteemipalvelut. Ohjeissa on kuvattu erikseen metsänkäsittelyn periaatteet saamelaisten kotiseutualueella. Oppaassa on lisäksi kuvattu periaatteita ja toimenpiteitä porotalouden, metsästäjien, virkistyskäyttäjien ja matkailun huomioimiseksi.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa keskeistä on suojelualueiden eri käyttömuotojen ohjaus kestävyuden varmistamiseksi. Suojelualueilla hoidon ja käytön ohjauksen tärkein tehtävä on alueiden luonto- ja kulttuuriarvojen turvaaminen ja mahdollisuuksien mukaan niiden tilan parantaminen. Tämä on selkeä reunaehto kaikelle alueiden käytölle. Suojelualueiden erilaisia käyttömuotoja ovat tutkimus, opetus, ympäristökasvatus, jokaisenoikeudet, luontoliikunta, järjestetty toiminta, tapahtumat ja matkailun yritystoiminta, metsästyks, kalastus, luontaiselinkeinot ja maastoliikenne. Periaatteissa linjataan näihin liittyvästä toiminnasta. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa tunnistetaan tarkemmin kunkin alueen keskeiset suojele- ja käyt-

töarvot sekä hoidon ja käytön päämäärät. Niiden puitteissa otetaan huomioon alueen virkistyskäytön ja luontomatkailun sekä valtion maiden eri käyttäjien näkökulmia ja käytön tarpeita.

Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelu perustuu sopeutuvan suunnittelun malliin. Siinä tukeudutaan riittävään seuranta- ja luontotietoon sekä paikallisyhteisöjen ja asiakkaiden kuulemiseen ja osallistamiseen. Paikallisten asukkaiden oikeuksia on kirjattu myös monien luonnonsuojelualueiden perustamissäädöksiin ja alueilla pyritäänkin yleensä turvaamaan paikallisen väestön perinteiset alueen käyttömuodot. Erioikeuksia nauttivat paikalliset asukkaat ja heidän luonnonkäyttöoikeutensa on yleensä määriteltävä perustamissäädöksissä aluekohtaisesti, sillä olosuhteet vaihtelevat eri alueilla. Näitä oikeuksia on vielä voitu tarkentaa mahdollisessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Metsähallituksen myöntäessä maastoliikennelupia hallinnassa oleville valtion maille noudatetaan Metsähallituksen yleisiä **maastoliikenneperiaatteita** sekä tarkentavia aluekohtaisia ohjeita, joita voi olla esimerkiksi suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Maastoliikennettä tarkastellaan lailla säädeltynä liikenne- muotona, jolla on erityisesti syrjäisillä alueilla tärkeä merkitys harrastus- ja hyötykäytössä. Maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä tavoitteena on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Periaatteet asettavat lupaharkinnalle reunaehdot, jotka huomioivat vaikutuksen ympäristöön, luontaiselinkeinoihin ja muiden elinkeinojen harjoittamiselle sekä

vaikutukset virkistyskäyttöön, liikenneturvallisuuteen ja yleiseen etuun. Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet on tarkoitettu saadaan julkisiksi vuoden 2026 aikana.

Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Tavoitteena on turvata kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojeleminen. Metsästyksen tulee metsästyslain mukaisesti olla ekologisesti kestävä. Kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueilla kalastuksessa ja metsästyksessä tulee ekologisen kestävyuden lisäksi huomioida myös sosiaalinen kestävyys eli muu käyttö, säädösperusteiset erityisoikeudet sekä saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Kalastuksen ja metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset kalastus- ja metsästyslupakiintiöt. Kiintiöpäätökset valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sekä **kalastuksen** että **metsästyksen kiintiöpäätöksiä** on kaksi, joista toinen kattaa saamelaisten kotiseutualueen ja toinen muun Suomen. Kiintiöpäätökset kuulutetaan ja niistä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

Valtion alueille myytävien kalastuslupien lisäksi kalastuksen kiintiöpäätöksissä huomioidaan myös kalastuslain mukaisella yleiskalastusoikeudella tapahtuva kalastus. Saamelaisten kotiseutualueen kalastuksen kiintiöinnissä huomioidaan lisäksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa asuvien kalastus. Asukkailla on oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa-

kalastukseen edellä mainituissa kunnissa sijaitsevilla valtion vesialueilla (KL 10§:n 1. momentin mukaisesti) lohen ja taimenen nousualueita lukuun ottamatta sekä edelleen paikkakuntalaisille tarkoitettuihin omakustannehintaisiin luvuihin edellä mainituille lohen ja taimenen nousualueille.

Valtion alueilla pienriistan metsästäjien suurin kiinnostus kohdistuu metsäkanalintuihin. Suurriistan osalta kohteena on ensisijaisesti hirvi ja jonkin verran myös karhu. Pohjois-Suomessa valtion alueilla on voimassa niin sanottu vapaa metsästysoikeus henkilön kotikunnassa sijaitsevilla valtion alueilla (metsästyslaki 8 §). Vapaa metsästysoikeus tulee huomioida kiintiöpäätöksen mukaisesti siten, että sosiaalinen kestävyys ei vaarannu eli metsästysalueet eivät ruuhkaudu, ja metsästyks on turvallista. **Metsästyksen kiintiöpäätöksessä** määritetään, kuinka monta metsästyslupaa alueella voi olla yhtä aikaa voimassa. Metsästyslupia myönnettäessä Metsähallituksen tulee metsästyslain 46 §:n mukaisesti asettaa etusijalle sellaiset metsästäjät, joilla ei ole muuta kohtuullista metsästysmahdollisuutta. Metsästyslain 8 § mukaisen oikeuden omaavat metsästäjät huomioidaan kuulemalla alueen riistanhoitoyhdistyksiä. Ko. oikeudella saatava saalis huomioidaan metsästyksen vuosisuunnittelussa, joka perustuu Luonnonvarakeskuksen saalistilastoihin. Metsästyslain 46 § mukaista etusijaisuutta arvioidaan luvissa, jotka edellyttävät hakemusta Metsähallitukselle.

Poronhoidon huomioiminen toimintaperiaatteissa

Poronhoito on Pohjois-Suomessa perinteinen, poronhoitolain suojaama elinkeino. Poronhoitolaki velvoit-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

taa neuvottelemaan paliskunnan edustajien kanssa aina, kun valtion mailla suunnitellaan poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Metsähallituslaissa säädettyjen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaisesti Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovittava yhteen poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään.

Metsätalouden, poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamiseksi Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys ovat neuvotelleet sopimuksen, joka määrittelee yhteistyötavat sekä poronhoidon huomioimiseksi tarvittavat erityistoimet ja rajoitteet valtion mailla. Nykyinen sopimus on vuodelta 2021. Sopimus on voimassa poronhoitoalueen valtion mailla. Saamelaisten kotiseutualueella on lisäksi omat sopimuksensa. **Paliskuntasopimuksen** mukaan kaikista hakkuista, maanmuokkauksista, tienrakennuksesta ja laajoista soranottoalueista, matkailureiteistä, maan myynnistä ja muista laajemmista maankäyttöasioista toimitetaan paliskunnalle tietoa etukäteen ja tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin. Sopimuksessa on linjaukset myös turvetuotanto- ja tuulivoima-alueista, metsästyksestä, porojen ruokinnasta, poroaitasopimuksista ja haaskojen käytöstä. Porotalous huomioidaan metsästyksen kiintiöpäätösten valmistelussa kuulemalla Paliskuntain yhdistystä.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa linjataan tarkemmin erämaa- ja luonnonsuojelualueiden suunnittelun toimintamalleista, jotta poronhoidon harjoittamisedellytykset tulevat huomioiduiksi. Erämaa- ja luonnonsuojelualueet ovat usein tärkeitä

porojen laidun- ja vasoma-alueita. Myös Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet huomioivat erikseen poronhoidon, ja niissä ohjeistetaan myös paliskuntien osallistamisesta suunnitteluun.

Saamelaiskulttuurin turvaamiseen liittyvät toimintaperiaatteet

Metsähallituksen velvoite turvata saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset on kirjattu metsähallituslakiin ja periaatteita ja toimintatapoja tarkennetaan monissa ohjausasiakirjoissa. Merkittävissä maan- ja luonnonvarojen käyttöön liittyvissä suunnitelmissa otetaan saamelaiskulttuurin harjoittamisen tarpeet huomioon saamelaiseen paikalliseen perinteeseen tietoon perustuen. Tähän hyödynnetään YK:n biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon liittyviä Akwé: Kon -ohjeita. Suomessa Akwé: Kon -ohjeet on tarkoitettu sovellettavaksi saamelaisten kotiseutualueella sellaisten hankkeiden ja suunnitelmien kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arvioinneissa, jotka voivat vaikuttaa saamelaiskulttuuriin, -elinkeinoihin ja kulttuuriperintöön.

Metsähallituksen toiminnassa Akwé: Kon -ohjeet soveltuvat parhaiten maankäytön suunnitteluprosesseihin. Tällaisia prosesseja ovat esimerkiksi erämaa- ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä luonnonvarasuunnitelmien laadinta. Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien yhteisesti laadittaman ja hyväksymän **Akwé: Kon -toimintamallin** on koettu parantavan suunnittelua ja siihen liittyvää arviointia suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin. Akwé: Kon -ohjeita noudattamalla alkuperäiskansoille haitalliset vaikutukset voidaan tunnistaa paremmin, arvioida vaikutukset luon-

tettavammin ja ehkäistä ja minimoida haittoja. Menettelytapa turvaa alkuperäiskansan edustajien osallistumisen hankkeiden ja suunnitelmien valmisteluun. Akwé: Kon -toimintamallia voidaan käyttää Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien sekä koltta-alueella Kolttien kyläkokouksen yhteisellä päätöksellä myös yksittäisissä erityiskohteisiin liittyvissä hankkeissa, joilla on merkittävä vaikutus saamelaiskulttuurin harjoittamiseen edellytyksiin.

Metsähallituksen metsänhoito-ohjeessa ja Metsätalouden ympäristöoppaassa on kuvattu erikseen metsänkäsittelyn periaatteet saamelaisten kotiseutualueella. Periaatteet on sovittu Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välisissä neuvotteluissa ja kuvataan myös asianosaisten kesken solmitussa sopimuksessa. Saamelaisalueen paliskunnille tarjotaan esimerkiksi etukäteen mahdollisuus vaikuttaa muun muassa hakkuu- ja maanmuokkaussuunnitelmiin sekä uusien teiden rakentamiseen. **Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välisellä sopimuksella** on sovittu neuvottelumenettelyistä, toimista ilmoittamisesta ja maankäyttöön, turvetuotanto- ja tuulivoima-alueisiin liittyvistä menettelyistä, sekä metsästyksen liittyvistä asioista. Sopimuksen päivittäminen aloitettiin vuoden 2025 aikana, mutta prosessi on vielä kesken.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet linjauvat saamelaiskulttuurin turvaamista Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla. Saamelaisten pyhien paikkojen arvo ja merkitys pyritään tunnistamaan ja Luontopalvelut huolehtii kohteisiin liittyvän tiedon eettisesti oikeasta käytöstä ja tunnettujen kohteiden

säilymisestä. Luontopalvelut tukee myös saamelaisten kotiseutualueella tehtävää tutkimusta. Saamelaisen kulttuuriperinnön suojelemisessa tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat Saamelaismuseo Siida, Saamelaiskäräjät, Kolttien kyläkokous, Museovirasto sekä tutkimusorganisaatiot.

Maastoliikenneperiaatteet huomioivat saamelaiset ja saamelaisalueet erityisillä maastoliikenteen lupakäytännöillä, jotka tukevat perinteisiä elinkeinoja ja luonnon käyttöä. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien asukkailla on oikeus maksuttomiin lumipeitteisen ajan maastoliikennelupiin oman kuntansa alueella, kansallis- ja luonnonpuistoja lukuun ottamatta. Poronhoitoalueilla pyritään erityisin säädösin välttämään häiriöitä porotokille ja turvaamaan vasomisrauhitusalueet. Usein lupien myöntämisen periaatteet on jo ennalta sovittu paliskuntien kanssa. Tarvittaessa pyydetään paliskunnan lausunto. Maastoliikenneasiat käsitellään myös tarvittaessa saamelaiskäräjien ja -paliskuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa ja ne huomioidaan osana hoidon ja käytön suunnitelmia tarvittavilla alueilla.

Saamelaisten kotiseutualueen kalastuksen kiintiönissä huomioidaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa asuvien kalastus. Lisäksi kiintiöissä huomioidaan koltta-alueella asuvien kolttasaamelaisten oikeus harjoittaa kalastusta maksutta koltta-alueen vesissä. **Metsästyksen kiintiöpäätöksessä** saamelaisalueelle erityishuomiota kiinnitetään mahdollisuuteen harjoittaa saamelaiskulttuuria (porotalous, metsästys). Saamelaisten kotiseutualueella keskeiset sidosryhmät osallistetaan kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten valmisteluun neuvotteluissa ja pyytämällä lausunnot.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Yhteydenpito vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa

Metsähallituksen osallistava suunnittelujärjestelmä muodostaa yhteydenpidon ytimen. Suunnitteluproses-

seihin on sisäänrakennettu yhteydenpidon tapoja vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin. Valtion maa- ja vesialueiden hoito, käyttö ja suojelu koskettaa laajasti eri tahoja, ja alueiden käyttöä suunnitellaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Alueiden käytön suunnittelun prosesseissa huomioidaan kaikki vaikutusten kohteena olevat yhteisöt ja myös laajemmin asiakkaita, kumppaneita ja muita sidosryhmiä. Keskeisiin suunnitteluprosesseihin kytkeytyvät yhteydenpidon tavat on kuvattu taulukossa 39. Taulukkoon ei ole kuvattu

maankäyttö- ja rakennuslain mukaista vuorovaikutusta esimerkiksi kaavoitusprosesseissa eikä ympäristövaikutusten arviointiin liittyvää osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

maankäyttö- ja rakennuslain mukaista vuorovaikutusta esimerkiksi kaavoitusprosesseissa eikä ympäristövaikutusten arviointiin liittyvää osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Taulukko 39. Alueiden käytön suunnitteluun liittyvät prosessit yhteydenpidon prosesseina

Alueiden käytön suunnitteluun liittyvät prosessit	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Luonnonvarasuunnittelu	Luonnonvarasuunnittelu on luonteeltaan sekä alueiden käytön suunnittelun periaate ja toimintamalli, yhteydenpidon prosessi että toimintasuunnitelma. Yhteydenpidon prosessina siinä linjataan yhdessä alueen sidosryhmien kanssa valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja yhteensovittetaan eri käyttömuotojen tarpeita.	Yhteistyöryhmiin kutsutaan laajasti asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien edustajia alueen keskeisistä järjestö-, tutkimus- ja viranomaisorganisaatioista, yrityksistä sekä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöistä ja esimerkiksi harrastajaryhmistä. Prosessi sisältää yleensä alueen nuorten kuulemisen ja voi sisältää teemaryhmiä (esim. kalastus, metsästys, matkailu). Avoimen osallistamisen kautta voivat osallistua kaikki halukkaat kansalaiset ja alueen asukkaat.	Sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvontuontiin ja Metsähallituksen ehdottamaan toimintaohjelmaan. Yhteistyöryhmä yhteensovittaa myös teemaryhmien, nuorten kuulemisten ja kansalaiskuulemisten tuloksia toimintaohjelman suunnitteluun. Joihinkin omistajaohjauksesta tuleviin tavoitteisiin tai lainsäädännön vaatimuksiin ei voi luonnonvarasuunnittelussa vaikuttaa.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai niiden laillisten edustajien kanssa. Alueen keskeisille sidosryhmille lähetetään pyynnöt nimetä ryhmään jäsenet. Lisäksi järjestetään avoin kansalaisosallistaminen.	Suunnitteluprojektin aikana yhteistyöryhmä kokoontuu tyypillisesti 3-4 kertaa työpajoihin ja yhteyttä pidetään lisäksi digitaalisin välinein. Suunnitelman toteutuksen seurannan osalta alueen yhteistyöryhmälle voidaan järjestää tapaaminen suunnittelukauden puolessa välissä.	Luonnonvarasuunnitteluprojektin ohjausryhmä ja sen puheenjohtaja edustaa työssään koko Metsähallitusta ja vastaa roolissaan pääjohtajalle.
Alue-ekologinen suunnittelu	Alue-ekologinen suunnittelu on monitavoitteista metsäsuunnittelua, jossa monimuotoisuustavoitteita ja metsien eri käyttömuotoja sovitetaan yhteen. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Alue-ekologisen tarkastelun osallistamisen tarkoitus on paikallisen ja kokemuksellisen tiedon kerääminen ja tuominen osaksi suunnittelua.	Tapauksesta riippuen voidaan koota sidosryhmistä työryhmä tai hyödyntää erillisiä sidosryhmätilaisuuksia.	Sidosryhmille tarjotaan tapauskohtaisesti mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin esimerkiksi verkkokyselyn tai sidosryhmätilaisuuksien kautta. Esimerkiksi verkkokyselyn kautta kansalaiset. Jos monen tahon ehdotukset tukevat toisiaan, näitä viedään painotetusti eteenpäin.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai niiden laillisten edustajien kanssa. Jos ajantasaistamisprojektiin on koottu sidosryhmistä työryhmä, pyydetään organisaatiota nimeämään edustaja. Lisäksi järjestetään kaikille avoimia yleisötilaisuuksia ja verkkokyselyitä.	Sidosryhmien ja yhteisöjen osallistamisen tiheys ja tavat (verkkokysely, tilaisuudet, suora yhteydenotto) määritetään tapauskohtaisesti. Paikallisen tiedon keräämiseen käytetään lähinnä Internet-pohjaisia paikkatietoa hyödyntäviä menetelmiä (osallistava paikkatieto, PPGIS).	Alue-ekologisen suunnittelussa vastuu osallistamisesta on Metsätalous Oy:n metsäomaisuuden hoito -prosessilla.
Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelu (HKS) ja jatkossa myös retkeilyalueiden hoidon ja käytön suunnittelu	Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa, kuten muissakin Metsähallituksen maankäytön suunnitteluprosesseissa, vakiintuneena toimintatapana on kansalaisten ja sidosryhmien osallistaminen, jota voidaan toteuttaa mm. suunnitteluhankkeisiin liittyvien yhteistyöryhmien sekä osallistamistilaisuuksien ja muiden osallistamismenetelyiden avulla.	Tarkoituksen mukaisen osallistamisen tason ja laajuuden harkitaan vaikuttavat yhtäältä sidosryhmien tarkastelu ja toisaalta suunnittelun ominaispiirteet: maanomistuksen pirstaleisuus, suunnittelun alueeseen kuuluvien suojelualueiden lukumäärä, vaihtelevuus ja merkittävyys, sidosryhmien lukumäärä sekä odotettavissa olevien suunnitteluristiriitojen määrä ja laatu.	Työryhmän näkemykset huomioidaan suunnitteluprosessissa. Lausuntojen huomioiminen suunnitelmassa on avattu suunnitelmien lausuntokoosteissa.	Tarvittaessa muodostetaan keskeisistä sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tai erityisaiheita käsitteleviä teemaryhmiä, johon organisaatioita pyydetään nimeämään edustajansa. Avoimet yleisötilaisuudet ovat kenelle tahansa mahdollisuuksia osallistua suunnitteluun.	Suppeassa osallistamisessa ei välttämättä hyödynnetä yleisötilaisuuksia, kun taas laajassa osallistamisessa on käytössä koko osallistamistapojen kirjo yleisötilaisuuksista kahdenkeskisiin neuvotteluihin. Viime vuosina palautetta on koottu paikkatietopohjaisten vuorovaikutteisten verkkosovellusten avulla.	Hoito- ja käyttösuunnittelusta suojelualueilla vastaavat Luontopalvelujen alueiden hallinnan asiantuntijat. Operatiivinen vastuu on palveluomistajalla, mutta tuloksien huomioon ottamisesta toimintatavoissa vastaa Luontopalvelujen johtoryhmä

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Luonnonvarasuunnitteluprojekteissa sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä on keskeinen yhteissuunnittelun työkalu. Yhteistyöryhmä yhteensovittaa niin keskinäisiä näkemyksiään, kuin myös teemaryhmien, nuorten kuulemisten ja kansalaiskuulemisten tuloksia toimintaohjelman suunnitteluun. Suunnitteluun vaikuttaminen pyritään tekemään mahdollisimman helppoksi. Luonnonvarasuunnittelusta kerrotaan myös sidosryhmien tilaisuuksissa ja suunnitteluun voi antaa näkemyksiä kyselyjen kautta. Luonnosvaiheessa suunnitelmasta pyydetään kirjalliset lausunnot laajasti eri sidosryhmiltä. Lausuntojen huomioiminen suunnitelmassa on avattu julkaistavien suunnitelmien lausuntoosteissa. Suunnitelmat laaditaan viiden vuoden välein.

Myös **hoidon ja käytön suunnittelun projekteissa** osallistamista varten pyritään tunnistamaan alueellisesti tärkeitä sidosryhmiä, mutta yhteistyöryhmien muodostaminen vaihtelee alueittain. ELY-keskukset (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) ovat mukana Natura-alueiden suojelusta vastaavina viranomaisina ja suunnittelualueen sisältäessä yksityismaita niiden maanomistajat ovat erityisasemassa. Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa voidaan tarpeen mukaan valita laajempi tai suppeampi osallistaminen.

Alue-ekologinen suunnittelu on monitavoitteista metsäsuunnittelua, jossa monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävät ekologiset tavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen. Alue-ekologisessa suunnittelussa sidosryhmille ja paikallisyhteisöille tarjotaan tapauskohtaisesti mahdollisuutta vaikuttaa suunnitelmiin. Esimerkiksi osallistavaa paik-

katietoa (PPGIS) hyödyntävien verkkokyselyjen kautta kansalaiset saavat ehdottaa potentiaalisia luonto-, maisema- ja retkeilykohteita ja Lapissa esimerkiksi myös porotalouskohteita. Sidosryhmien ja yhteisöjen osallistamisessa käytetään tilannekohtaisesti myös yhteistyökokouksia ja muita osallistamistapoja. Jos monen tahon ehdotukset uusista alue-ekologisista kohteista tai rajausten muuttamisesta tukevat toisiaan, näitä viedään painotetusti eteenpäin. Suunnitteluprosesseihin liittyvä mahdollinen kuuleminen ei kuitenkaan korvaa aktiivista ja jatkuvaa yhteistyötä esimerkiksi poronhoitoon, matkailuun ja luonnon virkistyskäyttöön liittyvissä kysymyksissä.

Alueiden käytön suunnitteluprosessien lisäksi vakiintuneita yhteydenpidon tapoja ovat erilaiset neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät (taulukko 40). Maa- ja metsätalousministeriö asettaa metsähallituslaissa määritetyt **alueelliset neuvottelukunnat** Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun sekä Pohjois-Karjalan alueille neljäksi vuodeksi. Neuvottelukuntien tehtävänä on antaa lausuntoja merkittävistä valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvistä kysymyksistä. Ministeriö asettaa kaikkien neuvottelukuntien jäsenet sidosryhmien esitysten pohjalta aina neljän vuoden toimikaudeksi. Urho Kekkosen kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvissä kysymyksissä Metsähallituksen apuna on ympäristöministeriön asettama **kansallispuiston neuvottelukunta**. Nykyisen neuvottelukunnan kausi päättyi vuoden 2025 lopussa. Uusi neuvottelukunta kutsutaan koolle vuonna 2026.



Kuva: Katri Lehtola

Matkailualueilla on tunnistettu tarve koota eri elinkeinojen ja toimijoiden sekä Metsähallituksen yhteinen foorumi, missä toimijat voivat kertoa näkemyksensä alueen kehittämiseen ja tuleviin toimiin. Lapissa toimii useita **matkailun yhteistyöryhmiä**. Tulevat hakuuutomenpiteet matkailualueiden lähistöllä käsitellään näissä yhteistyöryhmissä. Jos metsänkäsittelyn ja muun maankäytön yhteensovittaminen sitä edellyttää, alueelle laaditaan erityisaluesuunnitelma, jossa mää-

ritellään yksityiskohtaiset metsänkäsittelyperiaatteet. Kokonaisvaltaista suunnittelua vaativia alueita voivat olla laaja-alaiset virkistys- ja ulkoilukäyttöä varten perustetut Metsähallituksen erikoismetsät ja kaavoituksen aluevaraukset. Joihinkin kansallispuistoihin on perustettu omia yhteistyöryhmiä.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 40. Neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät yhteydenpidon prosesseina

Neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Maakunnalliset neuvottelukunnat (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu, Pohjois-Karjala)	Maa- ja metsätalousministeriön asettamiin neuvottelukuntiin kuuluu ministeriön määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yhdeksän muuta jäsentä, joilla kullakin on varajäsen. Neuvottelukunnat antavat Metsähallitukselle lausuntoja merkittävistä valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvistä kysymyksistä	Jäsenet edustavat mm. alueen elinkeinoelämää, metsätaloutta, ympäristönsuojelua, kansalaisjärjestöjä, alueen kuntia, väestöä, paliskuntia, viranomaisia ja esimerkiksi paikallista riistanhoitoyhdistystä	Antamiensa lausuntojen lisäksi neuvottelukunnat voivat tehdä Metsähallitukselle aloitteita paikallisen väestön aseman huomioon ottamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi. Alueellisten luonnonvarasuunnitelmien toimeenpanoon liittyen neuvottelukuntien kanssa voidaan käydä myös vuoropuhelua toiminnan suuntaamisesta.	Yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää asianomaisilta maakuntien liitoilta sekä muilta Metsähallituksen toiminnan kannalta tärkeiltä sidosryhmiltä esitykset neuvottelukuntiin valittavista henkilöistä.	Kokoukset noin 4 kertaa vuodessa.	Metsähallituksen aluejohtoryhmät, joissa edustus vastuualueittain
Urho Kekkosen kansallispuiston (UKK) neuvottelukunta	Urho Kekkosen kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvissä kysymyksissä Metsähallituksen apuna on UKK neuvottelukunta. Neuvottelukuntaan kuuluu enintään neljätoista jäsentä, jotka samoin kuin heidän henkilökohtaiset varajäsenensä Metsähallitus kutsuu neljäksi vuodeksi kerrallaan.	Neuvottelukunnassa tulee olla ympäristöministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Saamelaiskäräjien, asianomaisten kuntien ja paliskuntien, Puolustusvoimien, paikallisten luonnonsuojelua, riistanhoitoa, kalatalousalueita, asukkaita ja elinkeinoja edustavien yhteisöjen sekä retkeilyjärjestöjen edustus. Metsähallitus toimii neuvottelukunnan asiantuntijajäsenenä.	Neuvottelukunnan esityksistä neuvotellaan, ja niitä toteutetaan kompromissihakuisesti hoito- ja käyttösuunnitelmien ja säädösten mahdollistamassa mitassa, jos ne ovat myös luontoarvojen mukaisia ja eri intressipiirien hyväksymiä.	Suoraan yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta.	Kokous kerran vuodessa, tarvittaessa useammin. Käytäntönä on ollut laittaa ennakkotieto ja kysely eri tahojen käsiteltäväksi nostamista asioista edustajien edustamille tahoille.	Luontopalvelujen yhteyspäälliköt tai arvovirtajohtajat, asiasta riippuen.
Matkailualueiden yhteistyöryhmät	Metsähallituksen toiminnan kannalta tärkeimmillä ja herkimmillä matkailualueilla toimivat Metsähallituksen kokoon kutsumat yhteistyöryhmät, joissa sovitetaan yhteen Metsähallituksen ja muiden alueen toimijoiden tarpeita.	Yhteistyöryhmissä on edustajia alueen kunnista, paliskunnista, riistanhoitoyhdistyksestä, luontojärjestöistä, kyläyhdistyksistä, alueen yrittäjistä sekä erikseen matkailuyrittäjistä.	Yhteistyöryhmissä asioista neuvotellaan. Tärkein neuvoteltava asia on metsätalouden vaikutus alueen maisemiin. Lisäksi yhteistyöryhmissä käsitellään alueen matkailualueita ja -kohteita, kaavoitussuunnitelmia, kalastuksen ja metsästyksen järjestelyjä sekä alueiden yleistä kehittämistä, kuten siistimistä ja mainostauluja.	Suoraan.	Ryhmät kokoontuvat 1-2 kertaa vuodessa. Yleensä Metsähallituksen vastuuhenkilö kutsuu ryhmän kokoon, mutta muutamassa kunnassa vastuu on kunnilla.	Pääasiassa Metsätalouden aluepäälliköt, mutta vastuut ovat ryhmäkohtaisia. Vastuuhenkilö voi olla myös muulta Metsähallituksen vastuualueelta.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 41. Muut yhteydenpidon prosessit

Muu osallistaminen	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Paikallisyhteisöjen osallistaminen toimenpidesuunnittelussa	Metsätalouden ja Luontopalvelujen toimenpidesuunnittelussa huomioidaan mahdollisesti tarvittava paikallisyhteisöjen osallistaminen. Tapaamisia järjestetään tarpeen mukaan, kohdekohtaisesti. Yhteistyötaho vaihtelee alueittain ja tapauskohtaista harkintaa käyttäen.	Määritellään toimenpidekohtaisesti alueesta, suunnitelmasta ja toimenpiteestä riippuen. Metsätalouden osalta vaikutukset kohdistuvat pääsääntöisesti luontaiselinkeinoja harjoittaviin tahoihin, matkailutoimijoihin sekä virkistys- ja eräpalveluiden käyttäjiin. Muita esimerkkejä ovat yrittäjien yhdistykset, kyläyhdistykset, kulttuuri- ja urheiluseurat ja rajanaapurit.	Näkemykset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja ohjeet huomioiden. Osapuolten näkemykset näkyvät valmiissa suunnitelmassa.	Suoraan	Tarveharkintaisesti tai erikseen sovitun toimintamallin mukaisesti. Osaa vuorovaikutuksesta ohjaa sovitut toimintamallit, useimmiten yhteistyö on satunnaisempaa. Yhteydenpito voi tapahtua tapaamisten, sähköpostikirjeenvaihdon ja puheluiden avulla. Vaatimusta yhteydenpidon tiheydelle ei ole määritetty.	Metsätalouden osalta pääasiassa Metsätalouden metsäasiantuntija ja aluepäällikkö. Tapauskohtaisesti ja vaikuttavuudesta riippuen esim. ympäristöasiantuntija ja aluejohtaja. Luontopalveluissa vastuu on toimenpiteitä ja suunnitelmia laativalla prosessilla.
Vuorovaikutusprosessi luonto- ja ympäristöjärjestöjen kanssa	Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista, ja turvata monimuotoisuuden säilyminen suojelun tasoa lisäämällä sekä kehittämällä metsien käsittelytapoja.	Luonto- ja ympäristöjärjestöt	Neuvotteluissa käsitellään metsienkäsittelysuunnitelmia ja jos suunnitelmista syntyy erimielisyyttä niin suunnitelmaa tarkennetaan tarvittaessa tai tehdään mahdollisesti lisäselvityksiä. Osa kohteista jää erimielisiksi.	Suoraan järjestöjen edustajien kanssa.	Suomen Luonnonsuojeluliiton ja Greenpeacen neuvotteluprosessissa pidetään yleensä kaksi valtakunnallista tapaamista vuodessa joko teamsilla tai kasvotusten. Alueellisissa tapaamisissa käsitellään järjestöjen esiin nostamat kohteet sekä niihin liittyvä metsien käsittelysuunnitelmat.	Metsätalous Oy:n metsienkäyttö- ja suunnittelujohtaja vastaa valtakunnallisista tapaamisista. Metsätalouden aluejohtajat vastaavat alueellisista tapaamisista
Valtion toimijoiden yhteistyö	Metsähallituslain 7 §:n mukaan Metsähallituksen on otettava huomioon näiden muiden valtion organisaatioiden maankäytön tarpeet. Vuorovaikutuksen periaatteet määritellään organisaatiokohtaisesti puitesopimuksissa.	Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus, Senaattikiinteistöt, Puolustuskiinteistöt, Väylävirasto, Metsäalan oppilaitokset	Kunkin organisaation kanssa toimitaan yhdessä neuvotellun puitesopimuksen mukaisesti.	Suoraan	Käytännössä kunkin organisaation kanssa tavataan vähintään kerran vuodessa strategisella tasolla. Operatiivisella tasolla kohtauspisteitä on tilanteen ja tarpeen mukaan lukuisia kertoja vuodessa tutkimusmetsien hoidosta sotilasalueiden hoitotöihin.	Strategisen ja sopimuksellisen toiminnan yhteys toteutuu pääjohtajan ja Kiinteistökehityksen palvelupäällikön kautta. Operatiivisella tasolla yhteydenpidosta vastaavat vastuualueiden eri yhteyshenkilöt (mm. aluepäälliköt, metsäasiantuntijat, maankäyttöasiantuntijat).

Muita yleisiä prosesseja yhteydenpitoon vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa kuvataan taulukossa 41. Näitä ovat metsätalouden toimenpidesuunnitteluun liittyvä osallistaminen ja vuorovaikutuspalaverit luonto- ja ympäristöjärjestöjen kanssa. Paikallisyhteisöjä osallistetaan tyypillisesti retkeilyreittien rakenteiden tai uusien reittien osalta tai suunniteltaessa metsien käsittelyä palvelurakenteiden lähei-

syydessä. Virkistyskäyttäjien osallistamisesta kerrotaan tarkemmin osion [S4 kohdassa Yhteydenpito kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa](#).

Metsähallituksen, Greenpeacen ja Suomen luonnonsuojeluliiton vuorovaikutusprosessi juontaa juurensa Kainuun metsäkiistojen sovitteluprosessiin vuodelta 2019. Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteis-

ymmärrystä biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista sekä kehittää metsien käsittelytapoja monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta. Prosessin aikana sovittiin yhteistyön laajentamisesta koskemaan koko Suomea. Prosessin aikana on julkistettu myös EU:n biodiversiteettistrategia, jonka käytännön toimeenpano on Suomessa valmisteilla. Neuvotteluprosessiin kuuluu sekä valtakunnallisia että alueellisia

tapaamisia. Alueellisissa tapaamisissa käsitellään järjestöjen esiin nostamat kohteet sekä niihin liittyvät metsien käsittelysuunnitelmat. Vuonna 2025 valtakunnallisia tapaamisia oli kaksi ja alueellisia tapaamisia yhdeksän. Lisäksi kohteita käsiteltiin sähköpostien välityksellä. Tapaamisissa käsiteltiin 980 kuviota, joiden pinta-ala on yhteensä 2409 hehtaaria. Metsähallitus on sitoutunut jatkamaan järjestöneuvotteluja toistaiseksi.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Yhteydenpito poronhoitoalueella

Poronhoitolaki velvoittaa neuvottelemaan paliskunnan edustajien kanssa aina, kun valtion mailla suunnitellaan poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen neuvottelema sopimus metsätalouden, poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamiseksi määrittelee myös neuvottelumenettelyt sekä metsätalouden toimista ilmoittamisen ja poronhoidon edellytysten huomioon otavat tavat metsän käsittelyssä. Näistä keskeisimmät on koottu taulukkoon 42.

Poronhoitoon ja metsätalouteen liittyvä yhteensovittaminen tehdään enenevässä määrin Poropaikka-sovelluksessa. Merkkipiiri- ja paliskuntapalavereista on pääosin vastuussa Metsätalous Oy, mutta neuvotteluissa käsitellään tarpeen mukaan kaikkien vastuualueiden asioita. Lisäksi Kiinteistökehityksellä on erikseen Lapin paliskunnan ja Ivalon paliskunnan kanssa vuosittain palaveri, jossa käsitellään kaavoitukseen ja muuhun maankäyttöön liittyviä asioita. Merkkipiiri- ja paliskuntapalaverit voivat olla myös yhdistetty samalle päivälle.

Yhteydenpito saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Saamelaiskulttuurin turvaamiseen liittyvät toimintaperiaatteet määrittävät pitkälti myös yhteydenpitoa alkuperäiskansan edustajiin. Saamelaiskäräjälain mukaisesti käydään 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Tämä neuvotteluvaikeus on suoraan esimerkiksi saamelaisalueen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten valmistelun pohjana. Metsästys ja erityisesti riekon ansapyynti on osa saamelaisten perinteistä kulttuuria. Kiintiöpäätöksien valmistelussa kuullaan lisäksi saamelaisalueen kuntakohtaisia neuvottelukuntia ja pyydetään lausunto kolttien kyläkokoukselta. Saamelaisten kotiseutualueella maa- ja metsätalousministeriön asettamien kuntakohtaisten neuvottelukuntien tehtävänä on antaa Metsähallitukselle lausuntoja ja tehdä Metsähallitukselle aloitteita metsätaloutta, valtion maan myyntiä, ostoa, vaihtoa ja vuokrausta, luonnonvarasuunnittelua, moottorikelkkareittien ja -urien suunnittelua, maastoliikenne-, metsästys- ja kalastuslupia sekä valtion vesien kalatalouskysymyksiä koskevissa asioissa.

Metsätalouden, muun maankäytön ja poronhoidon yhteensovittamisen pohjana on Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen, saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Metsähallituksen vuonna 2014 solmima sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista toimintatavoista ja tarkemmasta paikallisesta sopimisesta. Sopimuksessa on sovittu neuvottelumenettelyistä, ja se määrittää muun muassa saamelais-

ten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien ja kolttien edustajien vuotuisen palaverin ja paliskunta-neuvottelut ja niiden keskeisen sisällön.

Saamelaisten kotiseutualueelle laaditaan oma luonnonvarasuunnitelma. Suunnitteluprojekti on yksi yhteydenpidon prosesseista. Suunnitelma laaditaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaista, kumppaneista ja sidosryhmistä kootun yhteistyöryhmän, Saamelaiskäräjien sekä kolttien kyläkokouksen kanssa. Suunnitteluun ovat osallistuneet myös poronhoidon, metsätalouden, matkailun, kuntien, eränkävynnin, luonnonsuojelun ja kulttuuriperinnön erilliset työryhmät. Suunnittelytyössä on käytetty Akwé:Kon -toimintamallia, ja Akwé:Kon -työryhmä on arvioinut suunnitelman vaikutukset. Suunnitelmasta on käyty myös saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu.

Sekä laissa määriteltyjen että Metsähallituksen omien käyttöönottamien ja yhdessä saamelaistoimijoiden kanssa sopimien yhteydenpidon tapojen tarkoituksena on turvata alkuperäiskansojen erityisoikeudet saamelaisten kotiseutualueeseen vaikuttavan maankäytön osalta. Akwé:Kon -toimintamalli linjaa menettelytapoja, joilla alkuperäiskansan osallistuminen hankkeiden ja suunnitelmien valmisteluun, vaikutusten arviointiin ja päätöksentekoon voidaan turvata. Ohje sisältää yksityiskohtaiset toimintamallit yhteydenpidon muodoista ennakkoneuvotteluista työryhmän perustamiseen, nimeämisiin ja vastuisiin, sekä viestintään ja vuorovaikutukseen.

Akwé:Kon -toimintamallissa ohjeistetaan myös yhteydenpidon asialistan, luonteen ja ajoituksen suunnit-

telusta ennakkoneuvottelujen muodossa. Ennakkoneuvottelussa Saamelaiskäräjät, koltta-alueella lisäksi Kolttien kyläkokous ja Metsähallitus sopivat alustavasti toiminnan tavoitteista, Akwé:Kon -prosessin sisällöstä ja sen käynnistämisestä sekä Akwé:Kon -prosessille varattavista resursseista ja työlle asetettavasta aikataulusta, joita voidaan tarvittaessa tarkentaa työn edetessä. Esimerkiksi saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman prosessissa Akwé:Kon -työryhmän kanssa järjestettiin ennakkoneuvottelu ja perehdyttäminen. Ennakkoneuvottelussa sovitaan myös suunnittelun tueksi laadittavista selvityksistä. Metsähallitus toimittaa ennakkoneuvottelua varten osallistujille tiedot keskeisistä suunnittelukysymyksistä sekä esitykset resursseista ja aikataulusta.

Saamelaiskäräjien, saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Kolttien kyläkokouksen sekä Metsähallituksen välisessä sopimuksessa on yhteisesti määritelty neuvottelumenettelyt ja muut yhteydenpidon tavat. Vuotuisen palaverin osalta asialista valmistellaan yhteistyössä. Esiteltävä materiaali toimitetaan paliskunnalle tutustuttavaksi etukäteen ja paliskunta informoi Metsähallitusta etukäteen asioista, jotka vaativat valmistelua ennen paliskuntapalaveria. Näitä yhteydenpidon prosesseja kuvataan vielä tarkemmin taulukossa 43.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 43. Yhteydenpidon prosessit saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Yhteydenpidon prosessi	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimi, jolla operatiivinen vastuu varmistaa että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Saamelaisten kotiseutualueelle asetettavat neuvottelukunnat (Enontekiö, Inari, Utsjoki)	Saamelaisten kotiseutualueen kuntakohtaisissa neuvottelukunnissa käsitellään valtion maa- ja vesialueiden sekä niihin kuuluvien luonnonvarojen kestävää käyttöä ja hoitoa. Kuhunkin neuvottelukuntaan kuuluu maa- ja metsätalousministeriön määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä seitsemän muuta jäsentä, joilla kullakin on varajäsen.	Neuvottelukunnassa tulee olla Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien, kunnan, paliskuntien, kalatalousalueen, Metsähallitus Metsätalous Oy:n, elinkeinoelämän ja kaupallisten kalastajien edustus. Inarin neuvottelukunnassa tulee olla myös kolttien kyläkokouksen edustaja.	Ministeriön ohjauksen kautta ja Metsähallituksen asiantuntijoiden kokouksissa saaman palautteen perusteella. Ennen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten antamista Metsähallitus kuulee myös näitä kuntakohtaisia neuvottelukuntia.	Yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää yhteisöiltä esitykset neuvottelukuntiin valittavista henkilöistä.	Kokoukset kerran vuodessa.	Lapin aluejohtoryhmä
Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnittelu	Saamelaisten kotiseutualueella laaditaan oma luonnonvarasuunnitelma. Siinä luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele yhteensovitetaan omistajan asettamiin tavoitteisiin ja paikallisiin tavoitteisiin siten, että samalla turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset.	Saamelaisten kotiseutualueella asuvat saamelaiset ja muut kotiseutualueella asuvat, työskentelevät ja vaikuttavat tahot. Suunnitteluun osallistuivat Saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen edustajien lisäksi poronhoidon, metsätalouden, matkailun, kuntien, eränkävynnin, luonnonsuojelun ja kulttuuriperinnön erilliset työryhmät.	Sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvontuontiin ja Metsähallituksen ehdottamaan toimintaohjelmaan. Suunnitelman vaikutukset saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin arvioitiin Saamelaiskäräjien ja Metsähallituksen yhdessä laatiman ja sopiman Akwé: Kon -toimintamallin mukaisesti.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai laillisten edustajien kanssa. Alueen keskeisille sidosryhmille lähetetään pyynnöt nimetä ryhmään jäsenet. Lisäksi järjestetään avoin kansalaisosallistaminen. Akwé: Kon -työryhmän työtä veti Saamelaiskäräjien valitsema puheenjohtaja. Saamelaiskäräjät nimesi työryhmään kuusi edustajaa ja kolttien kyläkokous yhden.	2022-2027 suunnitelman työryhmä koontui projektin aikana 4 kertaa. Akwé: Kon -työryhmä toimi itsenäisesti luonnonvarasuunnitteluprojektin rinnalla ja teki oman arvionsa suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.	Luonnonvarasuunnitteluprojektin ohjausryhmä ja sen puheenjohtaja edustaa työssään koko Metsähallitusta ja vastaa roolissaan pääjohtajalle.
Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien ja kolttien edustajan vuotuinen palaveri	Asianosaisten tahojen välisen sopimuksen mukainen kokous. Neuvotteluissa käydään palautekeskustelu menneen vuoden toiminnasta ja yhteistyöstä ja käsitellään Metsähallituksen eri toimintojen ajankohtaiset asiat sekä poronhoitoa koskevat asiat.	Saamelaiskäräjät, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat ja koltat	Kokouksen päätökset viedään jokapäiväiseen toimintaan ja ohjeistuksiin.	Laillisten edustajien kanssa suoraan, eli Saamelaiskäräjät, paliskuntien poroisännät ja Kolttien kyläkokouksen edustaja	Yksi tapaaminen vuodessa. Metsähallitus kutsuu vuosittain yhteisen palaverin.	Lapin aluejohtoryhmä
Kuuleminen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätöksiin	Metsähallitus valmistelee kalastuksen kiintiöpäätökset Ylä-Lapin alueelle ja metsästyksen kiintiöpäätökset saamelaisten kotiseutualueelle. Valmisteluprosessiin kuuluu olennaisena osana Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:n mukaisesti järjestää Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välinen neuvottelu.	Valmisteluprosessissa kuullaan Saamelaiskäräjiä, saamelaisalueen neuvottelukuntia ja pyydetään lausunto Kolttien kyläkokoukselta	Kiintiöpäätöksessä saamelaisen kulttuurin harjoittaminen saamelaisten kotiseutualueella on turvattu myös kalastusjärjestelyjen osalta voimassa olevien, kalastusta säätelevien, lakien ja asetusten mukaisesti. Metsästys kiintiöidään niin, että se on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä ja että erityisoikeudet tulevat turvatuksi. Saamelaiskulttuuriin liittyvä poronhoito huomioidaan lupametsästyksen suunnittelussa ja ohjeistuksessa erilaisina rajoituksina.	Laillisten edustajien kanssa suoraan, eli Saamelaiskäräjät ja Kolttien kyläkokous. Lisäksi saamelaisalueen neuvottelukunnat.	Neuvottelut ja lausuntopyyntö kiintiöpäätöksiä valmisteltaessa.	Kalastuksen ja metsästyksen johtavat asiantuntijat

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Mahdollisia ja tosiasiallisia kielteisiä vaikutuksia tunnistetaan ja huomioidaan osana alueiden käytön suunnittelun osallistavia prosesseja. Näin vaikutuksia voidaan myös helpommin ehkäistä ja lieventää, sidosryhmien tarpeita huomioiden, eri suunnitteluratkaisujen ja vaikkapa sijoittamisvalintojen kautta.

Alueidenkäytön suunnittelun osallistavien prosessien ulkopuolella pääasialliset kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi ovat Metsähallituksen palautekanavat ja ilmoituskanava, joista kerrotaan Metsähallituksen verkkosivuilla. Ilmoituskanavaan sisältyy myös prosessi kielteisten vaikutusten korjaamiseksi, jos tällaista ilmenee. Ilmoituskanavassa voi ilmoittaa Metsähallituksen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilystä. Tavallinen asiakaspalaute pyritään ohjaamaan Metsähallituksen palautekanaviin. Mikäli palautekanavien kautta tulee tietoa tapahtumista, teoista tai toimintatavoista, joiden tiedetään tai epäillään olevan kansallisen tai EU-lainsäädännön, Metsähallituksen toimintatapaohjeen tai muiden Metsähallitusta sitovien normien tai ohjeiden vastaisia, ohjataan nämä tapaukset ilmoituskanavan prosessiin. Ilmoituskanavaan liittyvästä prosessista kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja henkilöiden suojaamisesta vastatoimilta kerrotaan lisää osiossa [G1 Liiketoiminnan harjoittaminen](#).

Erilaisiin hallintopäätöksiin liittyvät kanavat ja korjaamisen prosessit kytkeytyvät muutoksenhakuun. Esimerkiksi viralliseen lupapäätökseen tyytymätön voi hakea oikaisua Metsähallitukselta tai hallintotuomiois-

tuimilta. Muutosta voi hakea Metsähallitukselle laissa määritettyihin tehtäviin, joiden osalta on säädetty muutoksenhausta. Tällaisia päätöksiä ovat erityisesti Metsähallituksen antamat hallintopäätökset metsätys-, kalastus- ja maastoliikennelain mukaisissa asioissa sekä luonnonsuojelulain ja ulkoilulain mukaisissa asioissa. Muutosta voi hakea myös Metsähallituksen antamiin hallintopäätöksiin kolttaja- ja poronhoitolain sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteista annetun lain mukaisissa asioissa. Muutoksenhakua varten hallintopäätöksiin liitetään sisällöltään ajantasainen valitusosoitus, jossa ohjeistetaan muutoksen hakemisesta.

Kaavoitusta vaativan maankäytön osalta valitusmekanismit ja korjausprosessit eivät ole Metsähallituksen hallinnassa. Niistä vastaa kaavoitusviranomaisen, eli toimivalta on kunnilla ja maakuntaliitoilla. Luonnonvarasuunnitelma ei ole hallintopäätös, joten siitä ei voi valittaa. Prosessi sisältää kuitenkin lausuntokierroksen, jossa kuka tahansa voi lausua toimintasuunnitelmasta Lausuntopalvelun kautta. Metsähallituksen hallitukselle raportoidaan lausuntopalautteet ja niiden huomioon ottaminen suunnitelmassa.

Metsähallituksella ei ole varsinaisia prosesseja kanavien tehokkuuden arviointiin, tai sen arviointiin, ovatko vaikutusten kohteena olevat yhteisöt tietoisia näistä rakenteista ja kanavista tai miten he luottavat niihin keinona huolenaiheiden esiintuomiseen ja käsittelyyn. Palautteiden ja ilmoituskanavailmoitusten määrää esimerkiksi kuitenkin seurataan. Osallistavissa prosesseissa sidosryhmät tuovat aktiivisesti huolenaiheitaan tiedoksi Metsähallitukselle.

Alkuperäiskansoja koskevat kysymykset

Saamelaisia koskevissa kysymyksissä Metsähallitus toimii Suomen valtion lainsäädännön ja sitoumusten puitteissa, sekä omien tarkentavien periaatteiden ja sopimusten mukaisesti. Osallistavat suunnittelu- ja yhteydenpidon prosessit toimivat osaltaan myös korjausmekanismeina ja havaittuja kielteisiä vaikutuksia korjataan niiden kautta. Esimerkiksi saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen väliseen sopimukseen on kirjattu menettelyt sopimuspoikkeamista ja tulkintaerimielisyyksistä. Neuvotteluista tehdään aina muistio, joka vahvistetaan sopijapuolten allekirjoituksin. Sopimuspoikkeamat ja tulkintaerimielisyydet tarkastetaan tarvittaessa maastossa, dokumentoidaan ja toimitetaan tiedoksi Paliskuntain yhdistykseen. Asioista, joihin ei heti löydetä ratkaisua, sovitaan menettelytavat, miten asia hoidetaan.

Moniin alkuperäiskansojen oikeuksiin liittyviin kysymyksiin tai erimielisyyksiin Metsähallitus ei ole kuitenkaan oikea taho ottamaan kantaa, vaan niitä käsitellään valtiollisella tasolla.

Loppuvuodesta 2025 julkaistiin **saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportti**. Komissio on kuullut lähes 400 saamelaista sekä tilannut 25 asiantuntijoiden laatimaa erillisselvitystä. Loppuraportti luovutettiin valtioneuvostolle, saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkokoukselle 4.12.2025. Komission työn tavoitteena on ollut koota saamelaisten kokemukset Suomen valtion ja eri viranomaisten toimista ja siitä, millaisia vaikutuksia ja seurauksia niillä on ollut ja edelleen on saamelaisille alkuperäiskansana ja sen jäsenille yksi-

löinä, ja tehdä tämä tieto näkyväksi. Metsähallitus mainitaan useissa raportin kohdissa.

Raportissa tuodaan esiin muun muassa poroelinkeinolle aiheutuneita negatiivisia vaikutuksia liittyen maankäyttöön ja metsätalouteen sekä vaikutusten arviointiin liittyviä puutteita. Osa raportissa esille tuoduista asioista liittyy aiemmin noudatettuihin käytäntöihin, joita on sittemmin muutettu. Raportissa todetaan, että Metsähallituksen ja saamelaisten yhteistyössä on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta tuodaan esiin myös nykykäytäntöihin liittyviä puutteita.

Metsähallitus arvostaa saamelaisten totuus- ja sovintokomission työtä saamelaisten asemaan ja oikeuksiin kohdistuneiden loukkausten selvittämisessä. On tärkeää, että niin menneet kuin nykyiset epäkohdat tuodaan esiin, jotta niistä voidaan keskustella avoimesti ja sopia toimenpiteistä, joilla saamelaisten asemaa vahvistetaan. Parlamentaarinen työryhmä arvioi komission suosituksia ja suunnittelee jatkotoimia, ja Metsähallitus on valmis tukemaan työtä ja edistämään vuoropuhelua.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toimet

Metsähallituksen keskeiset toimet vaikutusten kohteena olevien yhteisöihin liittyvien vaikutusten hallintaan kumpuavat pitkälti metsähallituslain yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista, omistajaohjauksesta ja Metsähallituksen strategiasta. Toimien vaikuttavuutta seurataan näihin liittyvien tavoitteiden toteutumisen seurannan kautta.

Omistajaohjaukseen liittyvien tavoitteiden toteutumista, sekä yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumista seurataan osana Metsähallituksen ja ohjaavien ministeriöiden välistä tulosohjausta. Julkisten hallintotehtävien tulossopimuksessa keskeisinä vaikuttavuustavoitteina vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen on kirjattu kestävä, eettinen ja vastuullinen luonnon virkistys- ja matkailukäyttö sekä metsästys ja kalastus, hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääminen monipuolisten luonto- ja eräpalvelujen kautta, sekä saamelaisten kulttuurin harjoittamiset edellytysten turvaaminen ja kulttuuriomaisuuden vaaliminen saamelaisten kotiseutualueella.

Keskeiset, olennaisiin vaikutuksiin liittyvät liiketoiminnan palvelu- ja toimintatavoitteet, sekä julkisten hallintotehtävien tulossopimuksen tulostavoitteet on kuvattu oheisessa laatikossa.

Julkisten hallintotehtävien tulossopimuksen toteutumisesta raportoidaan sekä väliraportilla että vuosittain tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kautta. Metsähallituksen liiketoiminnalle asetettujen tulos- ja tuloutustavoitteiden toteutumista seurataan maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen välisissä

tulosohjausneuvotteluissa sekä tilikautta koskevassa raportoinnissa. Yllä kuvattujen tavoitteiden seurannassa edistymisen arviointiin käytetään pääosin laadullisia indikaattoreita ja arviointi tehdään kyseisen vuoden osalta. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden osalta seurataan tiettyjä mittareita, joista kerrotaan lisää kohdassa [Mittarit ja tavoitteet](#). Toimen-

piteillä on myös omia vaikuttavuuden seurannan prosessejaan, joista kerrotaan tarkemmin kunkin toimenpiteen yhteydessä.

Toimia on koottu kolmen eri teemakokonaisuuden alle. Kokonaisuuksissa avataan toimenpiteitä, jotka liittyvät olennaisiin vaikutuksiin. Näitä ovat vaikutusmah-

Liiketoiminnan tulosohjauksen palvelu- ja toimintatavoitteet vuodelle 2025:

- Yhteistyötä saamelaiskulttuurin huomioimiseksi jatketaan ja kehitetään edelleen hyväksi havaittujen yhteisten toimintamallien kuten saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnittelun pohjalta.
- Yhteistyötä porotalouden edistämiseksi kestävässä, kannattavana ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona kehitetään edelleen Metsähallituksen ja paliskuntien välisen yhteistoimintasopimuksen pohjalta.
- Metsähallituksen liiketoiminta osallistuu kokonaissuunnitelman laatimiseen kansallispuisto- ja retkeilyalueverkoston kehittämisestä
- Metsähallitus tukee huoltovarmuutta, aluetaloutta ja työllisyyttä edistämällä kestävässä metsätaloutta ottaen huomioon voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat, yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, omistaja- ja ilmastopoliittiset tavoitteet ja markkinatilanteen.
- Metsähallitus aloittaa Lapin luonnonvarasuunnitteluprojektin ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitteluprojekti valmistuu.

Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisen tulossopimuksen (2025-2028) tulostavoitteita:

- Kehittää kysyntälähtöisesti, kustannustehokkaasti ja vastuullisesti tuotettuja luonnon virkistys- ja matkailukäytön palveluja
- Vahvistaa kaupallisen kalastuksen kautta kotimaisen kalan tarjontaa ja huoltovarmuutta sekä luo edellytyksiä kalastusmatkailulle

dollisuudet alueiden käytön suunnitteluun, valtion alueisiin liittyvien hyvinvointivaikutusten edistäminen sekä alueiden luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen mahdollisuuksien edistäminen. Eri-tyisistä toimista poroelinkeinojen edellytysten turvaamiseen ja saamelaiskulttuurin turvaamiseen kerrotaan omien otsikoiden alla. Olennaisista teemoista ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä toimista kerrotaan pääasiassa niihin liittyvissä raportin osioissa E1 ja E4.

Osallistava alueiden käytön suunnittelu ja yhteensovittaminen

Alueiden yhteisöjä ja sidosryhmiä osallistava alueiden käytön suunnittelu on Metsähallituksen keino hallita yhteisöihin liittyviä kielteisiä vaikutuksia ja edistää positiivisia vaikutuksia. Yhteensovittaminen ja yhteissuunnittelu sekä niiden kehittäminen ovat jatkuvaa toimintaa. Aiemmin kuvaillut yhteydenpidon prosessit ovat yhtä lailla toimia, joilla ehkäistään ja lievennetään negatiivisia vaikutuksia. Niissä voidaan myös rakentaa yhteisöjen kanssa yhteisiä aloitteita positiivisten vaikutusten lisäämiseksi. Osallistavassa suunnittelussa huomioidaan kaikki alueille ominaiset käyttömuodot sekä niiden mahdolliset vaikutukset toisiinsa ja eri yhteisöjen toimijoiden oikeuksiin.

Alueelliset **luonnonvarasuunnitelmat** ovat laajoja toimintaohjelmia, joissa linjataan valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja sovitaan yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeita. Suunnitelmat laaditaan yhdessä sidosryhmistä koostuvan yhteistyöryhmän kanssa. Metsähallituksella on viisi voimassa olevaa luonnonvarasuunnitelmaa. Suunnitelmat linjaavat Metsähallituksen toimintaa valtion omista-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

milla ja Metsähallituksen hallinnoimilla maa- ja vesi-alueilla suunnittelukauden ajan ja ne kattavat kaikki vaikutusten kohteena olevat sidosryhmät paikallisyhteisöistä alueella toimiviin asiakkaisiin, kumppaneihin ja muihin sidosryhmiin.

Alueellinen luonnonvarasuunnitelma sisältää toimintaohjelman. Siinä on yhdessä sidosryhmien kanssa tunnistettujen muutostekijöiden pohjalta esitetyt keskeisimmät strategiset, suunnittelualueeseen kohdistuvat toimenpiteet seuraavalle viisivuotiskaudelle. Taulukossa 44 esitellyissä toimenpideohjelmien pääteemoissa näkyvät Metsähallituksen strategian teemat ja tavoitteet kuten ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, yhteistyön ja yhteensovittamisen kehittäminen sekä luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen mahdollisuuksien turvaaminen ja edistäminen. Pääteemoihin liittyvät toimenpiteet kuvaavat strategisten linjausten käytännön toteutuksen suunnittelualueen ja sen luonnonvarojen suojelussa, hoidossa ja käytössä. Toimenpiteet jalkautuvat aina yksityiskohtaiseen toimenpidesuunnitteluun asti. Toimenpidesuunnitelmat ovat luettavissa julkisista luonnonvarasuunnitelmista Metsähallituksen verkkosivuilta.

Lapin luonnonvarasuunnitelman päivittäminen aloitettiin vuonna 2025. Suunnitteluun osallistuu sidosryhmistä koottu yhteistyöryhmä, johon kuuluu alueen toimijoita, kuten porotalouden, matkailun, teollisuuden, ympäristöjärjestöjen ja oppilaitoksien edustajia sekä viranomaistahoja. Yhteistyöryhmän kaksi ensimmäistä tapaamista on järjestetty syyskuussa ja marraskuussa, ja kolmas tapaaminen järjestetään helmikuussa 2026. Yhteistyöryhmän lisäksi suunnitteluun on Lapissa osal-

Taulukko 44. Metsähallituksen voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat ja niiden toimenpideohjelmien pääteemat

Toiminta-suunnitelma	Aikahorisontti	Soveltamisala	Toimenpideohjelman pääteemat
Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma	2025–2030	Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma kattaa alueen, jolla on kaikkiaan 14 maakuntaa: Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Satakunta, Uusimaa ja Varsinais-Suomi.	<ol style="list-style-type: none"> Vihreä kasvu Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus Hyvinvointi ja turvallisuus
Lapin luonnonvarasuunnitelma	2019–2024 Päivitys alkanut vuonna 2025	Lapin luonnonvarasuunnitelmassa linjataan valtion maa- ja vesialueiden käyttöä Lapin alueella, lukuun ottamatta saamelaiden kotiseutualueita (Enontekiö, Utsjoki, Inari ja Lapin paliskunnan alue Sodankylässä).	<ol style="list-style-type: none"> Edistämme Lapin elinvoimaisuutta ja hyvinvointia sekä yhteensovitamme luonnonvarojen monipuolista käyttöä ja suojelua Olemme aktiivisesti mukana kehittämässä innovatiivista, monipuolista ja kestävä biotaloutta Turvaamme Lapin maiden ja vesien biologisen monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön säilymistä Lisäämme vastuullisuutta, vuorovaikutteisuutta ja yhteissuunnittelua alueellisella ja paikallisella tasolla Luomme edellytyksiä luonnon virkistyskäytön, luonto-, erä- ja kalastusmatkailun ja matkailuelinkeinon kestävä kasvulle Toimimme ilmastoviisaasti ennakoiden
Saamelaiden kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma	2022–2027	Suunnittelualue käsittää valtion maa- ja vesialueet Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa sekä Lapin paliskunnan alueen Sodankylän kunnassa. Nykyinen suunnittelualue poikkeaa edellisestä rajauksestaan ja myös seurannan mittareiltaan.	<ol style="list-style-type: none"> Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen sekä kulttuuriperinnön turvaaminen Alueen ihmisten hyvinvointi sekä alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen (biotalous)
Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma	2023–2028	Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa maakuntien alueella vuosina 2023–2028.	<ol style="list-style-type: none"> Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen sekä kulttuuriperinnön turvaaminen Alueellinen hyvinvointi Alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen
Merialueen luonnonvarasuunnitelma	2024–2028	Suunnittelualue käsittää valtion omistamat ja Metsähallituksen hallinnassa olevat vesi- ja maa-alueet merellä lukuun ottamatta Metsähallitus Metsätalous Oy:n käytössä olevia maa-alueita, joiden käyttö suunnitellaan maa-alueiden luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä.	<ol style="list-style-type: none"> Toimintamme on vastuullisuutta, yhteistyötä arvostavaa ja kehittyvää Hillitsemme ilmastonmuutosta Turvaamme merialueen luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön säilymistä Lisäämme alueellista hyvinvointia Turvaamme ja edistämme alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytyksiä

listunut viisi teemaryhmää, joiden avulla on haluttu varmistaa, että yhteensovittamisessa kuullaan monipuolisesti eri organisaatioita ja syvennetään ymmärrystä eri alojen tarpeista. Lapin alueen nuoria osallistettiin suunnitteluun Tulevaisuuden metsä -työpajalla, jossa nuoret pohtivat, mitä he toivovat metsien käytöltä tulevaisuudessa. Kansalaisosallistaminen toteutettiin kaikille avoimena verkkokyselynä 26.9.–10.10.2025.

Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa kaikki hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan vuorovai-
kutteisesti. Vuorovaikutteisuutta ja osallistamista edellytetään luonnonsuojelulaissa. Yhteisöjen osallistamisen tapa ja laajuus suunnitellaan projektikohtaisesti. Keskeiset sidosryhmät ja tahot pyritään tunnistamaan suojelualueen hoidon ja käytön suunnitelman valmisteluvaiheessa sidosryhmäanalyysin avulla. Esimerkiksi saaristossa hoidon ja käytön suunnitelmien teke-

misessä hyödynnetään paikallisia neuvottelukuntia tai muita yhteistoimintaelimiä, jotka on muodostettu saaristolaisen elämäntavan vaalimiseksi.

Vuonna 2025 jatkuivat Teijon, Pallas–Yllästunturin ja Repoveden kansallispuistojen, Pöyrisjärven erämaa-alueen ja Saanan luonnonsuojelualueen hoidon ja käytön suunnitelmien tekeminen. Oulangan ja Tiilikjärven kansallispuistoissa tekeminen on käynnistynyt.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Vuonna 2025 valmistuivat Perämeren kansallispuiston Perämeren saarten ja Röytän sekä Saaristomeren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmat. Hoidon ja käytön suunnitelmia päivitetään alueen mukaan noin 10–15 vuoden välein. Hoidon ja käytön suunnitelmien tavoitetasojen määrittelyssä kuunnellaan eri sidosryhmiä. Suunnitelmien tavoitteen asettelu perustana on alueen keskeisten arvojen turvaaminen: alueen keskeisiin arvoihin voivat kuulua esimerkiksi paikalliskulttuuri, luontaiselinkeinot tai tietyt virkistyskäytön muodot. Suunnittelun pohjaksi tehdään keskeisten arvojen uhka-analyysi eli arvio, mihin arvoihin kohdistuu merkittäviä uhkia ja miten niihin vastataan suunnittelun avulla. Kehittämistavoitteita voidaan tunnistaa sidosryhmien kanssa.

Virkistyskäyttöä, maisemia ja eränkävintä huomioidaan metsätaloustoimenpiteiden suunnittelussa Metsätalouden Ympäristöoppaan ohjeistuksen mukaisesti. Virkistys- ja maisema-arvoja ja niiden säilyttämistä ja parantamista arvioidaan ja toteutetaan kohdekohtaisesti. Keinovalikoima on laaja ja vaihtelee muun muassa metsänkäsittelymenetelmien valinnasta ajourien sijoitteluun, metsikön rakenteen ja puulajisuhteiden kehittämiseen käyttäjälle mieluisammaksi sekä lähi- ja kaukomaiseman erityispiirteiden huomiointiin käsittelyalojen rajaamisella ja säästöpuuston sijoittelulla. Erityistä huomiota virkistysarvoihin metsien käsittelyssä kiinnitetään matkailun painopistealueilla, jotka on tunnistettu hyödyntäen muun muassa maakunta- ja yleiskaavojen virkistys-, ulkoilu- ja matkailualueita sekä paikallisia matkailustrategioita.

Riistan elinympäristöjen hoidossa sovitetaan yhteen metsätalouden ja riistatalouden tarpeita. Tavoitteena

on turvata riistaeläinten elinolot ja säilyttää riistakan-
nat elinvoimaisina ja metsästettävänä. Monikäyttömet-
siä voidaan metsänhoidon keinoin ylläpitää ja kehittää
hyvinä riistan elinympäristöinä. Ympäristöopas antaa
keinoja riistanhoidon huomioimiseen metsienkäsitte-
lyssä. Tyypillisimmillään riistaa huomioidaan jättämällä
säästöpuuryhmiä ja suojatiheikköjä, sekä alue-ekolo-
gisen verkoston avulla. Metso kuuluu monikäyttömet-
sien luonnonhoidon erityisen tärkeisiin lajeihin ja siksi
metson soidinalueiden hoidolla on erityisasema riistan
elinympäristöjen hoidossa.

Merkittäviä menettelytapoja paikallisyhteisöjen osal-
listamiseksi virkistyskäytön, maisemien ja eränkävinnän
huomioimiseksi metsätalouden toimenpiteissä ovat
muun muassa säännöllisesti uusittavat luonnonva-
rasuunnitelmaprosessit, alueelliset neuvottelukunnat
sekä alueelliset matkailun yhteistyöryhmät.

**Valtion maille sijoittuvien liiketoimintojen ja teollis-
ten hankkeiden** osalta yhteensovittaminen tarkoittaa
myös paikallisyhteisöjen kanssa käytävää vuoro-
puhelua. Paikallisyhteisöihin kohdistuvia mahdollisia
kielteisiä vaikutuksia pyritään ehkäisemään ja lie-
ventämään sidosryhmävuoropuhelun avulla. Avoi-
men sidosryhmävuoropuhelun avulla näkemyksiä voi-
daan vaihtaa jo suunnittelun varhaisessa vaiheessa,
ja eri osapuolten kokemukset ja paikallistieto täy-
dentävät hankkeiden suunnittelua. Metsähallituk-
sen yleisistä vuorovaikutusprosesseista kerrotaan tar-
kemmin kohdassa [Yhteydenpidon prosessit](#). Yleisten
vuorovaikutusprosessien lisäksi sidosryhmiä tavataan
hankekohtaisissa tilaisuuksissa, esimerkiksi tuulivoi-
mahankkeiden yleisötilaisuuksissa. Tilaisuuksien ja pai-
kallisviestinnän tarkoituksena on paikallinen näkyvyys

sekä jakaa tietoa tulevasta hankkeesta alueen asuk-
kaille.

Paikallisia näkökulmia kysytään monessakin vaiheessa.
Ympäristölainsäädännön mukaisesti vaikutustenarvioin-
timenettelyihin sekä alueidenkäyttö- ja rakentamislain
mukaisesti kaavoitus- ja luvitusmenettelyihin sisältyy
prosessien mukaiset kuulemiset. Ympäristövaikutus-
ten arviointimenettelyn (YVA) alussa ja lopussa järjes-
tetään sidosryhmätilaisuudet. Metsähallituksen omista
kaavahankkeista on mahdollista antaa hankekohtaista
palautetta suoraan hanketta vetävälle projektipäälli-
kölle tai Metsähallituksen verkkosivujen palautelomak-
keen kautta.

Metsähallitus pyrkii toiminnassaan avoimuuteen ja
läpinäkyvyyteen ja tiedottaa eri toimintojen ja hankkei-
den ajankohtaisista asioista mediatiedotteilla, verkkosi-
vuilla, tuulivoimahankkeiden asukaslehdissä ja sosiaali-
sessa mediassa sekä osin uutiskirjeillä. Kaavahankkeissa
ja YVA-menettelyssä käytetään näihin prosesseihin
kuuluvia lainmukaisia tiedotuskäytäntöjä virallisine
kuulutuksineen, osallistumis- ja arviointisuunnitelmi-
neen ja yleisötilaisuuksineen. Viestinnän tavoitteena on
varmistaa, että paikalliset asukkaat, kunnat, viranomai-
set ja muut sidosryhmät saavat ajantasaista ja ymmär-
rettävää tietoa hankkeiden etenemisestä.

Metsähallituksen alueiden kehittämisen kaavahank-
keet sijoittuvat sen hallinnoimille valtion alueille. Yleis-
kaavahankkeissa muiden alueen maanomistajien on
mahdollista osallistua yleiskaavan laadintaan kaavapro-
sessin aikana kunnan tai kaupungin ja Metsähallituksen
kanssa laadittavalla kaavoitus sopimuksella. Maanomis-
tajien alustavia tavoitteita omistamiensa kiinteistöjen

suhteen sekä kiinnostusta kaavoitus sopimuksen laa-
timiseen kartoitetaan maanomistajille suunnatulla
kyselyllä. Myös esimerkiksi matkailualueita kehitet-
täessä aluetta käyttäville sidosryhmille tehdään oma
kysely sekä muille alueen kehittämistä kiinnostu-
neille avoin kysely.

Maastoliikennelupien harkinnassa huomioidaan liiken-
teen vaikutukset ja mahdollinen haitta luontaiselinkei-
noille ja muulle elinkeinon harjoittamiselle maastolii-
kenneperiaatteiden mukaisesti. Lupaa myönnettäessä
arvioidaan haittavaikutukset myös luonnon yleiselle
virkistyskäytölle ja harkitaan, aiheuttaako myönnet-
tävä lupa haittaa tai häiriötä yksityisen asunto- tai
lomapaikan haltijalle.

Vuoden 2025 aikana valmistui [Käsivarren motorisoidun
liiketoiminnan selvitys](#). Selvityksessä kuultiin paikal-
lisyhteisöjä, paliskuntaa ja Saamelaiskäräjiä. Selvityk-
sen tavoitteena oli pyrkiä löytämään vastauksia siihen,
onko motorisoitu liiketoiminta saavuttanut Käsivarren
erämaa-alueella kantokykynsä, huomioiden vaikutuk-
set sekä luontoon että ihmisiin. Selvityksen mukaan
motorisoitu yritystoiminta ja muu motorisoitu maasto-
liikenne ovat toistaiseksi kestävällä tasolla, mutta sen
lisääntyminen on jo heikentänyt poronhoidon edelly-
tyksiä, saamelaiskulttuurin harjoittamista sekä vaikut-
tanut osalla retkeilijöistä luontokokemukseen. Samalla
selvitys toi esiin myös myönteisiä vaikutuksia. Moto-
risoitu liiketoiminta on vahvistanut alueen elinvoimaa
ja tarjonnut matkailuelinkeinolle uusia mahdollisuuksia.
Paikallisille motorisoitu maastoliikkuminen on tär-
keä liikkumisen muoto. Selvityksessä esitetään keino-
valikoimaa haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja
tarkastellaan motorisoidun liiketoiminnan tulevaisuu-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

den mahdollisuuksia, mutta jatkotoimenpiteitä tullaan tarkentamaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Maastoliikenteen osalta vuoden 2025 joulukuussa on lisäksi käynnistynyt kolmen pohjoisen kunnan maastoliikenteen nykytilan selvitys. Sen tavoitteena on tunnistaa ja analysoida maastoliikenteen nykytila, ongelmat ja konfliktit kolmen pohjoisen kunnan alueella ja luoda pohjaa ratkaisujen kehittämiseksi.

Hyvinvointivaikutusten edistäminen

Retkeilyn ja virkistyskäytön edistäminen

Retkeilyä ja virkistyskäyttöä edistetään ennen kaikkea virkistyskäyttöstrategiassa linjattujen toimenpiteiden sekä suojelualueiden virkistyskäytön ohjauksen kautta. Ympäristöministeriö on julkaissut vuonna 2022 kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian, joka ulottuu vuoteen 2030. Strategia on laadittu yhteistyössä muiden ministeriöiden, julkishallinnon, tutkimuslaitosten ja järjestöjen kanssa. Metsähallitus toteuttaa virkistyskäyttöstrategiaa muun muassa tekemällä jokaisenoikeuksia tunnetuksi, kehittämällä luonnossa liikkumisen ohjeistusta, ylläpitämällä ja parantamalla virkistyskäyttöalueiden verkostoa valtion mailla, kehittämällä virkistyskäytön kestävyden seurantaan sekä virkistyskäytön edellyttämän rakentamisen ohjeistusta.

Virkistyskäytön strategian toimenpiteiden odotettuja tuloksia ovat esimerkiksi lähiluonnon saavutettavuuden parantuminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyden turvaaminen virkistyskäytössä, luonnon virkistyskäytön monimuotoisuuden

lisääminen ja toimijoiden yhteistyön paraneminen. Strategiassa mainittuja Metsähallituksen vastuulla olevia toimia valmistui tai alkoi vuonna 2025 useita, kuten kokonaistarkastelu kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden verkoston kehittämisestä ja Luontoon-mobiilisovelluksen julkaisu syksyllä.

Aluekohtaisissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa linjataan, suunnitellaanko alueella uusia reittejä tai palvelurakenteita ja miten virkistyskäytön ohjausta parannetaan. Tämä ohjaus on tärkeä keino varmistaa, että suojelualueiden luonto ei kulu tai häiriinny liikaa. Luonnon virkistyskäyttö ohjataan suojelualueilla rakenteiden ja opasteiden avulla retkeily- ja luontomatkailevyöhykkeille. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa määritellään nämä virkistyskäytön vyöhykkeet, suojelualueen käyttöarvot ja -tarpeet virkistyskäytön ja luontomatkailemisen näkökulmasta, sekä niihin liittyvät keskeiset toimenpiteet. Suunnitelmissa määritellään myös aluekohtaisesti mittareita, joilla seurataan virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta. Palveluvarustuksen rakentamisesta ja laajemminkin retkeilypalveluiden tuottamisesta laaditaan tarkempia toimenpidesuunnitelmia, joissa määritetään kävijäpalveluiden mitoitus, sijoittuminen ja toteutustapa. Hoidon ja käytön suunnitelmille tehdään välitarkasteluja noin viiden vuoden kuluttua valmistumisesta, joissa seurataan esimerkiksi suunnitelmien ja vaikuttavuustavoitteiden toteutumista sekä toimintaympäristön muutosta.

Suojelualueen järjestyssääntöjä uudistetaan yleensä samalla, kun hoidon ja käytön suunnitelmaa päivitetään, jos järjestyssääntöjen päivittämiseen on havaittu tarve. Järjestyssäännössä määritellään, mikä toiminta

kyseisellä suojelualueella on sallittua, rajoitettua tai kiellettyä, voidaanko siellä esimerkiksi leiriytyä, pyöräillä tai metsästä. Järjestyssääntöjen päivittämisessä on oma kriteeristönsä.

Kalastuksen ja metsästyksen sosiaalisen kestävyden varmistaminen

Hyvinvointia edistävät eräelämykset edellyttävät myös sosiaalisen kestävyden varmistamista. Tässä kiintiöpäätösten valmistelu ja niihin liittyvät sidosryhmäkuulemiset ovat keskiössä. Metsästyslupien määrä mitoitetaan sosiaalisesti kestävästi siten, että metsästysmahdollisuuksia jaetaan mahdollisimman tasapuolisesti. Kiintiöpäätösten valmistelussa huomioidaan säädökset, paikkakuntalaisten vapaa metsästysoikeus pohjoisessa Suomessa (metsästyslain 8 §), saamelaiskulttuuri, porotalouden harjoittaminen ja muu maan käyttö sekä metsästäjien turvallisuus ja viihtyvyys. Kiintiöpäätöksessä on määritetty metsästyslupalajeittain enimmäismäärä yhtä aikaa samalla alueella voimassa oleville metsästyslupille. Tämä dokumentoituu järjestelmiin ja voidaan jälkikäteen varmistaa. Toteutumista seurataan vuosittain yhdessä sidosryhmien kanssa, ja tilannetta arvioidaan sen perusteella.

Kalastuslupien määrä mitoitetaan sosiaalisesti kestävästi huomioiden kalastuslaki- ja säädökset, kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat, paikkakuntalaisten kalastusoikeudet, saamelaiskulttuuri ja muu maan käyttö. Kalastuksen kiintiöpäätöksen lupamääriä tarkastellaan alueittain suhteessa toteutuneisiin lupamääriin. Osana kiintiöpäätösten valmistelua on riistanhoitoyhdistysten, kalatalousalueiden, Saamelaiskäräjien, Paliskuntain yhdistyksen ja Kolttien kyläkokouksen kuuleminen sekä lakisääteiset neuvottelut.

Sosiaaliseen kestävyden toimenpiteisiin kuuluu myös riistanhoitoyhdistysten kuuleminen metsästyslupakiintiöiden suunnittelussa ja myöntämisessä, vuotuiset sidostyhmätalaisuudet, saamelaisalueen neuvottelukuntien säännölliset kokoukset ja paliskuntien vuotuiset merkkipiiripalaverit sekä yhteistyö kalatalousalueiden kanssa. Säännöllisen yhteydenpidon avulla kuullaan mahdollisista ongelmista, joihin voidaan puuttua voimassa olevan lainsäädännön ja julkisen hallinnon yhdenvertaisuusperiaatteiden puitteissa. Sosiaalinen kestävyys huomioidaan myös asiakaspalvelussa. Valtion alueiden kalastus- ja metsästyslupien markkinointi ja myynti on avointa ja tähtää siihen, että asiakkaat tietävät, kuinka paljon kullekin kohteelle myydään lupia ja paljonko asiakkaita näin ollen liikkuu kullakin kohteella.

Lupametsästäjiä ohjeistetaan poronhoidon huomioidmisesta metsästettäessä koirien kanssa sekä hirvenmetsästyksen erityispiirteistä. Näitä toteutetaan pääasiassa viestinnän keinoin (koulutukset, ohjeistukset, lehtiartikkelit). Vuonna 2023 julkaistulla Erätiketillä pyritään hillitsemään myös eränkävynnin negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia ja se ohjaa kunnioittamaan muita harrastajia ja luonnossa liikkujia. Etiketissä ohjeistetaan esimerkiksi metsästyskoirien käyttämisestä porotyöalueilla. Toiminnassa otetaan myös huomioon alueellisten luonnonvarasuunnitelmien kirjatukset, jotka koskevat metsästyksen sosiaalisen kestävyden parantamista. Toimintaa seurataan ja arvioidaan osana säännöllistä yhteydenpitoa sidosryhmien kanssa sekä palautteiden ja julkisen keskustelun pohjalta.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Metsäautotiet virkistyskäytön mahdollistajana

Metsätalouden käyttöön rakennettu tiestö on osoittautunut tärkeäksi valtion alueiden virkistyskäyttöä palvelevaksi infrastruktuuriksi. Metsähallituksen rakentamat tiet ovat niin sanottuja maanomistajan teitä, joita ei ole tarkoitettu yleiseen liikenteeseen. Metsähallitus sallii kuitenkin teillään liikennöinnin omalla päätöksellään. Tämän päätöksen mukaan moottorajoneuvolla voi liikennöidä kaikilla niillä Metsähallituksen kesäaikaiseen käyttöön rakentamilla teillä, joilla ajoneuvoilla pääsee liikkumaan, ja joilla ajosta ei aiheudu vahinkoa tai haittaa tierakenteille tai ympäristölle. Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla on noin 36 000 kilometriä metsäteitä ja noin 1000 siltaa. Lisäksi on 28 000 km yksityisteitä, joissa Metsähallitus on osakkaana.

Luonnonvarasuunnitelmia tehtäessä on seurattu monikäyttömetsien metsäautoteiden käyttöä. Seurantojen perusteella Metsähallituksen tieverkoston suurin käyttäjäryhmä on virkistyskäyttäjät eli muun muassa metsästäjät, marjastajat ja sienestäjät. Selvitysten mukaan metsäteiden käytöstä 85 prosenttia on muuta kuin metsätalouskäyttöä. Metsäautotiet tekevät monikäyttömetsät laajasti saavutettaviksi kaikille käyttäjille. Monikäyttömetsien käyntimäärien luotettava arviointi on hankalaa, mutta luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä tehtyjen tienkäyttöselvitysten perusteella monikäyttömetsien käyntimäärän on arvioitu olevan Kainuussa noin puoli miljoonaa käyntiä, Etelä-Suomessa noin miljoona käyntiä ja Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä Lapissa noin 900 000 käyntiä vuodessa.

Elinkeinojen turvaaminen ja edistäminen

Alueen luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen turvaaminen ja edistäminen tuovat positiivisia vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen ja turvaavat paikallisten oikeutta työhön ja riittävään elintasoon. Luonnonvarasuunnitelmien toimintaohjelmissa on näihin liittyen paljon toimenpiteitä, joilla Metsähallitus lupaa turvata ja edistää alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytyksiä sekä luoda edellytyksiä virkistyskäytön ja luonto- ja erämatkailun kestävälle kasvulle. Keskeisten teemojen toimia on kuvattu alla.

Edellytyksiä virkistyskäytön ja luonto- ja erämatkailun kestävälle kasvulle

Virkistyskäytön ja luonto- ja erämatkailun kestävää kasvua linjataan ja suunnitellaan kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden verkoston kehittämisen kokonaistarkastelun avulla. Suunnitelmassa kuvataan Metsähallituksen alueiden rooli, potentiaali ja keinot virkistyskäytön ja matkailun kestävän alueverkoston ylläpidolle ja kehittämiselle vuosina 2025–2030. Alueverkostona tarkastellaan kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden lisäksi muutkin Metsähallituksen alueet talousmetsistä erityyppisiin suojelualueisiin ja kaavoitettuihin kohteisiin.

Suunnitelmassa hahmotetaan alueverkoston merkitys ja pitkän aikavälin kehitysnäkymät kokonaisuutena virkistys- ja matkailukäytölle. Vuoden 2025 merkittäviä toimia on ollut määrittää valtion alueiden virkistyskäyttöä ja luontomatkailevia koskevat pitkän aikavälin linjaukset ja luoda kokonaiskuva suojelualueiden, retkeilyalueiden ja monikäyttömetsien matkailu- ja virkistyskäyttöä tukevan alueverkoston nykytilasta.

Vuonna 2025 käynnistettiin strategisen kehittämissuunnitelman laatiminen. Tämän avulla luodaan käsitys siitä, millä alueilla on pitkällä aikavälillä tarpeita uusille retkeilyn panostuksille ja missä palvelutarjontaa voidaan keventää.

Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden infraa ylläpidetään ja kehitetään resurssien puitteissa. Luontopalvelut on aloittanut säästötoimena retkeilyrakenteiden kokonaistarkastelun ja priorisoinnin rahoituksen vähenemisen vuoksi. Tähän liittyvistä toimista kerrotaan tarkemmin osion [S4 kohdassa Luontopalvelujen retkeilyrakenteiden ja rakennuskannan arviointi](#).

Matkailua ja virkistyskäyttöä ja niihin liittyvää kaavoitusta, infraa ja palveluja edistetään ensisijaisesti matkailun painopistealueilla, kansallispuistoissa ja valtion retkeilyalueilla. Lapin, saamelaiden kotiseutualueen sekä Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmissa on määritetty matkailun painopistealueita ja niihin kohdistuvia toimenpiteitä, jotka liittyvät erityisesti luonto- ja erämatkailun mahdollisuuksien kehittämiseen ja alueellisen matkailuelinkeinon edistämiseen.

Metsähallituksen aloitteesta käynnistyneistä kaavoitushankkeista olivat käynnissä matkailun painopistealueilla vuonna 2025 Evon retkeilyalueen yleiskaava Hämeenlinnassa, Rukan ydinalueen muutos Kuusamossa ja Syötteen yleiskaava Pudasjärvellä. Matkailun potentiaalisilla kasvualueilla kehittämissuunnitelma alkaa usein yleissuunnitelman laadinnalla. Vuoden 2025 aikana päivitettiin Kylmäluoman retkeilyalueen yleissuunnitelma sekä laadittiin uusia matkailuliiketoimintaa edistäviä yleissuunnitelmia Posion Korouomalle, Sallan

Hangasjärvelle sekä Muonion Olokselle. Asemakaavoja on eri kaavaprosessin vaiheissa useita. Niihin voi tutustua [Metsähallituksen kaavoituskatsauksesta](#).

Elinkeinojen ja virkistyskäytön mahdollisuuksia edistetään myös tekemällä yhteistyötä alan yrittäjien kanssa. Yhteistyö ja alueiden käytön kestävyden ohjaaminen perustuu ennen kaikkea käyttöoikeus- ja yhteistyösopimuksiin. Luontomatkaileurittäjille tarjotaan mahdollisuuksia joko yhteiskäyttöisiin tai omiin reitteihin ja tukikohtiin valtion alueilla. Matkailun yhteistyösopimuksessa matkaileurittaja sitoutuu Metsähallituksen kestävä luontomatkaileu periaatteisiin. Vuoden 2025 aikana sopimus pohjia on yhtenäistetty ja päivitetty ajankohtaisiksi ja jokaisessa matkailun yhteistyösopimuksessa on mukana myös Metsähallituksen kumppaneille tarkoitettu toimintatapaohje.

Kumppaniyrittäjät ovat myös näkyvämmiin esillä uudistetussa Luontoon-palvelussa. Matkaileurittajiä on mukana myös erä- ja luontoyhteisöissä, jossa kehitetään yhdessä esimerkiksi digitaalisia palveluita ja luodaan edellytyksiä luonnossa liikkujille suunnatuille kestäville palveluille. Luontopalvelut pitää yhteyttä yhteistyösopimuksen laatineisiin yhteistyöyrityksiin esimerkiksi antamalla mahdollisuuden antaa vuosipalautetta. Palautteessa kysytään muun muassa tyytyväisyydestä matkaileuyhteistyöhön ja vuorovaikutuksen onnistumisesta.

Metsähallitus edistää myös kestävä kalastusmatkaileu yhteistyössä kalatalousalueiden, osakaskuntien, kalatalousalan järjestöjen ja kuntien kanssa sekä parantaa kalastusmatkaileu kehittämismahdollisuuksia vuokraamalla vesialueita matkaileurittäjille. Vuonna 2025

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

kehitettiin kalastusmatkailuyrittäjien sopimuskäytäntöjä sekä lisättiin yhteistyötä. Kestävän kalastusmatkailun kehittäminen oli yksi vuoden 2025 ympäristötavoitteista. Tarkempi tavoite ja sen toteuma on kuvattu osiossa [E4 Biologinen monimuotoisuus](#).

Alueiden kehittäminen ja investointien edistäminen

Suomeen on suunnitteilla suuri määrä investointihankkeita, erityisesti liittyen vihreään siirtymään. Investoinnit kohdistuvat muun muassa maatuulivoimaan, aurinkoenergiaan, datakeskuksiin, biojalostamoihin, akkuteollisuuteen ja energiavarastoihin. Valtion alueet ovat mukana tässä kehityksessä. Omistajapoliittisen ohjauksen ja Metsähallituksen vihreän kasvun strategian mukaisesti alueita kehitetään aktiivisesti ja luodaan muun muassa mahdollisuuksia uusiutuvan energian tuotannon kasvulle. Tämä luo kunnille uuden väylän elinvoiman ja investointien edistämiseen.

Metsähallitus kehittää hankkeita, myy hankeoikeuksia ja vuokraa alueita esimerkiksi tuuli- ja aurinkoenergiahankkeille sekä muille teollisille hankkeille. Metsähallitus ei osallistu hankkeiden rakentamiseen tai operointiin. Aluekehityksen näkökulmasta esimerkiksi valmis tuulivoimahanke tuottaa sähköä sekä tuo kuntaan kiinteistöveroa ja vahvistaa aluetaloutta monin tavoin. Rakentamisaikana hankkeet työllistävät paikallisia maanrakennusyrittäjiä sekä muun muassa majoitus- ja ravintola-alan yrityksiä. Tuulivoiman suurin työllistävä vaikutus tulee voimaloiden käytöstä ja kunnossapidosta.

Valtion alueiden kehitys- ja kaavoitustoiminnassa Metsähallitus luo liiketoiminnan mahdollisuuksia

myös ekosysteemitasolla eri alojen toimijoille. Kivi- ja maa-ainesten ottokohteita kartoitetaan aktiivisesti teollisten rakennushankkeiden lähialueilta. Potentiaalisia kohteita kartoittamalla voidaan tuoda myös esimerkiksi uusiutuvan energian tuotanto ja kulutus yhteen. Metsähallitus kartoitti vuoden 2025 aikana mahdollisia alueita energiaintensiivisille investointihankkeille. Selvityksen jälkeen ratkaistaan yhdessä kuntien kanssa millä edellytyksillä ja keinoilla (esim. kaavoitus) alueille voidaan sijoittaa erilaisia teollisia toimintoja.

Metsähallituksen perustehtäviin kuuluu myös maanhankinta, jossa noudatetaan valtion kiinteistöstrategian linjauksia ja omistajaohjausta. Tavoitteena maanhankinnoissa on muun muassa yhdistää metsämaa-alueita suuremmiksi kokonaisuuksiksi, mikä luo paremmat edellytykset alueiden monikäytölle ja parantaa toiminnan kannattavuutta. Vuoden 2025 aikana Kiinteistökehityksessä toteutettiin merkittävän kokoinen maanhankintasopimus Pohjois-Karjalan ja Kainuun alueilla. Kaupan kohteena oli 14 kiinteistöä, jotka sijaitsevat valtion alueiden yhteydessä Kuhmassa, Puolangalla, Suomussalmella, Hyrynsalmella ja Nurmeksessa.

Lisäksi Metsähallitus mahdollistaa kalankasvatusta käyttöoikeussopimuksilla ja edistää myös kaupallisen kalastuksen jatkuvuutta valtion vesialueilla. Tavoitteena on tukea kotimaisen kalan käytön lisäämistä kestäväällä tavalla sekä ylläpitää työpaikkoja, toimeentuloa ja yhteiskunnan huoltovarmuutta. Metsähallitus on mukana Kalavaltio-hankkeessa, jonka tavoitteena on selvittää, miten kotimaista kalantuotantoa voisi lisätä kestävästi valtion vesialueilla ja miten siihen tar-

vittavaa lupaprosessia voisi joustavoittaa. Vuoden 2025 aikana Eräpalvelujen toimesta otettiin käyttöön kaupallisen kalastuksen digitaalinen lupahakujärjestelmä, joka sujuvoittaa lupahakuprosessia. Lisäksi laadittiin kaupallisen kalastuksen viestintäsuunnitelma, jonka avulla edistetään kaupallisen kalastuksen kestävyttä ja hyväksyttävyyttä.

Metsätalouden aluetalous- ja työllisyysvaikutukset

Metsähallitus mahdollistaa osaltaan alueellisten luonnonvarasuunnitelmien puitteissa metsäbiotalouden raaka-ainehuollon ja sen myönteiset aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset. Luonnonvarasuunnitelmissa Metsähallitus lupaa työllistää suoraan ja välillisesti. Luonnonvarasuunnitelmien toteutumista arvioidaan aina uuden suunnitelman laadinnan yhteydessä. Metsähallituksen puunkorjuu ja kuljetus sekä merkittävä osa metsänhoitotöistä hoidetaan yrittäjävoimin, millä on suoria alueellisia työllisyysvaikutuksia.

Metsätalouden osalta elinkeinojen ja työllisyyden edistämisen sekä yhteensovittamisen keskiössä on luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä sovittu ja laskettu hakkuusuunnite, jossa huomioidaan myös muut tavoitteet. Hakkuusuunnitteet laaditaan uusien metsävaratietojen, ajantasaistettujen alue-ekologisten suunnitelmien, muiden maankäyttömuotojen tuomien rajoitteiden ja luonnonvarasuunnittelussa sovittujen yhteisten toimintalinjausten mukaisesti. Hakkuusuunnitteesta ja sen toteumasta vuonna 2025 kerrotaan lisää kohdassa [Mittarit ja tavoitteet](#).

Poroelinkeinoon turvaaminen poronhoitoalueella

Metsähallitus turvaa poronhoidon edellytyksiä valtion maa- ja vesialueilla yhteistyössä paliskuntien kanssa Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen välisen sopimuksen mukaisesti. Vaikutusten arviointi ja mahdollisten kielteisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen on jatkuvaa toimintaa. Metsähallituksen toiminnan ja poronhoidon yhteensovittamista tehdään erityisesti metsätalouden, metsästyksen ja muun maankäytön näkökulmasta. Poronhoitoalueella käydään poronhoitolain mukaiset lakisäätteiset neuvottelut myös suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta.

Metsätalouden ja poroelinkeinoon yhteensovittaminen

Metsätalouden alueilla on runsaasti porojen tarvitsemia kesä- ja syyslaitumia. Metsien käsittely vaikuttaa porojen laiduntamiseen monella tavalla. Yhteistoiminnassa noudatetaan edellä mainitun sopimuksen lisäksi luonnonvarasuunnitelmissa mahdollisesti olevia muita metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamista käsitteleviä kohtia. Näiden pohjalta ja Metsätalouden ympäristöoppaan ohjeistuksen mukaisesti poronhoidon edellytykset otetaan huomioon metsätalouden eri toimenpiteissä.

Porotalous huomioidaan metsänkäsittelyssä muun muassa siten, että tärkeät luppometsät pyritään käsittelemään kevättalvella. Tarvittaessa laidunalueiden hakkuita voidaan myös siirtää. Hyvillä jäkälämailla vältetään kesäaikaista puunkorjuuta ja maankäsittely tehdään mahdollisimman kevein menetelmin. Talvi- ja kevätlaidunalueiden (jäkälikkö- ja luppoalueet) sekä

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

vasonta- ja toiminta-alueiden metsien hakkuista ja maan käsittelystä tai niitä koskevista rajoituksista neuvotellaan paliskunnittain.

Kullekin paliskunnalle tarjotaan aina etukäteen mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin hakkuu-, maanmuokaus- ja tienrakennussuunnitelmiin. Toimenpidekartat selityksineen lähetetään paliskunnan poroisännälle etukäteen. Yhteydenpitoon hyödynnetään enenevissä määrin verkkokarttapohjaista Poropaikka-sovellusta. Paliskunnat voivat sovelluksen avulla kommentoida vastaanottamiaan toimenpidesuunnitelmia ja tehdä niihin myös korjausesityksiä. Poroisännillä on kolme viikkoa aikaa hyväksyä suunnitelma tai ilmoittaa muutosesityksestä tai neuvottelutarpeesta. Yleisimmät muutokset suunnitelmissa liittyvät maanmuokkaukseen, hakkuiden ajoitukseen, talviteiden linjauksiin ja tärkeimpien kohteiden määräaikaisiin hakkuurajoitukseen.

Vuoden 2025 loppuun mennessä Poropaikka-sovellus oli käytössä 40 paliskunnalla, mikä vastaa yli kahta kolmasosaa kaikista poronhoitoalueen paliskunnista (yht. 54). Sovelluksen kautta paliskunnille on lähetetty vuonna 2025 lausuttavaksi yhteensä noin 7 600 hakkuu- tai metsänhoitotoimenpidettä, mikä vastaa edellisen vuoden määriä. Toimenpiteitä on kommentoitu yhteensä 1 100 kertaa ja tarvittaessa niitä on täsmennetty yhdessä paliskunnan kanssa.

Metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamisen mahdollistaa paikkatietojärjestelmä, jossa poroaidat, porojen keskeiset kuljetussuunnat, talvi- ja kesälaitumet ja jäkälälaitumet ovat näkyvissä. Lapin luonnonvarasuunnitelman yhteydessä on määri-

tetty Paliskuntien TOKAT-aineiston perusteella kaikki poroaita-alueet siuloineen rajoitettuun metsätaloustalouteen.

Tärkeimmät porojen laidunalueet Lapin luonnonvarasuunnitelma-alueilta käydään läpi LVS-kaudella 2021–2025 ja työn odotetaan valmistuvan ennen seuraavan LVS-kauden alkua vuonna 2026. Saamelaiden kotiseutualueella työ on meneillään. Tieto porojen laidunalueista on jatkuvasti päivittyvä ja kartoitusta tehdään tiiviissä yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Metsästyksen ja poronomistajien vuoropuhelu

Metsähallitus edistää metsästäjien ja poronomistajien välistä vuoropuhelua metsästyskoirien aiheuttamien häiriöiden estämiseksi. Ajantasaista tietoa porotöistä välitetään metsästäjille monin tavoin. Kaikkiin poronhoitoalueella sijaitsevien metsästysalueiden karttoihin merkitään rajoitusalueet ja tiedossa olevat erotuspaiikat. Paliskuntain yhdistyksen ja paliskuntien yhteystiedot linkitetään lupa-alueen tietoihin.

Metsähallitus maksaa paliskunnille Porotyot.fi-palveluun liittymisen ensimmäisen vuoden kustannukset. Palvelussa paliskunnat tiedottavat ajankohtaisista porotöistä. Metsästäjille viestitään Porotyot.fi:sta ja vastaavista palveluista Eräluvut.fi-sivustolla. Koira-koeluvissa ja -sopimuksissa tilaisuuden järjestäjällä on velvollisuus selvittää käynnissä olevat poronhoitotyöt koealueilla.

Muu maankäyttö

Muissa maankäytön kysymyksissä poronhoitoalueella toimitaan yhteistyössä porotalouden, kuntien,

matkailuelinkeinon ja alueen muiden toimijoiden kanssa tavoitteena sovittaa yhteen eri toimijoiden tarpeet. Alueiden vuokraamisesta ja myynnistä vapaa-ajan ja matkailun käyttöön on paliskuntien kanssa sovittu seuraavista yhteistyön linjauksista. Asema-, ranta-asema- ja yleiskaavojen ulkopuolella maan myynnistä ja alueen vuokrauksesta pyydetään aina paliskunnan lausunto. Kaava-alueilla ei pyydetä erikseen lausuntoja yksittäisten tonttien myynnistä tai vuokrauksesta. Haja-asutusalueen vakituiseen asumiseen tarkoitettujen tonttien myynnistä kuullaan paliskunnan sekä kolttaluonon kolttien lausunto. Vapaa-ajan tontteja ei vuokrata tai myydä haja-asutusalueelta. Kaavoittamattomilla alueilla myös liikealueiden vuokrauksissa kuullaan paliskuntia ja kuntien rakennusvalvontaa. Erityisellä poronhoitoalueella ei laiteta vireille kaavoitusta sellaisilla porotalouden kannalta keskeisillä alueilla, joita ei ole ennestään kaavoitettu. Jos kuitenkin alueella jo oleva maankäyttö edellyttää kaavoitusta, neuvotellaan ennen kaavan laatimisen aloittamista paliskuntien kanssa. Alueille suunniteltavista uusista matkailureiteistä kuten moottorikelkka- ja safarireiteistä pyydetään lausunnot paliskunnilta.

Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteissa huomioidaan maastoliikenteen vaikutukset poroelinkeinoihin ja niillä ohjataan maastoliikennelupahakemusten käsittelyä. Lupia myönnettäessä tulee huomioida, ettei niitä myönnetä vasomisrauhitusalueille ilman keskustelua paliskunnan kanssa. Maastoliikenneperiaatteita tarkastellaan jatkuvasti tarpeiden noustessa. Vuosittaisia tarkastushetkiä kolmen pohjoisen kunnan alueella on saamelaiden kotiseutualueen paliskuntien vuosikokouksissa ja kuntakohtaisissa neuvottelu-

kunnissa, joissa myös paliskunnat ovat edustettuna. Matkailureittejä ja moottorikelkkailu-uria ei perusteta ilman, että pyydetään lausunto paliskunnalta.

Vuonna 2025 julkaistiin kolmen pohjoisen kunnan osalta [vapaaehtoiset rauhoitusaluekartat](#), joilla motorisoitua liikkumista tulisi välttää luontoarvojen ja porojen vasomisen takia. Vuoden 2025 aikana valmistui Käsivarren motorisoidun liiketoiminnan selvitys, jossa todettiin motorisoidun yritystoiminnan ja muun motorisoitu maastoliikenteen olevan toistaiseksi kestävällä tasolla, mutta niiden lisääntymisen heikentäneen jo poronhoidon edellytyksiä. Kolmen pohjoisen kunnan laaja maastoliikenneselvitys toteutetaan vuoden 2026 aikana ja siinä osallistetaan paliskuntia.

Toimenpiteet saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Keskeiset toimenpiteet saamelaiskulttuurin harjoittamisen turvaamiseksi on koottu [saamelaiden kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaan](#). Suunnitelman keskeinen tavoite on luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun yhteensovittaminen siten, että saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Suunnitelman toimintaohjelmassa saamelaiskulttuurin harjoittamista turvaavia linjauksia ovat Metsähallituksen käsityksen mukaan erityisesti taulukossa 45 esitetyt toimenpiteet. Toimet on suunniteltu toteutettavaksi LVS-kauden 2022–2027 aikana.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 45. Saamelaiskulttuuria turvaavat toimenpiteet Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmassa*

Toimenpide	Toteutus meneillään tai valmis	Toteutus kesken tai puutteellinen	Toteutusta ei ole aloitettu
Toimenpide 6. Metsähallitus laatii julkisen karttatason maankäyttökohteista vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi.			x
Toimenpide 9. Vilkkaimpien kansallispuistojen virkistyskäytön kestävyttä edistetään vastuullisuuden ja kestävyden arvioinnilla LAC-menetelmällä.		x	
Toimenpide 11. Virkistyskäytön ohjaamisessa ja kehittämisessä huomioidaan luonnonsuojelun, kulttuuriperinnön, saamelaiskulttuurin sekä arkeologiset arvot.	x		
Toimenpide 13. Aktiivisella viestinnällä ja palvelupisteissä tehtävän matkailijoiden neuvonnan sekä matkailuyritysten kanssa tehtävien yhteistyö- ja käyttöoikeussopimusten jatkuvan kehittämisen avulla lisätään yrittäjien ja retkeilijöiden sekä matkailijoiden tietoisuutta alueiden kestävästä käytöstä sekä paikallisen kulttuurin ja luontaiselinkeinojen tarpeiden huomioinnista.	x		
Toimenpide 14. Metsähallitus toteuttaa yhdessä Saamelaismuseon kanssa Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidaan uuden päänäyttelyn.	VALMIS		
Toimenpide 15. Laadimme saamelaisten kotiseutualueen retkietiketin yhteistyössä Saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa.	VALMIS		
Toimenpide 16. Ylläpidämme laajaa verkkopalvelua www.luontoon.fi, jossa on ajantasaiset tiedot kansallispuistojen ja muiden Metsähallituksen ylläpitämien retkikohteiden palveluista. Palvelun pääkielinä toimivat suomen, ruotsin ja englannin lisäksi pohjoissaame ja inarinsaame. Koltansaamea käytetään koltta-alueella sijaitsevien kohteiden osalta.	x		
Toimenpide 18. Metsätalouden mitoitus ja käytettävät toimenpiteet sovitaan paliskuntakohtaisissa neuvotteluissa. Saamelaisten kotiseutualueen hakkuusuunnite muodostuu paliskuntakohtaisten metsäsuunnitelmien summana.	x (5/8 metsäsuunnitelmista valmiit)		
Toimenpide 19. Metsähallitus ei tee suunnittelualueella hakkuita, jos paliskunta niitä vastustaa eikä neuvotteluissa päästä yhteisymmärrykseen.	x		
Toimenpide 21. Metsähallitus ei käynnistä kaavoitusta poronhoidon keskeisille toiminta-alueille, aiemmin rakentamattomille järville tai muille erämaisille alueille eikä saamelaiskulttuurin kannalta arvokkaille kohteille.	x		
Toimenpide 22. Metsähallituksen oman kaavan laatiminen edellyttää ennakkoneuvottelua kunnan ja paikallisen paliskunnan kanssa sekä saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisia neuvotteluja Saamelaiskäräjien kanssa ja koltta-alueella kolttalain 56 §:n mukaisen kuulemisen. Muutoin kuuleminen on osa kaavoitusprosessia. Neuvottelut käydään yhteisymmärrykseen pyrkien.	x		
Toimenpide 23. Metsähallitus laatii Saamelaisten kotiseutualuetta koskevat kaavoitus- ja kiinteistökauppapaperiaatteet suunnitelmakauden aikana. Periaatteet käsitellään saamelaiskäräjälain 9 §:n ja kolttalain 56 §:n mukaisesti yhteisymmärrykseen pyrkien.	x		
Toimenpide 24. Metsähallitus myy, vuokraa tai vaihtaa maata pääsääntöisesti vain asemakaava- tai ranta-asemakaava-alueilta tai yleiskaavassa ilman yksityiskohtaisen kaavan laatimisvelvollisuutta suoraan rakennuspaikoiksi tai erityiseen käyttöön osoitetuista paikoista. Maata myydään, vaihdetaan tai vuokrataan kaavoittamattomilta alueilta vain erityisen painavista syistä esimerkiksi luontaiselinkeinojen harjoittamiseen ja muihin paikallisiin tarpeisiin. Uusia lomarakennuspaikkoja vuokrataan ja myydään vain kaava-alueilta.	x		
Toimenpide 27. Osallistumme aktiivisesti kalatalousalueiden toimintaan ja niiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan ja toimeenpanoon. Osana tätä suunnittelua Metsähallitus säilyttää kotitarvekalastuksen ja alueen perinteisten kalastustapojen edellytykset. Metsähallitus pyrkii osaltaan edistämään kyttyrälohen leviämisen estämistä Tenon ja Näätämöjoen vesistöissä.	x		
Toimenpide 28. Metsähallitus edistää kalastuksen jatkuvuutta nuorisotyön kautta yhdessä sidosryhmien kanssa. Tällä tavoin edistetään nuorten kalastusharrastusta ja siirretään perinteistä tietoa alueen kalastuskulttuurista.		x	
Toimenpide 32. Metsähallitus tuottaa ja ylläpitää erilaista ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta tarpeellista luonto- ja seurantatietoa, samoin kuin paliskuntien osoittamaa paikkatietoa poronhoidolle tärkeimmistä kohteista. Selvitetään yhteistyössä tällaisen tiedon käyttömahdollisuuksia perinteisten elinkeinojen sopeutumisen tarpeisiin.	x		

Keskeisiä vuonna 2025 toteutettuja toimia vuosittais-ten neuvottelujen lisäksi ovat olleet Pöyrisjärven sekä Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmien työstäminen. Ensin mainittu siirtyy eteenpäin ympäristöministeriölle lausunnonle arviolta vuoden 2026 alussa ja Pallas–Yllästunturin suunnitelma valmistuu ja annetaan ympäristöministeriölle myöhemmin. Saamelaisten kotiseutualueella suoje-lualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa toimitaan Akwé: Kon -menettelyn mukaisesti ja suunnittelussa käydään saamelaiskäräjälain mukainen neuvottelu. Näin linjauksissa varmistetaan perinteisten elämän-tapojen ja alkuperäiskansojen oikeuksien huomiointi. Suunnitelmien Akwé: Kon -työryhmien tehtäviin kuu-luu arviointi, miten hoito- ja käyttösuunnitelma vai-kuttaa saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyk-siin. Hoidon ja käytön suunnitelmien välitarkastelun havaintoja käydään läpi Saamelaiskäräjien kanssa, jotka osallistuvat ja arvioivat suunnitelmien tavoittei-den toteutumista.

Eräluvut.fi-verkkopalvelu julkaistiin vuonna 2025 ensimmäistä kertaa pohjoissaameksi, inarinsaameksi ja koltansaameksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että saa-melaiset voivat lukea tärkeimmät aluettaan koskevat ohjeet ja uutiset omalla äidinkielellään.

Kolttalain mukaisen maa-ainesten rakennus- ja muun kotitarveoton edellytykset on turvattu. Kolttien maa-ainesten ottopaikkojen lupaprosessi on valmis. Lupaviranomainen on hyväksynyt, että kolttien ottoa voidaan pitää kotitarveottona eikä tarvita raskasta luvitusta. Kolttien luottamusmiehen kanssa on haettu myös rakennuspaikkoja, jotka soveltuisivat kolttien asuinpaikoiksi.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toimenpide	Toteutus meneillään tai valmis	Toteutus kesken tai puutteellinen	Toteutusta ei ole aloitettu
Toimenpide 33. Tuotamme yhteiskunnalle seurantatietoa lajien ja luontotyyppien tilasta. Tulevalla suunnittelukaudella luontotiedon tuottamisen tärkeä teema luonnon monimuotoisuuden kannalta on ilmastonmuutos, sen vaikutukset erityisesti tunturiluontoon ja lajeihin, ja siihen sopeutuminen.	VALMIS		
Toimenpide 37. Metsähallitus ei käynnistä tuulivoimahankkeita saamelaisten kotiseutualueella suunnittelukaudella.	x		
Toimenpide 44. Parannamme luontaisten kalakantojen lisääntymismahdollisuuksia sekä kartoitamme ja poistamme vaellusesteitä.	x		
Toimenpide 49. Eräpalvelut antaa saamelaisten kotiseutualueelle erilliset kiintiöpäätökset kalastukseen ja metsästyksen liittyen.	x		
Toimenpide 54. Metsätalouden toimet kohdennetaan pääsääntöisesti mäntyvaltaisiin metsiin. (Linjaus on tehty turvaamaan poronhoidolle tärkeiden kuusikoiden säilymistä)	x		
Toimenpide 58. Luonnonhoidollisia poltoja suojelualueilla tehdään suunnitelmakaudella vain osana Beetles-life hanketta.	x		
Toimenpide 61. Kuollutta puuta ei korjata metsänhakkuiden yhteydessä. Kuolleen puun pienimuotoinen otto sitä vaativien kulttuuriperintökohteiden (esimerkiksi kolttakenttien rakennukset) korjaamiseksi on kuitenkin mahdollista metsätaloukskäytössä olevilta alueilta.	x		
Toimenpide 62. Luonnontuotteiden keruun lupamenettelyjä kehitetään saamelaisen käsityöperinteen turvaamiseksi.	x		
Toimenpide 63. Perinteisten puuveneiden valmistukseen sekä perinteiseen puurakennuskulttuuriin liittyvien rakennusten, rakennusosien ja rakenteiden restaurointiin tarvittavia yksittäisiä mäntyjä myydään erikseen osoitettavilta kohteilta.	x		
Toimenpide 64. Metsähallitus pyrkii tunnistamaan ja ymmärtämään hallinnoimillaan alueilla olevien saamelaisten pyhien paikkojen arvon ja merkityksen. Metsähallitus huolehtii kohteisiin liittyvän tiedon eettisesti oikeasta käytöstä ja tunnettujen kohteiden säilymisestä.	x		
Toimenpide 66. Jatkamme Akwé: Kon toimintamallin käyttöä osana maankäytön suunnittelun hankkeita, saamelaisten perinteisen tiedon keräämiseksi ja huomioimiseksi.	x		
Toimenpide 67. Teemme saamenkielistä luontokasvatusta osana Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidan toimintaa. Käytämme kaikkia kolmea saamen kieltä.	VALMIS		
Toimenpide 68. Alueiden arkeologisista inventoinneista ja rakennusperintöinventoinneista tehdään yhteistyössä Saamelaismuseo Siidan, Museoviraston, tutkimuslaitosten, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen sekä tarvittavien muiden saamelaisyhteisöjen ja kulttuuriympäristötoimijoiden kanssa tarvelähtöinen kokonaissuunnitelma, jolla tähdätään yhteiseen laajaan kulttuuriperintöinventointihankkeeseen.			x
Toimenpide 69. Metsähallituksen kulttuurihistoriallisten arvokohteiden hoitoa jatketaan suunnitelmallisesti.	x		
Toimenpide 80. Teemme yhteistyötä paliskuntien kanssa kestävien laidunvarojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.	x		
Toimenpide 81. Turvaamme kolttalain mukaisen maa-ainesten rakennus- ja muun kotitarveoton edellytykset.	VALMIS		
Toimenpide 88. Säädöksiin perustuvat saamelaisten ja muiden paikallisten asukkaiden oikeudet turvataan ja edesautetaan paikallisen pyyntikulttuurin säilymistä ja siirtymistä seuraaville sukupolville.	x		
Toimenpide 90. Metsähallitus ei myönnä malminetsintälupiiin liittyviä maanomistajan suostumuksia Saamelaisten kotiseutualueella.	x		
Toimenpide 94. Säilytämme erämaat rauhallisina ja erämaisina.	x		

*Toimenpidekirjaukset kokonaisuudessaan voi lukea Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmasta. Toimenpiteiden toteutumisen seurantatiedot ovat peräisin toukokuulta 2025, jolloin vuosittaiset arvioinnit on viimeksi tehty.

Metsähallitus julkaisi vuonna 2025 myös saamelaisia koskevan koulutuksen omalle henkilöstölleen. Kurssi suunniteltiin vastaamaan tarpeeseen ymmärtää paremmin Euroopan ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten, kulttuuria sekä heidän oikeuksiaan. Kurssin suorittaminen oli pakollista niille, jotka työskentelevät saamelaisten kotiseutualueeseen liittyvien asioiden parissa ja muulle henkilöstölle vapaaehtoinen.

Vuosittain järjestetään myös luonnonsuojelukäräjät, joissa on mukana Metsähallitus, ELY, ympäristöministeriö ja Kolttien kyläkokous. Luonnonsuojelukäräjät on saamelaisten kotiseutualueen valtion maiden luonnonsuojelusta vastaavien viranomaisten ja Saamelaiskäräjien yhteistyötä edistävä tapaaminen.

Saamelaisten pyhien kohteiden pilaantumisen tai tuhoutumisen ehkäiseminen perustuu jo tiedossa ja tietojärjestelmissä olevien pyhien paikkojen huomioimiseen sekä maankäytön muutoksiin ja metsätalouteen liittyviin neuvotteluihin paikallisten paliskuntien, saamelaismuseo Siidan, sekä tarvittaessa Saamelaiskäräjien kanssa. Saamelaisalueen luonnonvarasuunnitelman mukaisesti Metsähallitus ei käynnistä kaavoitusta saamelaiskulttuurin kannalta arvokkaille kohteille, eikä hakkuita saamelaisalueella toteuteta ilman paliskunnan suostumusta.

Luontopalvelujen hoidossa oleviin kulttuurihistoriallisiin arvokohteisiin sisältyy yhteensä kuusi saamelaiskulttuurin pyhää paikkaa. Kulttuurihistorialliset arvokohteet ovat priorisoitu joukko arkeologisia kulttuuriperintökohteita ja rakennusperintökohteita, joita hoidetaan tavoitteellisesti. Pyhät paikat ovat muinaismuistolain suojaamia kiinteitä muinaisjäänök-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

siä. Kohteet ovat myös nähtävyyshkohteita. Luontopalvelut tekee kohteilla säännöllistä kuntoseurainta, ja tarvittaessa suunnittelee ja tekee toimenpiteitä, jotka tukevat kohteen säilymistä. Säilymistä voidaan edistää esimerkiksi parantamalla kävijäohjausta viestinnällä ja oikein sijoitetuilla maastorakenteilla, tai toisaalta vähentämällä kohteiden matkailukäyttöä ja käyttöpaikkaa.

Mittarit ja tavoitteet

Asiakas- ja sidosryhmätutkimus

Metsähallituksen strategisena tavoitteena on lunastaa sidosryhmien luottamus onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Mittariksi on asetettu vuosittain toteutettavan asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen kokonaisarvosana. Tavoitteena on sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen jatkuva parantaminen: vuoteen 2026 mennessä kokonaisarvosanan nosto tasoon 3,7 ja vuoteen 2030 mennessä tasoon 4,0.

Vuonna 2025 tutkimus toteutettiin hieman uudistettuna ja ainoastaan asiakasryhmille (lisätietoja kohdassa Mittareiden laatimisperiaatteet). Vuonna 2025 tutkimukseen vastasi 1012 yksityis-, yritys- ja yhteisöasiakasta. Metsähallituksen kokonaisarvosana laski hieman edellisistä vuosista. Asiakastytyväisyyden kokonaisindeksi, kun mukana ovat kaikki vastaajaryhmät, oli 3,59 asteikolla 1-5, jossa 5 on paras arvosana. Vuonna 2024 asiakaskokemus oli 3,63.

Kalastuksen ja metsästyksen sosiaalinen kestävyys

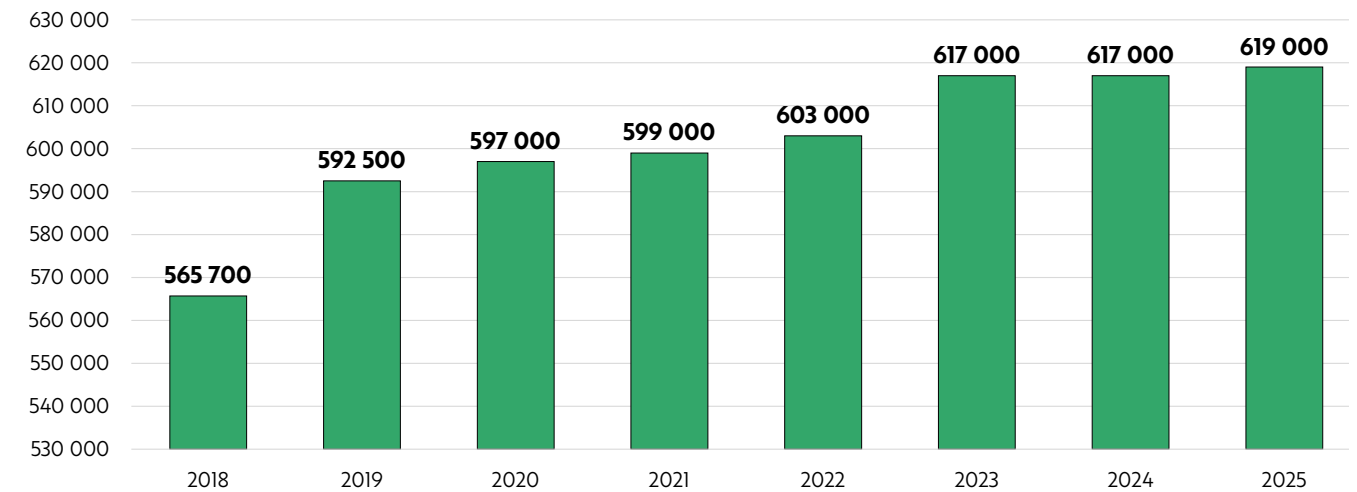
Kalastuksen ja metsästyksen kestävyden mittarit liittyvät sekä ekologiseen että sosiaaliseen kestävyteen. Vastakkainasettelun vähentämiseen ja kalastusmatkailun kehittämiseen liittyvät mittarit kuvataan osion [E4 kohdassa Mittarit](#).

Yhteiskunnallisten velvoitteiden ja kestävän hakkuusuunnitteen toteuma 2025

Metsähallituksen on liiketoiminnassaan otettava huomioon metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Velvoitteiden toteuman kautta mitataan niillä saavutettavia yhteiskunnallisia hyötyjä ja niihin käytettäviä panostuksia. Saavutettavia hyötyjä, kuten luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden kehittymistä on kuvattu osion E4 kohdassa Mittarit. Vuonna 2025 yhteiskunnallisten panostusten yhteenlaskettu arvo oli 127,4 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioiminen pienentää laskennallisen arvion mukaan Metsähallituksen liikevoittoa kyseisellä summalla.

Metsätalous Oy:n toiminnassa kestävän metsätalouden tavoite konkretisoituu yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisessa ja kestävän hakkuusuunnitteen määrittämisessä. Velvoitteet aiheuttavat maankäytön rajoituksia metsätalouden harjoittamiselle ja pienentävät hakkuukertymiä. Kertymien pieneminen aiheutuu toiminnan ulkopuolelle rajatuista tai rajoitetussa käytössä olevista alue-ekologia- ja muista maankäyttökohteista sekä hakkuualoille jätettävästä säästöpuustosta. Velvoitteiden huomioon otta-

Panostuksen kehitys vuosina 2018-2025: Pinta-ala, ha

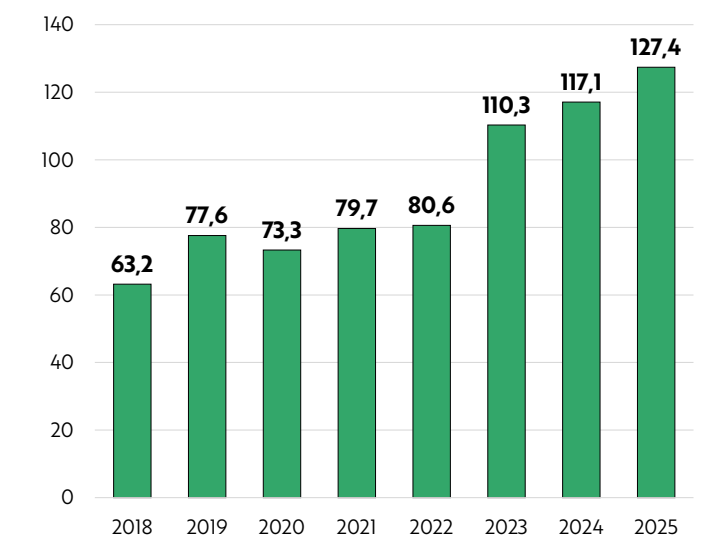


minen myös lisää yhteensovittamiseen liittyviä suunnittelukustannuksia. Kiinteistökehityksen toiminnassa yhteiskunnalliset velvoitteet vaikuttavat muun muassa ranta-alueiden kaavoitukseen.

Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden perusteella monimuotoisuuden, virkistyskäytön, saamelaiskulttuurin tai porotalouden huomioimiseksi rajoitetun käytön piirissä oleva monikäyttömetsien metsämaan pinta-ala oli kokonaisuudessaan 619 000 ha eli 17,3 % monikäyttömetsien metsämaasta. Yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispinta-ala lisääntyi hieman edellisvuodesta.

Taulukossa 46 kuvataan yhteiskunnallisten velvoitteiden takia tehtyjen maankäyttörajoitusten pinta-ala (metsämaa) ja sen jakaantuminen kokonaan metsätaloustalouden ulkopuolella ja rajoitetun käytön piirissä oleviin alueisiin. Porotalouden huomioon ottamisen takia metsätaloustaloustalouden ulkopuolella tai rajoite-

Panostuksen kehitys vuosina 2018-2025: YV-panostus, milj. €



tun käytön piirissä oli 108 471 ha. Saamelaisen kulttuurin huomioon ottamisen takia metsätaloustaloustalouden ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä oli 116 128 ha.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 46. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia tehtyjen maankäyttörajoitteiden metsämaan pinta-alan jakaantuminen kokonaan metsätalouskäytön ulkopuolella ja rajoitetun käytön piirissä oleviin alueisiin

Velvoite	Ei hakkuita / poimintahakkuut, ha	Rajoitettu käyttö / kohdemerkintä, ha	Yhteensä, ha	Osuus metsätalouden metsämaan alasta, %
Monimuotoisuus	195 329	19 066	214 395	6,0
Virkistyskohteet	5 426	174 292	179 718	5,0
Porotalouskohteet	43 100	65 371	108 471	3,0
Saamelaiskulttuuri	104 061	12 067	116 128	3,2
Yhteensä	347 916	270 796	618 712	17,3
Metsätalouden metsämaan alasta, %	9,7	7,6	17,3	-

Taulukko 47. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispanokset velvoitteittain Metsähallitus -tasolla vuosina 2024 – 2025, milj. €

Velvoite	Maankäytön rajoitteet ja suunnittelun lisäyöt 2024	Maankäytön rajoitteet ja suunnittelun lisäyöt 2025	Kaavoituksesta aiheutuvat panokset 2024	Kaavoituksesta aiheutuvat panokset 2025	Yhteensä milj. €/v 2024	Yhteensä milj. €/v 2025
Monimuotoisuus	83,3	86,5	1	1	84,3	87,5
Virkityskäyttö	20,1	25,9	1,4	1,4	21,5	27,3
Porotalous	4,5	5	0	0	4,5	5
Saamelaiskulttuuri	6,6	7,4	0,2	0,2	6,8	7,6
Yhteensä	114,5	124,8	2,6	2,6	117,1	127,4

Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden lisäksi muiden, muun muassa luonnonsuojelulain ja metsälain mukaisten sekä kaavoituksesta aiheutuvien, käytönra-

joitusten piirissä oli noin 208 000 ha monikäyttömetsien metsämaata. Yhteensä 23 % monikäyttömetsien pinta-alasta oli eri syistä rajoitetun käytön piirissä.

Taulukko 48. Käyttöpuusuunnitteen vähennyksen muutos, toteutuneet hakkuut ja kasvu

Vuosi	Käyttöpuusuunnite YV-rajottein, milj. m ³	YV-rajotteiden vaikutus käyttöpuusuunnitteeseen, milj. m ³	Toteutuneet hakkuut, milj. m ³	Monikäyttö-metsien kasvu (VMI12), milj. m ³
2018	6,40	-2,03	6,20	13,3
2019	6,58	-2,47	6,00	12,6
2020	6,58	-2,47	5,87	12,6
2021	6,58	-2,47	6,30	12,6
2022	6,52	-2,55	5,81	12,6
2023	6,80	-2,83	6,30	12,6
2024	6,80	-2,83	6,50	12,6
2025	7,0	-2,76	6,70	12,6

Metsähallituksen toimet luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamiseksi muodostaa suurimman panostuksen yhteiskunnallisten velvoitteiden toteumassa yhteensä 87,5 miljoonaa euroa. Panostukset kuvataan taulukossa 47. Kokonaispanostus porotalouden edellytysten turvaamiseksi oli 5,0 ja saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamiseksi oli 7,6 miljoonaa euroa. Panostus virkistyskäyttöön oli 27,3 miljoonaa euroa.

Luonnonvarasuunnitelmien mukainen valtion monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite vuodelle 2025 oli 7,0 miljoonaa kuutiometriä. YV-panostus vähensi Metsähallituksen käyttöpuusuunnitetta 2,76 miljoonaa kuutiometriä. Monikäyttömetsien vuotuinen runkopuun tilavuuskasvu Luonnonvarakeskuksen raportoitujen valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella (VMI13) on noin 12,6 miljoonaa kuutiometriä.

Vuonna 2025 tästä kasvusta hyödynnettiin 6,7 miljoonaa kiintokuutiometriä eli hieman yli puolet. Toteutuneissa hakkuissa korjatun puun määrä alitti suunnitteen noin 5 prosentilla. Hakkuusuunnitteet saattavat vuositasolla alittua tai ylittyä, mutta ne eivät ylitä koko viisivuotiskaudelle määritettyä kestävää hakkuusuunnitetta. Taulukossa 48 kuvataan käyttöpuusuunnitteen vähennyksen muutoksen, toteutuneiden hakkuiden ja kasvun määriä vuositasolla.

YV-rajotteiden lisäksi Metsähallitukselle asetettu hiihlinielutavoite laski kestävää hakkuusuunnitetta Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmassa 300 000 m³ /v sekä Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelmassa 200 000 m³/v. Vastaava tarkastelu tehdään myös valmisteilla olevassa Lapin luonnonvarasuunnitelmassa.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Mittareiden laatimisperiaatteen

Asiakas- ja sidosryhmätutkimus

Asiakas- ja sidosryhmätutkimuksella mitataan asiakkaiden, kumppaneiden ja muiden sidosryhmien kokemusta Metsähallituksen toiminnasta. Vuonna 2025 tutkimuksen toteuttaja kilpailutettiin uusiksi ja samalla uudistettiin tutkimuksen teemoja ja kysymyksiä hieman vastaamaan paremmin uutta strategiaa. Myös tutkittavia ryhmiä uudistettiin hieman. Suuri yleisö ei ole enää asiakasryhmissä mukana ja edellisillä kierroksilla omana ryhmänään ollut Valtiosektorin sopimusasiakkaat sulautettiin Metsähallituksen yhteisten yritys- ja yhteisöasiakkaiden alakategoriaksi. Menetelmä ja tulokset eivät siis ole suoraan vertailtavissa edellisiin tutkimuksiin. Vuonna 2025 kysely toteutettiin ainoastaan asiakkaiden keskuudessa. Tutkimuksessa yksityisasiakkaiden ja yritys- ja yhteisöasiakkaiden otokset koostuivat kokonaisuudessaan Metsähallituksen asiakasrekistereistä. Asiakastytyväisyyden kokonaisindeksissä jokainen yksittäinen asiakasryhmä on mukana yhtä suurella painoarvolla (1/6).

YV-laskelmien ja kestävä hakuu suunnitteen taustatiedot

Yhteiskunnallisten velvoitteiden panostuksen vuosittainen määrä arvioidaan metsätalouden näkökulmasta luonnonvarasuunnittelun yhteydessä laaditun laskennallisen käyttöpuusuunnitteen määrän pienenemisen sekä vuosittaisen hinta- ja kustannustason perusteella.

Käyttöpuusuunnitteen laskennassa hyödynnetään MELA-ohjelmistoa, jonka kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa Luonnonvarakeskus. Ohjelmisto on tarkoitettu suuralueiden metsävarojen pitkän aikavälin käyttö- ja hakkuumahdollisuuksien analysointiin. Hakkuumahdollisuusarvioiden lisäksi ohjelmisto tuottaa ennusteen metsävarojen kehittymisestä. MELA:ssa metsien kehitystä ennustetaan luonnonprosesseja ja käsittelytoimenpiteitä kuvaavien mallien perusteella. Kullekin laskentayksikölle tuotetaan vaihtoehtoisia käsittelyketjuja useiksi vuosikymmeniksi eteenpäin. Laskentayksiköiden vaihtoehtoisista käsittelyketjuista valitaan optimoinnissa yhdistelmä, joka

toteuttaa parhaiten metsien kehitykselle ja käytölle asetetut tavoitteet. Laskelmaa voidaan tarvittaessa ohjata asettamalla sille kestävyiden eri osa-alueiden toteutumista turvaavia rajoitteita.

Laskelmassa ovat mukana Metsätalous Oy:n käytössä olevat metsämaat suunnittelualueella. Laskenta-aineisto muodostetaan paikkatietojärjestelmän puusto- ja kasvupaikkakuvioista, joista valitaan systemaattiseen otantaan perustuen koko suunnittelualueelta edustava otos. Puustotiedot perustuvat pääosin kaukokartoitusinventointiin ja kasvupaikkatiedot aikaisempiin maastoinventointeihin. Laskenta-aineistossa otetaan huomioon Metsähallituksen maankäytöpäätökset ja alue-ekologiset kohteet. Laskelma laaditaan 40 vuodeksi ajanjaksolle siten, että ensimmäinen 10-vuotiskausi jaetaan kahteen osaan. Laskelmassa maksimoidaan nettotulojen nykyarvoa käyttämällä neljän prosentin laskentakorkoa. Saamelaisten kotiseutualueella laskentakorkona käytetään kolmea prosenttia ja muualla Lapin alueella diskonttokorkoprosentti on 3,5.

Yhteiskunnalliset veloitteet, kuten monimuotoisuuden

turvaaminen, virkistyskäyttö, porotalous ja saamelaiskulttuuri sekä muut metsien käyttöön vaikuttavat tekijät huomioidaan laskelmissa jakamalla metsät käsittelyluokkiin. Ohjelmistolle syötetään ohjeet siitä, miten kuhunkin käsittelyluokkaan kuuluvia metsiä voidaan käsitellä. Laskelmissa käytetyt metsien käsittelymenetelmät perustuvat Metsähallituksen metsänhoito-ohjeeseen (2025) ja Metsätalouden ympäristöoppaaseen (2025) (kuva Metsätalouden toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet).

Laskelma toteutetaan neljässä vaiheessa siten, että käsittelyä rajoittavia tekijöitä otetaan laskentaan mukaan vaiheittain aina yllä mainituista osa-alueista. Ensimmäisessä vaiheessa rajoitteina ovat vain lakisääteiset kohteet, joiden metsänkäsittely on estetty lailla. Tällaisia kohteita ovat erilaiset luontolakikohteet, metsälakikohteet sekä muut mahdolliset lakikohteet, joilla simuloidaan ainoastaan luonnonprosesseja. Muut käsittelyt ovat sitten mahdollisia kaikilla muilla kohteilla. Seuraavassa vaiheessa käytönrajoitteisiin lisätään sellaisia monimuotoisuus- ja luontoarvoja sisältäviä kohteita, jotka eivät ole lakisääteisiä, mutta jotka siirretty Metsähallituksen omalla päätöksellä joko kokonaan käsittelyn ulkopuolelle tai rajoitetun käsittelyn piiriin. Tämän

jälkeen aineistolle tehdään uusi simulointi sekä uudelleen optimointi vastaavilla ohjeilla ja tavoitteilla sekä rajoitteilla kuin ensimmäisessä vaiheessa. Tällaisia monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäviä lisäalueita ovat esimerkiksi muut kuin lakisääteiset luonto- ja lajistokohteet, rantametsät, tai soiden ja kankaiden vaihtumisvyöhykkeet.

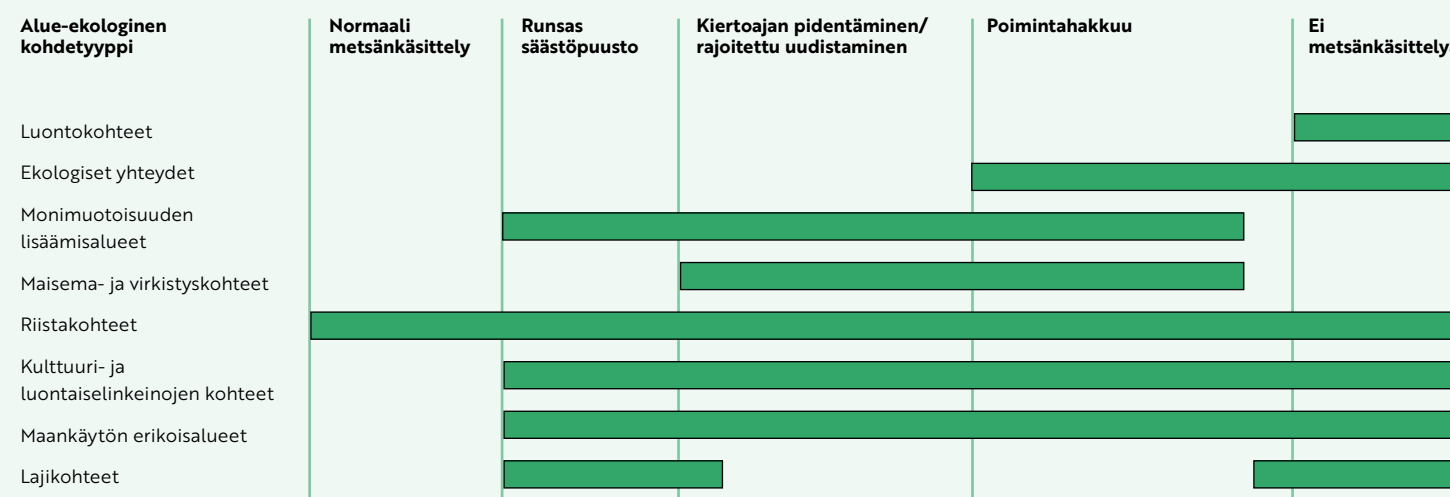
Seuraavassa vaiheessa laskentaan lisätään rajoitteeksi virkistyskäyttökohteet, joita ovat esimerkiksi erilaiset maisemakohteet, riistakohteet, retkeilyalueet ja muun muassa matkailun painopistealueet. Rajoitteiden lisäyksen jälkeen aineistolle tehdään jälleen toistosimulointi ja uudelleenoptimointi. Viimeisessä vaiheessa rajoitteeksi lisätään porotaloudesta ja saamelaiskulttuurista aiheutuvat lisärajoitteet. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi porojen vasoma- ja laidunalueet sekä paliskuntien kanssa erillissopimuksin sovitut erityiset porotalousalueet. Näin saadaan samalle aineistolle neljä laskelmaa (eteläiselle Suomelle ilman porotalouteen liittyviä rajoitteita kolme), jotka ovat perusteiltaan ja laskentaparametreiltaan yhtenevät, mutta rajoittavien tekijöiden jokaisella laskentakierroksella lisääntyessä antavat uuden optimoituina erilaisen lopputuloksen.

Jokaisella laskentakierroksella toiminnan kestävyys laskelmissa varmistetaan käyttämällä seuraavia rajoitteita 40 vuoden laskentakauden lopussa:

- Hakkuukertymä ei saa pienentyä laskentakauden aikana
- Nettotulot eivät saa pienentyä laskentakauden aikana
- Puuston tilavuuden on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Puuston tienvarsiarvon on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Tuottoarvon (4 %) on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Ohjeistusten mukainen kiertoajan jatkuminen on otettu huomioon siihen vaikuttavin lisärajoitein.

Kaksi ensimmäistä rajoitetta turvaavat taloudellisen kestävyiden laskelman kattamana aikana, kolme viimeistä laskelman jälkeisenä aikana.

Metsätalouden toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet



Panostusta aiheuttavat metsähallituslakiin sisältyvien yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuttamisen takia edellä kuvatulla tavalla lasketut käyttämättä jääneet hakkuumahdollisuudet sekä yhteensovittamisen myötä lisääntyneet suunnittelukustannukset. Käyttöpuusuunnitteen vähenemässä ei oteta huomioon suojelualueita, metsä- ja luonnonsuojelulakien mukaisten arvokkaiden elinympäristöjen vaikutusta eikä tasesiirtoja liiketoiminnan taseesta julkisten hallintotehtävien taseeseen. Myös sellaiset puustoiset kitumaat, joiden metsätalouskäyttöä laki ei varsinaisesti rajoita, ovat Metsähallituksessa käytön ulkopuolella eikä niitä oteta huomioon käyttöpuusuunnitteen vähenemässä.

Metsätalouskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa metsätalouskäytössä yhteiskunnallisten velvoitteiden takia olevat metsät ovat tavanomaisia monikäyttömetsiä runsaspuus- toisempia ja niissä uudistuskypsiin osuus on suurempi. Keskimääräinen puuston tilavuus hehtaaria kohden on suurempi, jolloin laskennallisesti niistä löytyy runsaasti hakkuumahdollisuuksia. Laskennallisessa rajoitteettomassa hakkuujärjestyksessä toiminnan piiriin tulisi runsaasti uudistuskypsiä metsiä.

Hiilinielutavoitteeseen pyritään huolehtimalla puuston kasvusta suunnitelaskennassa siten, että valmisteluvaiheessa laaditaan useita vaihtoehtoisia suunnitelaskelmia ja tarkastellaan niitä vastaavia kasvun ennusteita.

Kiinteistökehityksen osalta panostuksen laskennallinen arvio perustuu valtion maiden kaavoitusta koskeviin päätöksiin ja Metsähallituksen kaavoitusperiaatteisiin, joiden perusteella määrittyy valtion panos luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön huomioimiseen Kiinteistökehityksen toiminnassa.

Ranta-alueiden suunnittelu toteutetaan usein ensin yleiskaavatasolla, jonka jälkeen suunnittelua voidaan tarkentaa ranta-asemakaavalla, jolla osoitetaan alueen rakentamispaiikkojen tarkat sijainti ja lukumäärä. Jatkossa uuden alueidenkäyttölain mukaisesti rantarakentamista voidaan ohjata kaavoituksen lisäksi kunnan rakennusjärjestyksellä.

Valtion maille osoitetaan kaavoissa suhteellisesti enemmän yleishyödyllisiä alueita, esimerkiksi yleisiä virkistysalueita tai luonnonsuojelualueita, mikä pienentää myytäväksi tai vuokrattavaksi tulevien rantarakentamispaiikkojen määrää. Metsähallituksen kaavoitusperiaatteiden mukaisesti laajoja ja yhtenäisiä, rakentamattomina säilyneitä valtion omistamia rantakokonaisuuksia ei kaavoiteta rakentamiseen, ja tällaisia alueita voidaan jo yleiskaavaa laadittaessa jättää kaavan ulkopuolelle. Käsitteitä laaja ja yhtenäinen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Rantarakentamisen rajaukset vaikuttavat Kiinteistökehityksen tulokseen. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioimisen taloudellinen vaikutus, eli menetetty tuotto ja liikevoitto, lasketaan niistä ratkaisuista, joissa rantojen rakennusoikeutta ei käytetä täysimääräisesti, eli alueita jätetään kaavan ulkopuolelle, tai valtion maille kohdistetaan tavallista enemmän yleishyödyllisiä alueita. Panostuksen euromäärää korjataan rakentamattomien rantatonttien hintakehityksellä, joka saadaan Maanmittauslaitoksen vuosittain julkaisemasta kiinteistöjen kauppahintatilastosta.

Mikäli periaatetasolla Metsähallituksen kaavoitustyön ohjauksessa tapahtuu muutoksia, Metsähallitus raportoi näistä muutoksista ja niiden vaikutuksista yhteiskunnallisten velvoitteiden toteumaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Kuluttajia ja loppukäyttäjiä koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyyseissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Tunnistetut olennaiset vaikutukset kuvataan taulukossa 49. Analyyseissä on tarkasteltu laajasti Metsähallituksen palveluiden loppukäyttäjiä, myös arvoketjussa. Olennaisiksi ryhmiä nousivat virkistys- ja eräpalveluiden loppukäyttäjät, jotka ovat sekä Metsähallituksen palveluiden käyttäjiä että kuluttajia Metsähallituksen arvoketjun loppupään palveluissa esimerkiksi luonto- ja erämatkailuyritysten palveluiden asiakkaina.

Metsähallituslaissa annettu yhteiskunnallinen veloite virkistyskäytön edistämisestä sekä julkisten hallintotehtävien tehtävä tuottaa luonto- ja retkeilypalveluita sekä myöntää metsästys- ja kalastuslupia määrittävät ensisijaiset loppukäyttäjärhyt, joihin vaikutuksia kohdistuu. Virkistys- ja eräpalveluiden tuottamat hyvinvointivaikutukset sekä retkeilyreittien esteettömyyden kehittäminen nähdään erityisinä positiivisina vaikutuksina. Näitä myönteisiksi tunnistettuja vaikutuksia edistetään monien mekanismien kautta, sillä ne tulevat Metsähallituksen tehtävistä ja yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista sekä strategiasta. Lisäksi julkisten hallintotehtävien tulossopimuksessa on monia tavoitteita ja toimenpiteitä virkistys- ja eräpalveluiden tarjoamiseen, niihin liittyvän tiedon tuot-

tamiseen sekä asioinnin digitaalisiin ratkaisuihin. Edistämisen toimenpiteistä kerrotaan kohdassa [Toimet](#).

Terveysten ja turvallisuuteen liittyvät mahdolliset kielteiset vaikutukset ovat yksittäistapauksia ja tunnistetut taloudelliset riskit ja maineriskit vakavista henkilövahingoista kytkeytyvät suoraan näihin mahdollisiin yksittäistapauksiin. Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu palveluita käyttäviä yksityishenkilöitä, ja arvioinnissa tunnistettiin kohdalainen riski esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumisesta. Arvioinnin yhteydessä on nostettu esiin käyttäjäryhminä vanhukset ja vammaiset. Sekä esteettömyyden että digipalvelujen saavutettavuuden eteen tehdään kuitenkin paljon töitä, joten erityisen haavoittuvaisia ryhmiä ei ole tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyyseissä ja retkeilypalveluiden esteettömyys on tunnistettu ennemminkin myönteiseksi vaikutukseksi. Olennaisuusanalyyseissä ei tunnistettu myöskään Metsähallituksen tuotteista tai palvelusta aiheutuvia erityisiä haitallisia vaikutuksia.

Toimintaperiaatteet

Yksi Metsähallituksen toimintatapaohjeen keskeinen kuluttajiin ja loppukäyttäjiin liittyvä toimintaperiaate on huolehtia Metsähallituksen hallinnoiman omaisuuden kunnossapidosta ja turvallisuudesta. Muut taulukossa 50 kuvatut periaatteet tarkentavat olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyviä periaatteita.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Taulukko 49. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyen

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Tietoihin liittyvät kuluttajiin ja tai loppukäyttajiin kohdistuvat vaikutukset	(Laadukkaiden) tietojen saatavuus	+ Virkistyskäyttö- ja eränkäyntitiedon saatavuuden ja laadun parantaminen	Luontoon-palvelu kokoaa ajankohtaisen tiedon Suomen ulkoilukohteista- ja -reiteistä sekä niihin liittyvistä palveluista kansallispuistoista kuntien virkistysalueisiin. Palvelu helpottaa sopivien retkikohteiden löytämisessä sekä auttaa turvallisempien retkien suunnittelussa ja retkeilytiedouden kehittämisessä. Digitaalisten palveluiden kehittäminen parantaa tiedon saatavuutta ja ajankohtaisuutta. Eräluvut-palvelusta voi puolestaan varata lähes kaikkia valtion alueiden lupia ja tupia. Luontoon- ja Eräluvut-palvelut täyttävät saavutettavuusvaatimukset suurelta osin.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
Kuluttajien ja tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio	Tuotteiden ja palveluiden saanti	(+) Maksuttomat virkistyspalvelut	Luonto- ja virkistyselämykset (esim. retkeilyalueet ja kansallispuistot taukopaikkoineen ja autiotupineen) ovat kaikille avoimia ja maksuttomia.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		(+) Retkeilypalveluiden esteettömyys ja saavutettavuus	Tuotetaan ja kehitetään retkeilypalveluiden saavutettavuutta esteettömillä reiteillä, lainattavilla apuvälineillä ja palveluilla. Lisätään kohteiden saavutettavuutta myös julkisella liikenteellä.	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
Kuluttajien ja tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus	Terveys ja turvallisuus	(-) Vakava loukkaantuminen turvallisuuspuutteiden takia	Asiakkaan kuolemaan johtanut tai pysyvä, vakavan haitan aiheuttanut onnettomuus retkeilyrakenteiden tai erilaisten rakennusten, kuten luontokeskusten tai nähtävyyksien, turvallisuuspuutteitten vuoksi	Oma toiminta; Arvoketjun loppupää
		R – Turvallisuuspuutteista johtuvat vakavat henkilövahingot	Taloudellinen riski ja maineriski esim. retkeilyrakenteiden tai erilaisten rakennusten, kuten luontokeskusten tai nähtävyyksien, turvallisuuspuutteista johtuvista vakavista henkilövahingoista.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää

Taulukko 50. Kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyviin olennaisiin kestävyysseikkoihin kytkeytyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestävän käytön tavoitteiden edistämässä sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Tämän standardin näkökulmasta keskeistä ovat asiakasturvallisuutta käsittelevät osa-alueet ja ohjeistus, joka on kytköksissä myös Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa -ohjeeseen, sekä virkistyskäytön edistämisen periaatteet.	Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa määritellään aluekohtaisesti mittareita, joilla seurataan virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta.	Luontopalvelujen hallinnoimat suojelualueet ja soveltuvin osin retkeilyalueet, joissa on Luontopalvelujen vastuulla olevia palveluita ja alueita.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa*	Ohje käsittelee Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevien suojelu- ja retkeilyalueiden sekä kulttuuriperintökohteiden asiakasturvallisuutta.	Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Asiakasturvallisuuden seurantaprosessissa tehdään vuosittain riskikartoitus, jossa arvioidaan onnettomuuksia ja läheltä piti -tilanteita. Paikkatietojärjestelmään dokumentoidaan rakenteiden kunto ja turvallisuus, mikä auttaa ajantasaisen tiedon saatavuudessa ja nopeassa reagoinnissa mahdollisiin vaaratilanteisiin.	Metsähallituksen asiakasturvallisuusohje kattaa toimintoja riskien arvioinnista rakenteiden kunnossapitoon ja viestintään. Maantieteellisesti ohje kattaa koko Metsähallituksen hallinnoiman suojelu- ja retkeilyalueverkoston Suomessa ja sidosryhmistä retkeilijät, matkailuyritykset ja pelastusviranomaiset.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kestävän matkailun periaatteet*	Kestävän matkailun periaatteet suojelualueilla toimimiseen. Periaatteet toimivat matkailuyhteistyön perustana.	Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Kestävän matkailun periaatteiden toteutumisen seuranta on tapahtunut vuosittaisen yrityspalautteen kautta. Kestävyyden seurannan prosessin päivittäminen on työn alla.	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin, sekä heidän asiakkaitaan. Rajaukset eivät ole maantieteellisiä tai toimialakohtaisia, vaan olennaista on toimiminen Luontopalvelujen ylläpitämällä suojelualueella.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Eräluvien hankinta- ja peruutusehdot*	Eräpalveluihin liittyy vaatimus asiakkaiden tasapuolisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta, mikä varmistetaan hankinta- ja peruutusehdoilla. Jokaisista asiakasta kohdellaan samojen periaatteiden mukaisesti. Asiakirjassa kuvataan lupaa ostavan asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet.	Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti.	Asiakaspalaute on olennainen osa seurantaprosessia. Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta ja kehittämisohdotuksia puhelimitse ja sähköisesti. Palauteen laatua seurataan.	Koskee kaikki Eräpalvelujen myymiä lupia ja siten valtakunnallisesti kaikkia valtion alueilla olevia lupa-alueita.	Eräpalvelujen johtoryhmä hyväksyy asiakirjan ja siihen tehdyt muutokset viestintä- ja asiakaspalvelutiimin esityksestä.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa on kuvattu alueen suojelutavoitteiden lisäksi suojelualueiden virkistyskäytön, erätalouden ja muiden käyttömuotojen ohjaus kestävyden varmistamiseksi. Yksi keskeinen tavoite on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, mutta virkistyskäytön edellytyksenä suojelualueilla on, että toiminta ei ole ristiriidassa alueen suojelutavoitteiden kanssa. Hoidon ja käytön periaatteissa tuodaan esiin myös kansallisen virkistyskäyttöstrategian tavoitteita, jotka ovat suojelualueiden hoidon ja käytön kannalta keskeisiä. Tällaisia ovat esimerkiksi terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja virkistyskäytön monimuotoisuus.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet linjaavat keskeisiä Luontopalvelujen toimenpiteitä asiakasturvallisuuden varmistamiseksi maastokohteilla. Peruseriaatteena on, että asiakkaille osoitettujen palvelujen pitää olla turvallisia eikä niistä saa aiheutua vaaraa henkilön terveydelle tai omaisuudelle. Asiakkaille on annettava riittävät ja oikeat tiedot palveluista sekä niiden käyttöön liittyvistä vaatimuksista ja riskeistä. Tarkemmin luonto- ja kulttuurikohteiden asiakasturvallisuudesta kerrotaan Luontopalvelujen asiakasturvallisuusohjeessa. Periaatteiden laadinnassa on otettu huomioon laajan sidosryhmäjoukon kanssa käyty keskustelu ja osallistava vuorovaikutus.

Luontopalvelujen asiakasturvallisuusohje käsittelee suojelu- ja retkeilyalueiden sekä kulttuuriperintökohteiden turvallisuutta ja sen huomioimista toiminnassa. Keskeisiä osa-alueita ovat riskien tunnistaminen, turvallisten toimintamallien kehittäminen, viestintä, rakenteiden ja reittien kunnon seuranta paikkatietojärjestelmän (PAVE) avulla, yhteistyö pelastusviran-

omaisten kanssa sekä turvallisuuskulttuurin jatkuva kehittäminen. Näillä toimilla ennaltaehkäistään riskejä ja rakennetaan turvallinen asiakaskokemus. Ohjeessa on tunnistettu keskeisimmät riskit, kuten tapaturmat, eksymiset, sääolosuhteiden muutokset sekä rakenteiden ja maaston ominaisuuksista johtuvat vaarat. Asiakasturvallisuusohjeessa painotetaan riskikartoitusten ja vaaratilanneraportoinnin tärkeyttä prosessin alkuvaiheessa. Loppuvaiheessa keskitytään palveluvarustuksen ylläpitoon ja yhteistyöhön pelastusviranomaisien kanssa.

Metsähallituksen **kestävän matkailun periaatteet** muodostavat perustan yritysten kanssa tehtävälle matkailuyhteistyölle suojelualueilla eri puolilla Suomea. Ne ohjaavat vastuullisen matkailutoiminnan kehittämistä ja kestävyden seuranta. Tavoitteena on turvata luonto- ja kulttuuriperintöarvot sekä mahdollistaa kestäväan kehitykseen perustuva matkailutoiminta. Periaatteet tukevat toiminnan turvallisuutta, terveyttä ja palveluiden saatavuutta suojelualueilla. Periaatteista viestitään erityisesti kumppaniyrityksille, mutta ne ovat kenen tahansa tutustuttavissa Metsähallituksen verkkosivuilla. Yhteistyöyritykset perehdytetään kestäväan matkailun periaatteisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin erilaisten koulutus- ja yhteistyötilaisuuksien kautta.

Eräpalvelujen toiminnassa vaaditaan asiakkaiden tasa-puolista ja yhdenvertaista kohtelua, mikä varmistetaan **kalastus- ja metsästyslupien hankinta- ja peruutusehdoilla**. Jokaista asiakasta kohdellaan samojen periaatteiden mukaisesti, millä turvataan kalastuksen ja metsästyksen sosiaalinen kestävyys. Periaatteissa kuvataan kalastus- ja metsästyslupaa ostavan asiakkaan oikeu-

det ja velvollisuudet. Asiakas sitoutuu noudattamaan lupakohteen ehtoja ja hyviä käytänteitä, jotka on koottu Eräetikettiin. Asiakas saa lupauksen, että häntä kohdellaan tasaveroisesti muiden asiakkaiden kanssa. Sopimusyrittäjät ja muut matkailuyritykset on myös otettu huomioon toimintaperiaatteissa: niiden oikeudet ja velvollisuudet käydään erikseen läpi ehdoissa. Yritykset, samoin kuin yksityisasiakkaat, saavat aina tiedon hankinta- ja peruutusehdoista lupa-asiakirjan mukana. Lupia hankittaessa ehtoihin kehoitetaan tutustumaan etukäteen.

Erälupien hankinta- ja peruutusehdoissa sitoudutaan noudattamaan tietosuojalainsäädäntöä ja kuluttajan-suojalakia. Toimintaperiaatteissa toteutetaan yhdenvertaisuuseriaatetta. Ennen kuin kalastus- ja metsästyslupa-asiakkaat voivat hankkia lupia, Metsähallitus huomioi lain mukaiset erityisoikeudet ja ottaa ne huomioon kokonaiskiintiöstä päätettäessä (kts. osion [E4 kohta Kalastuksen ja metsästyksen ekologinen kestävyys](#)). Käytänteistä neuvotellaan neuvottelukuntien ja pohjoisessa Saamelaiskäräjien kanssa. Näistä kerrotaan lisää osion [S3 kohdassa Yhteydenpidon prosessit](#).

Asiakaspalautte on olennainen osa Eräpalvelujen toimintaperiaatteiden seurantaprosessia. Palautteista kerrotaan lisää yhteydenpidon prosesseja ja kielteisten vaikutusten korjaamista koskeissa kohdissa.

Yhteydenpito kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa

Osiossa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt kuvatuista yhteydenpidon prosesseista kuluttajia ja loppu-

käyttäjiä koskevat erityisesti alueiden käytön suunnitteluun liittyvät prosessit. Luonnonvarasuunnittelussa sekä suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa pyritään myös kaikilla avoimien kyselyjen avulla keräämään paikallisten ja palveluiden käyttäjien näkemyksiä.

Metsähallitukselle annettu **palautte** toimii jatkuvana ja kaikkia asiakas- ja sidosryhmiä koskevana yhteydenpidon prosessina. Metsähallituksen viralliset palautelomakkeet ovat ulkoisilla verkkosivustoilla. Palautelomakkeiden avulla kaikilla on mahdollisuus jättää Metsähallitukselle palautetta mistä tahansa aiheesta joko anonymisti tai antamalla yhteystiedot, jolloin hänelle vastataan. Palautteiden käsittelyyn on yhteisesti määritetty periaatteet ja toimintamallit, joiden mukaisesti palautteiden kautta nousevat kehittämistarpeet ja näkemykset otetaan tarvittaessa huomioon toiminnassa. Periaatteena on, että palveluja kehitetään palautteiden pohjalta.

Luontopalvelujen asiakaspalvelussa seurataan yhteydenottojen ja palautteiden käsittelyn prosessia. Seurannan aikana mitataan palautteen ja yhteydenoton eri vaiheissa kuluvaa aikaa. Luontopalveluissa asiakaspalvelun tyytyväisyyttä on alettu arvioida CSAT-mittarilla ensi kertaa vuonna 2025. Eräpalveluissa asiakkaiden yhteydenotot sähköpostitse ja puhelimitse kirjautuvat, ja palautteista muodostuu raportti, jota hyödynnetään asiantuntijatiimeissä ja tehdään mahdollisia korjaavia toimenpiteitä. Asiakkaiden palautekanava on jatkuvasti toiminnassa. Erälupa-asiakkailta edellytetään myös saalispalautelmoitusta heti luvan käytön jälkeen. Samassa yhteydessä asiakas voi antaa myös sanallista palautetta.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Taulukko 51. Olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyvät yhteydenpidon keskeiset prosessit kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa

Yhteydenpidon prosessi	Kuvaus	Kuluttaja- tai loppukäyttäjäryhmä	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Palaute	Periaatteena on, että palveluja kehitetään palautteiden pohjalta. Metsähallituksen verkkosivuilta lähetetyt palautteet ohjautuvat palautejärjestelmiin, josta pääkäsitelijät ohjaavat ne edelleen kunkin vastualueen asiantuntijoiden vastattaviksi. Luontopalvelujen digitaaliseen asiakaspalveluun asiakasyhteydenottoja voi tulla lomakkeella, sähköpostilla tai puhelimitse.	Kaikki	Toiminnan kehittämiseksi palautteiden määrää ja aiheita seurataan. Vastuualueilla on toimintamalli, joka kuvaa miten toimintaa kehitetään palautteiden pohjalta. Malleissa kuvataan, miten mahdollistetaan palautteista nousevien kehittämistarpeiden ja asiakasymmärryksen vieminen toiminnan ohjaukseen ja aina strategiseen suunnitteluun.	Palveluiden käyttäjät kirjoittavat palautetta suoraan Metsähallitukselle.	Jos asiakas on jättänyt yhteystietonsa palautelomakkeelle, palautteeseen vastataan mahdollisimman pian. Palaute on otettava käsittelyyn kolmen työpäivän sisällä ja asiakkaalle on vastattava kahden viikon kuluessa.	Palautteiden käsittely on vastuutettu eri tavoin eri vastuualueilla. Ympäristöpalautteet huomioidaan osana ympäristöjärjestelmän prosessia ja johdon katselmusta.
Palvelumuotoiluprojektit ja Erä- ja Luontoyhteisö	Erityisesti Luontopalvelut ja Eräpalvelut hyödyntävät palvelumuotoilun asiakaslähtöisiä ja osallistavia menetelmiä kehittämistyössä. Erä- ja luontoyhteisö toimii asiakasymmärryksen keräämisen ja palvelujen yhteiskehittämisen digitaalisena alustana.	Retkeilijät, metsästäjät ja kalastajat	Yhteisön jäsenet osallistuvat palvelumuotoilun ja yhteiskehittämisen periaatteiden mukaisesti Luonto- ja Eräpalveluiden palveluiden kehittämiseen.	Projekteihin ja yhteisöön osallistetaan käyttäjiä suoraan.	Vaihtelee projekteittain. Yhteisön jäsenet edustavat koko Suomea ja eri ikäryhmiä ja heidät kutsutaan mukaan vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen. Yhteisö toimii suljetulla, moderoidulla verkkosivulla, jossa jäsenet voivat vastata kyselyihin, osallistua keskusteluihin ja antaa muuta palautetta.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä ja Eräpalvelujen johtoryhmä
Kalastajien ja metsästäjien asiakastytyväisyyskysely	Metsästys- tai kalastusluvan ostaneille lähetetään vuosittain kysely, jolla tiedustellaan asiakkaan mielipidettä eräpalveluiden eri osa-alueista.	Kaikki metsästyksen ja kalastuksen lupa-asiakkaat	Asiakkaiden näkemysten avulla mitataan, toteutuuko Eräpalveluiden tulossopimus. Tulosten perusteella arvioidaan myös tiimien ja asiantuntijoiden työn onnistumista kokonaisuutena. Kyselyn tulokset ohjaavat metsästys- ja kalastustoimintojen, viestinnän ja asiakaspalvelun kehittämistyötä.	Asiakkaisiin pidetään yhteyttä suoraan.	Asiakastytyväisyyskysely toimitetaan asiakkaille kerran vuodessa. Kysely lähetetään asiakkaille, jotka ovat itse olleet saman vuoden aikana yhteydessä Metsähallitukseen vähintään kerran puhelimitse tai sähköisten kanavien kautta lupaa hankkiessaan.	Eräpalvelujen johtoryhmä

Palvelumuotoiluprojektien asiakaslähtöinen osallistaminen sekä Erä- ja luontoyhteisö ovat erityisesti julkisten hallintotehtävien käytössä olevia yhteydenpidon menetelmiä. Luontopalvelut ja Eräpalvelut edistävät sekä digitaalisten että fyysisten palvelujen asiakaslähtöistä kehittämistä palvelumuotoilun keinoin. Palveluiden käyttäjiä osallistetaan erilaisten palvelumuotoiluprojektien avulla. Alkuvuodesta 2023 toimintansa aloittanut Erä- ja luontoyhteisö toimii vakiintuneena asiakasymmärryksen keräämisen ja palvelujen yhteiskehittämisen digitaalisena alustana. Yhteisöön kuuluu yli 1300 vapaaehtoista yksityisasiakasta retkeilijöistä metsästäjiin ja kalastajiin. Yhteisön jäsenet edustavat koko Suomea ja eri ikäryhmiä. Heidät kutsutaan mukaan vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen. Yhteisö toimii suljetulla, moderoidulla verkkosivulla, jossa jäsenet voivat vastata kyselyihin, osallistua keskusteluihin ja antaa muuta palautetta. Yhteisön toimintaa arvioidaan laadullisesti esimerkiksi palautekyselyn avulla.

Kalastajien ja metsästäjien asiakastytyväisyyskysely lähetetään vuosittain 10 000 asiakkaalle. Kyselyllä selvitetään asiakkaan arviota siitä, miten edellinen metsästys- tai kalastusreissu vaikutti sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Kysely mittaa asiakastytyväisyyden lisäksi asiakkaan kokemusta asiakaspalvelusta, myynnistä, viestinnästä sekä metsästys- tai kalastuslupakohteen kunnosta ja mielekkyydestä, lupatuotteiden valikoimasta ja hinnasta, valvonnan riittävydestä ja palvelun vaikutuksesta hyvinvointiin. Asiakkaiden näkemykset huomioidaan vastualueen kehittämistyössä. Kyselyn tulosta hyö-

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

dynnetään myös sen mittaamiseen, miten hyvin Metsähallituksen tulossopimus toteutuu. Mittauksen etuna on se, että vertailukelpoista dataa on saatavilla pitkältä ajalta.

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Metsähallituksen pääasialliset kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi - alueidenkäytön suunnittelun osallistavien prosessien ulkopuolella - ovat Metsähallituksen palautekanavat ja ilmoituskanava. Alueiden käytön suunnittelusta kerrotaan osiossa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt ja ilmoituskanavaan liittyvästä prosessista kielteisten vaikutusten korjaamiseksi kerrotaan lisää osion [G1 kohdassa Mekanismit huolenaiheiden ja väärinkäytösten tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja tutkintaan](#).

Retkeilyn asiakasturvallisuuden osalta kielteisten vaikutusten korjaamisen prosessia on kuvattu asiakasturvallisuusohjeessa muiden turvallisuustoimien ohessa. Palautejärjestelmän lisäksi turvallisuuteen liittyviä havaintoja saadaan virallisten kanavien ulkopuolelta. Näihin kuuluvat muun muassa asiakkaiden kohtaamiset maastossa, luontokeskuksissa ja muissa asiakaspalvelupisteissä sekä sosiaalisen median kanavat ja huollon toimijoilta saatu palaute. Yhteistyöyrityksen tulee informoida Metsähallitusta havaitsemistaan asiakasturvallisuuteen tai palvelurakenteiden laatuun liittyvistä puutteista tai korjaustarpeista sopimusalueella. Yhteistyöyritysten on myös toimitettava turvallisuus-suunnitelma ennen kuin heidät hyväksytään yhteistyö-

yritykseksi. Jos reiteillä ilmenee turvallisuuspuutteita, vaaralliset rakenteet asetetaan käyttökieltoon ja poistetaan tai korjataan. Asiakasturvallisuuden toimintamalleihin sekä onnettomuuksien syihin ja korjauskehdotuksiin syvennyttään myös ympäristöjärjestelmän auditoinneissa silloin, kun ne kohdistuvat asiakasturvallisuuteen.

Asiakaspalautteilla on keskeinen rooli turvallisuushavaintojen keruussa, ja niiden antamiseen ohjataan esimerkiksi Luontopalvelujen viestinnässä ajankohtaisten turvallisuusasioiden yhteydessä, kuten kesällä 2025 Karhunkierroksen ja Urho Kekkosen kansallispuiston vatsatautiepidemioiden tapauksessa. Turvallisuuteen liittyvät asiakaspalautteet saavat asiakaspalautejärjestelmässä oman tunnusteen. Palautteet menevät vastuutaholleen vastattavaksi ja arvioitavaksi, tarvitaanko palautteen perusteella toimenpiteitä. Asiakasturvallisuuteen liittyvät palautteet käsitellään myös kuukausittain asiakasturvallisuuden ydinryhmässä. Palautteista pyritään tunnistamaan toistuvia tai uusia vaaroja, jotka nostetaan riskiarviointiin. Riskiarvion perusteella suunnitellaan tarvittavia toimenpiteitä tai kehityskohteita. Avoin palautelomake löytyy Luontoon-palvelussa etusivulta, retkikohteiden tiedoista ja yksittäisten rakenteiden tai rakennusten tiedoista. Palautekanavan näkyvyys maastokohteilla on tunnistettu kehittämis-kohteeksi.

Erilaisiin lupiin ja päätöksiin liittyvä kielteisten vaikutusten korjaamisen prosessi kytkeytyy muutoksenhaakuun. Esimerkiksi päätökseen tyytymätön voi hakea siihen oikaisua Metsähallitukselta tai hallintotuomioistuimilta. Muutosta voi hakea Metsähallitukselle laissa määritettyihin tehtäviin, joiden osalta on säädetty

muutoksenhausta. Tällaisia päätöksiä ovat muun muassa Metsähallituksen antamat hallintopäätökset metsästys-, kalastus- ja maastoliikennelain, luonnonsuojelulain ja ulkoilulain mukaisissa asioissa.

Verkkopalveluiden saavutettavuusselosteissa käyttäjiä ohjeistetaan suoraan myös korjaamisen prosessiin. Jos käyttäjä huomaa saavutettavuusongelmia, kehotetaan häntä ensin antamaan palautetta palvelun ylläpitäjälle. Jos vastaus ei tyydytä tai sitä ei saa määrätyn ajan kuluessa, käyttäjä voi antaa palautteen tai ilmoituksen valvontaviranomaiselle, jonka yhteystiedot osoitetaan myös selosteessa.

Toimet

Metsähallituksen keskeiset toimet kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyvien vaikutusten hallintaan tulevat paljolti julkisten hallintotehtävien tehtävistä, omistajaohjauksesta ja Metsähallituksen strategiasta. Toimien vaikuttavuutta seurataan näihin liittyvien tavoitteiden toteutumisen seurannan kautta.

Omistajaohjaukseen liittyvien tavoitteiden toteutusta seurataan osana Metsähallituksen ja ohjaavien ministeriöiden välistä tulosohjausta. Julkisten hallintotehtävien tulossopimuksessa keskeisinä vaikuttavuustavoitteina kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyen on kirjattu monipuoliset ja asiakaslähtöiset luonto- ja eräpalvelut, jotka lisäävät hyvinvointia ja luovat elinvoimaa, sekä luonnon arvostuksen lisääntyminen monikanavaisen viestinnän ja asiakaspalvelun kautta.

Keskeiset, olennaisiin vaikutuksiin liittyvät julkisten hallintotehtävien tulossopimuksen tulostavoitteet on kuvattu oheisessa laatikossa.

Luonto- ja eräpalvelujen kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyvät tarkemmat tulostavoitteet Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien välisessä tulossopimuksessa vuosille 2025–2028:

- Edistää eri toimenpitein eri asiakasryhmien mahdollisuuksia päästä luontoon sekä turvallisuuden tunnetta näissä kohtaamisissa
- Parantaa monipuolisia ja kestäviä metsästyksen sekä vapaa-ajan ja kaupallisen kalastuksen mahdollisuuksia ja lupatarjontaa
- Kehittää asiakaslähtöisesti eränkävynnin kestävyden ja vaikuttavuuden seurantaa
- Yhtenäinen asiakaskokemus rakentuu monikanavaisen asiakaspalvelun kautta
- Tehostaa vastuullisen retkeilyn, kalastuksen ja metsästyksen asiakasviestintää yhteistyössä kumppaneiden kanssa
- Kehittää asiakaslähtöisesti palvelujen ja asiointin digitaalisia ratkaisuja

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Luontopalvelujen tarjoamat maksuttomat retkeily- ja virkistyspalvelut

Luontopalvelut ylläpitää Suomessa retkeilijöiden käytössä kattavaa ja monipuolista retkeilykohteiden verkostoa. Kohteet mahdollistavat maksuttomia, turvallisia, kestäviä sekä osin esteettömiä luontoelämyksiä kansallispuistoissa, muilla luonnonsuojelualueilla, retkeilyalueilla sekä kulttuurihistoriallisilla kohteilla. Kohteiden verkosto tarjoaa mahdollisuuden erityyppisiin retkiin: helposta luonto- ja kulttuuriperintökohteisiin tutustumisesta vaativaan vaellukseen ja eräilyyn sekä erilaisiin luonnossa liikkumisen aktiviteetteihin.

Kohteiden retkeilypalvelujen ylläpito on jatkuvaa. Muutamia keskeisiä palveluvarustuksen ylläpitotöitä vuonna 2025 ovat olleet Lapissa uuden päivätuvan rakentaminen Korvatunturille yhteistyönä Savukosken kunnan kanssa. Lisäksi Napapiirin retkeilyalueella ja Pyhä-Luoston kansallispuistossa on uusittu pitkos-puita. Repoveden kansallispuistossa Lapinsalmen sil-lan kunnostus alkoi loppuvuodesta 2025, ja tavoite on saada silta vuonna 2026 takaisin retkeilijöiden käyttöön. Retkeilypalvelujen tarjontaa tarkastellaan aina toimintaympäristön, kysynnän ja resurssien isojen muutosten yhteydessä. Retkeilykohteen ajankohtaisista asioista, kuten kunnostuksista, kerrotaan Luontoon-palvelussa. Ylläpidettävien retkeilykohteiden käyntimääriä seurataan maastossa olevilla kävijälasku-reilla. Julkisten hallintotehtävien tulossopimukseen on kirjattu tavoite, että vuonna 2025 kansallispuistoissa ja muissa yleisökohteissa on yhteensä 8,9 miljoonaa käyntiä.

Luontoon-palvelu ja kansallinen ulkoilutietopalvelu

Uusittu Luontoon.fi-verkkosivusto julkaistiin joulukuussa 2024, ja vuonna 2025 sitä on kehitetty palvelumuotoilun ja tiiviin asiakasyhteistyön avulla. Luontoon-palvelun tavoitteena on tarjota kattavaa tietoa kestävästä retkeilystä, sen turvallisuudesta sekä edistää luonnossa liikkumista. Palvelu kokoaa kaikki Suomen ulkoilukohteet ja reitit samaan paikkaan. Vuoden 2025 huhtikuussa vanha verkkosivusto classic-luontoon.fi poistui käytöstä ja suuri osa vanhan verkkosivuston sisällöistä siirtyi vaihteittain uuteen palveluun. Keväällä verkkopalvelussa otettiin käyttöön maastokartat, ja lokakuun lopulla mobiilikauppoihin julkaistiin ilmainen Luontoon-sovellus mobiililaitteille. Asiakashaastattelujen, kyselyjen ja sosiaalisen median avulla käyttäjäpalautetta on kerätty runsaasti. Erä- ja luontoyhteisö testasi Luontoon-sovellusta kesällä ennen sovelluksen varsinaista julkaisua. Pyrkimyksenä on, että Luontoon-sovelluksessa pystyy lataamaan karttoja käyttöön internet-yhteyden ulkopuolella vuoden 2026 alkupuoliskolla.

Asiakasturvallisuuden varmistaminen

Luontopalvelujen hallinnoimilla kohteilla asiakasturvallisuuden varmistamisessa keskeisiä ovat riskien tunnistaminen ja toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi, velvollisuus huolehtia reittien ja rakenteiden kunnosta sekä asiakkaiden riittävä informointi retken eri vaiheissa. Vuosittainen riskikartoitus ja paikkatietojärjestelmään tallennettu ajantasainen tieto auttavat nopeassa reagoinnissa ja päätöksenteossa. Rakenteiden, kuten pitkospuiden ja siltojen, turvallisuutta seurataan aktiivisesti, ja vaaranpaikoista tiedotetaan opastein. Riskienhallinta perustuu jatkuvaan arviointiin

sekä onnettomuustilanteiden ja läheltä piti -tapauksien seurantaan. Myös ennakoiva viestintä on tärkeä osa suojelualueiden turvallisuutta.

Vuonna 2025 asiakasturvallisuuden tehtäviä on tarkennettu eri tiimien välillä asiakasturvallisuuden ja ongelmatilanteiden sujuvuuden parantamiseksi. Työ on merkittävä, koska asiakasturvallisuus on usean eri Luontopalvelujen yksikön ja prosessin yhteistä työtä. Tapausesimerkkejä ovat touko-kesäkuun vatsatauti-epidemioiden ensi Karhunkierroksella ja myöhemmin Urho Kekkosen kansallispuistossa: niiden hoitamiseen ja viestimiseen osallistui asiantuntijoita useista eri tiimeistä. Vuonna 2025 alkoi Metsähallituksen rakennuspiirustuskokoelman uusiminen. Kokoelman uusimisessa otetaan huomioon asiakasturvallisuus esimerkiksi niin, että käymälöiden hygieniata parannetaan. Piirustuskokoelmassa otetaan käyttöön rakenneratkaisuja, joita Luontopalvelut tulee jatkossa käyttämään itse ja suosittamaan muille. Yhtenäinen piirustuskokoelma auttaa huollon aikatauluttamisessa ja hallinnoinnissa. Vuonna 2025 otettiin käyttöön myös uusia asiakasturvallisuuden prosesseja, kuten turvallisuushavaintojen seuranta ja käsittely.

Asiakasturvallisuuden riskienarviointiprosessissa tunnistetaan palveluissa olevat vaarat, arvioidaan niiden aiheuttamat riskit ja riskien perusteella suunnitellaan toimenpiteet riskien pienentämiseksi tai poistamiseksi. Toimenpiteitä on useita erilaisia: esimerkiksi viestintää, retkeilyrakenteiden rakentamista ja kunnossapitoa. Tavoitetasona asiakasturvallisuudessa on, että ylläpitäjistä johtuvia onnettomuuksia ei satu ja muita onnettomuuksia mahdollisimman vähän. Tietoon tulleita läheltä piti -tilanteita ja asiakaspalautetta seura-

taan jatkuvasti. Palautteet, onnettomuudet ja läheltä piti -tilanteet käydään kootusti läpi kuukausittain.

Asiakaslähtöiset eräpalvelut

Monipuolisia ja asiakaslähtöisiä eräpalveluita tuotetaan muun muassa huolehtimalla toimintaperiaatteiden mukaisesta sujuvasta asiakaspalvelusta sekä varmistamalla, että asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä. Erälupien markkinoinnista ja viestinnästä laaditaan vuosittaiset toimintasuunnitelmat. Niillä tähdätään maa- ja metsätalousministeriön kanssa vuosittain tehdyn tulossopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen. Toimet kohdentuvat paitsi lupa-asiakkaisiin myös muihin valtion alueita hyödyntäviin asiakkaisiin ja yrityksiin: lupia tarvitsevat metsästäjät ja kalastajat, erityis-oikeuksilla metsästävät ja kalastavat, sopimusyrittäjät ja eränkävintiasiakkaista hyötyvät muut yrittäjät kohdemaakunnissa. Valtakunnalliset vaikutukset ulottuvat kaikille valtion alueille perustetuille eräkohteille.

Asiakaspalvelu siirtyi suunnitellusti monikanavaisen toimintaympäristöön vuoden 2025 aikana. Eräluvut-palvelu julkaistiin vuoden 2024 marraskuussa. Uudet ominaisuudet paransivat asiakaskokemusta eivätkä ruuhkautaneet asiakaspalvelua. Asiakkaat ovat löytäneet hyvin uudistettuun Eräluvut-palveluun: vuoden loppuun mennessä palveluun oli kirjautunut lähes 150 000 asiakasta. Eräluvut-palvelu laajeni useilla uusilla ominaisuuksilla. Kaupalliset kalastajat sekä maksuttomien kalastus- ja maastoliikennelupien hakijat saattoivat nyt asioida uudessa palvelussa. Loppuvuonna 2025 palveluun lisättiin odotettu uusi ominaisuus, jonka avulla asiakas saa maksetun kalastonhoitomaksun näkymään Omakala-palvelussa. Kalastonhoitomaksuja kerättiin lähes yhtä paljon kuin

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

ennätyksellisenä koronavuonna 2020. Syksyllä 2025 aloitettiin hanke, joka tähtää asiakaspolun selkeyttämiseen ja metsästysasiakkaiden profilointiin. Hanke on tarkoitus saattaa loppuun vuoden 2026 aikana.

Metsähallituksen toiminnallisena tavoitteena on parantaa monipuolisia ja kestäviä metsästyksen sekä vapaa-ajan ja kaupallisen kalastuksen mahdollisuuksia ja lupatarjontaa. Vuonna 2025 aloitettiin kalastuksen ja metsästyksen kehittämisohjelmien toimeenpano. Osana toimeenpanoa uudistettiin kalastuksen vapaa- ja pyydyslupa-alueet kalatalousalueiden rajoja noudattaen. Sekä uudet alueet että uudistuksen viestintä arvioitiin yhdessä asiakkaiden kanssa. Uudistuksen tavoitteena on saada tarkempaa aluekohtaista tietoa kalastuksen kestävään suunnitteluun, sekä lisätä tietoutta kalatalousalueiden toiminnasta. Vuonna 2025 mahdollistettiin myös valtion maiden hyödyntäminen vuoden 2026 alusta alkavassa suden kannanhoidollisessa, kiintiöperusteisessa metsästyksessä.

Ilmastomuutos on haastanut viime vuosina lohikaloheuteiden kalastusta, mikä on aiheuttanut lisätoita viestintään ja asiakaspalveluun. Kesällä 2025 lämpenevien koskikohteiden lupamyynnin keskeytykset ja siihen liittyvä viestintä löysivät vakiintuneen toimintamallin, mikä lisää jatkossa toimenpiteiden ennakoitavuutta.

Kalastus- ja metsästyslupa-alueille myytävien lupien määrä ilmoitetaan Eräluvut-palvelussa jokaiselle kohteelle erikseen. Lisäksi niistä viestitään ennen sesonkia kaikille asiakkaille avoimesti: sekä metsästäjien että kalastajien kokonaismäärät kauden aikana, lisäksi samanaikaisesti voimassa olevien lupien määrät. Tie-

toa tarjotaan yleisissä lupaehdoissa, saavutettavuusselosteessa sekä eräluvien hankinta- ja peruutusehdoissa.

Saavutettavuuden varmistaminen digipalveluissa

Metsähallitus pyrkii takaamaan verkkopalvelun saavutettavuuden Lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019 mukaisesti. Palvelut sisältävät lain edellyttämät saavutettavuusselosteet. Saavutettavuuteen liittyviä palautteita käsitellään lain velvoittamalla tavalla, ja nimetyt vastuuhenkilöt vastaavat palautteiden käsitelystä. Palautteiden perusteella saavutettavuutta parannetaan jatkuvasti. Myös saavutettavuusselosteita päivitetään jatkuvasti. Saavutettavuusselosteista löytyvät yhteystiedot mahdollisten puutteiden raportointiin. Käytäntö varmistaa palveluiden jatkuvan kehittämisen käyttäjätavalliseksi ja saavutettavaksi. Saavutettavuuden tavoitetasona on lain edellyttämä WCAG 2.1.

Esteettömien retkeilymahdollisuuksien asiakaslähtöinen kehittäminen

Luontopalvelut huomioi esteettömyyden kohteillaan tapauskohtaisesti. Esteettömyyteen vaikuttavat ympäristön erityispiirteet, kohteen käyntimäärät, palvelurakenteiden kunto ja käytettävissä olevat resurssit. Esteettömien palvelujen tarjonta keskitetään erityisesti alueille, joilla kysyntä on suurta ja joilla on maaston puolesta luontaiset edellytykset toteuttaa esteettömiä palveluja. Esteettömyydessä painotetaan eheitä vierailukokonaisuuksia, jotka yhdistävät esteettömän pysäköintialueen, reitin ja taukopaikan. Esteettömyyttä tukevia ratkaisuja ovat esimerkiksi reittien leventäminen ja tasaus, uudet pintamateriaalit pysäköintialueilla ja reiteillä sekä turvalliset kulkuyhteydet

taukopaikoilla. Suoalueilla esteettömyyttä parantavat leveät lankkupitkokset, näköalapaikoilla turvalliset rakenteet ja laitureilla toimintaan soveltuvat ratkaisut. Esteettömiä palveluja on lähes kaikissa mantereen kansallispuistoissa. Oulujärveä lukuun ottamatta kaikilla valtion retkeilyalueilla on esteettömiä palveluja.

Vuonna 2025 keskeisiä esteettömyyttä edistäviä toimia olivat muun muassa Aulangon luonnonsuojelualueelle valmistunut 600 metrin pituinen esteetön reitti Joutsenlammen ympäri, Ruunaan retkeilyalueella Neitikosken esteettömän reitin uusiminen ja Siikakosken esteettömän retkeilykokonaisuuden valmistuminen sekä Sanginjoen luonnonsuojelualueella Loppulan esteettömän elämänspolun jatkaminen esteettömäksi ympyrälengkiksi, jonka pituus on hieman yli neljä kilometriä. Esteettömiä retkeilymahdollisuuksia parannettiin myös muun muassa Nuuksion kansallispuistossa, Kylmäluoman retkeilyalueella ja Kolo-veden kansallispuistossa. Esteettömyyskartoituksissa muutama entuudestaan olemassa ollut retkeilyreitti luokiteltiin esteettömäksi. Tällaisia olivat esimerkiksi Helvetinjärven kansallispuiston Haukanhiedan reitti ja Urho Kekkosen kansallispuiston Aurorapolku.

Vuonna 2025 Luontoon-palvelun esteettömien kohteiden esitystapaa on työstetty käyttäjätavalliseksi Erä- ja luontoyhteisön avulla sekä pienen kokemusasiantuntijaryhmän kanssa asiakaslähtöisen kyselyn ja haastattelujen avulla. Tavoite on saada esitystapaan tekninen ratkaisu valmiiksi vuoden 2026 alkupuoliskolla. Retkikohteen esteettömyydestä, kunnostuksista ja kohteen tilasta ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan retkikohteen Luontoon-palvelun sivuilla sekä kohteen sosiaalisen median kanavalla,

jos kohteella sellainen on. Retkeilyreittien esteettömyyden edistämiseksi vammaisjärjestöt ovat tärkeä yhteistyökumppani ja heidän kokemusasiantuntijansa osallistuvat reittien suunnitteluun ja arviointiin.

Luontopalvelujen retkeilyrakenteiden ja rakennuskannan arviointi

Luontopalvelut on jatkanut vuonna 2024 aloittamaansa kansallispuistoissa ja muilla valtion luonnonsuojelu- ja retkeilyalueilla sijaitsevien retkeilyreittien, taukopaikkojen ja muiden retkeilyrakenteiden tarkastelua. Työn tavoitteena on tunnistaa eri kohteista sekä niiden reiteistä ja rakenteista retkeilijöiden kannalta tärkeimmät kokonaisuudet. Kokonaisuuksista valitaan kohteet, joiden ylläpitoa jatketaan tulevana vuosina. Valintaa ohjaavina tekijöinä toimivat tärkeimmiksi tunnistettujen palvelujen luonteet, palvelutasojen linjaukset ja asiakaskohteiden virkistyskäyttöinen merkitys. Lisäksi huomioon otetaan asiakasturvallisuus, esteettömyyden lisääminen, vastuullisuus sekä suojele- ja kulttuuriarvojen turvaaminen.

Työhön on ryhdytty, jotta maksuttomia retkeilypalveluja voidaan ylläpitää jatkossa kattavasti ja rahoituksen mukaisesti. Luontopalvelujen tavoitteena on, että myös tulevaisuudessa Suomessa on retkeilijöiden käytössä monipuolinen, laadukkaasti ylläpidetty retkeilypalveluiden verkosto, joka mahdollistaa maksuttomia, turvallisia, kestäviä ja myös esteettömiä luontoelämyksiä. Retkeilykohteiden ja niiden rakenteiden tärkeys arvioidaan valtakunnallisesti yhteisillä kriteereillä monipuolisuuden varmistamiseksi. Metsähallituksen Luontopalvelut tarjoaa tällä hetkellä retkeilypalveluita noin 300 käyntikohteella.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Retkeilypalveluiden ohjausmallia testataan ensimmäistä kertaa yleisellä tasolla vuoden 2026 toimenpidetarpeiden suunnittelussa. Retkeilypalveluiden ohjausmalli tulee olemaan jatkuvasti käytössä, kehittyvä ja tarvittaessa päivitettävä. Ohjausmallia käytetään apuna myös silloin, kun retkeilykohteen uuden tai uusittavan huoltosopimuksen kilpailutuserää suunnitellaan. Luontopalvelut arvioi retkeilypalveluiden ohjausmallin kehitystä pitkäkestoisesti vertaamalla asiakaskohteiden käyntimääriä ja palvelujen tuottamiseen varattuja euroja. Retkeilijöiden ja palvelujen käyttäjien mielipidettä seurataan asiakaspalvelun avulla: ohjausmallin päätöksentekoa varten kerätään ja analysoidaan asiakastytyvyyttä.

Luontopalvelut pyrkii luopumaan rakennuksista ja rakennetuista kiinteistöistä, jotka eivät ole sen ydintoiminnan kannalta välttämättömiä, tarkoituksenmukaisia ja joita ei ole mahdollista omistaa vastuullisesti. Tavoite on vähentää pitkällä aikavälillä omistamisen kustannuksia ja kustannuspainetta, jotka koostuvat pääasiassa kiinteistöjen ylläpidosta ja korjaustarpeista. Rakennuskannan arvioinnin tarkoitus on mahdollistaa Luontopalvelujen työn keskittyminen ydintehtäviin, joita ovat suojelualueiden hoito, muut luonnon monimuotoisuuden edistämiseen liittyvät tehtävät sekä vastuullisten retkeilymahdollisuuksien tarjoaminen luonnossa liikkujille. Luontopalveluilla on hallussaan noin 2 400 rakennusta ympäri Suomen.

Vuoden 2025 aikana Metsähallitus luopui Tankarin majakkasaaren rakennuskokonaisuudesta, Metsähallituksen Savonlinnan toimistokiinteistöstä sekä Liminganlahden ja Hossan luontokeskuksista. Metsähallituksen ja Enontekiön kunnan välillä alkoivat neuvottelut Kilpisjärven luontokeskuksen kaupasta. Kuhmossa Petolan luontokeskus ja siihen liittyvät rakennukset ovat myynnissä. Selvityksessä, miten kohteiden rakennusten kanssa tulevaisuudessa toimitaan, ovat Aulangolla sijaitsevat rakennukset, Kattilan rakennuskokonaisuus Nuuksion kansallispuistossa, Saaristomeren kansallispuiston Bodön rakennukset, Teijossa Kirjakalan ruukkikylän rakennuskokonaisuus, Katanpään rakennuskokonaisuus, Örö, Isokarin saaren rakennuskokonaisuus, Utön rakennuskokonaisuus, Aavasaksalla Keisarinmaja, Teijon luontokeskus, Seitsemisen luontokeskus, Kellokkaan luontokeskus, Naavan luontokeskus ja Syötteen luontokeskus. Metsähallitus ja Helsingin kaupunki ovat aloittaneet neuvottelut Vallisaaren ja Kuninkaansaaren omistuksen siirtymisestä kaupungille. Vuokralaisille ja muille sopimuskumppaneille viestitään ja heidän kanssaan keskustellaan rakennusten tulevaisuudesta. Lähtökohtaisesti kohteista luovuttaessa vuokrasopimus pysyy voimassa. Keskeisistä rakennuskannan muutoksista, kuten luopumisista, viestitään ulkoisesti tiedotteilla ja Luontopalvelujen sekä Metsähallituksen sosiaalisen median kanavilla.

Mittarit ja tavoitteet

Virkistyskäytön ja hyvinvointivaikutusten seuranta

Luontopalvelut seuraa virkistyskäytön laajuutta keräämällä asiakkaiden käyntimääriä kohteiltaan. Käyntimääriä seurataan kävijämäärälaskurien avulla. Kansallispuistojen ja muiden yleisökohteiden kokonaiskäyntimäärän tavoitteeksi on Julkisten hallintotehtävien (JHT) tulossopimuksessa asetettu 8,9 miljoonaa käyntiä.

Uutena mittarina ja JHT:n tulossopimukseen kirjattuna on Luontopalveluissa asiakkaiden tyytyväisyys valtakunnalliseen digitaaliseen asiakaspalveluun.

Luontoon.fi -verkkosivusto uudistui joulukuussa 2024, ja vuoden 2025 aikana sivuston käyntimääriä on seurattu muutaman vuoden tauon jälkeen. Luontoon.fi-sivuston ja Luontoon-mobiilisovelluksen kokonaiskäyntimäärätavoitteeksi on asetettu JHT:n tulossopimuksessa 6,2 miljoonaa verkkosivukäyntiä. Käyntimääriä mitattiin nykyisellä luontoon.fi-verkkosivulla ensimmäistä kertaa vuonna 2025. Verkkosivu-uudistuksen vuoksi vuodelta 2024 ei ole toteumaa saatavilla.

Taulukko 52. Virkistyskäytön ja hyvinvointivaikutusten tulostavoitteet JHT:n tulossopimuksen (2025–2028) mukaan, tavoitteiden seurantamittarit ja toteumat 2025

Tulostavoite	Seurantamittari	Toteuma 2024	Tavoite 2025	Toteuma 2025
Edistää eri toimenpitein eri asiakasryhmien mahdollisuuksia päästä luontoon sekä turvallisuuden tunnetta näissä kohtaamisissa	Käyntimäärät suojelu- ja retkeilyalueilla sekä palvelupisteissä, kpl	8,6 miljoonaa	8,9 miljoonaa	8,4 miljoonaa
Tehostamme vastuullisen retkeilyn asiakasviestintää yhteistyössä kumppaneidemme kanssa	Käyntien aluetaloudelliset vaikutukset, €	412,4 miljoonaa	Vuonna 2025 ei määrällistä tavoitetta, vaan tavoitteena kehittää uusi mittari	412,3 miljoonaa
Yhtenäinen asiakaskokemus rakentuu monikanavaisen asiakaspalvelun kautta	Asiakkaiden tyytyväisyys valtakunnalliseen digitaaliseen asiakaspalveluun: tyytyväisten asiakkaiden osuus eli CSAT-asteikolla (1–5) arvosanaksi annettu 4 (tyytyväinen) tai 5 (erittäin tyytyväinen)	N/A	75 prosenttia (Oma tavoite, ei kirjattu tulossopimukseen. Tulossopimuksessa kirjattuna ”kehitetään mittari”)	87 prosenttia
Kehittää asiakaslähtöisesti palvelujen ja asioinnin digitaalisia ratkaisuja	Luontoon.fi-sivuston ja Luontoon-mobiilisovelluksen käyntimäärä	Ei ilmoitettu	6,2 miljoonaa	5,4 miljoonaa

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Eränkävynnin ja asiakastytyvyyden seuranta

Eräpalvelujen kuluttajiin ja loppukäyttajiin, eli asiakaslähtöisiin eräpalveluihin liittyviä tulostavoitteita seurataan neljällä tulossopimuksessa asetetulla mittarilla. Mittarit, mittarikohtaiset tavoitteet ja toteumat esitetään alla olevassa taulukossa 53.

Esteettömyyden mittareita

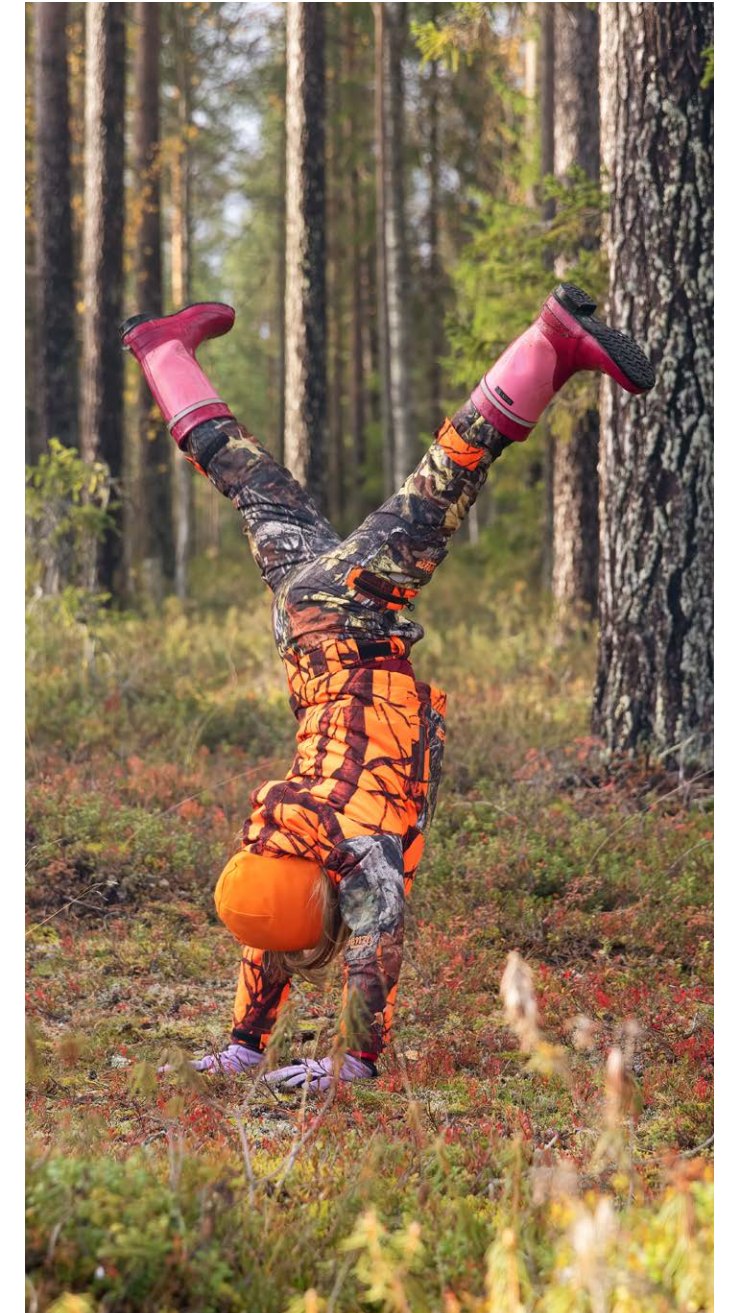
Retkeilypalveluiden esteettömyyden seuraamiseen on käytössä useita erilaisia mittareita. Mittarit pohjautuvat ja seuraavat Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä. Mittarit ja niiden toteumat esitetään taulukossa 54.

Taulukko 53. Eränkävynnin ja asiakastytyvyyden tulostavoitteet JHT:n tulossopimuksen (2025-2028) mukaan, tavoitteiden seurantamittarit ja toteumat 2025

Tulostavoite	Seurantamittari	Tavoite 2025	Toteuma 2025
Parantaa monipuolisia ja kestäviä metsästyksen sekä vapaa-ajan ja kaupallisen kalastuksen mahdollisuuksia ja lupatarjontaa	Asiakastytyvyys eränkävintimahdollisuuksiin ja lupatarjontaan, asiakastytyvyyskyselyn luvut-osion tulos, asteikko 1-5,	3,75	3,66
	Kanalintulupien käyttöaste, %	80	87
Kehittää asiakaslähtöisesti eränkävynnin kestävyden ja vaikuttavuuden seuranta	Valtion kalastonhoitomaksujen vuosimaksut (MMM tilitysten mukaisesti, lkm)	195 000	193 707
	Metsästyksen saalispalautteiden osuus lupien määrästä, %	55	45

Taulukko 54. Retkeilypalveluiden esteettömyyden seurantamittarit ja toteumat 2025

Seurantamittari	Toteuma 2024	Toteuma 2025
Reittien ylläpitopituus yhteensä, km	64	68
Kuljettavat kilometrit kohteittain yhteensä, km	105	111
Reitin luokitus esteetön, kpl	22	20
Reitin luokitus vaativa esteetön, kpl	56	59
Esteettömät kohdekokonaisuudet, kpl	231	228
Esteettömät kohdekokonaisuudet, soveltuu liikuntaesteisille, kpl	74	73
Esteettömät kohdekokonaisuudet, soveltuu liikuntaesteisille avustajan kanssa, kpl	49	49
Esteettömät kohdekokonaisuudet, osittain soveltuu liikuntaesteisille avustajan kanssa, kpl	108	106



Kuva: Katri Lehtola

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Mittareiden laatimisperiaatteet

Luontopalveluiden mittareiden laatimisperiaatteet

Luontopalvelut seuraa ylläpitämiensä kohteiden **käyntimääriä** maastoon sijoitettujen kävijämäärälaskurien avulla. Käyntimääristä saadaan tarkkaa tietoa niiltä kohteilta, joilla on kävijälaskuri. Kävijälaskureilla tavoitetaan noin kaksi kolmasosaa Luontopalvelujen maastokohteiden käyntimääristä ja luontokeskusten tarkka käyntimäärä. Käyntimäärämittari on kansainvälisesti käytössä ja kehitetty yhteistyössä kotimaisten ja ulkomaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Kävijöiden rahankäytön aikaansaama aluetaloudellinen vaikutus kuvaa kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden, historiakohteiden ja muiden suosittujen kohteiden kävijöiden rahankäytöstä vuosittain syntyvät kokonaistulovaikutukset kohteiden lähialueiden paikallistalouksiin. Lähialueisiin kuuluvat kohteiden sijaintikunnat. Lisäksi lähialueeseen voi kuulua lähikuntia, jos lähimmät palvelut ovat niiden alueella. Talousvaikutukset lasketaan Luontopalvelujen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyössä kehitämällä menetelmällä, joka perustuu Yhdysvalloissa luotuun Money Generation -malliin (MGM2). Menetelmässä hyödynnetään käyntikertatietoja, kävijöiden rahankäyttötietoja sekä rahan kiertämistä paikallistaloudessa kuvaavia kertoimia. Kokonaistulovaikutukset tarkoittavat kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä tulovaiikutuksia vuotta kohden. Menetelmässä tarkastellaan vaikutuksia paitsi kaikkien kävijöiden osalta, myös erikseen niiden kävijöiden osalta, joille selvityksen kohteena oleva alue oli matkan pääsyy. Vuosi 2025 oli viimeinen, kun kohteiden kävijöiden paikallistaloudellisia vaikutuksia mitattiin ennestään käytössä olleella mittaustavalla. Vuoden 2026 aluetaloudellisten vaikutusten laskemiseen kehitettiin uusi mittari ja laskentatapa vuoden 2025 aikana. Aluetaloudellisten vaikutusten uudelle laskemistavalle on tarve, koska aiemmin mittarin koostamisessa on käytetty avuksi kävijä-

tutkimusaineistoa ja sen vanheneminen heikentää mittarin luotettavuutta.

Luontoon-palvelun käyntimäärää mitataan evästeetömällä seurannalla. Verkkosivujen käyttömäärät kerätään automaattisesti analytiikkatyökalusta, joka seuraa sivulaukauksia. Verkkosivuliikennettä seurataan niin, että kaikki verkkosivukäynnit, jotka tehdään tietokoneen tai mobiililaitteiden verkkoselaimella ja luontoon-mobiilisovelluksella, tallentuvat käyntimääräksi. Mittari perustuu oletukseen, että analytiikkatyökalu rekisteröi kaikki käynnit oikein ilman evästeitä. Luontoon-palvelun käyntimääriä seurataan säännöllisesti, ja verkkosivuston käyttäjille näkyvistä uudistuksista kerrotaan verkkosivuilla artikkeleissa ja Luontopalvelujen sosiaalisen median kanavilla. Evästeettömyys vähentää yksityisyyriskejä, mutta rajoittaa mahdollisuuksia tunnistaa toistuvia kävijöitä. Lisäksi verkkoselaimen käyttäjät, jotka estävät seurannan, jäävät tilastojen ulkopuolelle.

Luontopalvelujen **asiakkaiden tyytyväisyyttä** **valtakunnalliseen digitaaliseen asiakaspalveluun** mitataan CSAT- eli Customer Satisfaction Score -mittarilla. Mittarilla mitataan asiakkaan tyytyväisyyttä tietyllä hetkellä. Asiakkaalta kysytään palautteen tai yhteydenottopyynnön käsittelyn jälkeen, miten tyytyväinen hän on saamaansa tuotteeseen tai palveluun. Vastauskategoria on viisiportainen: erittäin tyytymätön, tyytymätön, neutraali, tyytyväinen ja erittäin tyytyväinen. Kategoriat voi ilmaista myös asteikolla 1–5, jolloin 1 on erittäin tyytymätön ja 5 on erittäin tyytyväinen. Asiakas voi jättää palautteen Eräluvut-palvelun, Luontoon-palvelun ja sähköpostin kautta. CSAT-tavoitteeksi vuodelle 2025 asetettiin tyytyväisten asiakkaiden (asteikolla arviot 4 tai 5) määräksi 75 prosenttia. CSAT-mittari on yleinen asiakastyytyväisyyden mittaustapa. Sitä ei ole erikseen validoitu, mutta mittarista on tullut standardi, jota monet organisaatiot ja ISO9000-laatuvaatimukset käyttävät.

Retkeilypalveluiden esteettömyyttä mitataan useilla eri mittareilla. **Reittien ylläpitopituus** kertoo reitin ylläpidettävän osuuden, mikä tarkoittaa edestakaisella reitillä

pituutta yhteen suuntaan. Rengasreitillä, johon kuuluu edestakaisin kuljettavia osia, ylläpitopituudessa huomioidaan lenkin pituus sekä edestakaisen osuuden pituus yhteen kertaan. Reitteihin liittyvä mittari on myös **kuljettavat kilometrit kohteittain**. Se kertoo kävijälle käynnin aikana kuljetun matkan kokonaispituuden lähtöpisteestä päätepisteeseen. Edestakaisella reitillä huomioidaan kuljettu matka molempiin suuntiin. Rengasreittiin voi kuulua lenkin lisäksi edestakaisin kuljettavia osuuksia, jolloin huomioidaan lenkin osuus yhteen suuntaan ja edestakaisen osuuden pituus molempiin suuntiin. Molemmat mittarit pohjautuvat ja seuraavat Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä.

Esteettömien reittien luokitus on joko esteetön tai vaativa esteetön. Jos reitillä kaikki osuudet ovat esteettömiä, kyseessä on esteetön reitti. Jos reitillä on yksikin vaativa esteetön osuus, kyseessä on vaativa esteetön reitti. Kävijälle ei erotella reitin osuuksia toisistaan. Esteettömällä ja vaativalla esteettömällä reitillä on omat kriteerinsä. Käytössä oleva kriteeristö pohjautuu ja seuraa Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä.

Esteettömät kohdekokonaisuudet ovat myös yksi esteettömyydestä kertova mittari. Luontopalveluiden hallinnassa olevien kohdekokonaisuuksien määrät saadaan paikkatietojärjestelmästä (PAVE). Järjestelmään on määritetty kohdekokonaisuuksia kuten taukopaikat. Kussakin kohdekokonaisuudessa on rakennuksia tai rakennelmia, joista etukäteen määritellyistä, mutta ei kaikista, huomioidaan esteettömyyden luokka. Annettujen arvojen mukaan PAVE automaattisesti määrittelee kohdekokonaisuuden ryhmiin a) Soveltu liikuntaesteiselle b) Soveltu liikuntaesteiselle avustajan kanssa c) Osittain soveltuu liikuntaesteiselle avustajan kanssa. Menetelmän mahdollisia rajoituksia on kaksi: huomioidaanko kohdekokonaisuudessa olennaiset rakennukset ja rakennelmat ja toiseksi, onko rakennuksien ja rakennelmien esteettömyystieto arvioitu oikein. Ulkopuolista validointia ei kohdekokonaisuuksilla ole.

Kohdekokonaisuus muodostuu kohteista (tulentekopaikka, käymälä, puukatos, kota), ja niiden luokittelu pohjautuu Paralympiakomitean kriteeristöön.

Eräpalveluiden mittareiden laatimisperiaatteet

Eräpalveluiden asiakastyytyväisyys mitataan kyselyllä, joka toimitetaan vuosittain asiakkaille tammikuussa. Vastaajiksi arvotaan yhteensä 10 000 henkilöä kaikista metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaista. Kyselyn pohjalta saadaan metsästys- ja kalastusasiakastyytyväisyydet ja mittarina on näiden keskiarvo. Asiakastyytyväisyyden arviointiasteikko on 1–5. Asiakastyytyväisyystavoitteessa huomioidaan se, että metsästys ja kalastus ovat valtion alueilla maksullisia palveluja, joihin tämän vuoksi suhtaudutaan aina kriittisemmin kuin esimerkiksi maksuttomiin retkeilypalveluihin.

Kanalintulupien käyttöaste, % -mittarissa kanalintuluvalla käsitetään tässä lyhytaikaisia kanalintulupia. Kanalintuluvalla voi metsästää kaikkea pienriistaa paitsi majavaa. Kanalintulupien käyttöaste saadaan laskettuna yhteensä kaikille lupa-alueille metsästysvuodelle myytyjen lupavuorokausien osuutena myyntiin asetetuista lupavuorokausista. Myyntiin asetettujen ja myytyjen lupavuorokausien määrät saadaan raporttina riistan suunnittelu- ja seurantajärjestelmästä.

Valtion kalastonhoitomaksujen vuosimaksut (MMM tilitysten mukaisesti), lkm. Lukumäärä kootaan kuukausittaisista Maa- ja metsätalousministeriölle tehtävistä maksujen tilityksistä ja raportoinneista ko. vuoden tilitysten mukaisesti. Tilitysaineisto koostetaan Metsähallituksen oman myyntijärjestelmän mukaisesta myynnistä.

Saalispalautteen osuus lyhytaikaisista kanalintuluvista. Luku saadaan riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmästä (RISU), jonne myyntijärjestelmästä kirjautuvat myytyjen kanalintulupien määrät sekä myydyistä kanalintuluvista annetut saalispalautteet. Saalispalautteen osuus saadaan prosenttilukuna suoraan raportista.

G – Hyvä hallintotapa

Metsähallitus noudattaa toiminnassaan hyvää hallintotapaa sekä yleisesti tunnustettuja hyviä liiketoimintaperiaatteita. Näiden sekä Metsähallituksen oman toimintatapaohjeen avulla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä ja edistämään vastuullista ja eettistä yrityskulttuuria.



G1 Liiketoiminnan harjoittaminen

Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen on tehty osana kaksoisolennaisuusanalyysia, joka on kuvattu osiossa [ESRS 2 Yleiset tiedot](#). Toimintaan liittyviä riskejä tarkastellaan säännöllisesti myös osana Metsähallituksen riskienhallintaprosessia.

Liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet ja yrityskulttuuri

Metsähallituksen hallinnointi sekä talouden ja hallinnon järjestäminen perustuvat metsähallituslakiin (247/2016), metsähallitusasetukseen (247/2016), metsätalousosakeyhtiölakiin (235/2016) ja valtion kiinteistövarallisuuden luovutuksesta säädettyyn lakiin (973/2002). Lisäksi Metsähallitukseen vaikuttavat monet muut kansallisesti ja Euroopan unionin tasolla säädetyt lait sekä kansainväliset sitoumukset. Metsähallitukseen ei sovelleta vuoden 2010 yleistä lakia valtion liikelaitoksista.

Säädösten noudattaminen on kaiken toiminnan lähtökohta ja asettaa toiminnan vähimmäistason. Soveltuvan lainsäädännön ohella Metsähallitus noudattaa toiminnassaan hyvää hallintotapaa sekä yleisesti tunnustettuja hyviä liiketoimintaperiaatteita. Vastuullisuuspolitiikassaan Metsähallitus on sitoutunut YK:n

Taulukko 55. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liiketoiminnan harjoittamiseen ja hyvään hallintotapaan liittyen

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Vaikutus, riski vai mahdollisuus	Kuvaus	Arvoketju
Yrityskulttuuri		(+) Yhteiskunnan hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistuminen yhteensovittamisella	Metsähallitus toteuttaa sille annettuja yleisiä yhteiskunnallisia velvoitteita. Metsähallituksen yhteensovittamista painottava yrityskulttuuri voi johtaa positiivisiin vaikutuksiin laajemmin yhteiskunnassa hyvinvoinnin kasvun ja turvallisuuden lisääntymisen myötä.	Oma toiminta
		(+) Eettisen ja vastuullisen yrityskulttuurin vahvistuminen	Toimintatapaohjeet tukevat eettisen ja vastuullisen yrityskulttuurin toteutumista omassa toiminnassa sekä läpi arvoketjun. Toimintatapaohjeiden noudattamista edellytetään myös sopimuskuoppineilta.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
Väärinkäytösten paljastajien suojele		+ Avoimuutta edistävät käytännöt	Metsähallitus kannustaa henkilöstöään ja sidosryhmiään avoimuuteen ja mahdollisten väärinkäytösten esille tuomiseen. Käytössä on ilmoituskanava väärinkäytösten tai niiden epäilyn ilmoittamiseen nimettömästi sekä toimintatavat väärinkäytösten käsittelyyn ja ratkaisemiseen.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
Korruptio ja lahjonta	Ehkäiseminen ja havaitseminen, ml. Koulutus	(+) Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen	Metsähallituksella on monia erilaisia käytäntöjä ja koulutusta korruption ja lahjonnan ehkäisyyn. Todennäköisyys korruption ja lahjontatapauksille omassa toiminnassa on siten hyvin pieni.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
	Tapaukset	R – Korruptio- ja lahjontatapauksien seuraukset	Metsähallituksessa ei ole havaittu korruptio- tai lahjontatapauksia, mutta monenlaisissa päätöksentekoprosesseissa mukana olevana organisaationa korruption riskin voidaan katsoa olevan korostunut. Merkittävän mainehaitan lisäksi korruptiotapaukset voivat keskeyttää tai viivästyttää hankkeita tai toimia, ja taloudelliset seuraukset voivat olla suuria. Metsähallituksen arvoketjun yrityksiä toimii laajasti ja paikallisesti sekä korruptiolle että lahjonnalle riskialttiilla toimialoilla. Tämä voi johtaa korruption ja lahjonnan esiintymiseen arvoketjussa, millä voi olla vaikutuksia Metsähallituksen toimintaan.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää; Arvoketjun loppupää
Poliittinen vuorovaikutus		(+) Asiantuntemuksen vieminen poliittisen päätöksentekoon	Metsähallitus lisää päätöksentekijöiden tietoa valtion maiden tilanteesta ja päätösten vaikutuksista esimerkiksi antamalla lausuntoja ja osallistamalla tapahtumiin. Vaikuttajaviestinnällä tuetaan Metsähallituksen strategian toteuttamista.	Oma toiminta
Suhteet tavarantoimittajiin ja palveluntoimittajiin		R – Toimittajasuhteiden hallinta	Metsähallituksella on paljon toimittajia mutta toimittajahallintajärjestelmä puuttuu, mikä heikentää esim. toimittajien vastuullisuuden toteutumisen seuranta ja todentamista. Toimittajasuhteiden seuranta, yhteydenpito ja kontrollit toteutetaan vaihtelevasti ja siksi esim. poikkeamiin reagoiminen voi olla hidasta.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää
		+ Tasapuolisen kohtelun ja arvoketjun kestävän toiminnan vahvistaminen	Laki julkisista hankinnoista luo vankkaa pohjaa suhteisiin tavarantoimittajien kanssa. Noudattamalla lakia toimittajien yhteiskunnallisen ja ympäristöön liittyvän suorituskyvyn taso seuloaan ja arvioidaan sekä avoimuus ja läpinäkyvyys hankinnoissa paranevat. Lisäksi vuoropuhelu toimittajien kanssa lisääntyy ja pakotteiden alaisten toimijain poissuljetaan.	Oma toiminta; Arvoketjun alkupää

Taulukon symbolien selitykset: + myönteinen vaikutus, (+) mahdollinen myönteinen vaikutus, - kielteinen vaikutus, (-) mahdollinen kielteinen vaikutus, R riski, M mahdollisuus

G1 LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030) ja YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusjulistukseen, ja noudatamme YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita. Lakien ja sitoumusten noudattaminen tarkoittaa sitä, että jokainen metsähallituslainen on velvollinen varmistamaan ja tarvittaessa selvittämään

toimintansa lain- ja sitoumustenmukaisuuden. Odotamme tätä myös kumppaneiltamme.

Alla olevassa taulukossa 56 kuvataan liiketoiminnan harjoittamisen kannalta olennaisia ja olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyviä ohjausasiakirjoja, politiikkoja

ja periaatteita, joita ei ole vielä kuvattu muualla raportissa, sekä toimintatapaohje keskeisenä eettisen yrityskulttuurin ohjenuorana.

Taulukko 56. Metsähallituksen liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olennaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Organisaation ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Corporate Governance, eli päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmä*	Metsähallituksen corporate governance kuvaa toiminnan organisoitumista, johtamisjärjestelmää ja toimintaa Metsähallitus liikelaitoskonsernin lainsäädännön pohjalta. Metsähallituksen tytäryhtiöille on kirjoitettu oma corporate governance. Metsähallitus vastaa tytär- ja osakkuusyhtiöidensä omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa säädetään.	Yrityskulttuuri Suhteet tavaran- ja palveluntoimittajiin Korruptio ja lahjonta	Kaikki metsähallituslaiset vastaavat omista töistään ja tekemisistään esihenkilön valvonnan alaisuudessa. Esihenkilöllä on vastuu alaisuudessa työskentelevistä henkilöistä.	Jokainen metsähallituslainen asemasta ja tehtävästä riippumatta.	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa Metsähallituksen vaatimustenmukaisuudesta ja corporate governancesta, jotka on hyväksytetty hallituksella. Johtajilla on vastuu tiedottaa corporate governancesta, niihin liittyvästä ohjaamisesta ja noudattamisesta omilla vastuualueillaan.
Toimintatapaohje (Code of Conduct)*	Metsähallituksen toimintatapaohje sisältää keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joihin Metsähallitus on sitoutunut ja joita noudatetaan kaikessa toiminnassa.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta Väärinkäytösten paljastajien suojele Suhteet tavaran- ja palveluntoimittajiin	Mahdolliset toimintatapaohjeen vastaiset toimet raportoidaan ensisijaisesti esihenkilöille. Ilmoituksen voi tehdä myös ilmoituskanavan kautta, nimettömästäkin. Vuosittain tehdään riskiarviointi, jolla seurataan toimintatapaohjeen vaikuttavuutta. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan säännöllisesti hallituksen tarkastusvaliokunnalle.	Toimintatapaohjeen periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta.	Toimintatapaohje on Metsähallituksen hallituksen hyväksymä. Pääjohtaja vastaa sen täytäntöönpanosta konsernilaajuisesti. Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa toimintatapaohjeesta. Vastuualueiden ja yksiköiden johtajilla on vastuu periaatteiden tiedottamisesta, ohjaamisesta ja noudattamisesta omilla vastuualueillaan.
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan politiikka	Riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa organisaation tavoitteiden kannalta kriittisimmät riskit ja keskittyä erityisesti niiden hallintaan sekä niihin liittyvien sisäisten toimintatapojen varmistamiseen. Osana riskienhallintaa tunnistetaan ja arvioidaan toiminnasta aiheutuvat ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi arvioidaan kestävyysaasteiden Metsähallituksen toimintaan aiheuttamat riskit ja mahdollisuudet. Politiikka kuvaa keskeiset periaatteet, menettelyt, roolit ja vastuut riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa.	Yrityskulttuuri	Keskeisistä riskeistä ja riskienhallinnasta raportoidaan vuosittain osana tilinpäätöstä ja toimintakertomusta. Pääjohtaja raportoi riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta hallitukselle vuosittain ja aina kun riskit olennaisesti muuttuvat. Metsähallituksen johtoryhmän jäsenet raportoivat olennaisista riskeistä sekä riskeihin ja sisäiseen valvontaan liittyvistä olennaisista muutoksista pääjohtajalle. Tulosityksiköiden ja tytäryhtiöiden vastuuhenkilöt raportoivat riskeistä ja niiden muutoksista oman organisaationsa johtajalle ja Metsähallituksen riskienhallintapäällikölle samanaikaisesti.	Ohje koskee kaikkia metsähallituslaisia. Riskienhallinta on osa Metsähallituksen jokapäiväistä toimintaa ja kuuluu koko henkilöstölle. Samoin jokainen työntekijä omalta osaltaan vastaa siitä, että hänen toimintansa on ulkoisen sääntelyn ja sisäisen ohjeistuksen mukaista.	Metsähallituksen hallitus määrittelee riskienhallintajärjestelmän ja sisäisen valvonnan periaatteet sekä valvoo riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuutta ja kattavuutta. Pääjohtajan vastuulla on riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen sekä sen varmistaminen, että vastuut, kontrollimenetelmät ja seuranta toteutuvat Metsähallituksen vastuualueissa ja muissa yksiköissä.
Väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet	Väärinkäytösten hallintaan kuuluvat ennaltaehkäisy sekä väärinkäytösepäilyjen ja -tapausten käsittely. Metsähallituksen tavoitteena on toimia vastuullisesti ja ennaltaehkäistä väärinkäytökset.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta Väärinkäytösten paljastajien suojele	Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan Metsähallituksen hallituksen tarkastusvaliokunnalle.	Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta.	Pääjohtaja

G1 LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Organisaation ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Metsähallituskonsernin vieraanvaraisuusohje	Vieraanvaraisuutta koskeva ohjeistus kertoo, mitä seikkoja metsähallituslaisten on otettava huomioon, jos heille tarjotaan etuja, lahjoja tai vieraanvaraisuutta ja millaisen vieraanvaraisuuden tarjoaminen on sallittua. Vieraanvaraisuutta ja etuuksia koskeviin tilanteisiin sovelletaan samoja periaatteita riippumatta siitä, onko Metsähallitus tai metsähallituslainen etuuden antajana vai etuuden saajana.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta	Metsähallituksen lahjarekisteriin merkitään metsähallituslaisten antamat ja vastaanottamat lahjat ja etuudet läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Rekisteriä sekä annettuja ja saatuja lahjoja ja etuuksia seurataan esihenkilötyössä ja menojen tarkastus- ja hyväksymismenettelyissä.	Ohje koskee kaikkia Metsähallituskonsernin työntekijöitä ja viranhaltijoita, tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia. Ohjeistus koskee myös niitä tilanteita, joissa tarjotaan etuutta ns. yksityishenkilönä, mutta tosiasiallisesti henkilön aseman perusteella Metsähallituksessa.	Ohje on pääjohtajan päätös. Vastuualueiden ja yksiköiden johtajilla on vastuu tiedottamisesta, ohjaamisesta ja periaatteiden noudattamisesta omilla vastuualueillaan. Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa lahjarekisterin ylläpidosta ja raportoinnista.
Esteellisyys- ja lähipiiriohjeistus	Ohjeen tarkoituksena on lisätä Metsähallituksen toiminnan avoimuutta ja puolueettomuutta, esteellisyyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistamista, ohjata oikeisiin menettelyihin esteellisyytilanteissa sekä varmistaa Metsähallituksessa ja Metsähallituksen ulkopuolella tehtävän päätöksenteon esteettömyyttä ja siten lisätä luottamusta ja uskottavuutta.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta	Lähtökohtana on, että jokainen metsähallituslainen arvioi itse mahdollisen esteellisyytensä ja vetäytyy tarvittaessa asian käsittelystä. Lähipiirirekisterin tiedot kerätään henkilöiltä itseltään ja käsitellään rekisteriselosteen mukaisesti.	Ohje koskee kaikkia Metsähallituskonsernin työntekijöitä ja viranhaltijoita, tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia. Lähipiirirekisteriin kuuluvat henkilöt nimetään heidän työtehtäviensä ja asemansa perusteella rekisteriin kuuluviksi.	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa ohjeistuksesta käytännössä.
Sopimustoiminnan periaatteet	Sopimustoiminnan periaatteilla linjataan kaikissa Metsähallituksen sopimuksissa noudatettavat yleiset ja yhteiset toimintatavat.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta Suhteet tavaran- ja palveluntoimittajiin	Sopimuskumppani valitaan sopimustoiminnan periaatteiden mukaisesti ja sopimusvastuuhenkilö seuraa sopimuskautta. Esihenkilöiden velvollisuutena on vastata tiimiläistensä riittävästä osaamisesta ja valvoa ohjeiden noudattamista ml. vastuualueensa sopimustoiminnan riskit ja niiden hallintakeinot.	Sopimustoiminnan periaatteet koskevat jokaista metsähallituslaista, joka työssään laatii, käsittelee tai allekirjoittaa sopimuksia	Periaatteet ovat pääjohtajan päätös. Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö ohjeistaa käytännössä.
Toimivaltasääntö	Säännössä kuvataan, kuka saa edustaa ja käyttää Metsähallituksen puhevaltaa kolmansiin nähden.	Yrityskulttuuri	Työtehtäviin liittyvää toimivaltaa seuraa esihenkilö. Tarvittaessa esihenkilö hyväksyy valtakirjan.	Jokainen metsähallituslainen asemasta ja tehtävästä riippumatta.	Hallitus hyväksyy toimivaltasäännön. Toimivallan noudattamista seurataan osana sisäistä valvontaa.
Hankintasääntö	Säännössä määritellään Metsähallituksen hankintatoimen periaatteet, organisoituminen sekä vastuullisen hankinnan päälinjaukset.	Yrityskulttuuri Suhteet tavaran- ja palveluntoimittajiin	Hankintojen johtoryhmä seuraa lainmukaisuuden ja strategian toteutumista hankinnoissa. Vastuualueilla on omat hankintatiiminsä tai -vastaavansa seuraamassa ko. alueen hankintoja. Konsernitason hankintatoimi raportoi Metsähallituksen johtoryhmälle hankinnoista.	Hankintasääntö koskee Metsähallituksessa kaikkia, jotka tekevät hankintoja.	Hankintasääntö on pääjohtajan päätös. Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja konsernin hankintatiimi yhteisistä hankintasäännöistä. Yksittäiset hankinnat ja tarjouspyynnöt hyväksytään toimivaltasäännön mukaan.
Arvoliittolaisuus- ja sponsorointiperiaatteet	Määrittää arvoliittolaisuuksien ja sponsoroinnin periaatteet ja kriteerit. Tavoitteena on Metsähallituksen arvojen ja vastuullisuuspolitiikan mukaiset kumppanuudet, joilla lisätään toiminnan hyväksyttävyyttä ja sidosryhmien luottamusta.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta	Arvoliittolaisuuksista päätetään Metsähallituksen viestintä- ja brändijohtoryhmässä. Vastuualueiden sponsorointikohteet tuodaan vuosittain tiedoksi ja niitä seurataan viestintä- ja brändi -johtoryhmässä.	Arvoliittolaisuudet ovat Metsähallituksen yhteisiä. Vastuualueet vastaavat omista sponsorointisopimuksista. Sponsorointiin voidaan käyttää vain liiketoiminnan varoja tai lupatuloja.	Viestintäjohtaja

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Metsähallituksella on sekä konsernitason **corporate governance**, eli päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmän kuvaus, että tytäryhtiöitä koskeva corporate governance. Kuvauksissa kerrotaan organisaation toiminnan järjestymisestä, johtamisjärjestelmästä sekä toiminnasta. Vuonna 2025 päivitettiin sekä Metsähallitus-konsernin että Metsähallituksen tytäryhtiöiden corporate governance -kuvaukset. Metsähallitus vastaa tytäryhtiöiden omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa säädetään.

Metsähallituksen vastuullisuuden ja yrityskulttuurin perustana toimiva **Metsähallituksen toimintatapaohje, code of conduct**, päivitettiin vuoden 2025 aikana.

Toimintatapaohjeeseen on koottu vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joita noudatetaan lakien, määräysten ja sitoumusten lisäksi. Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta ja ne ohjeistavat, mikä on oikea tapa toimia erilaisissa Metsähallituksen toimintaan liittyvissä tilanteissa. Toimintatapaohje on olennainen osa Metsähallituksen oikein toimimisen käytäntöjä, se sisältää oikein toimimisen periaatteet ja ohjeistaa myös huolenaiheista ja rikkomuksista ilmoittamiseen.

Toimintatapaohjeen pääteemat ovat:

- vastuullisuus ja vaatimustenmukaisuus toimintamme kivijalkana
- huolehdimme ympäristövastuusta ja hallinnoimme omaisuuden kestävästä käytöstä
- hyödynnämme tietoa tehokkaasti
- kunnioitamme ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta
- luomme hyvää työilmapiiriä ja kunnioitamme toistemme työtä
- yhteistyömme ja sopimustoimintamme on vastuullista
- emme salli lahjontaa tai korruptiota emmekä toimi esteellisenä.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat olennainen osa kaikkea Metsähallituksen johtamista ja päätöksentekoa. Ne tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista varmistamalla, että organisaation toimintatavat ja prosessit toimivat odotetusti. Ne myös turvaavat toiminnan jatkuvuutta ja suojaavat organisaatiota erilaisilta riskeiltä, kuten väärinkäytöksiltä, toimintavirheiltä ja taloudellisilta tappioilta. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta edistävät myös vastuullisuutta ja turvallisuutta sekä auttavat hallitsemaan organisaation maineriskiä. **Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan politiikka** kuvaa keskeiset periaatteet, menettelyt, roolit ja vastuut riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa. Seurantaprosessi perustuu

raportointihierarkiaan. Se kattaa jokaisen metsähallituslaisen velvollisuuden ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä esihenkilölle aina pääjohtajan hallitukselle antamiin raportteihin. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat raportoivat riskeistä ja sisäisestä valvonnasta yhtiöidensä hallituksille.

Metsähallituksessa on vahvistettu **väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet**. Väärinkäytösten hallintaan kuuluvat ennaltaehkäisy sekä väärinkäytösten epäilyjen ja -tapausten käsittely. Väärinkäytöksellä tarkoitetaan henkilön tietoista vilpillistä toimintaa epäoikeudenmukaisen tai laittoman edun saamiseksi esimerkiksi anastamalla tai käyttämällä väärin Metsähallituksen varoja, omaisuutta, aineettomia oikeuksia tai muita resursseja. Metsähallituksen tavoitteena on toimia vastuullisesti ja ennaltaehkäistä väärinkäytökset. Keskeiset menetelmät väärinkäytösten ehkäisemiseen ovat toimintatapaohje (Code of Conduct) ja muut toimintaohjeet, johtaminen ja esimiestyö, koulutus sekä tarkoituksenmukaiset tekniset- ja prosessikontrollit.

Tasapuolisuus ja puolueettomuus luovat perustan Metsähallituksen toiminnalle. Toiminnan on oltava ja myös näytettävä puolueettomalta ulkopuolisten näkökulmasta. **Metsähallitus-konsernin vieraanvaraisuusohjeessa** on lahjonnan ja korruption ehkäisyä, etuuksien vastaanottamista ja vieraanvaraisuuden tarjoamista, edustamista sekä sponsorointia koskevat arviointikriteerit ja toimintaohjeet. **Arvoliittolaisuus- ja sponsorointiperiaatteissa** on tarkennettu kriteerejä ja toimintatapoja sponsorointiin liittyen. **Esteellisyys- ja lähipiiriohjeistuksessa** ohjeistetaan esteellisyyteen vaikuttavista tekijöistä ja esteellisyyden tunnistamista

sekä sivutoimista, sisäpiiritiedosta ja esimerkiksi Metsähallituksen ylläpitämästä lähipiirirekisteristä. Periaatteena on, että esteellinen henkilö ei saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn ja päätöksentekoon, johon hänellä voi olla henkilökohtaisia vaikuttimia joko itsensä tai lähipiiriinsä kuuluvan henkilön kautta tai työnantajansa kautta.

Sopimustoiminnan periaatteet linjaavat Metsähallituksen sopimuksissa noudatettavat toimintatavat. Ne koskevat kaikkia sopimuksia riippumatta sopimuksen tyyppistä, Metsähallituksen asemasta sopijaosapuolena tai velvoitteen luonteesta. Metsähallituksen **toimivaltasäännössä** kuvataan sitä, kuka saa edustaa ja käyttää Metsähallituksen puhevaltaa ulkopuolisiin tahoihin nähden. Tarvittaessa esihenkilö voi myös hyväksyä valtakirjan. **Hankintasääntö** määrittelee Metsähallituksen hankintatoimen periaatteet ja organisoitumisen ja ker- too vastuullisen hankinnan päälinjauksista.

Yrityskulttuurin edistäminen

Metsähallituksessa yrityskulttuuri perustuu yhdessä henkilöstön kanssa muodostettuihin arvoihin, jotka uudistettiin alkuvuonna 2025. Arvojamme ovat ilo, kestävyys, yhteistyö ja tuloksellisuus, jotka muodostavat toisiaan tukevan arvoperheen ja ohjaavat organisaation toimintakulttuuria yhdessä toimintatapaohjeen kanssa. Lisäksi on määritelty tavoitevuorovaikutuskulttuuri, joka edistää rakentavaa, avointa ja vastuullista vuorovaikutusta.

Metsähallitus uudisti myös toimintatapaohjeensa vuonna 2025. Ohjeen kirjoittamistyössä oli mukana laaja joukko metsähallituslaisia eri vastuualueilta ja se otettiin käyttöön syksyn aikana viidellä paikkakunnalla

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

ja kerran etäyhteyksin järjestetyllä ”Toimintataparundilla”. Ohje sai positiivisen vastaanoton. Vuonna 2026 toimintatapoja jalkautetaan erilaisilla koulutuksilla ja keskusteluilla.

Uuden toimintatapaohjeen ja arvojen yhteinen lanseeraaminen toimintataparundilla vahvisti arvojen johdonmukaista toteutumista niin Metsähallituksen sisällä kuin sidosryhmätyössä. Rundin työpajoissa syntyi aitoa, yksikkörajat ylittävää keskustelua, jonka tuloksena arvot konkretisoitiin arvolupauksiksi ohjaamaan jokapäiväistä työskentelyä. Arvolupaukset näkyvät avoimena vuorovaikutuksena, toisten tukemisena, työhyvinvoinnista huolehtimisena sekä tavoitteellisena ja läpinäkyvänä toimintana. Yhteistyötä ja yhteensovittamista painottava kulttuuri näkyy myös sidosryhmien suuntaan, ja Metsähallituksessa pyritään aina rakentamaan vuoropuheluun silloinkin, kun tavoitteet ovat erilaisia tai asioista ollaan eri mieltä.

Strategiset yhteiset osaamiset on päivitetty tukemaan arvoja, tavoitevuorovaikutuskulttuuria ja toimintatapaohjetta, mikä vahvistaa yhtenäistä ja vastuullista toimintakulttuuria. Pakolliset koulutukset varmistavat, että kaikki metsähallituslaiset tuntevat yhteiset pelisäännöt ja toimivat arvojen ja toimintatapaohjeen mukaisesti.

Vuosittain määritellyt metsähallituslaisille tarkoitetut pakolliset koulutukset tukevat sekä yhteisten osaamisen että metsähallituslaisten kokonaisosaamisen kehittymistä. Uusien työntekijöiden on osana perehdytystä suoritettava koulutuksia liittyen muun muassa Metsähallitukseen, asianhallintaan ja tietoturvaan. Toimintatapaohje on myös osa henkilöstön perehdytys-

koulutusta. Hankintoja tekeville suositellaan vahvasti hankintoihin liittyvää koulutusta ja esihenkilöille Esihenkilönä Metsähallituksessa -koulutusta. Vuoden 2026 painopisteisiin kuuluu koulutuksien kokonaisvaltainen uudistaminen. Päivitettävät koulutukset liittyvät muun muassa esteellisyteen, tietosuojaan sekä vastuullisuuteen.

Metsähallituksen johto PEP-sääntelyn piirissä

Metsähallituksen johto luetaan PEP eli poliittisesti vaikutusvaltaisia (Politically Exposed Person) henkilöitä koskevan sääntelyn piiriin. Valtioneuvoston asetusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä muutettiin 1.10.2024. Rahanpesun estämistä koskeva lainsäädäntö määrittää tiettyille toimijoille velvollisuuden selvittää, onko sen asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai sellaisen läheinen. Poliittisen vaikutusvallan selvittämisellä pyritään ehkäisemään julkisen vallan väärinkäyttöä ja siihen liittyä ns. tehostettu tuntemisvelvollisuus.

Rahanpesulain mukaan PEP-henkilöitä ovat mm. valtion liikelaitoksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenet sekä henkilöiden varajäsenet ja sijaiset. Hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tehtäviksi katsotaan hallituksen puheenjohtajan, hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan, hallintoneuvoston puheenjohtajan ja hallintoneuvoston jäsenen tehtävät. PEP-henkilöiksi luetaan siten Metsähallituksen, Metsähallitus Metsätalous Oy:n, MH-Kivi Oy:n, Siemen Forelia Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n toimitusjohtajat, hallituksen jäsenet sekä heidän varajäsenensä ja sijaisensa. Edellä mainittujen lisäksi PEP-henkilöiksi luokitellaan

myös luontopalvelujohtaja sekä erätalousjohtaja sijaisineen. Liikelaitoksen yhtiöiden hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajat on jo aiemmin määritelty PEP-henkilöiksi.

Mekanismit huolenaiheiden ja väärinkäytösten tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja tutkintaan

Metsähallituksessa on vahvistettu väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet sekä väärinkäytösepäilyjen käsittelyn toimintamalli osana riskienhallintaa. Jokainen Metsähallituksen työntekijä ja toimihenkilö on velvollinen ilmoittamaan viipymättä epäilemistään väärinkäytöksestä. Ilmoitus tehdään Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta ja se on mahdollista tehdä myös anonyymisti. Kuka tahansa voi tehdä tämän kaikille avoimen kanavan kautta ilmoituksen tapahtumista, teoista tai toimintatavoista, joiden epäilee olevan kansallisen tai EU-lainsäädännön, Metsähallituksen toimintatapaohjeen tai muiden Metsähallitusta sitovien normien tai ohjeiden vastaisia.

Väärinkäytösepäilyt käsitellään aina luottamuksellisesti vakioidun menettelyn mukaisesti väärinkäytösepäilyjen käsittelyryhmässä. Siihen kuuluvat riskienhallintapäällikkö sekä lakiasioiden ja henkilöstötoiminnon edustajat. Selvityksessä voidaan käyttää tarvittaessa myös ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kaikissa väärinkäytösepäilyissä ryhmä pyrkii selvittämään muun muassa toiminnan laajuuden ja osalliset, vaikutukset Metsähallitukselle sekä onko toiminnassa rikottu lakia tai Metsähallituksen toimintaohjeita.

Lisäksi selvitetään, edellyttääkö tapaus tutkintapyyntöä, rikosilmoitusta tai mahdollisesti ilmoitusta muulle valtiolliselle taholle ja mietitään toimenpiteet väärinkäytöksen keskeyttämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi jatkossa.

Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan myös johtoryhmälle säännöllisesti. Seuraamuksena väärinkäytöksestä voivat olla taloudelliset korvaukset aiheutetuista vahingoista, suullinen tai kirjallinen varoitus tai työsuhteen päättäminen sekä lisäksi mahdollinen rikosoikeudellinen vastuu. Metsähallituksen sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat arvioivat toimintaa ja tunnistavat mahdollisia väärinkäytöksiä ja niiden mahdollisuuksia osana toimintaansa sekä antavat suosituksia väärinkäytösten hallinnan kehittämiseksi.

Ilmoituskanava on olennainen osa Metsähallituksen toimintatapaohjetta. Se otettiin käyttöön vuonna 2019 yhtä aikaa toimintatapaohjeen kanssa. Ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä, ja kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti. Ilmoituskanavaa hoitaa ulkopuolinen kumppani. Metsähallitus noudattaa ilmoituskanavan ylläpitämisessä ja ilmoitusten käsittelyssä ilmoittajansuojelulakia ([laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, 1171/2022.](#)) ja on sitoutunut suojelemaan vilpittömässä mielessä toimineiden ilmoittajien oikeuksia ja toimii EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin vaatimusten mukaisesti ilmoitusten ja niistä seuraavien tutkintojen käsittelyssä. Henkilöstölle ilmoituskanavasta tiedotetaan ja koulutetaan osana toimintatapaohjeeseen liittyvää viestintää ja kouluttamista.

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Toimintatapaohjeessa on ohjeet huolenaiheista ja rikkomuksista ilmoittamiseen: jokaisella on vastuu ilmoittamisesta. Toimintatapaohjeen vastaisen toiminnan epäilystä tai havainnoista kehoitetaan ilmoittamaan välittömästi, esimerkiksi omalle esihenkilölle tai ilmoituskanavaan. Metsähallitus on sitoutunut ylläpitämään organisaatiokulttuuria, jossa jokainen voi varauksetta kertoa huolistaan ja toimintatapaohjeen vastaista toimintaa koskevista epäilyistään. Metsähallitus pitää huolen siitä, ettei kenellekään, joka hyvässä uskossa kertoo epäilyistään ja osallistuu mahdollisten toimintatapaohjeen rikkomusten tutkintaan, tule tästä kielteisiä seuraamuksia. Kaikki tehdyt ilmoitukset tutkitaan luottamuksellisesti, huolellisesti ja viipymättä. Toimintatapaohjeen vastaiset toimet tai sellaisten epäilyt saatetaan ainoastaan asian selvittämiseksi ja toimenpiteiden toteuttamiseksi välttämättömien tahojen tietoon. Ilmoitukset käsitellään väärinkäytösepäilyjen käsittelyryhmässä ja niiden perusteella ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Suhteet toimittajiin

Metsähallitus edellyttää arvojensa mukaista, vastuullista ja eettistä toimintaa myös kumppaneilta hankinta- ja yhteistyösopimuksissa. Vaatimukset on kirjattu toimittajien toimintatapaohjeeseen (Supplier Code of Conduct) ja kumppanien toimintatapaohjeeseen (Partner Code of Conduct). Osana Metsähallituksen toimintatapaohjeen päivitystä yhdenmukaistetaan ja saatetaan ajan tasalle vuonna 2026 myös toimittajien ja kumppanien toimintatapaohjeet. Toimintatapaohjeilla varmennetaan yhteinen eettinen tapa toimia myös Metsähallituksen yhteistyösuhteissa. Osion [S2](#)

[Arvoketjun työntekijät kohdassa Toimintaperiaatteet](#) on kuvattu tarkemmin toimintatapaohjeeseen nojautuvista velvoitteista toimittajille. Niitä toteutetaan Metsähallituksen ja toimittajien välisin sopimuksin. Osana hankintasopimuksia on aina toimittajien toimintatapaohje. Toimintatapaohjeisiin liittyvistä tavoitteista ja niiden toteutumisesta kerrotaan myös tarkemmin osiossa S2 Arvoketjun työntekijät.

Metsähallitus on hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoitama julkinen hankintayksikkö, jonka sopimuskumppanien valintaa ohjaa hankintoja koskeva lainsäädäntö. Hankintaprosessin avulla varmistetaan, että Metsähallituksen toimitusketjussa toimivat yhteistyökumppanit toimivat vastuullisesti. Hankintalain perusteella Metsähallitus tarkastaa kaikkien EU-kynnysarvon ylittävien sopimusten sopimustoimittajien vastuuhenkilöiden rikosrekisteriotteet sekä yritykseen kohdistuvan yhteisösakko-otteen. Otteista tarkastetaan, etteivät sopimustoimittaja tai sen vastuuhenkilöt ole rikkoneet Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten tai kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita. Sopimustenmukaista toimintaa seurataan automatisoidulla tilaajavastuutietojen tarkastuksilla sekä erillisillä toimittaja-auditoinneilla.

Metsähallituksella on käytössään palvelu pakotelistatarkastukseen hankinnoissa sekä kiinteistö- ja yhteistyösopimuksissa. Tarkastamisella pyritään varmistamaan, ettei sopimuskumppaneiksi tule pakotelistattuja tahoja. Palvelu hakee päivittäin ajantasaiset pakotelistat, joten tarkistus tapahtuu aina viimeisimmän rekistereistä saatavilla olevan tiedon mukaisesti.

Tarkastus sisältää seuraavat pakotelistat:

- Keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskuksen jäädyttämisspäätökset
- EU:n neuvoston asettamat pakotteet
- USA:n valtionvarainministeriön alaisen Office of Foreign Asset Control -yksikön (OFAC) pakotteet
- YK:n turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet henkilöille ja yhteisöille ja
- Iso-Britannian luettelo (OFSI HM Treasury) henkilöistä, ryhmistä ja yhteisöistä, jotka ovat finanssipakotteiden kohteena.

Metsähallitus on myös noudattanut valtiovarainministeriön Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen jälkeen antamia suosituksia, jotka liittyvät tarjouspyyntöihin ja hankintasopimukseen täydennettävistä pakote- ja sanktiokontrollia koskevista ehdoista. Toimittajilta edellytetään vakuutus siitä, etteivät pakotteet koske sitä tai sen omistajia.

Vuoden 2025 aikana on valmisteltu Metsähallituksen hankintaohjelmaa ja siihen sisältyviä vastuullisuuden ja toimittajayhteistyön kehittämisen toimenpiteitä. Hankintaohjelmasta kerrotaan lisää osion [S2 Arvoketjun työntekijät kohdassa Toimet](#). Lisäksi vuonna 2025 on toteutettu ensimmäistä kertaa konsernin laajuisesti sosiaalisen vastuun auditointeja Metsähallituk-

sen arvoketjun toimijoihin. Näistäkin kerrotaan lisää osiossa S2.

Metsähallituksen hankinnoissa pyritään huomioimaan yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä kriteerejä. Eriyisesti rakennusurakoiden hankintoihin, tavara- ja palveluhankintoihin, sekä ICT-hankintoihin on laadittu vastuullisuuskriteerejä, joita hankinnoista vastaavat voivat soveltaa tarjouspyynnöissä. Osana hankintaohjelmaa on lähdetty työstämään laajempaa kriteeripankkia hankintojen tueksi.

Toimittajasuhteiden hallintaan liittyvien riskien hallinnassa nähdään kehittämistarpeita. Vastuualueilla toimittajahallinnan käytännöt ja osittain myös järjestelmät vaihtelevat, ja vaikka vastuualueet pääasiassa tuntevat omat toimittajansa ja urakoitsijansa, on arvoketjun alkupään hallinta etenkin vastuullisuuskysymysten ja koko konsernin näkökulmasta tunnistettu kehittämisalueeksi.

Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen

Metsähallitus on sitoutunut korruption ja lahjonnan vastaiseen toimintaan omassa toiminnassaan ja suhteissa yhteistyökumppaneihinsa. Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen sekä toimittajien että kumppanien toimintatapaohjeeseen sisältyy korruption ja lahjonnan kielto. Korruptiolla tarkoitetaan kaikkea toimintaa, jolla pyritään epäasiallisesti vaikuttamaan liiketoimintaan tai päätöksentekoon ja tuottamaan jollekin osapuolelle perusteetonta etua. Lisäksi toimintatapaohjeessa linjataan korruption vastaisuuteen

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

liittymisen eturistiriitojen välttäminen sekä vieraanvaraisuuteen ja lahjojen tarjoamiseen ja vastaanottamiseen liittyvät käytänteet. Niitä tarkennetaan esteellisyttä ja lähipiiriä koskevissa ohjeissa ja Metsähallituksen vieraanvaraisuusohjeessa.

Metsähallituksessa on käytössä lahjarekisteri Metsähallituksen antamien ja metsähallituslaisen vastaanottamien lahjojen ja etuuksien läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Lahjarekisteriin tulee ilmoittaa kaikki annetut ja vastaanotetut lahjat, edut ja vieraanvaraisuus, jos yksittäisen lahjan tai edun arvo ylittää 100 euroa tai samalta taholta kalenterivuoden aikana saatujen tai annettujen lahjojen ja etujen arvo ylittää 400 euroa. Lahjarekisteriin voi halutessaan ilmoittaa myös alle 100 euron arvoiset lahjat ja edut. Tarjotusta lahjasta tai etuudesta voi aina myös kieltäytyä.

Korruption ja lahjonnan teemoista keskusteltiin laajasti metsähallituslaisten kanssa toimintatapaohjeen päivityksen yhteydessä vuonna 2025. Lisäksi vuonna 2026 uudistetaan koulutusta aihealueesta.

Metsähallituksen ilmoituskanava antaa mahdollisuuden ilmoittaa Metsähallituksen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilyistä ja tilanteista, joissa ei noudateta toimintatapaohjeen mukaista vastuullista ja eettistä toimintatapaa. Korruptio ja lahjonta on ilmoituskanavan käsittelyprosessissa yhtenä tarkasteltavana kategoriana. Mahdolliset ilmoitukset käsitellään ja raportoidaan ilmoituskanavamenettelyn mukaisesti. Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan väärinkäytösmenettelyn mukaisesti.

Metsähallitus ylläpitää lähipiirirekisteriä, jolla varmistetaan päätöksenteon puolueettomuus. Rekisteri sisältää Metsähallituksen hallituksen jäsenet, toimitusjohtajan, johtoryhmän jäsenet sekä konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, hallitusten jäsenet ja muut päättävissä asemassa olevat henkilöt.

Arvoliittolaisuudet ja sponsorointi

Metsähallituksen arvoliittolaisuus- ja sponsorointiperiaatteet päivitettiin vuonna 2024. Metsähallituksella ei ole voimassa olevia arvoliittolaisuussopimuksia. Vuonna 2025 sponsorointiin käytettiin yhteensä 33 423 euroa ja sillä tuettiin 45:ä eri kohdetta, muun muassa Inarin porokuninkuusajoja, partiolaisten tapahtumia sekä metsien käytön historiasta kertovaa dokumenttielokuvaa. Osa tuesta suunnattiin paikalliseen seuratoimintaan ja eräkilpailuihin lähinnä Lapissa ja Kainuussa. Summaan sisältyy myös Rovaniemen alueella koululaisille järjestetyn virtavesipäivän kustannuksia. Sponsorointiin ei käytetä julkisten hallintotehtävien hoitoon tarkoitettuja budjettivaroja.

Poliittinen vuorovaikutus

Valtion liikelaitoksena Metsähallitus käy jatkuvaa ja tiivistä vuoropuhelua poliittisten päättäjien, kuten kansanedustajien, ministereiden ja heidän avustajiensa, sekä ministeriöiden virkahenkilöstön kanssa. Valtaosa yhteydenpidosta liittyy Metsähallituksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, valtion omistajaohjauksen toteutukseen ja siitä raportointiin. Metsähallitus toimittaa ministeriöiden pyynnöstä erilaisia tietoja ja selvityksiä, ja Metsähallituksen edustajat ovat mukana



Kuva: Katri Lehtola

lukuisissa työryhmissä. Tapaamisissa ja keskusteluissa Metsähallitus tuo esiin myös omia kantojaan ja näkemyksiään esimerkiksi siitä, millaisia vaikutuksia valmistelussa olevilla päätöksillä olisi valtion maa- ja vesialueiden käytölle ja hoidolle. Tapaamisista ei ilmoiteta kansalliseen avoimuusrekisteriin, valtion liikelaitokset on laissa rajattu ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.

Valtakunnallisten päättäjien lisäksi Metsähallitus pitää yhteyttä myös alue- ja kuntatason päättäjiin esimer-

kiksi kaavoitusta ja muita alueiden käyttöä ja kehitystä koskevissa yhteyksissä.

Vuonna 2025 Metsähallitus sai 78 lausuntopyyntöä liittyen lainsäädäntöhankkeisiin, joista 44:ään vastattiin. Annetut lausunnot julkaistaan [verkkosivuilla](#). Lainsäädäntöhankkeisiin liittyvien lausuntojen lisäksi Metsähallitus antaa lausuntoja mm. kaavaprosesseihin ja ympäristönsuojelulain mukaisiin menettelyihin liittyen.

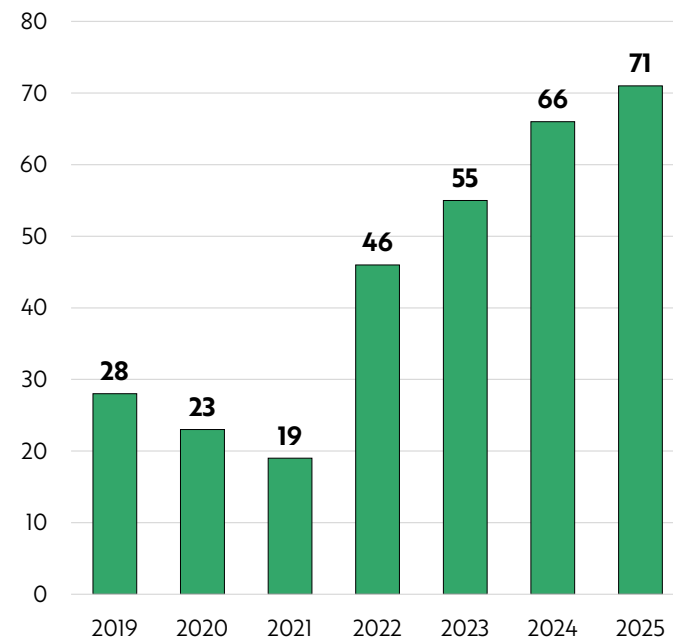
G1 LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Mittarit

Ilmoituskanavan ilmoitukset

Ilmoituskanavaan jätettiin vuoden 2025 aikana 71 ilmoitusta (kaavio ohessa). Näistä suurin osa koski ympäristöasioita. Ihmisoikeuksiin liittyvistä ilmoituksista kerrotaan osioissa S1 Oma työvoima ja S2 Arvo-
ketjun työntekijät.

Ilmoituskanavailmoitusten määrän kehitys vuosittain



Korruptio- tai lahjontatapaukset

Vuonna 2025 ilmoituskanavaan ei ole tullut korruptiota ja lahjontaa koskevia ilmoituksia eikä Metsähallitus-konsernissa ole käsitelty yhtään korruptio- tai lahjontatapausta raportointijakson aikana. Siten myöskään niitä koskevien lakien rikkomisesta ei ole tuomioita.

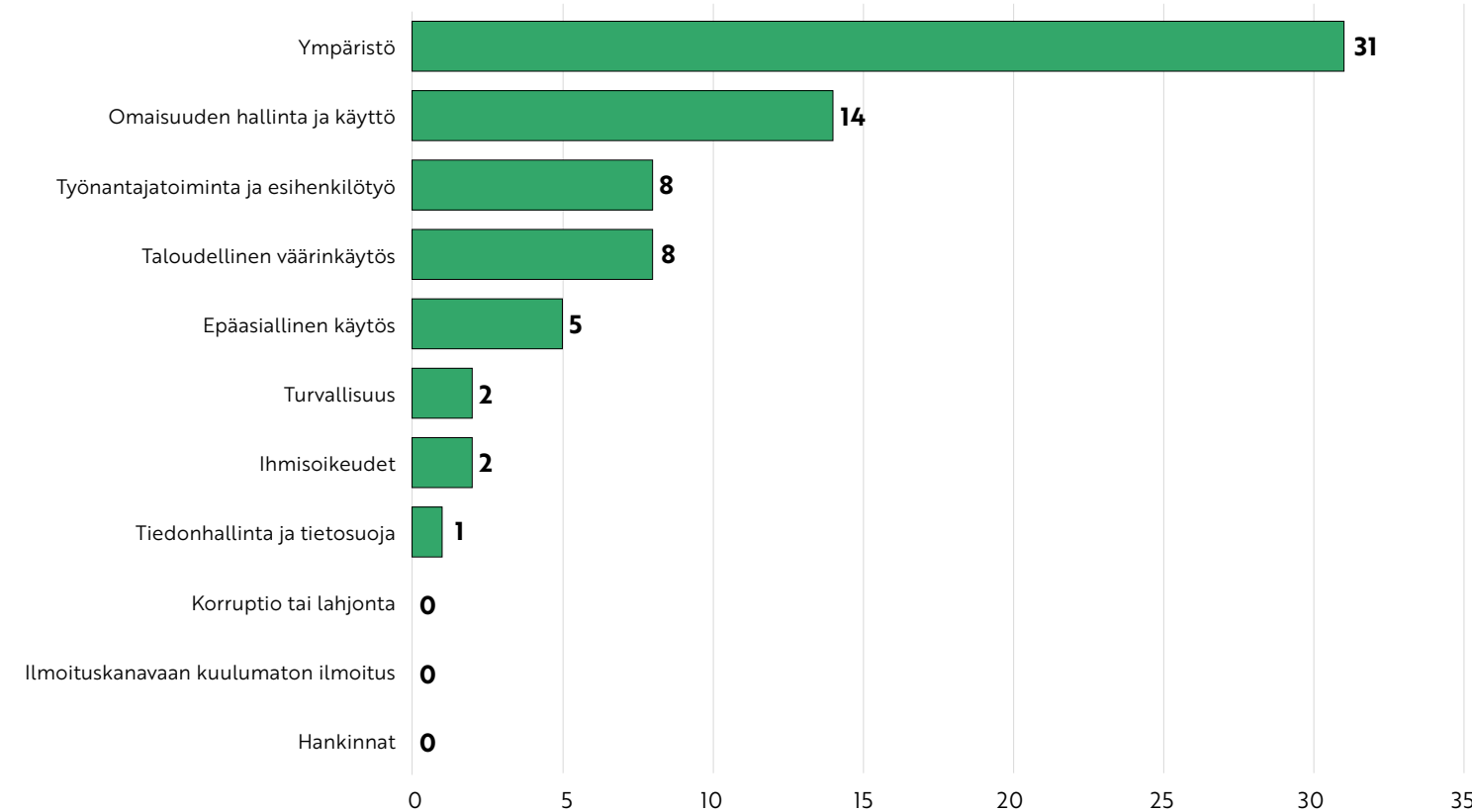
Poliittiseen tarkoitukseen annetut lahjoitukset

Metsähallitus ei maksa tukia poliittisille toimijoille.

Maksukäytännöt

Metsähallituksen sopimuksissa käytetyt vakiomaksuehdot on määritelty pituudeltaan 30, 21 sekä 14 päivän mittaisiksi. Sopimuksiaan tai suorittamiaan laskuja Metsähallitus ei ole eritellyt vakiomaksuehtojen osalta tarkemmin toimittajaryhmittäin. Vakioehtoja noudattaen suoritettujen maksujen osuus vuonna 2025 oli 85 prosenttia. Metsähallituksen maksuviivästysten vuoksi oikeudenkäyntejä ei ole vireillä.

Vuoden 2025 ilmoituskanavailmoitukset kategorioittain



Mittareiden laatimisperiaatteet

Ilmoituskanavan ilmoitusten määrä saadaan ilmoituskanavajärjestelmästä ja mittaritietoihin ilmoitetaan kaikki vuoden 2025 aikana tulleet ilmoitukset.

Korruptio- ja lahjontatapausten määrään tarkistetaan sekä ilmoituskanavan ilmoitukset että lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikön muut tiedossa olevat ilmoitukset tai tapaukset.

Vakioehtoja noudattaen suoritettujen maksujen prosenttiosuus saadaan ostoreskontrajärjestelmän tiedoista. Ostoreskontraan kirjautuu kustakin ostosta sekä maksuehto että toteutunut maksuehto. Prosenttiosuus lasketaan näiden perusteella.

Johto ja palkitseminen

Metsähallituksen hallitus

Metsähallituksella on hallitus, jossa on enintään kahdeksan jäsentä. Valtioneuvosto nimittää hallituksen jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Hallituksen jäsenistä yksi määrätään maa- ja metsätalousministeriöstä ja yksi ympäristöministeriöstä.

Hallituksen jäsenten valinnasta ja riippumattomuudesta on säädetty Metsähallituksesta annetussa laissa. Hallituksen jäsenen tulee olla kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton ja vähintään yhden hallituksen jäsenen tulee edustaa Metsähallitus-konsernin henkilöstöä ja olla Metsähallituksen tai sen tytäryhtiön palveluksessa. Hallituksen jäsenen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvussa säädetään osakeyhtiön hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja kelpoisuudesta. Maa- ja metsätalousministeriöstä ja ympäristöministeriöstä määrätyt hallituksen jäsenet eivät osallistu ministeriössä Metsähallituksen tulosohjaustehtäviin.



Jukka Palokangas
puheenjohtaja,
ekonomisti, s. 1964, HL, hallituksen
jäsen vuodesta 2025



Sanna Paanukoski
varapuheenjohtaja,
neuvotteleva virkamies, maa- ja
metsätalousministeriö, s. 1978, MMM,
hallituksen jäsen vuodesta 2020



Tanja Joonas
dosentti,
Lapin yliopisto, s. 1975, YTT,
hallituksen jäsen vuodesta 2022



Eija-Riitta Korhola-Dunderfelt
konsultti,
s. 1959, FT, hallituksen
jäsen vuodesta 2025



Satu Saarelainen
metsuri,
s. 1978, hallituksen jäsen
vuodesta 2025



Ismo Tiainen
ylijohtaja,
konserniohjaus ja kansainväliset asiat
-osasto, ympäristöministeriö, s.1964, DI,
hallituksen jäsen vuodesta 2020



Roope Uusitalo
professori,
Helsingin yliopisto, s. 1968, VTT,
hallituksen jäsen vuodesta 2022



Juha Vidgren
johtaja,
yhteiskuntasuhteet, Ponsse Oyj,
s. 1970, KM, hallituksen jäsen
vuodesta 2025

JOHTO JA PALKITSEMINEN

Metsähallituksen hallituksella on merkittäviä ja laajakantoisia tehtäviä, jotka koskevat koko Metsähallituksen toimialaa. Hallitus johtaa liiketoimintaa ja Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteiden toimeenpanoa sekä vastaa julkisten hallintotehtävien hoidon yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta ja siitä, että tehtävät hoidetaan eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti. Tämä asettaa vaatimuksia hallituksen jäsenten osaamispuolelle, jäsenillä tulee olla Metsähallituksen yleistehtävien tai liiketalouden asiantuntemusta. Valtioneuvosto vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään.

Hallituksella on tarkastusvaliokunta sekä henkilöstövaliokunta. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, mutta niillä on seuranta- ja valvontavastuita.

Metsähallituksen hallituksen kolmivuotinen toimikausi päättyi 31.3.2025. Alkuvuoden ajan hallituksen puheenjohtajana toimi Päivi Huotari, varapuheenjohtajana Sanna Paanukoski ja jäsenenä Tanja Joonas, Jussi Saukkonen, Tuija Suur-Hamari, Ismo Tiainen, Roope Uusitalo sekä henkilöstön edustajana Keijo Kallunki.

Valtioneuvosto nimitti 27.3.2025 Metsähallitukselle hallituksen seuraavalle kolmivuotiskaudelle 1.4.2025–31.3.2028. Uuden hallituksen puheenjohtajaksi nimitettiin Tuija Suur-Hamari, varapuheenjohtajaksi Sanna Paanukoski ja jäseniksi Tanja Joonas, Ismo Tiainen, Roope Uusitalo, Juha Vidgren ja henkilöstön edustajaksi Satu Saarelainen.

Tuija Suur-Hamarin erottua hallituksesta 16.4.2025 hallituksen puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja

Sanna Paanukoski 4.6.2025 asti. Valtioneuvosto nimitti 5.6.2025 hallituksen puheenjohtajaksi Jukka Palokangas ja hallituksen jäseneksi Eija-Riitta Korhola-Dunderfeltin.

Hallitus ohjaa ja valvoo Metsähallituksen toimintaa. Hallitus huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallitus huolehtii siitä, että Metsähallituksen kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty sekä erityisesti siitä, että Metsähallitus toimii eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus päättää Metsähallituksen toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta.

Hallitus on laatinut toimintaansa varten työjärjestyksen, jossa on määritelty tarkemmin hallituksen päätöksenteosta ja tehtävistä. Tarkastus- ja henkilöstövaliokuntien työjärjestykset ovat osa hallituksen työjärjestystä. Hallituksen tehtävistä on säädetty myös metsähallituslaissa ja -asetuksessa.

Metsähallituksen hallinto- ja ohjausjärjestelmää on kuvattu laajemmin [Metsähallituksen verkkosivuilla](#).

Tarkastusvaliokunta

Vuonna 2025 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Jussi Saukkonen 31.3.2025 asti ja Ismo Tiainen 1.4.2025 alkaen. Valiokunnan jäseninä toimivat Sanna Paanukoski ja Tuija Suur-Hamari 31.3.2025 asti, Eija-Riitta Korhola-Dunderfelt 17.6.2025 alkaen, Satu Saa-

relainen 23.5.2025 alkaen ja Juha Vidgren 25.4.2025 alkaen. Jukka Palokangas toimi tarkastusvaliokunnan jäsenenä huhtikuusta kesäkuuhun.

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta Metsähallituksen ohjauksessa ja valvonnassa taloushallinnon ja varainhoidon asioissa, hallinnon ja toiminnan asianmukaisessa järjestämisessä sekä eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten toteuttamisen valvonnassa sille vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti. Valiokunta valmistelee, ohjaa ja arvioi hallituksen tukena taloudellista ja kestävyysraportointia ja sen prosesseja, tilinpäätöstä, budjetointia ja ennustamista sekä toiminnan suunnittelua, rahoitustilannetta ja varainhoitoa, tilintarkastusta ja sisäistä tarkastusta, riskienhallintaa sekä sisäisiä valvontajärjestelmiä. Hallitus nimittää keskuudestaan tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan ja jäsenet hallituksen järjestäytymiskokouksessa.

Henkilöstövaliokunta

Vuonna 2025 henkilöstövaliokunnan puheenjohtajana toimi 31.3.2025 asti Päivi Huotari. Sanna Paanukoski toimi väliaikaisena puheenjohtajana 25.4.-16.6.2025 välisenä aikana. 17.6.2025 alkaen puheenjohtajana toimi Jukka Palokangas. Valiokunnan muut jäsenet olivat Tanja Joonas ja Roope Uusitalo.

Henkilöstövaliokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta pääjohtajan ja muun johdon nimitysasioiden valmistelussa ja seuraajasuunnittelussa, tulospalkkiojärjestelmää ja Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa koskevien asioiden valmistelussa, pääjohtajan tehtä-

vää koskevan sopimuksen ehtojen valmistelussa sekä valmistella hallitukselle lakisääteisesti kuuluva päätämistilanteiden päätöksenteko. Lisäksi valiokunnan tehtävä on valmistella muut hallituksen sille osoittamat henkilöstöhallintoon ja johtamisjärjestelmään liittyvät asiat.

Pääjohtaja ja henkilöstöjohtaja osallistuvat tarkastusvaliokunnan ja henkilöstövaliokunnan kokouksiin, kuitenkin esteellisyyssäännöksiä noudattaen eli jäävämmällä itsensä sellaisten asioiden käsittelystä, joissa asian käsittelyn puolueettomuus ja luottamus päätöksenteon moitteettomuuteen vaarantuisi.

JOHTO JA PALKITSEMINEN

Metsähallituksen johtoryhmä

Liikelaitoksen johtamisessa pääjohtajaa avustaa johtoryhmä. Johtoryhmän jäseninä ovat pääjohtajan määräämät liiketoimintayksiköiden johtajat, julkisten hallintotehtävien yksikön johtaja ja konserniyksiköiden johtajat. Hallituksen käsiteltäväksi vietävät asiat valmistellaan pääsääntöisesti johtoryhmässä.



Juha S. Niemelä
toimitusjohtaja
s. 1963, MMT, MBA



Liina Aulin
viestintäjohtaja
s. 1977, VTM



Henrik Jansson
luontopalvelujohtaja
JHT/Luontopalvelut
s. 1974, FM, EMBA



Jussi Kumpula
toimitusjohtaja, Metsähallitus
Metsätalous Oy 31.12.2025 asti,
s. 1960, MMM, EMBA



Heli Lehtonen
hallinto- ja talousjohtaja
s. 1963, KTM, HHJ

Tytäryhtiöiden hallitukset**Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallitus 31.12.2025**

- Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja
- Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, varapuheenjohtaja
- Hanna Karppinen, laatuasiantuntija, jäsen, henkilöstön edustaja
- Juha Mäntylä, metsäneuvos, jäsen
- Päivi Salpakivi-Salomaa, MMK, metsänhoitaja, jäsen

Toimitusjohtaja Jussi Kumpula 31.12.2025 asti

Siemen Forelia Oy 31.12.2025

- Harri Saxlund, kaivannaispäällikkö, hallituksen puheenjohtaja
 - Otto Swanljung, kiinteistökehityksen johtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
 - Ville Koskimäki, hankekehitysjohtaja, jäsen
 - Susanna Oikarinen, lakiasiaintohtaja, jäsen
- Väliaikainen toimitusjohtaja Marko Tynkkynen



Karoliina Niemi
toimitusjohtaja, Metsähallitus
Metsätalous Oy 1.1.2026 alkaen,
s. 1971, FT, MMM,



Susanna Oikarinen
lakiasiaintohtaja
s. 1970, OTK, EMBA



Vesa Ruusila
erätalousjohtaja
Eräpalvelut
s. 1968, FT



Otto Swanljung
johtaja
Kiinteistökehitys
s. 1979, OTM

JOHTO JA PALKITSEMINEN

MH-Kivi Oy 31.12.2025

- Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja
 - Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
 - Susanna Oikarinen, lakiasiainjohtaja, jäsen
- Toimitusjohtaja Harri Saxlund

Nuuksiokeskus Oy 31.12.2025

(Metsähallitus, osuus 68 %)

- Mikael Nordström, asiointijohtaja, hallituksen puheenjohtaja
- Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
- Johanna Aho, juristi, Espoon kaupunki, jäsen
- Johan Huldén, juristi, Folkhälsan Utbildning Ab, jäsen
- Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, Helsingin kaupunki, jäsen
- Teemu Ruotsala, kiinteistöasioiden erityisasiantuntija, jäsen
- Anna-Liisa Varala, lakiasiainpäällikkö, jäsen

Palkitseminen

Metsähallituksen hallituksen palkkioista päättää maa- ja metsätalousministeriö. Metsähallituksen hallituksen puheenjohtajan kuukausipalkkio on 2500 e/kk, varapuheenjohtajan ja valiokuntien puheenjohtajien 1500 e/kk ja muiden hallituksen jäsenten 1300 e/kk. Lisäksi hallituksen ja valiokuntien kokouksista maksetaan kokouspalkkioita, jotka ovat puheenjohtajille 600 e/kokous ja jäsenille 300 e/kokous.

Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa ohjaavat valtioneuvoston omistajapolitiittinen periaatepäätös sekä Metsähallituksen omistajapolitiittiset linjaukset. Palkitseminen perustuu Metsähallituksen strategian mukaisiin tavoitteisiin ja ohjaa osaltaan konsernin toimintaa haluttuun suuntaan.

Metsähallituksen hallitus päättää vuosittain toimitusjohtajan ja johtoryhmän sekä johdon ja henkilöstön yhteisistä palkitsemiskriteereistä. Palkitsemisessa noudatetaan kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja sillä pyritään parempaan tulokseen sekä sisäiseen yhtenäisyyteen ja tehokkuuteen. Metsähallitus ja sen tytäryhtiöt rinnastuvat palkitsemisessa valtion omistamiin, kaupallisesti toimiviin noteeraamattomiin yhtiöihin.

Metsähallitus-konsernissa koko henkilöstö on palkitsemisjärjestelmän piirissä. Palkitsemisen osalta henkilöstö jakaantuu neljään ryhmään: toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, muut johtajat ja avainhenkilöt toimitusjohtajan päätöksellä sekä henkilöstö. Palkkion suuruus määräytyy suhteessa ansaittuun henkilökohtaiseen palkkaan

Taulukko 57. Metsähallituksen hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot sekä osallistuminen hallituksen ja valiokuntien kokouksiin

Nimi	Hallituksen kokoukset	Tarkastusvaliokunta	Henkilöstövaliokunta	Palkka ja palkkiot yhteensä €
Päivi Huotari	3/3	-	1/1	11 100,00
Tanja Joonas	11/11	-	7/7	20 700,00
Keijo Kallunki	3/3	-	-	5 100,00
Eija-Riitta Korhola-Dunderfelt	6/6	5/5	-	11 605,00
Sanna Paanukoski	11/11	10/10	1/1	27 200,00
Jukka Palokangas	8/8	2/2	5/5	25 800,00
Satu Saarelainen	8/8	6/6	-	15 300,00
Jussi Saukkonen	3/3	3/3	-	8 100,00
Tuija Suur-Hamari	3/3	3/3	-	7 675,00
Ismo Tiainen	11/11	9/10	-	25 500,00
Roope Uusitalo	11/11	-	7/7	20 700,00
Juha Vidgren	7/8	4/7	-	14 400,00

Taulukko 58. Metsähallituksen johdolle maksetut palkat ja palkkiot

Metsähallituksen johto	Kiinteä palkan osa	Muuttuva palkan osa	Yhteensä €
Toimitusjohtaja	314 775,00	54 988,07	369 763,07
Muu johtoryhmä yhteensä	1 178 875,39	177 375,30	1 356 250,69

kyseisen palkitsemisvuoden aikana. Palkkion enimmäistaso johdon tulospalkkiojärjestelmässä on enintään 20–30 prosenttia ja henkilöstön osalta enintään 10 prosenttia vuosipalkasta.

Tulospalkkiokriteerit perustuvat Metsähallituksen strategiin painopisteisiin. Kaikille yhteisiä kriteereitä

vuonna 2025 olivat liiketoimintakokonaisuuden voitto, asiakaskokemus sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvä mittari, johdon osalta myös henkilöstökokemus. Lisäksi yksiköillä on omia, niiden toimintaan liittyviä täydentäviä mittareita.

